Marksizm-Leninizmin Küçük Kitaplığı

LENİNİZM

PROLETARYANIN BÜYÜK ÖĞRETMENLERİNİN ESERLERİNDEN DERLENMİŞTİR

PROLETER DEVRİMİN TEORİSİ

Emperyalizmin Çelişkileri
Proleter Devrimin Önkoşulları
Kapitalizmin Gelişmesinin Eşitsizliği
Emperyalizmin Zincirinin En Zayıf Halkasından Kopması
Devrim Tipleri ve Aşamaları
Devrimci Bunalım

2. DEFTER

inter
yayınları

PROLETER DEVRİMİN TEORİSİ

2

PROLETER DEVRİMİN TEORİSİ

İNTER
Yayınları

Bu kitap, 1935'te Moskova-Leningrad'daki SSCB'ndeki Yabancı İşçiler Yayınevi Kooperatifi tarafından yayınlanan orijinal Almanca baskının Batı Almanya, Kiel, Rotfront Verlag tarafından yapılan tıpkı basımından Türkçeye çevrilmiştir.

Türkçeye çevirirken, orijinaldeki olası çeviri hatalarını ortadan kaldırmak için, kitapta geçen pasajlar, Lenin ve Stalin'in daha sonra yayınlanan otorize edilmiş eserleriyle karşılaştırılmıştır.

Eylül 1990

Dizgi : DTR Ajans (513 17 93)

Baskı : Teknografik Matbaacılık A.Ş.

Kapak Baskı : Anka Ofset

Kapak : İnter-Grafik-Tasarım

İNTER YAYINLARI

Babıali Cd. No:14/3

Cağaloğlu/İSTANBUL

LENİNİZM

OKULLAR VE KENDİ KENDİNE ÖĞRENİM İÇİN DERS DEFTERLERİ

Proletaryanın büyük öğretmenlerinin eserlerinden derlenmiştir.

II. DEFTER

PROLETER DEVRİMİN TEORİSİ

1935

SSCB'NDEKİ YABANCI İŞÇİLER YAYINEVİ
KOOPERATİFİ / MOSKOVA-LENİNGRAD

Çeviren: İsmail YARKIN

İÇİNDEKİLER

I — EMPERYALİZMİN ÇELİŞKİLERİ, PROLETER DEVRİMİN ÖNKOŞULLARI VE İTİCİ GÜÇLERİ 9-68

1- Marksist Proleter Devrim Teorisinin Temelleri 9

A - Toplumsal Gelişmenin Yasaları *9*

B- Kapitalizmin Çelişkilerinin Gelişmesi ve Çöküşünün Kaçınılmazlığı 11

C- Sosyalist Devrimin Kaçınılmazlığı ve Proletaryanın Tarihi Rolü Üzerine Marx ve Engels 12

2- Kapitalizmin Son Aşaması ve Proleter Devrimin Arifesi Olarak Leninist Emperyalizm Teorisi 19

A- Leninist Emperyalizm Teorisi Üzerine Stalin Yoldaş ... 19

B- Can Çekişen Kapitalizm ve Proleter Devrimin Arifesi Olarak Emperyalizm 20

C- Emperyalizm Döneminde Sosyalizme Geçiş İçin Maddi Önkoşulların Olgunluğu 22

D- Emperyalizm Fırtınalı, Sıçramalı, Felaketler ve Çatışmalarla Dolu Bir Çağdır 23

E- Emperyalizm, ve Kapitalizmin Çöküşü 28

F- Kapitalizmin Genel Bunalımı 29

G- Savaş Sonrası Bunalımın Üç Dönemi 32

3- Sosyalist Dünya Devriminin İtici Güçleri ve Yedekleri ve Partinin Rolü 34

A- Sosyalist Devrim, İleri Ülkelerdeki Proletaryanın İçsavaşını, Geri Ülkelerdeki Bir Dizi Demokratik ve Devrimci Hareketle Birleştiren Bir Çağdır 34

B- Proletarya Biricik Tutarlı Devrimci Sınıftır 35

C- Emekçi Köylülük, Sosyalist Devrimde Proletaryanın Yedeği 37

D- Proleter Devrimde Ulusal Kurtuluş Hareketlerinin Rolü (Dünya Sosyalist Devriminin Yedeği ve Bileşeni Olarak Ulusal Kurtuluş Hareketi) 40

E- Proleter Devrimin Zaferinin Tayin Edici Önkoşulu Olarak Komünist Partisinin Önderliği ve Oportünizme Karşı Amansız Mücadele 42
F- Proletaryanın Zaferinin Korunlu Önkoşulu Olarak Onun Sosyal-Demokrasinin Etkisinden Kurtarılması ... 51
G- İşçileri Devrime Kazanma Taktiği Olarak Birleşik Cephe 54
4- Sosyalizmin Önkoşulları ve Kapitalizmin "Barışçıl" Yoldan Sosyalizme "Geçişi"ne İlişkin Sosyal-Demokrat Lafazanlığın Teşhiri 58
A- Kautsky'nin Ultra-Emperyalizm Teorisinin Teşhiri *58*
B- Proleter Devrimin Önkoşulları Menşevik Teorisine ve Ekim Devriminin Menşevik Değerlendirmesine Karşı Mücadele *61*
C- Kapitalizmin Sosyalizme Barışçıl Geçişine İlişkin Sosyal-Demokrat Teoriye Karşı Mücadele *64*

II - KAPİTALİZMİN EKONOMİK VE SİYASİ GELİŞMESİNİN EŞİTSİZLİĞİ, EMPERYALİZMİN ZİNCİRİNİN ZAYIF HALKASINDAN YARILMASI VE SOSYALİZMİN BİR TEK ÜLKEDE ZAFERİ OLANAĞI 69-90
1- Lenin'in, Emperyalizmin Eşitsiz Gelişimi, Zincirin Zayıf Halkası ve Tek Ülkede Sosyalizmin Zaferi Olanağına İlişkin Öğretisi Üzerine Stalin Yoldaş ..... .69
2- Kapitalizmin Eşitsiz Gelişme Yasası ve Bu Yasanın Troçkist İnkârına Karşı Mücadele 70
3- Emperyalist Dünya Sistemi ve Emperyalizmin Zincirinin Zayıf Halkasından Yarılması 78
4- Lenin'in Zayıf Halka Öğretisi ve Onun Buharin Tarafından Çarpıtılmasına Karşı Mücadele 81
5- Emperyalizm ve Sanayi Kapitalizmi Çağında Sosyalizmin Tek Ülkede Zaferi 83
6- Bütün Ülkelerin Proletaryasının Zaferinin Hızlandırılmasının Dayanağı ve Aracı Olarak Tek Ülkede Devrimin Zaferi 86

III - EMPERYALİZM ÇAĞINDA BAŞLICA DEVRİM TİPLERİ VE BURJUVA-DEMOKRATİK DEVRİMİN PROLETER DEVRİME GEÇMESİ.....91-123

1- Proletarya Diktatörlüğü Uğruna Mücadele ve Başlıca Devrim Tipleri.....91

2- Burjuva-Demokratik Devrimin Sosyalist Devrime Dönüşmesi.....94

A- Burjuva-Demokratik Devrimin Proleter Devrime Dönüşmesi ve Troçkist "Sürekli Devrim Teorisi"nin Anti-Marksist Karekteri Üzerine Stalin Yoldaş..... 94

B- Burjuva-Demokratik Devrimin Proleter Devrime Geçişi Üzerine Marx ve Engels..... 99

C- Proletaryanın ve Köylülüğün Devrimci-Demokratik Diktatörlüğü İçin Proletaryanın Mücadelesi, Burjuva-Demokratik Devrimin Sosyalist Devrime Dönüştürülmesi Mücadelesidir.....107

D- Burjuva -Demokratik Devrimin İtici Güçleri ve Proleter Devrimin İtici Güçleri.....110

E- 1905 Yılında Devrimin Geçişi Üzerine Lenin.....111

3- Burjuva-Demokratik Devrimin Proleter Devrime Geçişine İlişkin Leninist Teori ve Taktiğin Çarpıtıcılarına Karşı Partinin Mücadelesi.....113

A- Troçkist Sürekli Devrim Teorisine Karşı Mücadele.....113

B- Geçişe İlişkin Stratejik Planın 1917'de Sağcılar Tarafından Reddine Karşı Lenin'in Mücadelesi.....115

C- Bolşeviklerin 1917 Yılında Yeniden Silahlandıkları Hakkındaki Troçkist İftiraya Karşı Partinin Mücadelesi 119

D- Stalin'in, Preobrajenski'nin 1917'deki Oportünist Tutumunu Eleştirisi.....121

E- Geçiş Sorunlarında Troçkist Kontr-Çetenin Teşhiri.....122

IV- DEVRİMCİ BUNALIM VE BUGÜNKÜ AŞAMADA OLGUNLAŞMASI.....125-162
1- Devrimci Durum Üzerine Lenin.....125
2- Devrimci Bunalımın En Yüksek Aşaması Olarak Silahlı Ayaklanma Üzerine Lenin.....129
3- Ekim Devriminin Deneyimi Temelinde Proletaryanın Zaferinin Dolaysız Koşulları 135
4- Bugünkü Aşamada Proleter Devrimin Gelişmesi 146
A- Dünya Kapitalizminin Sürekli Bunalımı ve Sovyetler Birliği'nin Dış Durumu.....146

I — EMPERYALİZMİN ÇELİŞKİLERİ, PROLETER DEVRİMİN ÖNKOŞULLARI VE İTİCİ GÜÇLERİ

1 — Marksist Proleter Devrim Teorisinin Temelleri

A — Toplumsal Gelişmenin Yasaları

.... İncelemem, hukuki ilişkilerin ve devlet biçimlerinin, ne kendi kendilerine, ne de iddia edildiği gibi insan zihninin genel gelişimiyle kavranamayacağı, tam tersine, bunların, Hegel'in 18. yüzyıl İngiliz ve Fransızlarının örneğini izleyerek tümünü "burjuva toplum" adı altında topladığı maddi varlık koşullarında kökünü bulduğu, burjuva toplumun anatomisinin ise politik ekonomide aranması gerektiği sonucuna vardı. Paris'te araştırmaya başlamış bulunduğum bu sonuncusunu, Bay Guizot'nun bir sınırdışı etme kararı sonucu göçmek zorunda kaldığım Brüksel'de sürdürdüm. Elde ettiğim, ve bir kez elde ettikten sonra incelemelerimin kılavuzu olan genel sonuç kısaca şöyle formüle edilebilir: Yaşamlarının toplumsal üretiminde insanlar, aralarında belirli, zorunlu, kendi iradelerinden bağımsız ilişkilere, onların maddi üretici güçlerinin belirli bir gelişme aşamasına tekabül eden üretim ilişkilerine girerler. Bu üretim ilişkilerinin tümü, toplumun ekonomik yapısını, bir hukuki ve siyasi üstyapının üzerinde yükseldiği, ve belirli toplumsal bilinç biçimlerinin ona tekabül ettiği somut temeli teşkil eder. Maddi yaşamın üretim tarzı, toplumsal, siyasi ve bir bütün olarak zihinsel yaşam sürecini koşullandırır. İnsanların varlığını belirleyen şey bilinçleri değil, tam tersine, onların bilincini

belirleyen, toplumsal varlıklarıdır. Gelişmelerinin belirli bir aşamasında, toplumun maddi üretici güçleri, o zamana kadar içinde hareket ettikleri mevcut üretim ilişkileriyle ya da bunların hukuki ifadesinden başka birşey olmayan mülkiyet ilişkileriyle çelişkiye düşerler. Bu ilişkiler, üretici güçlerin gelişme biçimleri olmaktan çıkıp, onların zincirine dönüşürler. O zaman bir sosyal devrim çağı başlar. Ekonomik temelin değişmesiyle birlikte koskoca üstyapı yavaş veya hızlı bir şekilde altüst olur. Bu gibi altüst oluşların incelenmesinde, daima, ekonomik üretim koşullarındaki maddi, doğal bilim kesinliğiyle saptanabilir altüst oluşla, hukuki, siyasi, dini, sanatsal ya da felsefi biçimleri, kısaca, insanların bu çatışmanın bilincine vardıkları ve kesin sonuç alıncaya kadar kavgasını verdikleri ideolojik biçimleri ayırt etmek gerekir. Nasıl ki, bir kimse hakkında, kendisi için taşıdığı fikre dayanılarak bir hüküm verilemezse, böyle bir altüst oluş çağı hakkında da, onun kendi bilinciyle hüküm verilemez, tam tersine, bu bilinç, maddi yaşamın çelişkileriyle, toplumsal üretici güçler ile üretim ilişkileri arasındaki mevcut çatışmayla açıklanmak gerekir. Bir toplumsal formasyon, kendisinin onlar için yeterince geniş olduğu bütün üretici güçler gelişmeden asla batmaz, ve yeni ve daha yüksek üretim ilişkileri, bunların maddi varlık koşulları bizzat eski toplumun bağrında yumurtasından çıkmadan [olgunlaşmadan—ÇN], asla [eskilerinin—ÇN] yerine geçmezler. Onun içindir ki, insanlık kendi önüne, ancak çözebileceği görevleri koyar, çünkü yakından bakıldığında her zaman görülecektir ki, görevin kendisi, ancak çözümünün maddi koşullarının mevcut olduğu ya da en azından oluşma sürecinde olduğu yerde ortaya çıkar. Genel hatlarıyla, Asyaî, antik, feodal ve modern burjuva üretim tarzları, ekonomik toplumsal formasyonun ileriye doğru gelişen çağları olarak nitelendirilebilirler. Burjuva üretim ilişkileri, toplumsal üretim sürecinin son antagonist biçimidir, bireysel bir antagonizma anlamında değil, bireylerin toplumsal yaşam koşullarından doğan bir antagonizma anlamında antagonist; ama burjuva toplumun bağrında gelişen üretici güçler, aynı zamanda, bu antagonizmanın çözümünün maddi koşullarını da yaratırlar. Bu yüzden, bu toplumsal formasyonla birlikte insan toplumunun tarih-öncesi sona ermiş olur.

(*Marx,* "Politik Ekonominin Eleştirisine Katkı", Önsöz, Sovyetler Birliği'ndeki Yabancı İşçiler Yayınevi Kooperatifi, Moskova-Leningrad 1934, s.4.)

B— Kapitalizmin Çelişkilerinin Gelişmesi ve Çöküşünün Kaçınılmazlığı

Bu dönüşüm süreci eski toplumu tepeden tırnağa yeterince ayrıştırır ayrıştırmaz, emekçiler proletaryaya ve onların çalışma araçları sermayeye dönüşür dönüşmez, kapitalist üretim tarzı kendi ayakları üzerinde durur hale gelir gelmez, emeğin daha da toplumsallaşması ve toprağın ve diğer üretim araçlarının toplumsal olarak sömürülen, dolayısıyla ortak üretim araçlarına dönüşmesi, bu yüzden de özel mülk sahiplerinin daha da mülksüzleştirilmesi, yeni bir biçim alır. Şimdi mülksüzleştirilecek olan artık, kendi hesabına çalışan emekçi değil, birçok emekçiyi sömüren kapitalisttir.

Bu mülksüzleştirme, kapitalist üretimin kendi içinde taşıdığı yasaların işlemesiyle, sermayelerin merkezileşmesiyle gerçekleşir. Bir kapitalist birçoklarının başını yer. Bu merkezileşme ya da birçok kapitalistin birkaç kapitalist tarafından mülksüzleştirilmesi ile elele, çalışma sürecinin boyutları gitgide büyüyen kooperatif biçimi gelişir, bilimin bilinçli teknik kullanımı, toprağın planlı bir biçimde sömürülmesi, iş araçlarının yalnızca ortaklaşa kullanılabilir iş araçlarına dönüşmesi, tüm üretim araçlarının, bileşik, toplumsal emeğin üretim araçları olarak kullanılmasıyla sağlanan tasarruf, bütün halkların dünya pazarının ağına kördüğüm edilmesi ve böylece kapitalist rejimin uluslararası karakteri gelişir. Bu dönüşüm sürecinin bütün avantajlarını gaspeden ve tekellerine alan sermaye kodamanlarının sayısı sürekli azalırken, sefalet, baskı, kölelik, yozlaşma, sömürü miktarı artar; ama bununla birlikte, sayıları sürekli artan ve kapitalist üretim sürecinin bizzat kendi mekanizması tarafından eğitilen, birleştirilen ve örgütlenen işçi sınıfının isyanı da artar. Sermaye tekeli, onunla birlikte ve onun [egemenliği-ÇN] altında fışkırıp boy atan üretim tarzının zinciri haline gelir. Üretim araçlarının merkezileşmesi ve emeğin toplumsallaşması, bunların kapitalist kabuğuyla bağdaşmaz hale geldiği bir noktaya ulaşır. Bu kabuk paramparça olur. Kapitalist özel mülkiyetin ölüm saati gelmiştir. Mülksüzleştirenler mülksüzleştirilir.

Kapitalist üretim tarzından çıkan kapitalist mülk edinme biçimi, bu nedenle kapitalist özel mülkiyet, bireysel, kendi emeğine dayanan özel mülkiyetin ilk yadsımasıdır. Ama kapitalist üretim, bir doğa yasasının kaçınılmaz zorunluluğu ile kendi yadsımasını doğurur. Bu

yadsımanın yadsımasıdır. Bu, yeniden özel mülkiyeti değil, kapitalist dönemin kazanımı temelinde: kooperasyon ve toprakta ve bizzat emek tarafından üretilmiş üretim araçlarında ortak sahiplik temelinde kişisel mülkiyeti sağlar.

Bireylerin kendi emeğine dayalı, dağınık özel mülkiyetin kapitalist özel mülkiyete dönüşmesi, gerçekte halihazırda toplumsal üretim işletmesine dayanan kapitalist özel mülkiyetin toplumsal mülkiyete dönüştürülmesinden kuşkusuz kıyaslanamayacak kadar daha uzun süreli, şiddetli ve çetin bir süreçtir. Orada sözkonusu olan, halk yığınlarının birkaç gaspçı tarafından mülksüzleştirilmesiydi, burada sözkonusu olan ise birkaç gaspçının halk yığınları tarafından mülksüzleştirilmesidir.

(*Marx,* "Kapital", cilt I, Sovyetler Birliği'ndeki Yabancı İşçiler Yayınevi Kooperatifi, Moskova 1932, s. 802 vd.)

C — Sosyalist Devrimin Kaçınılmazlığı ve Proletaryanın Tarihi Rolü Üzerine Marx ve Engels

... Burjuva üretim ve değişim ilişkileri, burjuva mülkiyet ilişkileri, bu muazzam üretim ve değişim araçlarının yaratıcısı olan modern burjuva toplumu, çağırdığı cehennem dünyasının güçlerine hakim olamaz duruma düşmüş büyücüye benzemektedir. Onyıllardan beri sanayi ve ticaretin tarihi, modern üretim ilişkilerine, burjuvazinin ve onun egemenliğinin yaşam koşulları olan mülkiyet ilişkilerine karşı modern üretici güçlerin isyanının tarihinden başka bir şey değildir. Periyodik olarak tekrar tekrar ortaya çıkarak, tüm burjuva toplumunun varlığını gittikçe daha fazla tehdit edici bir şekilde bir soru işareti haline getiren ticaret bunalımlarını anmak yeter. Ticaret bunalımlarında, yalnızca üretilen ürünlerin değil, bilakis halihazırda yaratılmış olan üretici güçlerin de büyük bir bölümü düzenli bir biçimde yokedilmektedir. Bunalımlarda, daha önceki bütün dönemlerde saçmalık olarak görülecek bir toplumsal salgın hastalık baş göstermektedir— aşırı-üretim salgını. Toplum kendisini aniden geçici bir barbarlık durumuna geri döndürülmüş bulmaktadır; sanki bir kıtlık, genel bir imha savaşı onu tüm besin maddelerinden kesip atmış gibi, sanki sanayi ve ticaret yok olmuş gibi, ve neden? Çünkü toplum, çok fazla

uygarlığa, çok fazla besin maddesine, çok fazla sanayie, çok fazla ticarete sahiptir. Onun tasarrufunda bulunan üretici güçler artık burjuva uygarlığının ve burjuva mülkiyet ilişkilerinin gelişmesine hizmet etmemektedir; tam tersine onlar, bu ilişkiler için çok muazzam hale gelmişlerdir, bunlar tarafından engellenmektedir, ve onlar bu engeli aşar aşmaz, tüm burjuva toplumunu allak bullak etmekte, burjuva mülkiyetinin varlığını tehlikeye atmaktadır. Burjuva ilişkiler, onlar tarafından yaratılan zenginliği içinde barındırmak için çok dar hale gelmiştir. Burjuvazi bunalımları nasıl aşmaktadır? Bir yandan üretici güçlerin bir bölümünü zoraki yok ederek; öte yandan yeni pazarlar ele geçirerek ve eski pazarları daha yoğun bir biçimde sömürerek. Yani nasıl? Daha çok yönlü ve daha şiddetli bunalımlar hazırlayarak ve bunalımları önlemenin araçlarını azaltarak.

Burjuvazinin onlarla feodalizmi yere serdiği silahlar, şimdi bizzat burjuvaziye çevrilmiş bulunmaktadır.

Fakat burjuvazi yalnızca kendisine ölümü getiren silahları yaratmakla kalmamıştır; o aynı zamanda bu silahları kullanacak adamları da yaratmıştır —modern işçiler, *proleterler*.

Burjuvazi, yani sermaye geliştiği ölçüde, ancak iş bulduğu sürece yaşayan, ve ancak emeği sermayeyi çoğalttığı sürece iş bulan proletarya, modern işçiler sınıfı da o ölçüde gelişmektedir. Kendilerini parça parça satmak zorunda olan bu işçiler, tüm diğer ticaret maddeleri gibi bir metadır, ve bu nedenle aynı şekilde rekabetin bütün değişikliklerine, pazarın bütün dalgalanmalarına maruz kalmaktadırlar.

Makineleşmenin gelişmesi ve işbölümüyle, proleterlerin çalışması tüm bağımsız karakterini ve böylece işçi için tüm çekiciliğini yitirdi. O, kendisinden yalnızca en basit, en tekdüze, en kolay öğrenilebilen bir beceri istenen, makinenin basit bir uzantısı haline gelmektedir. Bu nedenle bir işçinin masrafı, nerdeyse yalnızca, geçimini sürdürmesi ve ırkını çoğaltması için ona gerekli olan geçim araçlarıyla sınırlıdır. Fakat bir metanın, dolayısıyla emeğin [= işgücünün—ÇN] de fiyatı, üretim masrafına eşittir. Bu nedenle, işin sıkıcılığı arttığı ölçüde, ücret azalmaktadır. Ne ki, makineleşme ve işbölümü arttıkça, emek miktarı da aynı ölçüde artmaktadır, gerek iş saatlerinin uzatılması, gerek belirli bir süre içinde yapılması talep edilen işin arttırılması ya da makinelerin hızlandırılması vb. yoluyla.

Modern sanayi, ataerkil ustanın küçük atölyesini sanayici kapitalistin büyük fabrikasına dönüştürdü. Fabrikaya doluşturulan işçi kitleleri, askerler gibi örgütlenirler. Basit sanayi erleri olarak, tam bir çavuşlar ve subaylar hiyerarşisinin denetimine sokulurlar. Onlar yalnızca burjuva sınıfının, burjuva devletinin kölesi olmakla kalmazlar, günbegün, saatbesaat makine tarafından, denetleyici tarafından ve her şeyden önce tek tek fabrikatör burjuva tarafından köleleştirilirler. Bu despotluk, nihai amacının kazanç olduğunu açıkça ilan ettiği ölçüde, bir o kadar daha aşağılık, daha nefret edilesi ve daha çileden çıkartıcı olur.

Kol emeği modern sanayi geliştiği ölçüde ne kadar az beceri ve güç kullanımı gerektiriyorsa, erkek emeği de o kadar kadın ve çocuk emeği tarafından geri plana itilir. Cinsiyet ve yaş farklılıklarının işçi sınıfı için artık hiçbir toplumsal geçerliliği kalmamıştır. Artık yalnızca, yaş ve cinsiyete göre farklı masrafları olan iş aletleri sözkonusudur.

İşçinin fabrikatör tarafından sömürülmesi, ücretini nakit olarak alması biçiminde, bu ölçüde sonuçlandıktan sonra, burjuvazinin diğer bölümleri, ev sahibi, bakkal, rehinci vb. onun üzerine çullanırlar.

Bugüne kadarki küçük orta-katmanlar, küçük sanayiciler, tüccarlar ve rantiyeler, zanaatçılar ve köylüler, bütün bu sınıflar, kısmen, küçük sermayeleri büyük sanayi işletmeleri için yetersiz kaldığından ve daha büyük kapitalistlerin rekabetine dayanamadığından, kısmen de becerileri yeni üretim tarzları tarafından değersizleştirildiğinden, yavaş yavaş proletaryanın içine düşmektedirler. Böylece proletarya, nüfusun tüm sınıflarından saflarını doldurur.

Proletarya çeşitli gelişme aşamalarından geçer. Onun burjuvaziye karşı mücadelesi, varlığıyla birlikte başlar.

Başlangıçta tek tek işçiler, sonra bir fabrikanın işçileri, daha sonra da bir bölgede bulunan bir işkolundaki işçiler, kendilerini doğrudan sömüren tek tek burjuvalara karşı mücadele ederler. Saldırılarını yalnızca burjuva üretim ilişkilerine değil, bizzat üretim aletlerine de yöneltirler; kendilerininkiyle rekabet eden yabancı malları yok ederler, makineleri parçalarlar, fabrikaları ateşe verirler, ortaçağ zanaatçısının çökmüş bulunan konumunu yeniden elde etmeye çalışırlar.

Bu aşamada işçiler, tüm ülke üzerine dağılmış ve rekabet yüzünden bölünmüş bir kalabalık oluştururlar. İşçilerin daha yoğun halde birarada olmaları, henüz kendi birleşmelerinin bir sonucu değil, kendi siyasi amaçlarına ulaşmak için bütün proletaryayı harekete geçirmek zorunda olan ve bunun şimdilik yapabilecek durumda bulunan burjuvazinin birleşmesinin sonucudur. Yani bu aşamada proleterler, kendi düşmanlarına karşı değil, düşmanlarının düşmanlarına karşı, mutlak monarşinin kalıntılarına, toprak sahiplerine, sanayici olmayan burjuvaziye, küçük-burjuvaziye karşı mücadele ederler. Böylece tüm tarihsel hareket burjuvazinin elinde yoğunlaşır; bu şekide kazanılan her zafer, burjuvazinin bir zaferidir.

Ama sanayiin gelişmesiyle, proletarya yalnızca çoğalmakla kalmaz; o daha büyük yığınlar halinde yoğunlaşır, gücü artar ve bu gücü daha çok hisseder. Makineler iş farklarını gittikçe ortadan kaldırıp, ücretleri hemen hemen her yerde aynı düşük düzeye indirdiği ölçüde, proletaryanın saflarındaki çıkarlar ve yaşam koşulları da gitgide birbirine eşit hale gelir. Burjuvazinin kendi arasındaki artan rekabeti ve bundan doğan ticaret bunalımları, işçilerin ücretlerini daha da dalgalandırır; makinelerin gittikçe daha hızlı gelişen, durmadan iyileştirilmesi, onların tüm geçimini gitgide daha çok güvensiz kılar; tek tek işçilerle tek tek burjuvalar arasındaki çatışmalar gitgide iki sınıfın çatışması karakterine bürünür. Böylece işçiler, burjuvaziye karşı birlikler kurmaya başlarlar; iş ücretlerini koruyabilmek için birleşirler. Zaman zaman çıkan bu başkaldırılar için önceden hazırlık yapmak üzere, bizzat kalıcı örgütler kurarlar. Yer yer mücadele ayaklanmaya dönüşür.

Arasıra işçiler zafer kazanır, ama bu geçicidir. Mücadelelerinin asıl sonucu, dolaysız başarılar değil, işçilerin durmaksızın büyüyen birliğidir. Modern sanayi tarafından üretilen ve çeşitli bölgelerden işçileri birbiriyle ilişkiye geçiren çoğalan haberleşme araçları, bunu teşvik eder. Ama aynı karakterli sayısız yerel mücadeleleri bir ulusal, bir sınıf mücadelesinde merkezileştirmek için gerekli olan şey sadece bu bağdır. Ama her sınıf mücadelesi siyasi bir mücadeledir. Ve ortaçağ sakinlerinin o sefil karayolları ile ulaşmaları için yüzyıllar isteyen bu birliği, modern proleterler, demiryolları sayesinde, birkaç yılda gerçekleştirirler.

Proleterlerin sınıf ve böylece siyasi parti olarak örgütlenmesi, bizzat işçilerin kendi aralarındaki rekabet yüzünden her an havaya uçurulur. Fakat o her seferinde daha kuvvetli, daha sağlam ve daha güçlü olarak yeniden ortaya çıkar. O, burjuvazinin kendi arasındaki bölünmelerden yararlanarak, işçilerin bazı çıkarlarının yasa biçiminde tanınmasını zorla kabul ettirir. İngiltere'deki on saatlik işgünü yasası böyle çıkarılmıştır.

Bir bütün olarak eski toplumun çatışmaları, proletaryanın gelişme seyrini birçok yönden hızlandırır. Burjuvazi kendisini sürekli bir mücadele içinde bulur; başlangıçta aristokrasiye karşı, sonra bizzat burjuvazinin, çıkarları sanayiin ilerlemesiyle çelişkiye düşen kesimlerine karşı; her zaman da dış ülkelerin burjuvazisine karşı. O tüm bu mücadelelerde kendini, proletaryaya çağrı yapmak, onun yardımını istemek ve böylece onu siyasi hareketin içine çekmek zorunda görür. Yani proletaryaya kendi öz eğitim unsurlarını, yani bizzat kendisine karşı kullanacağı silahları bizzat kendisi verir.

Ayrıca, gördüğümüz gibi, sanayiin ilerlemesiyle, egemen sınıfın önemli bölümleri, proletaryanın içine düşürülür ya da en azından varlık koşulları tehdit edilir. Bunlar da proletaryaya birçok eğitim unsurları sağlar.

Nihayet, sınıf mücadelesinin karara bağlanma anının yaklaştığı zamanlarda, egemen sınıf içindeki, tüm eski toplum içindeki çözülme süreci öylesine şiddetli ve çarpıcı bir karaktere bürünür ki, egemen sınıfın küçük bir kesimi ondan kopar ve devrimci sınıfa, geleceği elinde tutan sınıfa katılır. Bu nedenle, tıpkı geçmişte soyluluğun bir kesiminin burjuvaziye katılması gibi, şimdi de burjuvazinin bir kesimi, özellikle tarihsel hareketin tüm gelişimini teorik olarak kavrayabilme düzeyine yükselmiş olan burjuva ideologların bir kesimi, proletaryanın safına geçer.

Bugün burjuvazinin karşısında duran bütün sınıflardan yalnızca proletarya, gerçek devrimci bir sınıftır. Diğer sınıflar, büyük sanayinin gelişmesiyle birlikte çürümekte ve yokolmaktadır, proletarya ise büyük sanayinin en aslî ürünüdür.

Orta katmanlar, küçük sanayici, küçük tüccar, zanaatçı, köylü - hepsi, orta katmanlar olarak varlıklarını yokolmaktan kurtarmak için

burjuvaziye karşı mücadele ederler. Yani onlar devrimci değil, tutucudur. Bundan da öte, onlar gericidir, çünkü tarihin çarkını geri çevirmeye çalışırlar. Devrimcilikleri tutarsa, çok yakında proletaryanın saflarına geçeceklerinden ötürü öyledirler, böylece bugünkü çıkarlarını değil, gelecekteki çıkarlarını savunurlar, kendi bakış açılarını terkederek proletaryanınkine gelirler.

Lümpen proletarya, eski toplumun en alt katmanlarının pasif çürüyüşünün bu ürünü, bir proleter devrimi tarafından yer yer hareketin içine fırlatılır, yaşam koşulları itibariyle ise gerici entrikalara alet olmaya daha istekli olacaktır.

Eski toplumun yaşam koşulları, proletaryanın yaşam koşullarında şimdiden yıkılmıştır. Proleter mülksüzdür; karısı ve çocuklarıyla ilişkisinin, burjuva aile ilişkisiyle artık hiçbir ortak yanı yoktur; İngiltere'de ve Fransa'da, Amerika'da ve Almanya'da aynı olan modern sanayi çalışması, sermayenin modern boyunduruğu altına girme, proleterleri tüm ulusal karakterden sıyırmıştır. Yasalar, ahlak, din, proleterin gözünde, arkalarında bir o kadar burjuva çıkarların gizlendiği burjuva önyargılarıdır.

Egemenliği eline geçiren daha önceki bütün sınıflar, tüm toplumu kendi mal edinme koşullarına tabi kılarak, halihazırda kazanmış bulundukları yaşam koşullarını güvence altına almaya çalışmıştır. Proleterler ise ancak, kendi eski mal edinme biçimlerini ve böylece daha önceki bütün mal edinme biçimlerini ortadan kaldırarak toplumsal üretici güçleri ele geçirebilirler. Proleterlerin güvence altına alacak hiçbir şeyleri yoktur, Onların görevi, kişisel mülkiyetin daha önceki tüm güvenlik ve güvencelerini yıkmaktır.

Şimdiye değin bütün hareketler, azınlık hareketleri ya da azınlıkların çıkarı doğrultusunda hareketlerdi. Proleter hareket, muazzam çoğunluğun çıkarı doğrultusunda muazzam çoğunluğun bağımsız hareketidir. Şimdiki toplumun en alt katmanı olan proletarya, resmi toplumu oluşturan katmanların tüm üstyapısı havaya uçurulmadan ayağa kalkamaz, belini doğrultamaz.

İçeriği itibariyle değilse de, biçimi itibariyle proletaryanın burjuvaziye karşı mücadelesi, ilkönce ulusal bir mücadeledir. Her ülkenin proletaryası, elbette ki ilkönce, kendi burjuvazisinin hakkından gelmelidir.

Proletaryanın gelişmesinin en genel aşamalarını çizerken, mevcut toplum içindeki az çok gizli içsavaşı, bu savaşın açık bir devrime dönüştüğü ve burjuvaziyi şiddete dayanarak devirip proletaryanın kendi egemenliğini kurduğu noktaya dek izledik.

Bugüne kadarki tüm toplum, gördüğümüz gibi, ezen ve ezilen sınıflar karşıtlığına dayanıyordu. Ama bir sınıfı ezebilmek için, ona en azından kölece varlığını sürdürebileceği koşulları sağlamak gerekmektedir. Serflik döneminde serf, komüne üye olmayı başarmıştır, tıpkı feodal mutlakiyetin boyunduruğu altında küçük-burjuvanın, burjuva düzeyine yükseldiği gibi. Modern işçi ise, sanayiin ilerlemesiyle birlikte yükselmek bir yana, tam tersine bizzat kendi sınıfının yaşam koşullarının gittikçe daha altına düşmektedir. İşçi, yoksul haline gelmektedir, ve yoksulluk, nüfustan ve servetten daha hızlı gelişmektedir. Böylece açıkça ortaya çıkmaktadır ki, burjuvazi artık daha fazla toplumun egemen sınıfı olarak kalma ve kendi yaşam koşullarını topluma düzenleyici yasa olarak dayatma yeteneğinde değildir. O egemen olabilecek durumda değildir, çünkü kölelerine, bizzat köleliği içinde bile varlığını güvenceleyebilecek durumda değildir, çünkü o, kölesini, onun tarafından beslenmek yerine, onu kendisi beslemek zorunda kaldığı bir duruma düşürmek zorundadır. Toplum artık onun egemenliği altında yaşayamaz, yani onun yaşaması artık toplumla bağdaşmamaktadır.

Burjuva sınıfının varlığı ve egemenliği için özsel koşul, zenginliğin özel kişilerin elinde birikmesi, sermayenin oluşması ve çoğalmasıdır, sermayenin koşulu ücretli emektir. Ücretli emek yalnızca işçilerin kendi aralarındaki rekabete dayanır. Burjuvazinin istemeksizin ve direnmeksizin taşıyıcısı olduğu sanayiin ilerlemesi, işçilerin rekabetten doğan tecriti yerine, örgütlenmeden doğan devrimci birliğini geçirir. Böylece büyük sanayinin gelişmesiyle, burjuvazinin üzerinde üretim yaptığı ve ürünleri mülk edindiği temelin kendisi, ayağının altından çekilmektedir. O her şeyden önce kendi mezar kazıcılarını üretmektedir. Onun çöküşü ve proletaryanın zaferi aynı şekilde kaçınılmazdır.

(*Marx-Engels,* "Komünist Manifesto", Marksizm-Leninizmin Küçük Kitaplığı, cilt 11, SSCB'ndeki Yabancı İşçiler Yayınevi Kooperatifi. s. 18 vd.)

2 — Kapitalizmin Son Aşaması ve Proleter Devrimin Arifesi Olarak Leninist Emperyalizm Teorisi

A—Leninist Emperyalizm Teorisi Üzerine Stalin Yoldaş

...Lenin'in proleter devrim teorisi üç temel tezden yola çıkar:

Birinci tez. İleri kapitalist ülkelerde mali sermayenin hakimiyeti; mali sermayenin en önemli operasyonlarından biri olarak tahvil emisyonu; emperyalizmin temellerinden biri olarak, hammadde kaynaklarına sermaye ihracı; mali sermayenin hakimiyetinin sonucu olarak mali oligarşinin mutlak egemenliği—tüm bunlar, tekelci kapitalizmin zorba-asalak karakterini açığa vurur, kapitalist tröst ve birliklerin boyunduruğunu yüz kat daha hissedilir hale getirir, işçi sınıfının kapitalizmin temellerine karşı öfkesini daha da şiddetlendirir ve tek kurtuluşları olarak kitleleri proleter devrime götürür (bkz. *Lenin,* "Emperyalizm").

Buradan birinci sonuç olarak şu çıkar: kapitalist ülkelerde devrimci bunalımın şiddetlenmesi, "metropoller"deki iç, proleter cephede patlayıcı unsurların artması.

İkinci tez. Sömürge ve bağımlı ülkelere sermaye ihracının artması; "nüfuz alanları"nın ve sömürgeciliğin tüm yerküreyi kapsayıncaya dek yayılması; kapitalizmin, bir avuç "ileri" ülke tarafından dünya nüfusunun muazzam çoğunluğunun mali bakımdan köleleştirilmesi ve sömürge zulmüne uğratılmasının *dünya sistemine* dönüşmesi — tüm bunlar bir yandan tek tek milli ekonomileri ve milli toprakları, dünya ekonomisi denen yekpare zincirin halkalarına dönüştürmüş, ve diğer yandan yerkürenin nüfusunu iki kampa bölmüştür: geniş sömürge ve bağımlı ülkeleri sömüren ve ezen bir avuç "ileri" kapitalist ülke ile, emperyalist boyunduruktan kurtulmak için mücadele vermek zorunda olan sömürge ve bağımlı ülkelerden oluşan büyük çoğunluk (bkz. "Emperyalizm").

Buradan ikinci sonuç olarak şu çıkar: sömürge ülkelerde devrimci bunalımın şiddetlenmesi, dış cephede, sömürge cephesinde emperyalizme karşı öfke unsurlarının artması.

Üçüncü tez. "Nüfuz alanları" ve sömürgeler üzerinde tekelci hakimiyet; halihazırda yabancı toprakları ele geçirmiş olan ülkelerle, aynı şekilde kendi "pay"larını elde etmek isteyen ülkeler arasında dünyanın yeniden paylaşılması uğruna çılgınca mücadeleye yolaçan, kapitalist ülkelerin eşitsiz gelişimi; bozulan "denge"yi yeniden sağlamanın tek aracı olarak emperyalist savaşlar—tüm bunlar, emperyalizmi zayıflatan ve ilk iki cephenin, devrimci-proleter cephe ile sömürge kurtuluş hareketleri cephesinin emperyalizme karşı birleşmesini kolaylaştıran üçüncü cephenin, kapitalistler arası cephenin güçlenmesine yolaçar (bkz. "Emperyalizm").

Buradan üçüncü sonuç olarak şu çıkar: emperyalizm altında savaşların kaçınılmazlığı ve emperyalizmin dünya cephesine karşı Avrupa'daki proleter devrim ile Doğudaki sömürge devrimi arasında birleşik dünya devrim cephesi koalisyonunun kaçınılmazlığı.

Lenin, tüm bu sonuçları şu genel sonuçta birleştirir: *"Emperyalizm, sosyalist devrimin arifesidir"* (bkz. 4. baskı, cilt 22, s. 175).

(*Stalin,* Leninizmin Sorunları, Cilt I. "Leninizmin Temelleri", SSCB'ndeki Yabancı İşçiler Yayınevi Kooperatifi, Moskova 1932, s. 29 vd.; Türkçesi için bkz. J. V. Stalin, Eserler, Cilt VI, s. 97-98, İnter Yayınları.)

B— Can Çekişen Kapitalizm ve Proleter Devrimin Arifesi Olarak Emperyalizm

Emperyalizm, kapitalizmin kendine özgü tarihi bir evresidir. Bu kendine özgülük üç yönlüdür: emperyalizm: 1. tekelci kapitalizmdir; 2. asalak ya da çürüyen kapitalizmdir; 3. can çekişen kapitalizmdir. Serbest rekabetin yerine tekelin geçmesi, emperyalizmin ekonomik temel özelliği, onun *özüdür*. Tekelcilik kendini beş ana biçimde gösterir: 1) Karteller, sendikalar [kapitalist birlikler—ÇN] ve tröstler; üretimdeki yoğunlaşma öyle bir basamağa varmıştır ki, bu tekelci kapitalist birlikleri ortaya çıkarmıştır; 2) büyük bankaların tekel konumu; Amerika, Fransa, Almanya'nın tüm ekonomik yaşamına üç-beş dev banka hükmetmektedir; 3) *hammadde* kaynaklarının tröstler ve finans oligarşisi (finans kapital, banka sermayesi ile bütünleşmiş tekelci

sanayi sermayesidir) tarafından ele geçirilmesi; 4) dünyanın uluslararası karteller arasında (ekonomik) paylaşımı *başlamıştır. Tüm* dünya pazarına hükmeden ve bu pazarı kendi aralarında —savaş yoluyla *yeniden* paylaşılmadığı sürece— "dostça" paylaşan bu tür uluslararası kartellerin sayısı daha şimdiden *yüzü* aşmıştır! Tekelci olmayan kapitalizmdeki meta ihracından farklı olarak, özellikle karakteristik bir görüngü olan sermaye ihracı, dünyanın ekonomik ve siyasi-teritoryal amaçlı paylaşımıyla sıkı bağ içindedir; 5) dünyanın (sömürgeler) teritoryal paylaşımı *tamamlanmıştır.*

Amerika ve Avrupa'nın ve daha sonra da Asya kapitalizminin en üst aşaması olarak emperyalizm, 1898-1914 yılları arasında tam anlamıyla gelişmiştir. İspanyol-Amerikan savaşı (1898), Boerler savaşı (1900-1902), Rus-Japon savaşı (1904-1905) ve 1900 yılındaki Avrupa'daki ekonomik bunalım — bunlar dünya tarihinin yeni döneminin en önemli tarihi kilometre taşlarıdır.

Emperyalizmin asalak ve çürüyen kapitalizm olduğu, kendini herşeyden önce, üretim araçları üzerinde özel mülkiyet olduğunda *her* tekele damgasını vuran çürüme eğiliminde gösterir. Cumhuriyetçi-demokratik ve monarşist-gerici emperyalist burjuvazi arasındaki fark tam da bu yüzden ortadan kalkmaktadır, çünkü bunların her ikisi de canlı bir gövde içinde çürümektedirler (bu, tek tek sanayi dallarında, tek tek ülkelerde, tek tek dönemlerde kapitalizmin şaşılacak bir hızla gelişmesini asla dıştalamaz). Kapitalizmin çürüme süreci, kendisini, ikinci olarak, muazzam bir *rantiye* tabakasının, "kupon keserek" yaşayan kapitalistlerin ortaya çıkmasında gösterir. En ileri dört emperyalist ülkede —İngiltere, Kuzey Amerika, Fransa ve Almanya'da — kıymetli evraka yatırılmış sermayenin beheri 100-150 *milyar* frankı bulur, ki bu miktar, ülke başına 5-8 milyardan aşağı olmayan yıllık gelir demektir. Üçüncü olarak sermaye ihracı, asalaklığın karesidir. Dördüncüsü, "finans kapital özgürlük değil, egemenlik peşinde koşar". *Tüm* çizgi boyunca siyasi gericilik, emperyalizmin bir özelliğidir. Yiyicilik, dev ölçüde rüşvet, her türden Panama dalavereleri. Beşincisi, kopmaz bir bağla ilhaklarla bağlı olan ezilen ulusların sömürülmesi, ve özellikle sömürgelerin bir avuç "büyük" güç tarafından sömürülmesi, "uygar" dünyayı gitgide artan bir hızla, nüfusu yüzlerce milyonu bulan uygarlaşmamış halkların gövdesini kemiren asalaklara

dönüştürmektedir. Roma proletaryası toplumun sırtından geçinirdi. Bugünkü toplum ise modern proletaryanın sırtından geçinmektedir. Marx özellikle Sismondi'nin bu isabetli sözünü sık sık vurgulardı. Emperyalizm meseleyi biraz değiştirmektedir. Emperyalist güçlerin proletaryasının ayrıcalıklı üst katmanı, kısmen, uygarlaşmamış halkların yüzlerce milyon insanının sırtından geçinmektedir.

Emperyalizmin neden *can çekişen* kapitalizm olduğu, sosyalizme *geçişi* oluşturduğu anlaşılırdır: kapitalizmden doğan tekel, *daha o andan itibaren* kapitalizmin can çekişmesidir, sosyalizme geçişinin başlangıcıdır. Emeğin emperyalizm tarafından muazzam *toplumsallaştırılması* (emperyalizmin *savuncarlarının,* burjuva ekonomistlerin "birbirine geçme" diye adlandırdıkları şey) da aynı anlama gelir.

(*Lenin,* Tüm Eserler, cilt 19, "Emperyalizm ve Sosyalizmdeki Bölünme", s. 378 vd., 1916.)

C — Emperyalizm Döneminde Sosyalizme Geçiş İçin Maddi Önkoşulların Olgunluğu

Rekabet tekele dönüşür. Bunun sonucu, üretimin toplumsallaştırılmasında çok büyük bir ilerlemedir. Özelde teknik icatlar ve mükemmelleştirmeler süreci de toplumsallaşır.

Bu durum, dağınık, birbirinden bihaber olan ve bilinmeyen bir pazar için üretim yapan girişimcilerin eski serbest rekabetinden artık tamamen farklı bir şeydir. Yoğunlaşma o kadar ilerlemiştir ki, verili ülkenin ve hatta, göreceğimiz gibi, bir dizi ülkenin, evet tüm dünyanın hammadde kaynaklarının (örneğin demir cevheri rezervlerinin) yaklaşık bir tahminini yapmak artık mümkündür. Bu tahmin sadece yapılmakla kalmaz, bilakis dev tekelci birlikler bu kaynakları ele geçirirler ve tek elde toplarlar. Pazarın büyüklüğü yaklaşık olarak hesaplanır ve birlikler sözleşmeli anlaşmalarla bunları kendi aralarında "paylaşırlar". Kalifiye işgücü tekel altına alınır, en iyi mühendisler istihdam edilir, ulaştırma araçları —Amerika'da demiryolları, Avrupa ve Amerika'da gemi kumpanyaları— ele geçirilir. Emperyalist aşamasında kapitalizm, doğrudan, üretimin çok yönlü bir toplumsallaştırılmasına götürür, kapitalistleri, onların bilgi ve iradesi dışında, bir tür yeni toplumsal

düzenin, tam serbest rekabetten tam toplumsallaştırmaya geçişi temsil eden düzenin içine, deyim yerindeyse, çeker.

(*Lenin,* Tüm Eserler, cilt 19, "Kapitalizmin En Yüksek Aşaması Emperyalizm", s. 101, 1916.)

Tek başına adalet, sömürüye başkaldıran kitlelerin tek başına duyguları, onları asla sosyalizmin doğru yoluna götürmezdi. Ama, kapitalizmin gelişmesiyle büyük bankaların, sendikaların [kapitalist birliklerin—ÇN], demiryollarının maddi aygıtının ortaya çıktığı, ileri ülkelerde son derece zengin deneyimin teknikte devamlı yeni mucizeler yarattığı ve kapitalizmin bu mucizelerin uygulanmasını *kösteklediği,* sınıf bilinçli işçilerin, tüm emekçilerin ve sömürülenlerin yardımıyla bu aygıtı planlı bir şekilde kendi eline alıp çalıştırmak için çeyrek milyon üyeli bir partide birleştikleri bugün; bu koşulların mevcut olduğu bugün, *yılmadıkları* ve iktidarı ele geçirmeyi ve sosyalist dünya devriminin zaferine kadar korumayı bildikleri taktirde, tüm dünyada Bolşevikleri engelleyebilecek hiçbir güç olmayacaktır.

(*Lenin,* Tüm Eserler, cilt 21, "Bolşevikler Devlet İktidarını Koruyabilecek mi?", s. 357, 1917.)

Emperyalist savaş, sosyalist devrimin arifesidir. Ve bu, yalnızca, tüm korkunçluklarıyla savaş, proleter ayaklanmaya yolaçtığı için değildir —hiçbir ayaklanma, ekonomik olarak olgunlaşmamış olduğu sürece sosyalizmi yaratmaz—, bilakis, tekelci devlet kapitalizmi, sosyalizmin *maddi olarak* tamamen hazırlanması, onun *giriş kapısı,* sosyalizm denilen aşamayla arasında *hiçbir ara aşamanın olmadığı* bir aşama olduğu için de.

(*Lenin,* Tüm Eserler, cilt 21, "Yaklaşan Felaket ve Ona Karşı Nasıl Mücadele Etmeli?", s. 253, 1917.)

D — Emperyalizm Fırtınalı, Sıçramalı, Felaketler ve Çatışmalarla Dolu Bir Çağdır

... Avrupa'nın en gelişmiş ülkelerinde feodalizmi tamamen yendiği ve —nispeten— daha sakin, daha düzenli bir biçimde, henüz işgal edilmemiş geniş topraklara ve henüz kapitalizmin girdabına kesin

olarak sürüklenmemiş ülkelere "barışçıl" bir biçimde yayılarak gelişebildiği, kapitalizmin nispeten "barışçıl" bir dönemi olmuştur. Aşağı-yukarı 1871-1914 yılları arasına rastlayan bu dönemde bile "barışçıl" kapitalizm, elbette, gerek askeri, gerek genel sınıfsal anlamda gerçek bir "barış"la uzaktan yakından ilgisi olmayan yaşam koşulları doğuruyordu. İleri ülkelerin nüfusunun onda dokuzu için, sömürgelerdeki ve geri kalmış ülkelerdeki yüz milyonlarca insan için, bu dönem, "barış" değil, aksine baskı, işkence, dehşet dönemi idi, belki de, "sonsuz dehşet" dönemi gibi göründüğü için, bir o kadar tüyler ürperticiydi. Bu dönem bir daha geri gelmemecesine geçmiştir, onun yerine, nispeten çok daha fırtınalı, sıçramalı, felaket ve çatışmalarla dolu karakterde bir dönem geçmiştir, nüfusun büyük çoğunluğu açısından "sonsuz dehşet"in değil, "dehşetli son"un tipik olacağı bir dönem.

Burada bu değişimin, yalnız ve yalnız, kapitalizmin ve genelde meta üretiminin en derin ve en özsel eğilimlerin gelişmesi, genişlemesi ve devamından doğduğuna özellikle dikkat etmek gerekir. Değişimin artması, büyük sanayiin artması, —bunlar bütün dünyada yüzyıllardan beri gözlemlenen temel eğilimlerdir. Değişimin belli bir gelişme aşamasında, büyük sanayiin belli bir büyüme aşamasında, yani 19. yüzyılın 20. yüzyıla döndüğü sırada erişilen aşamada, değişim, ekonomik ilişkilerin ve sermayenin öyle bir uluslararasılaşmasını doğurmuş, büyük sanayi öyle bir boyuta erişmiştir ki, serbest rekabetin yerine tekel geçmiştir. Şimdi artık tipik hale gelen, —bir ülke içindeki ve *ülkeler arasındaki ilişkilerde*— birbirinin karşısına "serbest" rekabet içinde çıkan girişimler değil, aksine tekelci girişimlerdir, tröstlerdir. Artık dünyanın tipik "hükümdarı", özellikle hareketli ve esnek, gerek ülkede gerek uluslararası alanda özellikle güçlü bir biçimde içiçe geçmiş olan, özellikle isimsiz ve doğrudan üretimden kopuk olan, müthiş bir kolaylıkla yoğunlaşan ve halihazırda olağanüstü ölçüde yoğunlaşmış bulunan mali sermayedir, öyle ki, kelimenin gerçek anlamında birkaç yüz milyarder ve milyoner, tüm dünyanın kaderini ellerinde tutmaktadır.

Soyut-teorik yargıya varıldığında, Kautsky'nin de gerçekten varmış olduğu —o biraz farklı bir tarzda, ama aynı şekilde Marksizme sırt çevirmiştir— sonuca gelinebilir: bu sermaye kodamanlarının

yekpare bir dünya tröstü halinde, rekabetin ve devletsel olarak ayrılmış mali sermayelerin mücadelesinin yerine uluslararası birleşmiş bir mali sermayeyi geçirecek bir dünya tröstü halinde uluslararası birleşmesi halihazırda artık uzak değildir.* Bu vargı, tıpkı geçen yüzyılın doksanlı yıllarındaki "Struvist" ve "Ekonomist"lerimizin, kapitalizmin ilerici karakterinden, bunun kaçınılmazlığından, Rusya'daki nihai zaferinden kâh savuncar sonuçlar (sermayeye tapma, onunla uzlaşma, sermayeyle mücadele etmek yerine onu yüceleştiren), kâh apolitik sonuçlar (yani "Ekonomist"lerin özgül hatası olarak politikanın yadsınması ya da politikanın öneminin, genel siyasi sarsıntılar ihtimalinin yadsınması vs.), kâh, grev hareketinin ilahlaştırılması olarak doğrudan "grevci" ("genel grev") sonuçlar çıkarırkenki benzer vargısı gibi, soyut, basitleştirilmiş ve yanlıştır; bu "grevci" sonuç, hareketin tüm diğer biçimlerini unutturuncaya ya da görmezden gelinceye kadar götürüldü ve saf grev yöntemleriyle, salt grevle kapitalizmden onun aşılmasına "sıçrama" yaptı. Serbest rekabetin yarı-küçük-burjuvaca "cennet"ine, emperyalizmin kaçınılmazlığına ve dünyanın en ileri ülkelerinde onun "barışçıl" kapitalizm üzerindeki nihai zaferine kıyasla kapitalizmin inkar götürmez ilericiliğinin, bugün de en az yukarıdaki kadar çok sayıda ve çeşitli politik ve apolitik yanlışlara ve yanılgılara yol açabileceğine dair işaretler vardır.

Özellikle Kautsky'de, Marksizmden açık kopuş, siyasetin yadsınması ya da unutulması biçimine değil, özellikle emperyalizm çağında çok sayıda ve çok çeşitli olan siyasi çatışmaların, sarsıntıların ve devrimlerin "üzerinden atlama" biçimine, emperyalizmin savuncarlığı biçimine değil, *bir "barışçıl" kapitalizm hülyası* biçimine

---

* *Örneğin Kautsky 1916'da şöyle yazıyordu: "**Emperyalizmin şimdiki aşaması kapitalizmin en son görüngü biçimi olmayabilir**... Gelişme düz bir çizgi değil, tersine diyalektik, yani karşıtlıklar içinde bir seyir izliyor. Böylece merkantilizm serbest ticareti, bu da emperyalizmi doğurmuştur. Bunu, üyelerinin gönüllü ve istekli katılımları temelinde, Orta Avrupa Devletler Birliği gibi bir devletler birliğini olanaklı kılan ve onun **sürekli ve faydalı işleyişini** garanti altına alan koşullar altında **yine kapitalizmin yeni bir çağının izlemesi olanaksız değildir.**" (Kautsky, "Orta Avrupa Birleşik Devletleri", Stuttgart 1916, s. 48.)*

bürünmüştür. "Barışçıl" kapitalizmin yerine, barışçıl olmayan, savaşçı, felaketlerle dolu emperyalizm geçmiştir; Kautsky bunu kabul etmek zorundadır, çünkü daha 1909'da, vardığı sonuçlarla son kez Marksist olarak ortaya çıktığı özel bir yazısında bunu kabullenmişti. Ama eğer emperyalizmden "barışçıl" kapitalizme geri dönüşü gayet basit, açık, kaba bir şekilde hayal etmek mümkün değilse, bu özü itibariyle küçük-burjuva hayallere, hiç olmazsa *"barışçıl"* "ultra-emperyalizm" üzerine masum incelemeler biçimi verilemez miydi? Ultra-emperyalizmi, savaş, siyasi sarsıntılar vs. gibi küçük-burjuvazi üzerinde özellikle huzur bozucu, rahatsız edici etki yapan çatışmaları bertaraf "edebilecek" olan ulusal (daha doğrusu: devletsel olarak ayrılmış) emperyalizmlerin uluslararası birliği olarak tanımlarsak, bu taktirde, nispeten barışçıl, nispeten çatışmasız, nispeten felaketsiz "ultra-emperyalizm" masum hayalleriyle bugünkü, başlamış olan, mevcut, çatışmalarla ve felaketlerle dolu emperyalizm çağı neden aldırmazlıktan gelinmesin? Ve Avrupa için artık başlamış bulunan emperyalist çağın önümüze koyduğu ve halihazırda koymuş bulunduğu "sert" görevler, bu çağın belki yakında geride kalacağı ve ardından belki nispeten "barışçıl", "katı" taktikler gerektirmeyen "ultra-emperyalizm" çağının geleceği hayalleriyle aldırmazlıktan gelinemez mi? Ve Kautsky de böyle diyor zaten:

> *"Kapitalizmin böyle yeni (ultra-emperyalist) bir safhası her halükârda düşünülebilirdir. Ama gerçekleştirilebilir olup olmadığına karar vermek için yeterli önkoşullar henüz yoktur."* ("Neue Zeit", 30 Nisan 1915, s. 144.)*

Bu halihazırda başlamış bulunan emperyalizmi aldırmazlıktan gelme ve kendini gerçekleşebilirliği hiçbir surette bilinmeyen bir "ultra-emperyalizm" hayaline kaptırma çabasında, Marksizmden en ufak bir iz bile yoktur. Bu konstrüksiyonda Marksizm, "gerçekleşebilirliği"ni

---

* *Alıntı yapılan pasajlar, Kautsky'nin "Yeniden Öğrenmek İçin İki Yazı" makalesinden alınmıştır, "Neue Zeit" No. 5, 1915.* ***Almanca yayıncının notu.***

mucidinin bile garanti etmediği "kapitalizmin yeni bir aşaması" için tasvip edilmektedir; bugünkü, halihazırda girilmiş olan aşama için, Marksizm yerine, çelişkilerin küçük-burjuvaca, iliğine kadar gerici köreltilmesi çabası önümüze sürülmektedir. Kautsky, 1909'da yazdığı, gelecek çağın müzmin ve felâketlerle dolu olacağını önceden görmek ve kabullenmek mecburiyetinde kaldığı eserinde, bu çağda Marksist olacağına dair *söz vermişti.* Bu çağın başlamış olduğunun mutlak olduğu bugün ise Kautsky bir kez daha, ileriki bir —gerçekleşebilir olduğunu kimsenin bilmediği— ultra-emperyalizm çağında Marksist olacağına dair yalnızca *söz* veriyor! Tek kelimeyle, *başka* bir çağda Marksist olacağına dair istediğiniz kadar söz veriyor, fakat bugün değil, bugünkü koşullar altında değil, bu saatte değil! Krediyle Marksizm, verilmiş söz olarak Marksizm, yarın için Marksizm; ama bugün için küçük-burjuva, oportünist, çelişkilerin körlendiği teorisi — *sadece teorisi de değil.* Ateşli —hem de ne ateşli— enternasyonalistlerin ve Marksistlerin, kendi ülkeleri ve müttefikleri dışında, düşman kampındaki her türlü enternasyonalist belirtiye sempati duyduğu;... "Müttefiklerin" boş bir vaadi olarak kalan demokrasiye sempati duyduğu, ... "ulusların kendi kaderini tayini"ne sempati duyduğu.... ama bunun, sempati duyan kişiyi kendi saflarında sayma şerefine nail olan ulusa bağımlı olan uluslar için geçerli olmadığı uluslarınkine sempati duyduğu türden, "şu sıralarda" o denli yaygın olan ihraç amaçlı enternasyonalizm... Tek kelimeyle: ikiyüzlülüğün binbir türünden biri.

Ama kapitalizmin emperyalizmden sonra yeni bir aşamasının, ultra-emperyalizm aşamasının soyut olarak "düşünülebilirliği" yadsınabilir mi? Hayır. Soyut olarak böyle bir aşama düşünülebilir. Ne var ki bu, pratikte, gelecekteki acil olmayan görevler üzerine hayal kurma adına bugünün acil görevlerini bir yana iten bir oportünist olmak anlamına gelir. Teoride bu, gerçeklikte cereyan etmekte olan gelişmeye dayanmayıp, bu hayal uğruna ona peşinen *sırt çevirmek* demektir. Gelişmenin, istisnasız tüm işletmeleri, tüm devletleri kapsayan bir dünya tröstü *yönünde* olduğuna hiç kuşku yoktur. Ama gelişme oraya doğru öylesi koşullarda, öylesi bir tempoyla, öylesi çelişkilerle, çatışmalarla ve sarsıntılarla —bunlar asla yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda siyasi, ulusal niteliklidir vb.— olmaktadır ki, mesele ulusal mali sermayelerin bir tek dünya tröstü, "ultra-emperyalist" bir dünya

birliğine *varmadan önce,* emperyalizm kaçınılmaz olarak çökmek, kapitalizm karşıtına dönüşmek zorundadır.

(*Lenin,* Tüm Eserler, cilt 18, N. Buharin'in "Dünya Ekonomisi ve Emperyalizm" Broşürüne Önsöz, s. 465 vd., 1915.)

E — Emperyalizm ve Kapitalizmin Çöküşü

Emperyalizm, dünya kapitalizminin üretici güçlerini çok yüksek bir derecede geliştirmiştir. Toplumun sosyalist örgütlenmesi için gerekli olan bütün maddi önkoşullarının yaratılmasını tamamlamıştır. Emperyalist savaşlar, dünya ekonomisinin üretici güçlerinin emperyalist devletlerin sınırlarını aştığını ve ekonominin bütün dünyayı kucaklayacak biçimde uluslararası çapta örgütlenmesini talep ettiğini göstermektedir. Emperyalizm bu çelişkiyi, tüm dünya ekonomisini örgütleyecek bir tek devlet kapitalisti dünya tröstünün yolunu kan ve ateşle açarak çözmeye çalışıyor. Sosyal-demokrat ideologlar bu kanlı ütopyayı, yeni, "örgütlü" kapitalizmin barışçıl bir yöntemi olarak göklere çıkarmaktadır. Gerçekte ise bu ütopya öylesine büyük, aşılmaz nesnel engellere çarpmaktadır ki, kapitalizm artık kendi çelişkilerinin ağırlığı altında mutlak zorunlu biçimde çökmek zorundadır. Kapitalizmin emperyalist çağda daha da güçlü bir şekilde işleyen eşit olmayan gelişme yasası, emperyalist güçlerin kalıcı ve sağlam uluslararası birliklerini olanaksız hale getirmektedir. Dünya savaşları haline gelen ve sermayenin son sınırına —dünya tröstü— kadar yoğunlaşma çabasını karakterize eden emperyalist savaşlar, o kadar çok yıkımı beraberinde getirmekte, işçi sınıfının ve sömürgelerdeki milyonlarca proleterin ve köylülüğün omuzlarına öylesine ağır yükler bindirmektedir ki, kapitalizm bu hedefe ulaşılmadan çok daha önce proleter devrimin darbeleri altında çökmeye mahkumdur.

Kapitalist gelişmenin en yüksek aşaması olan emperyalizm, dünya ekonomisinin üretici güçlerini son derece artırmakta, tüm dünyayı kendi imajına göre biçimlendirmekte ve bütün sömürgeleri, bütün ırkları ve bütün halkları mali sermayenin sömürü alanına sürüklemektedir. Aynı zamanda, sermayenin tekelci biçimi, asalak yozlaşmanın, çürümenin, kapitalizmin çöküşünün unsurlarını gittikçe geliştirmektedir. Tekelci sermaye, belli bir dereceye kadar, rekabetin

itici gücünü ortadan kaldırmakta, yüksek kartel fiyatları siyaseti izlemekte ve pazarların sınırsız denetimini ele geçirmekte ve böylece üretici güçlerin daha da gelişmesini engellemektedir. Emperyalizm, sömürgelerdeki milyonlarca işçi ve köylüden sızdırdığı muazzam esktra-kârlarla görülmemiş bir servet yığmaktadır. Emperyalizm böylece çürüyen, asalakça yozlaşan rantiye devlet tipini ve kupon keserek yaşayan bütün bir asalaklar tabakasını yaratmaktadır. Sosyalizmin maddi önkoşullarının (üretim araçlarının yoğunlaşması, emeğin dev boyutlarda toplumsallaşması, işçi örgütlerinin güçlenmesi) yaratılması sürecini tamamlayan emperyalizm çağı, aynı zamanda "Büyük Güçler" arasındaki çelişmeleri de keskinleştirmekte ve tek dünya ekonomisinin yıkılmasıyla sonuçlanan savaşlara yolaçmaktadır. Bu yüzden emperyalizm, *çürüyen, can çekişen kapitalizmdir.* Emperyalizm bir bütün olarak kapitalizmin gelişmesinin son aşamasıdır. *Sosyalist dünya devriminin başlangıcıdır.*

Böylece uluslararası proleter devrim, genelde kapitalist gelişmenin koşullarından, ve özelde de onun emperyalist aşamasından doğar. Bir bütün olarak kapitalist sistem nihai çöküşüne yaklaşmaktadır.

Mali sermayenin diktatörlüğü yıkılmakta ve yerini *proletarya diktatörlüğüne* bırakmaktadır.

(Komünist Enternasyonal Programı, Bölüm I, Madde 4.)

F — Kapitalizmin Genel Bunalımı

En büyük kapitalist devletlerin, dünyanın yeniden paylaşımı uğruna emperyalist mücadelesi, birinci emperyalist dünya savaşına (1914-1918) yolaçtı. Bu savaş dünya kapitalizminin tüm sistemini sarstı ve böylece onun *genel bunalım* dönemini başlattı. Savaş, savaşan ülkelerin tüm ulusal ekonomisinin kendi hizmetine zorladı, devlet kapitalizminin demir yumruğunu yarattı, üretken olmayan harcamaları baş döndürücü bir yüksekliğe çıkarttı, muazzam miktarlarda üretim aracını ve canlı işgücünü yoketti, nüfusun geniş tabakalarını perişan etti ve sanayi işçilerinin, köylülerin ve sömürge halklarının sırtına ölçüsüz yükler bindirdi. Açık devrimci kitle eylemlerine ve *içsavaşa*

dönüşen sınıf mücadelesini keskinleştirdi. Emperyalist cephe en zayıf noktasından —Çarlık Rusya'sında— yarıldı. 1917 yılındaki *Şubat Devrimi* feodal mutlakiyeti devirdi; *Ekim Devrimi* ise burjuvaziyi. Bu muzaffer proleter devrimi, mülksüzleştirenleri mülksüzleştirdi, üretim araçlarını burjuvazinin ve büyük toprak sahiplerinin elinden çekti aldı; ve insanlık tarihinde ilk kez, dev bir ülkede proletarya diktatörlüğünü kurdu ve pekiştirdi, yeni bir devlet tipini, *Sovyet Devletini* yarattı ve böylece *uluslararası proleter devrimini* başlattı.

Tüm dünya kapitalizminin geçirdiği muazzam sarsıntı, sınıf mücadelesinin keskinleşmesi ve proleter Ekim Devrimi'nin doğrudan etkisi, hem Avrupa'da hem de sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde bir dizi devrime ve devrimci eyleme yolaçtı: Ocak 1918 — Finlandiya'da işçi devrimi; Ağustos 1918 — Japonya'da "Pirinç Ayaklanmaları"; Kasım 1918 — Avusturya ve Almanya'da, yarı-feodal monarşileri yıkan devrimler; Mart 1919 — Macaristan'da proleter devrim, Kore'de ayaklanma; Nisan 1919 — Bavyera'da Sovyet İktidarı; Ocak 1920— Türkiye'de burjuva-ulusal devrim; Eylül 1920 — İtalya'da fabrikaların işçilerce işgali; Mart 1921 — Almanya'da proleter öncünün ayaklanması; Eylül 1923 — Bulgaristan'da ayaklanma; 1923 sonbaharı — Almanya'da devrimci bunalım; Aralık 1924 — Estonya'da ayaklanma; Nisan 1925 — Fas'ta ayaklanma; Ağustos 1925 — Suriye'de ayaklanma; Mayıs 1926 — İngiltere'de genel grev; Temmuz 1927 — Viyana'da işçi ayaklanması. Endonezya'daki ayaklanma, Hindistan'daki derin kaynaşma, bütün Asya'yı saran büyük Çin Devrimi gibi olaylarla birlikte bütün bunlar, uluslararası devrim zincirinin halkaları, kapitalizmin derin genel bunalımının bileşenleridir. Bu uluslararası devrimci süreç, gerek proletarya diktatörlüğü uğruna mücadeleyi, gerekse sayıları milyonları bulan köylü yığınlarının tarım devrimi ile birbirine kopmaz biçimde bağlı olan anti-emperyalist ulusal kurtuluş savaşlarını ve sömürge ayaklanmalarını kapsar. Böylece muazzam insan yığınları devrim selinin içine çekilmişlerdir. Dünya tarihi, gelişmesinin yeni bir aşamasına girmiştir: kapitalist sistemin uzun süreli genel bunalımı aşamasına. Dünya ekonomisinin birliği, burada ifadesini, devrimin uluslararası karakterinde, dünya ekonomisinin tek tek parçalarının eşitsiz gelişmesi ise, tek tek ülkelerde devrimin farklı zamanda gerçekleşmesinde bulmaktadır.

Kapitalizmin had safhadaki bunalımı (1918-1921) içinde yeşeren ilk devrimci devirme girişimleri, Sovyetler Birliği'nde proletarya diktatörlüğünün zaferi ve sağlamlaştırılmasıyla, başka bir dizi ülkede ise proletaryanın yenilgileriyle sonuçlandı. Bu yenilgiler, ilk planda, sosyal-demokrat önderlerin ve sendikal hareketin reformist yöneticilerinin ihanet taktiklerinin, fakat aynı zamanda, işçi sınıfının çoğunluğunun henüz komünistlerin peşinden gitmeyişi ve en önemli devletlerin bir bölümünde komünist partilerin hiç olmayışı gibi durumların sonucudur. Bu yenilgiler burjuvaziye, proleter yığınların ve sömürge halkların sömürülmesini daha da artırarak ve onların yaşam standardını hızla düşürerek kapitalizmi kısmi istikrara kavuşturma imkanı verdi.

(Komünist Enternasyonal Programı, Bölüm II, Madde 1.)

Bugünkü ekonomik bunalım, daha emperyalist savaş döneminde başlamış olan ve kapitalizmin temel direklerinin altını oyup ekonomik bunalımın başlamasını kolaylaştıran kapitalizmin *genel bunalımı* temelinde gelişmektedir.

Bu ne anlama gelir?

Bu, herşeyden önce, emperyalist savaşın ve onun sonuçlarının, kapitalizmin çürümesini güçlendirdiği ve dengesini altüst ettiği, bugün bir savaşlar ve devrimler çağında yaşadığımız, kapitalizmin artık dünya ekonomisinin *biricik ve herşeyi kapsayan* sistemi olmadığı, *kapitalist* ekonomi sistemi yanında, gelişip güçlenen, *kapitalist* sisteme karşı çıkan ve salt varlığıyla bile kapitalizmin çürümüşlüğünü gösteren ve onun temellerini sarsan *sosyalist* sistemin var olduğu anlamına gelir.

Ayrıca bu, emperyalist savaşın ve SSCB'nde devrimin zaferinin, emperyalizmin *sömürge ve bağımlı* ülkelerdeki temel direklerini sarstığı, emperyalizmin bu ülkelerdeki otoritesinin artık sarsıldığı, onun bu ülkelerde artık işlerini eski tarzda yürütme gücüne sahip olmadığı anlamına gelir.

Bu ayrıca, savaş sırasında ve sonrasında sömürge ve bağımlı ülkelerde, pazarlarda eski kapitalist ülkelerle başarılı bir biçimde rekabet eden ve bu yüzden sürüm pazarları uğruna verilen mücadeleyi keskinleştirip karmaşıklaştıran kendi genç kapitalizmlerinin doğup gelişmesi anlamına gelir.

Ve son olarak bu, savaşın, kapitalist ülkelerin çoğuna, *işletmelerin müzmin az-kapasiteyle çalışması* ve yedek ordulardan *sürekli işsizler ordusuna* dönüşen *milyonluk işsizler ordusunun* varlığı biçiminde zor bir miras bıraktığı anlamına gelir, ve bu, daha şimdiki ekonomik bunalım başlamadan önce kapitalizme bir sürü zorluklar çıkarmıştır ve bunalım döneminde sorunları daha da güçleştirmek zorundadır.

Dünya ekonomi bunalımını ağırlaştıran ve keskinleştiren hususlar bunlardır.

Şunu saptamak gerekir ki, bugünkü ekonomik bunalım, şimdiye kadarki dünya ekonomik bunalımlarının en ciddisi ve en derinidir.

(*Stalin,* "Leninizmin Sorunları", Cilt II. Merkez Komitesi'nin SBKP (B) XVI. Parti Kongresine Siyasi Raporu.)

G — Savaş Sonrası Bunalımın Üç Dönemi

Birinci emperyalist dünya savaşından sonra uluslararası işçi hareketi, *kapitalist sistemin genel bunalımının* farklı dönemlerinin ifadesi olan bir dizi tarihi gelişim aşamasından geçmiştir.

Doruk noktası 1921 yılı olan *birinci* dönem, kapitalist sistemin en sert bunalımı ve proletaryanın doğrudan devrimci eylemleri dönemi, bir yandan SSCB'nin dış müdahele ve iç karşı-devrim güçleri üzerinde zaferiyle, proletarya diktatörlüğünün sağlamlaştırılması ve Komünist Enternasyonal'in örgütlenmesiyle, diğer yandan da Batı Avrupa proletaryasının bir dizi ağır yenilgisiyle ve burjuvazinin genel saldırısının başlamasıyla sonuçlanmıştır. Bu dönemin kapanışını, Alman proletaryasının 1923 yılındaki yenilgisi oluşturmuştur.

Bu yenilgi, *ikinci* dönemin, kapitalist sistemin tedricen oluşan kısmi istikrar döneminin, kapitalist ekonominin "yeniden tesisi", sermayenin saldırısının gelişme ve genişlemesi ve ağır yenilgilerle zayıflamış olan proleter ordunun devam eden savunma mücadeleleri döneminin çıkış noktasını temsil eder. Diğer yandan bu dönem, Sovyetler Birliği'nde hızlı bir yeniden tesis ve sosyalist inşada büyük

başarılar dönemidir, Komünist Partilerin proletaryanın geniş kitleleri üzerindeki siyasi etkisinin arttığı dönemdir.

Ve nihayet *üçüncü* dönem, özünde, kapitalizmin ekonomisinin ve hemen hemen aynı zamanda Sovyetler Birliği ekonomisinin de savaş öncesi düzeyi aştığı dönemdir (SSCB'nde "Yeniden İnşa Dönemi" denilen dönemin başlangıcı, yeni teknik temel üzerinde sosyalist ekonomi biçimlerinin daha da gelişmesi). Kapitalist dünya için bu dönem, tekniğin hızla geliştiği bir dönemdir; kartellerin, tröstlerin ve devlet kapitalizmine doğru eğilimlerin güçlü gelişme dönemidir. Aynı zamanda bu dönem, hareket biçimleri kapitalizmin genel bunalımının şimdiye kadarki tüm gelişimi (daralan pazarlar, Sovyetler Birliği, sömürgelerdeki hareket, emperyalizminin iç çelişkilerinin artması) tarafından belirlenen, dünya ekonomisinin çelişkilerinin en güçlü biçimde geliştiği bir dönemdir. Üretici güçlerin artması ile pazarların daralması arasındaki çelişkinin özellikle keskinleştiği bu üçüncü dönem, kaçınılmaz olarak, emperyalist devletler arasında yeni savaşlar, Sovyetler Birliği'ne karşı savaşlar, emperyalizme ve emperyalist müdahaleye karşı ulusal kurtuluş savaşları ve dev sınıf mücadeleleri dönemine yolaçar. Tüm *uluslararası* karşıtlıkların (kapitalist ülkelerle Sovyetler Birliği arasındaki karşıtlıklar, Çin'in paylaşılmasının ve emperyalistlerin kendi aralarındaki mücadelenin başlangıcı olarak Kuzey Çin'in askeri işgali) keskinleştiği, kapitalist ülkelerdeki *iç* karşıtlıkların keskinleştiği (işçi kitlelerinin radikalleşme süreci, sınıf mücadelesinin keskinleşmesi), *sömürgelerde hareketlerin* patlak verdiği (Çin, Hindistan, Mısır, Suriye) bu dönem, kaçınılmaz olarak, kapitalist istikrarın çelişkilerinin daha da gelişmesi yolu üzerinden kapitalist istikrarın daha da sarsılmasına ve kapitalizmin genel bunalımının son derecede keskinleşmesine götürür. *

(Komünist Enternasyonal VI. Kongresine Tezler: "Uluslararası Durum ve Komünist Enternasyonal'in Görevleri", VI. Dünya Kongresi Tutanağı. s. 13 vd.)

---

* ***Red. notu.*** *Üçüncü dönemin şimdiki evresinin, kapitalist istikrarın son bulması evresinin karakterizasyonu, Stalin yoldaşın XVII. Parti Kongresindeki raporunda ve KEYK 13. Plenumunun kararları adı altında bu kitabın 4. bölümünde yeralmaktadır.*

3 — Sosyalist Dünya Devriminin İtici Güçleri ve Yedekleri ve Partinin Rolü

A — Sosyalist Devrim, İleri Ülkelerdeki Proletaryanın İçsavaşını, Geri Ülkelerdeki Bir Dizi Demokratik ve Devrimci Hareketle Birleştiren Bir Çağdır

Sosyal devrim, *bütün* ülkelerin proleterlerinin birleşik eylemi olamaz, şu basit nedenden ötürü ki, ülkelerin çoğunluğu ve dünya sakinlerinin çoğunluğu şu ana değin henüz kapitalist gelişme aşamasında bile değil ya da kapitalist gelişme aşamasının ancak başlangıcında henüz... Sosyalizm için *yalnızca* Batının ve Kuzey Amerika'nın gelişmiş ülkeleri olgunlaşmıştır ve P.Kievski, bu *"bütün* ülkelerin proleterlerinin birleşik eylemi"ni hayal etmenin sosyalizmi ad calendas grecas, yani çıkmaz ayın son çarşambasına ertelemek anlamına geldiği —yalnızca vaat edilen değil, gerçek— *"fikri"nin* somut bir örneklemesini, Engels'in Kautsky'ye bir mektubunda ("Sbornik Sotsial-Demokrata") okuyabilir.

Sosyalizmi, bütün ülkelerin değil, *ileri* kapitalizmin gelişme aşamasına ulaşmış azınlıktaki ülkelerin proleterlerinin birleşik eylemi gerçekleştirecektir. P. Kievski'nin hatasına neden olan şey bunu anlamamasıdır. *Bu* ileri ülkelerde (İngiltere, Fransa, Almanya vb.) ulusal sorun çoktan çözülmüştür, ulusal birlik miadını çoktan doldurmuştur, ve "genel-ulusal görevler" *nesnel olarak* yoktur. Bundan dolayı, daha *bugünden* ulusal birliği "havaya uçurmak" ve sınıf birliğini kurmak, ancak bu ülkelerde mümkündür.

Gelişmemiş ülkelerde..., yani tüm Doğu Avrupa'da ve bütün sömürgelerde ve yarı-sömürgelerde durum farklıdır. Buralarda *hâlâ,* genel kural olarak ezilen ve kapitalist bakımdan gelişmemiş uluslar vardır. Böyle uluslarda hâlâ *nesnel* olarak genel-ulusal görevler, *demokratik* görevler, *yabancı egemenliği yıkma* görevleri vardır... Muzaffer proletarya zafer kazandığı ülkeleri yeniden örgütleyecektir. Bu bir anda yapılamaz, burjuvazi de bir anda "altedilemez". Biz bunu tezlerimizde kasten vurguladık, ve P. Kievski bizim bu noktayı ulusal soruna ilişkin

olarak neden vurguladığımızı yine durup düşünmedi.

Gelişmiş ülkelerin proletaryası burjuvaziyi devirip, onun karşı-devrim çabalarını püskürtürken, gelişmemiş ve ezilen uluslar durup beklemezler, yaşamaktan vazgeçmezler, yokolmazlar. Ayaklanmak için, sosyal devrimle karşılaştırıldığında, emperyalist burjuvazinin 1915-1916 savaşı gibi küçük bir bunalımından yararlanıyorlarsa (sömürgeler, İrlanda), onların ileri ülkelerdeki içsavaşın *büyük bunalımından* ayaklanmalar için daha da fazlasıyla yararlanacaklarına hiç kuşku yoktur.

Sosyal devrim, ileri ülkelerde proletaryanın burjuvaziye karşı içsavaşını, gelişmemiş, geri ve ezilen ulusların, ulusal kurtuluş hareketi de dahil olmak üzere, *bir dizi* demokratik ve devrimci hareketiyle birleştiren bir çağ biçiminden başka türlü cereyan edemez.

Neden? Çünkü kapitalizm eşitsiz gelişir ve nesnel gerçeklik bize, hayli gelişmiş kapitalist ulusların yanında ekonomik olarak çok az gelişmiş ya da hiç gelişmemiş bir dizi ulusu gösteriyor. P. Kievski tek tek ülkelerin ekonomik olgunluğu bakış açısından sosyal devrimin *nesnel* koşullarını enine-boyuna kesinlikle düşünmemiştir, ve bu yüzden bizi kendi kaderini tayin hakkının nerede uygulanabileceğini "kafadan uydurmak"la suçlarken yanlış kapı çalmaktadır.

(*Lenin,* Seçme Eserler, cilt V, "Marksizmin Bir Karikatürü", s. 311 vd., 1916.)

B — Proletarya Biricik Tutarlı Devrimci Sınıftır

... Fabrika işçisi, tüm sömürülen nüfusun ileri temsilcisinden ne daha azı, ne de daha fazlasıdır, ve onun bu temsilcilik görevini örgütlü, kalıcı bir mücadelede gerçekleştirebilmesi için, onu "perspektifler"le şevke getirmek hiç de gerekli değildir; gereken tek şey, yalnızca *onu kendi durumu hakkında,* onu ezen sistemin politik-ekonomik yapısı ve bu sistem altında sınıf antagonizmasının zorunluluğu ve kaçınılmazlığı konusunda *aydınlatmaktır.* Fabrika işçisinin, genel kapitalist ilişkiler

sistemi içindeki bu konumu, onu, işçi sınıfının kurtuluşu uğruna mücadelenin biricik savaşçısı yapar, çünkü yalnızca kapitalizmin gelişmesinin en yüksek aşaması, makineleşmiş büyük sanayi, bu mücadele için gerekli maddi koşulları ve toplumsal güçleri yaratır. Kapitalist gelişme biçimlerinin düşük olduğu tüm diğer durumlarda, bu maddi koşullar yoktur: üretim binlerce ufak işletme arasında dağılmıştır (ve bunlar, köy topluluğunda birleşmiş en eşitlikçi *toprak mülkiyeti* biçimleri altında bile dağınık *işletmeler* olmaktan çıkmazlar), sömürülen çoğu durumda küçücük bir işletmeye de sahiptir ve böylece mücadele etmesi gereken burjuva sisteme bağlanmıştır. Bu, kapitalizmi devirebilecek sosyal güçlerin gelişmesini engeller ve zorlaştırır. Dağınık, bireysel, küçük ölçekli sömürü, emekçileri bir yere bağlar, onları tecrit eder, onlara, baskının nedeninin şu ya da bu birey değil, bilakis tüm ekonomik sistem olduğunu tanıdıktan sonra kendi sınıf dayanışmasını kavrama, birleşme olanağını vermez. Buna karşılık büyük ölçekli kapitalizm, kaçınılmaz olarak, işçinin eski toplumla, belirli bir yerle ve belirli bir sömürücüyle her türlü bağını koparır; onları birleştirir, düşünmeye zorlar ve örgütlü bir mücadeleye başlamalarını olanaklı kılan koşullar içine sokar. Ve sosyal-demokratlar tüm dikkatlerini ve faaliyetlerini işçi sınıfının ta kendisi üzerinde yoğunlaştırırlar. İşçi sınıfının ileri temsilcisi, bilimsel sosyalizmin fikirlerini, Rus işçisinin tarihsel rolü fikrini iyice kavradığında, bu fikirler geniş bir yaygınlık kazandığında ve işçiler sağlam örgütler kurup, bu örgütler işçilerin bugünkü dağınık ekonomik mücadelesini bilinçli sınıf mücadelesine dönüştürdüğünde — o zaman Rus İŞÇİSİ, tüm demokratik unsurların başında, mutlakiyeti devirecek ve RUS PROLETARYASINI (BÜTÜN ÜLKELERİN proletaryasıyla omuz omuza) *açık siyasi mücadelenin dolaysız yolundan* MUZAFFER KOMÜNİST DEVRİME götürecektir.

(Lenin, Seçme Eserler, cilt I, "'Halkın Dostları' Kimlerdir ve Sosyal-Demokratlara Karşı Nasıl Savaşırlar?", s. 319 vd., 1894.)

*C — Emekçi Köylülük, Sosyalist Devrimde Proletaryanın Yedeği **

1- Yalnızca, Komünist Partisi tarafından yönetilen kent ve sanayi proletaryası, köyün emekçi kitlelerini, sermayenin ve çiftlik sahiplerinin büyük toprak mülkiyetinin boyunduruğundan, mahvolmaktan ve kapitalist düzen varlığını sürdürdükçe kaçınılmaz olarak ortaya çıkmak zorunda olan emperyalist savaşlardan kurtarabilir. Köyün emekçi kitleleri için, komünist proletarya ile gireceği bir ittifaktan ve onun çiftlik sahiplerinin (büyük toprak sahipleri) ve burjuvazinin boyunduruğunu kırma devrimci mücadelesini kayıtsız şartsız desteklemekten başka hiçbir kurtuluş yoktur.

Öte yandan, sanayi işçileri, eğer kendilerini dar lonca ve meslek çıkarları çerçevesine hapsederlerse ve kendini beğenmiş bir tarzda bazen acınacak haldeki küçük-burjuva durumlarını iyileştirme kaygısıyla ve çabasıyla yetinirlerse, insanlığı sermayenin boyunduruğundan ve savaşlardan kurtarma dünya-tarihsel misyonlarını yerine getiremezler.

Ama birçok ileri ülkede, II. Enternasyonal'in güya sosyalist partilerinin tabanını oluşturan, ama gerçekte sosyalizmin en büyük düşmanları, sosyalizm hainleri, küçük-burjuva şovenleri, burjuvazinin işçi hareketi içindeki ajanları olan "işçi aristokrasisi"nin yaptığı tam da budur. Proletarya ancak, bütün emekçilerin ve sömürülenlerin öncüsü olarak, sömürücülerin devrilmesi için mücadelede onların önderi olarak ortaya çıktığı ve hareket ettiği taktirde, gerçekten devrimci, gerçekten sosyalist olarak davranan bir sınıf olabilir. Ama bu, sınıf mücadelesini köyün içine taşımadan, köyün emekçi kitlelerini kent proletaryasının komünist partisi etrafında toparlamadan, bu kitleler proletarya tarafından eğitilmeden mümkün değildir.

2- Kent proletaryasının, mücadeleye katmak ya da her halükarda kendi tarafına çekmek zorunda olduğu kırdaki emekçi ve sömürülen kitleler, bütün kapitalist ülkelerde aşağıdaki sınıflarca temsil edilir:

Birincisi, kır proletaryası, geçimlerini kapitalist tarım işletmelerinde ücretli emekle kazanan ücretli işçiler (yanaşmalar,

---

** **Red. notu.** Köylülüğün çeşitli katmanlarının proleter devrimdeki rolü üzerine esas materyal için bkz. "Tarım ve Köylü Sorunu" defteri.*

mevsimlik işçiler, gündelikçiler). Bu sınıfın, kır nüfusunun diğer gruplarından ayrı ve bağımsız olarak (siyasi, askeri, sendikal, kooperatifsel, kültürel vb.) örgütlenmesi, onlar arasında yoğun bir propaganda ve ajitasyonun yükseltilmesi, bu sınıfın Sovyet iktidarı ve proletarya diktatörlüğü için kazanılması, bütün ülkelerin komünist partilerinin *temel* görevidir.

İkincisi, yarı-proleterler ya da parsel köylüleri, yani geçimlerini kısmen kapitalist nitelikte tarım ve sanayi işletmelerinde ücretli emekle, kısmen de kendilerine ait ya da kiraladıkları ve ailenin gıda maddelerinin ancak bir bölümünü karşılayan küçücük bir toprak parçasını işleyerek sağlayanlar. Emekçi kır nüfusunun bu grubu bütün kapitalist ülkelerde sayıca pek çoktur. Onların varlığı ve özel durumu, burjuvazinin ve II. Enternasyonal'e bağlı sarı "sosyalist"lerinin temsilcileri tarafından üstü örtülmektedir, bunlar işçileri kısmen bilerek aldatmakta, kısmen de küçük-burjuva görüşlerin alışkanlık gücüne körü körüne uyarak bu emekçileri bir bütün olarak "köylüler"in büyük kütlesiyle aynı kefeye koymaktadırlar. Burjuvazi tarafından işçilerin bu şekilde aldatılması, en çok Almanya ve Fransa'da, ama Amerika ve diğer ülkelerde de görülmektedir. Eğer Komünist Partisi faaliyetini doğru örgütlerse, bu grup kesinlikle onun yandaşı olacaktır, çünkü bu yarı-proleterlerin durumu çok ağırdır ve Sovyetler iktidarı ve proletarya diktatörlüğünden elde edecekleri kazanım muazzam ve dolaysızdır.

Üçüncüsü, küçük köylüler, yani yabancı işgücü kullanmadan, ancak işletmelerinin ve ailelerinin gereksinimlerini karşılayacak kadar küçük toprağı olan ya da bu toprakları kiralayan küçük tarım üreticileri. Bu tabaka, proletaryanın zaferinden hiç şüphesiz ki kazançlı çıkar; işçi sınıfının zaferi, bu kategoriye derhal şu kazanımları sağlar: a) büyük toprak sahibine kira ödemenin ya da ürünün bir kısmını vermenin (örneğin Fransa'da, İtalya'da metayer'lerde [yarı-kiracı] olduğu gibi) kaldırılması; b) ipotek borçlarından kurtulma; c) büyük toprak sahiplerinin baskısının ve onlara bağımlılığın çeşitli biçimlerinin (ormanlardan yararlanma vb.) kalkması; d) onların işletmelerinin proleter devlet iktidarı tarafından derhal desteklenmesi (tarım gereçlerinden ve proletaryanın mülksüzleştirdiği büyük kapitalist işletmelerin binalarının bir kısmından yararlanma hakkı; tarım tüketim ve üretim kooperatiflerinin, kapitalist rejimde özellikle zengin ve orta

köylüler için yararlı olan bu örgütlerin, bundan böyle ilkönce yoksullara, yani proleterlere, yarı-proleterlere ve küçük köylülere yardım edecek örgütler haline gelmesi için, proleter devlet iktidarı tarafından derhal dönüştürülmesi vb.), ve pek çok öteki yararlar.

Aynı zamanda Komünist Partisi şu konuda açık olmalıdır ki, kapitalizmden komünizme geçiş aşamasında, yani proletarya diktatörlüğü döneminde, bu tabaka içinde, en azından kısmen, tam ticaret özgürlüğü ve özel mülkiyet haklarından serbestçe yararlanma yönünde yalpalamalar kaçınılmazdır; çünkü bu tabaka, (küçük ölçüde de olsa) tüketim maddeleri satıcısı olarak, spekülasyonla, mülkiyet alışkanlıklarıyla yozlaşmış durumdadır. Ama sağlam bir proleter politika ile, muzaffer proletaryanın büyük toprak sahipleri ve zengin çiftçilerle son derece kararlı bir şekilde hesaplaşmasıyla, bu tabakanın yalpalamaları vahim bir hal almaz ve bunların geneli itibariyle proleter devrimden yana olduğu olgusunu değiştirmez.

3- Bu üç grup birarada, bütün kapitalist ülkelerde köy nüfusunun çoğunluğunu oluşturur. Bu nedenle, proleter devrimin başarısı, sadece kentte değil, kırda da tamamıyla sağlama alınmıştır. Buna karşıt olan düşünce çok yaygındır, ama bu görüş: birincisi, her yolla, kırın bu sınıflarını sömürücülerden, çiftlik sahipleri ve kapitalistlerden; yarı-proleter ve küçük toprak sahiplerini büyük toprak sahiplerinden ayıran derin uçurumu örtmeye çalışan burjuva ekonomi ve istatistiğinin sistemli yalanıyla ayakta durmaktadır; ikincisi, sarı İkinci Enternasyonal'in ve gelişmiş ülkeler "işçi aristokrasisi"nin emperyalist ayrıcalıklar sonucu yozlaşmış kahramanlarının, yoksul köylüler arasında gerçekten proleter devrimci bir propaganda, ajitasyon ve örgütleme çalışması yapma acizliği ve böyle bir istek duymamalarıyla ayakta durmaktadır. Oportünistlerin tüm dikkati, burjuva hükümetinin ve burjuvazinin proletarya tarafından devrim yoluyla alaşağı edilmesi üzerinde değil, zengin ve orta köylüler dahil (daha ileride bunların sözü edilecektir), burjuvaziyle teorik ve pratik bir anlaşma tertiplemek üzerinde yoğunlaşmıştır ve yoğunlaşıyor. Üçüncü olarak bu görüş, inatçı, bir önyargı kadar güçlü olan (tüm burjuva-demokratik ve parlamenter önyargılara bağlı) bir önyargı gücündeki kavrayışsızlıkla, teorik Marksizm tarafından en iyi şekilde tanıtlanmış ve Rusya'daki proleter devrimin deneyimiyle tamamen gerçeklenmiş olan şu

doğrunun; yani sözü edilen, son derece yıldırılmış, bölünmüş, zulme uğramış, bütün ülkelerde, hatta en ilerlemiş olanlarında bile, yarı-barbar yaşam koşullarına mahkum kılınmış olan, sosyalizmin zaferinde iktisadi, toplumsal ve kültürel olarak çıkarı olan kır nüfusunun bu üç kategorisinin hepsinin, devrimci proletaryayı kararlılıkla desteklemesinin, ancak proletarya siyasal iktidarı ele geçirdikten *sonra,* bu ezilen insanlar kendilerine yardım edecek, onları yönetecek, onlara doğru yolu gösterecek bir öndere, örgütlü, oldukça sağlam ve güçlü bir savunucuya sahip olduklarını *pratik anlamda* bizzat saptadıktan sonra mümkün olduğunun kavranmamasıyla ayakta durmaktadır.

(*Lenin,* Tüm Eserler, cilt XXV, s. 329-332. Tarım Sorununa İlişkin Tezlerin İlk Taslağı, 1920.)

*D — Proleter Devrimde Ulusal Kurtuluş Hareketlerinin Rolü**

(Dünya Sosyalist Devriminin Yedeği ve Bileşeni Olarak Ulusal Kurtuluş Hareketi)

Açıkça görülmektedir ki, tüm dünya için yaklaşmakta olan sosyalist devrim, yalnızca her bir ülkenin proletaryasının kendi burjuvazisini altetmesinden ibaret olmayacaktır. Eğer devrim kolayca ve çabucak gerçekleşseydi bu olanaklı olurdu. Emperyalistlerin buna izin vermeyeceklerini, bütün ülkelerin kendi Bolşevizmlerine karşı silahlanmış olduklarını ve tek düşüncelerinin içerdeki Bolşevizmi altetmek olduğunu biliyoruz. Bu nedenle her ülkede bir içsavaş palazlanıyor ve eski sosyal-uzlaşmacılar burjuvazinin safında bu mücadeleye çekiliyorlar. Böylece sosyalist devrim, yalnızca ve esas olarak her ülkenin devrimci proleterlerinin kendi burjuvazilerine karşı mücadelesi olmayacaktır, — hayır, o, emperyalizm tarafından ezilen bütün sömürgelerin ve bütün bağımlı ülkelerin uluslararası emperyalizme karşı mücadelesi olacaktır. Partimizin geçen yılın Mart ayında kabul edilen programında, sosyal dünya devriminin

* *Bu sorun için "Ulusal Sorun ve Sömürge Sorunu" defterine de bakınız.*

yakınlaşmasını karakterize ederken, bütün ileri ülkelerde emekçilerin emperyalistlere ve sömürücülere karşı içsavaşının uluslararası emperyalizme karşı ulusal savaşlarla birleşmeye başladığını söyledik. Devrimin seyri bunu doğrulamıştır, gittikçe daha çok doğrulayacaktır. Doğuda da aynı şey olacaktır...

... Doğu halkları, her halkın tüm insanlığın yazgısına karar vermesi için pratik bir şekilde davranmaya uyanıyor.

Bunun içindir ki, dünya devriminin gelişme tarihinde, — başlangıca bakılırsa, bu daha uzun yıllar sürecek ve çok çabayı gerektirecektir— devrimci mücadelede, devrimci harekette sizlerin büyük bir rol oynayacağınıza ve sizlerin bu mücadelenizde bizim uluslararası emperyalizme karşı mücadelemizle birleşeceğinize inanıyorum. Uluslararası devrime katılmanız, önünüze karışık ve ağır bir görev koyuyor, bu görevin çözülmesi ortak başarının temeli olacaktır; çünkü burada, nüfusun çoğunluğu ilk kez bağımsız olarak harekete geçmektedir ve uluslararası emperyalizmi devirme mücadelesinde aktif bir faktör olacaktır.

Doğu halklarının çoğu, Avrupa'nın en geri ülkesi olan Rusya'dan daha kötü bir durumda bulunuyor; ama biz feodal artıklara ve kapitalizme karşı mücadelede Rus köylülerini ve işçilerini birleştirmeyi başardık; köylüler ve işçiler sermayeye ve feodalizme karşı ittifak kurdukları içindir ki, zaferimiz bu kadar kolay oldu. Burada, Doğu halklarıyla bağ özellikle önemlidir, çünkü Doğu halklarının çoğunluğu emekçi kitlelerin tipik temsilcileridir; emperyalist fabrikalar ve işletmeler okulundan geçmiş işçiler değil, ortaçağ boyunduruğu altında ezilen, sömürülen emekçi köylü yığınlarının tipik temsilcileri. Rus devrimi, kapitalizmi yenen ve milyonlarca dağınık emekçi köylü kitlesiyle ittifak kuran proleterlerin, ortaçağ boyunduruğuna karşı nasıl muzafferane ayaklandığını göstermiştir. Sovyet Cumhuriyetimiz şimdi de, Doğunun bütün uyanan halklarını etrafında toplayıp, onlarla birlikte uluslararası emperyalizme karşı mücadele verme göreviyle karşı karşıyadır. Burada önünüzde, tüm dünyanın komünistlerinin daha önce karşılaşmadıkları bir görev duruyor: komünizmin genel teori ve pratiğine dayanıp, kendinizi Avrupa ülkelerinde varolmayan özgül koşullara uydurarak, bu teori ve pratiği, köylülüğün ana kitleyi

oluşturduğu, sermayeye karşı mücadele görevinin değil, ortaçağ kalıntılarına karşı mücadele görevinin çözülmek zorunda olduğu koşullara uygulayacak durumda olmak zorundasınız. Bu, zor ve özgül bir görevdir, ama çok da yararlı bir görevdir; çünkü bugüne değin henüz mücadeleye katılmamış olan kitleler mücadeleye sokulacaktır; öte yandan Doğuda, komünist hücrelerin örgütlenmesi sayesinde Üçüncü Enternasyonal'le en sıkı ilişkiyi sürdürme olanağınız olacaktır. Tüm dünyanın ileri proleterleriyle, Doğunun çoğu yerde ortaçağ koşulları altında yaşayan emekçi ve sömürülen kitleleri arasındaki bu ittifakın özgül biçimlerini bulmak zorundasınız. Sizlerin büyük ülkelerde büyük çapta yapacağınızı, biz kendi ülkemizde küçük çapta gerçekleştirdik.

(Lenin, Tüm Eserler, cilt 24, "Doğu Halkları Komünist Örgütleri 2. Tüm-Rusya Kongresi'nde Konuşma", s. 548 vd., 1919.)

*E — Proleter Devrimin Zaferinin Tayin Edici Önkoşulu Olarak Komünist Partisinin Önderliği ve Oportünizme Karşı Amansız Mücadele**

Yalnızca proleter, komünist devrim, insanlığı emperyalizm ve emperyalist savaşlar yüzünden girdiği çıkmaz sokaktan çıkarabilir. Devrimin zorlukları ne kadar büyük olursa olsun ve geçici yenilgiler ne kadar çok olursa olsun, karşı-devrim dalgaları ne kadar yüksek olursa olsun — proletaryanın nihai zaferi kaçınılmazdır.

Proleter dünya devriminin bu zaferi, ileri ülkelerdeki işçi sınıfının derin güvenini, en sıkı kardeşçe ittifakını ve en geniş devrimci eylem birliğini gerektirir.

Bu koşullar, resmi sosyal-demokrat ve sosyalist partilerin üst tabakalarında zafer kazanmış olan sosyalizmin burjuvaca çarpıtılması ile ilkeli, kesin bir kopuş olmadan ve ona karşı amansız mücadele edilmeden yerine getirilemez.

Bu türden çarpıtmaya bir örnek, bir yandan oportünizm ve sosyal-şovenizm —lafta sosyalizm, gerçekte şovenizm— akımıdır, gerek genelde, gerekse de özelde 1914—1918 savaşında sahte anavatan

---

* ***Red. notu.*** *Proleter devrimde partinin rolü üzerine esas malzeme için bkz. "Parti Öğretisi" defteri.*

savunması şiarıyla kendi ulusal burjuvazisinin soyguncu çıkarlarını savunmaya kılıf geçirmedir. Bu akım, ileri kapitalist devletlerin, sömürgeleri ve zayıf halklar soymak suretiyle, burjuvaziye, bu soygunla elde edilen aşırı kârlar sayesinde proletaryanın üst tabakasına ayrıcalıklı bir konum sağlama ve onları bu yolla satın alma, barış dönemlerinde katlanılır küçük-burjuva bir varlık garantileme ve bu tabakanın önderlerini kendi hizmetine alma olanağı sağlamasıyla ortaya çıkmıştır. Oportünistler ve sosyal-şovenler, burjuvazinin uşakları olarak, proletaryanın doğrudan sınıf düşmanıdır, özellikle de, burjuvaziyle ittifak içerisinde, elde silah, proletaryanın devrimci hareketini hem kendi ülkesinde, hem de yabancı ülkelerde bastırdıkları şu dönemde...

Sosyalizmin burjuvaca çarpıtılmasının bir diğer örneği ise, tüm kapitalist ülkelerde görülen ve sosyal-şovenlerle komünistler arasında bir o yana bir bu yana yalpalayan, onlarla [sosyal-şovenlerle—ÇN] birliği savunan ve müflis II. Enternasyonal'i yeniden canlandırmaya çalışan "Merkez" akımıdır. Proletaryanın kurtuluş savaşındaki öncüsü yalnızca ve yalnızca yeni, III., Komünist Enternasyonal'dir; ve Sovyetler Birliği Komünist Partisi, onun savaş müfrezelerinden biridir. Bu Enternasyonal, fiilen, bir dizi ülkede, özellikle de Almanya'da eski sosyalist partilerin gerçek proleter unsurlarından oluşan Komünist Partilerin kurulmasıyla ortaya çıkmıştır ve 1919 Mart'ında Moskova'daki I. Kongresinde resmen kurulmuştur. Tüm ülkelerin proleter kitlelerinin her geçen gün daha fazla sempatisini kazanan Komünist Enternasyonal, yalnızca ismen Marksizme dönmüş olmuyor, bilakis tüm ideolojik ve siyasal içeriğiyle, tüm eylemleriyle de Marx'ın burjuva-oportünist çarpıtmalardan arındırılmış devrimci öğretisini de gerçekleştiriyor.

(SBKP [Bolşevik] Programı, VIII. Parti Kongresi'nde kabul edilmiştir, 1919.)

Uluslararası komünist hareketin gelişmesinde, içinde bulunulan an, kapitalist ülkelerin çok büyük çoğunluğunda proletaryanın kendi diktatörlüğünü gerçekleştirme hazırlığının henüz tamamlanmamış olması, evet çoğu kez hatta, henüz sistematik bir biçimde başlamamış olması ile karakterizedir. Bundan hiç de proleter devrimin çok yakın bir

gelecekte olanaksız olduğu sonucu çıkmaz. Bu tamamen olanaklıdır, çünkü tüm ekonomik ve siyasi durum, patlayıcı maddeler ve beklenmedik patlama nedenleri bakımından son derece zengindir. Proletaryanın hazırlığı dışında, devrimin bir başka önkoşulu, yani tüm egemen partilerde ve tüm burjuva partilerde genel bunalım durumu da mevcuttur. Ama bu söylenenlerden, komünist partilerin güncel görevinin devrimi çabuklaştırmak değil, proletaryanın hazırlığını güçlendirmek olduğu sonucu çıkar. Öte yandan, pek çok sosyalist partinin tarihinden yukarıda belirtilen olaylar, bizi, dikkati proletarya diktatörlüğünün "tanınması"nın yalnızca sözde kalmaması gerektiğine çekmeye sevkediyor.

Bu nedenle, uluslararası proleter hareketin bakış açısından, içinde bulunulan anda komünist partilerin esas görevi, proletaryanın devlet iktidarını ele geçirmeye hazırlanmasını, özellikle de proletarya diktatörlüğü biçiminde ele geçirmeye hazırlanmasını on kat arttırmak üzere, dağınık komünist güçleri biraraya getirmek, her ülkede yekpare bir komünist partisi kurmaktır (ya da varolan komünist partisini güçlendirmek ve yenilemektir). Proletarya diktatörlüğünü tanıyan grup ve partilerin alışılmış sosyalist çalışması, bu çalışmanın komünistçe ve proletarya diktatörlüğünün arifesinin görevlerine uygun bir çalışma olarak tanınabilmesi için zorunlu olan köklü dönüşümden, köklü yenileşmeden yeteri kadar geçmiş olmaktan çok uzaktır.

Siyasi iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesi, onun burjuvaziye karşı verdiği sınıf mücadelesine son vermez, tam tersine, bu mücadele bununla özellikle geniş bir kapsama, özel bir keskinliğe ve amansızlığa bürünür. Reformizmin, "merkez"in vb. bakış açısını tümüyle ya da kısmen benimseyen tüm gruplar, tüm partiler ve tüm işçi hareketi önderleri, mücadelenin son derece keskinleşmesi sonucu, kaçınılmaz olarak ya burjuvazinin yanına, ya yalpalayanların yanına, ya da ama (ki bu en tehlikelisidir) muzaffer proletaryanın güvenilmez dostları arasına katılırlar. Bu nedenle, proletarya diktatörlüğünün hazırlanması, yalnızca reformist ve "merkezci" eğilimlere karşı mücadelenin güçlendirilmesini değil, aynı zamanda bu mücadelenin karakterinin değiştirilmesini de gerektirir. Mücadele bu eğilimlerin yanlışlığını açığa çıkarmakla sınırlanamaz, bilakis, bu tür eğilimler gösteren her işçi hareketi önderini acımasızca ve amansızca teşhir etmek

zorundadır, çünkü aksi taktirde proletarya, burjuvaziye karşı tayin edici mücadeleye kimle birlikte gireceğini bilme durumunda olmaz. Bu mücadele, eleştiri silahının yerine her an silahların eleştirisinin geçebileceği ve, deneyimin halihazırda göstermiş olduğu gibi, geçtiği bir mücadeledir. Reformist ya da "merkezci" olarak davranan kimselerin teşhirindeki her tutarsızlık ya da zaaf, dargörüşlü kimseler tarafından bugün yalnızca "teorik görüş ayrılığı" olarak görülen, ve fakat yarın burjuvazinin karşı-devrim yararına kullanacağı, burjuvazinin proleter iktidarı devirme tehlikesini düpedüz artırmak anlamına gelir.

Özellikle, proletaryanın burjuvazi ile her türlü işbirliğinin, her türlü "işbirlikçilik"in, alışılmış ilkesel reddi ile yetinilemez. Üretim araçları üzerinde özel mülkiyetin varlığı sürdükçe, basit "özgürlük" ve "eşitlik" savunması, özel mülkiyeti bir anda kaldırabilecek durumda hiçbir zaman olmayacak olan proletarya diktatörlüğü altında, burjuvaziyle işçi sınıfı iktidarını doğrudan baltalayan bir "işbirliği"ne dönüşür. Çünkü proletarya diktatörlüğü, sömürücüler için kendi ezme ve sömürme işlerini sürdürmekteki "özgürlüksüzlük"ün, mülk sahibi (yani belirli, toplumsal emek tarafından yaratılan üretim araçlarını kendine maleden kişi) ile mülk sahibi olmayan arasındaki "eşitsizlik"in devlet tarafından, tüm devlet aygıtı tarafından garantilenmesi ve savunulması anlamına gelir. Proletaryanın zaferinden önce, "demokrasi" sorununda sadece teorik bir görüş ayrılığıymış gibi görünen şey, yarın, zaferden sonra kaçınılmaz olarak silah zoruyla çözülecek bir sorun haline gelecektir. Dolayısıyla "Merkezciler" ve "demokrasi savunucuları"na karşı mücadelenin tüm karakterini kökünden değiştirmeksizin, kitlelerin proletarya diktatörlüğünün gerçekleştirilmesi için geçici bir hazırlığı dahi olanaksızdır.

Proletarya diktatörlüğü, proletaryanın burjuvaziye karşı sınıf mücadelesinin en kesin ve en devrimci biçimidir. Bu mücadele ancak, proletaryanın ezici çoğunluğu, proletaryanın en devrimci öncüsünün arkasında ise zafer kazanabilir. Bu nedenle, proletarya diktatörlüğünün hazırlanması, yalnızca, üretim araçları üzerinde özel mülkiyetin varlığı sürdükçe her türlü reformizmin ve her türlü demokrasi savunusunun burjuva karakterini aydınlatmayı; gerçekte işçi hareketi içinde burjuvazinin savunulması anlamına gelen eğilimlerin ortaya çıkışının teşhirini gerektirmekle kalmaz, bilakis aynı zamanda, yalnızca siyasal

değil, sendikal, kooperatifsel, kültürel vb. tüm proleter örgütlerinde eski önderlerin yerine komünistlerin geçirilmesini de gerektirir. Burjuva demokrasisinin egemenliği belirli bir ülkede ne kadar uzun süreli, tam ve sağlamsa, burjuvazi de bu gibi önderlerin mevkilerine kendisi tarafından yetiştirilmiş, burjuva görüş ve önyargıları iliklerine kadar işlemiş ve çoğu kez doğrudan ya da dolaylı olarak burjuvazi tarafından satın alınmış kişiler getirmekte o kadar başarı kazanmıştır. İşçi aristokrasisinin ya da burjuvalaşmış işçilerin bu temsilcilerini, şimdiye kadar olduğundan yüz kez daha gözüpek bir biçimde bütün mevkilerinden uzaklaştırmak ve yerlerine, hatta en deneyimsiz işçileri geçirmek zorunludur — yeter ki bunlar, sömürülen kitleye bağlı ve sömürücülere karşı mücadelede bu kitlenin güvenini kazanmış kişiler olsun. Proletarya diktatörlüğü, devletin en sorumlu görevlerine bu deneyimsiz işçilerin getirilmesini gerektirecektir, yoksa işçi hükümeti iktidarsız ve kitle desteğinden yoksun kalacaktır.

Proletarya diktatörlüğü, kapitalistler sınıfı tarafından bastırılmış, gözdağı verilmiş, ezilmiş, yıldırılmış, bölünmüş, aldatılmış tüm emekçilerin ve tüm sömürülenlerin, tüm kapitalizm tarihi tarafından bu yönetici rol için hazırlanmış bulunan biricik sınıf eliyle yönetilmesinin en eksiksiz gerçekleşmesidir. Bundan ötürü, her yerde ve derhal proletarya diktatörlüğünün hazırlanmasına başlanmalı ve diğerlerinin yanısıra şu yöntemler uygulanmalıdır:

İstisnasız tüm örgütlerde, birliklerde, derneklerde, en başta tüm proleter örgütlerinde, ancak bunun yanısıra proleter olmayan, emekçi ve sömürülen kitlenin örgütlerinde de (siyasi, sendikal, askeri, kooperatifsel, kültürel, sportif vb.) komünist gruplar ya da hücreler kurulmalıdır; bunlar esas olarak açık olmalıdır, ama burjuvazi tarafından bu hücrelerin yasaklanması, üyelerinin tutuklanması ya da sürgün edilmesinin sözkonusu olduğu her yerde, gizli olarak kurulmalıdır. Birbirlerine ve parti merkezine sıkı sıkıya bağlı, aralarında deneyim alışverişi yapan, ajitasyon, propaganda ve örgütlenme çalışması yürüten, toplumsal yaşamın bütün alanlarında, her türlü çeşitliliğe ve emekçi kitlelerin tüm kesimlerine uyan bu hücreler, bu çok yönlü çalışma ile hem kendilerini, hem de partiyi, sınıfı ve kitleleri sistemli olarak eğitmelidirler.

Burada tüm çalışma yöntemlerinde gerekli farkı yaratmak son derece önemlidir: bir yandan çoğu kez küçük-burjuva ve emperyalist önyargılarla tamamen yozlaşmış ve acımasızca teşhir edilmesi ve işçi hareketinden atılması gereken "önderler"e ya da "sorumlu temsilciler"e karşı; diğer yandan, özellikle emperyalist kıyımdan sonra, kapitalist kölelikten kurtuluşun tek çıkış yolu olarak proletaryanın önderliğinin zorunluluğu öğretisine kulak vermeye ve benimsemeye büyük çoğunluğu itibariyle yatkın kitlelere karşı. Kitleler içinde her kesimin, her mesleğin vb. özelliklerini ve psikolojisinin kendine özgü çizgilerini anlayabilmek için, bu kitlelere özel bir sabır ve özenle yaklaşmasını öğrenmek gerekir.

Partinin, özellikle büyük bir dikkat ve özen göstermesi gereken bir komünistler grubu ya da hücresi vardır: parlamento fraksiyonu, yani burjuva temsil kurumlarında (en başta devlet parlamentosunda, ancak yerel, belediyesel vb. temsili kurumlarda da) temsilci olarak bulunan parti üyeleri grubu. Bir yandan, tam da bu kürsü, geri kalmış ya da küçük-burjuva önyargıların iliklerine kadar işlemiş olduğu emekçi kitlelerin en geniş katmanlarının gözünde çok büyük bir önem taşır. Bu nedenle komünistler tam da bu kürsüden mutlaka propaganda, ajitasyon, örgütlenme çalışmasına girişmeli ve burjuva parlamentolarının Rusya'da Sovyetler Kongresi tarafından dağıtılmasının neden haklı olduğu (ve zamanı geldiğinde diğer ülkelerde de neden haklı olacağı) konusunda kitlelerin kafasını açmalıdır. Öte yandan, tüm burjuva demokrasisi tarihi, parlamento kürsüsünü, özellikle de ileri ülkelerde, duyulmamış dolandırıcılıkların, halka yönelik mali ve siyasi aldatmacaların, kariyerizmin, ikiyüzlülüğün ve emekçileri ezmenin başlıca alanı ya da başlıca alanlarından biri haline getirmiştir. Bundan ötürü, devrimci proletaryanın en iyi temsilcilerinin parlamentoya karşı duydukları nefret, yerden göğe kadar haklıdır. Bu nedenle, komünist partileri ve Komünist Enternasyonal'in bütün partileri, —özellikle bu partilerin, eski partilerden koparak ve onlara karşı uzun süreli ve inatçı bir mücadele vererek değil de, eski partilerin yeni siyasi bakış açısına (çoğu kez biçimsel) geçişi sonucu doğduğu hallerde— kendi parlamento fraksiyonlarına karşı son derece sıkı bir tutum izlemek, onları tamamen Merkez Komitesi'nin denetim ve direktiflerine tabi kılmak, onları esas olarak devrimci işçilerden oluşturmak, parlamenterlerin konuşmalarını

parti basınında ve parti toplantılarında komünist kararlılık bakış açısından dikkatli bir biçimde tahlil etmek, temsilcileri kitleler içinde ajitasyon görevine göndermek, II. Enternasyonal eğilimleri gösterenlerin tümünü bu fraksiyonlardan çıkarmak vb. zorundadır.

Gelişmiş kapitalist ülkelerde devrimci işçi hareketinin gelişmesini zorlaştıran başlıca nedenlerden biri de, sermayenin bu ülkelerde, sahip olduğu sömürgeler ve mali sermayenin aşırı kârları vb. sayesinde, sadece küçük bir azınlık oluşturan, göreceli olarak geniş ve sağlam bir işçi aristokrasisi tabakası yaratmayı başarmış olmasıdır. Bu işçi aristokrasisi daha iyi ücret koşullarından yararlanır ve dar-mesleki dargörüşlülük ruhunun, darkafalı ve emperyalist önyargıların en fazla içine işlemiş olduğu kesimdir. II. Enternasyonal'in, reformistlerin ve "merkezciler"in gerçek sosyal "dayanağı" budur, ve içinde bulunulan anda burjuvazinin esas sosyal dayanağı da budur. Hiç kuşkusuz, — deneyimin halihazırda tanıtlamış olduğu gibi— proletaryanın zaferinden sonra burjuva beyaz muhafızlara hatırı sayılır sayıda unsur sağlayacak olan bu tabakaya karşı ivedi, sistemli, geniş ve açık bir mücadele vermeksizin, proletaryanın burjuvaziyi devirmeye geçici olarak hazırlanması bile olanaksızdır. III. Enternasyonal'e katılmış bütün partiler, ne pahasına olursa olsun: "Kitleler içine!" "Kitlelerle daha sıkı temas!" şiarlarını pratiğe geçirmelidir; burada kitleler'den anlaşılması gereken, emekçilerin ve sermaye tarafından sömürülenlerin bütünüdür, özellikle de en az örgütlü ve en az aydınlanmış, en çok ezilen ve örgütsel olarak kapsanması en zor olanlardır.

Proletarya ancak, kendini dar mesleki sınırlar içine hapsetmediği, kamu yaşamının bütün biçimlerinde, bütün alanlarında tüm emekçi ve sömürülen kitlenin önderi olarak ortaya çıktığı ölçüde, ancak bu ölçüde devrimci olacaktır; proletarya, burjuvazi üzerinde zafer kazanmak için en büyük özverilere hazır değilse, kendi diktatörlüğünü gerçekleştiremez. Rusya deneyimi, bu bakımdan ilkesel ve pratik bir önem taşır: proletarya, saldırının, bize karşı savaşın en zor zamanlarında, dünya burjuvazisinin ablukasının en zor zamanlarında en büyük özverilere katlanmasaydı ve kitlenin öbür tabakalarından daha çok açlık çekmeseydi, Rusya'da kendi diktatörlüğünü gerçekleştiremez ve tüm emekçi kitlelerin genel saygı ve güvenini kazanamazdı.

Özellikle Komünist Partisi ve tüm ileri proletarya, sermayenin boyunduruğu altında kitleleri gerçekten uyandırmaya, harekete geçirmeye, aydınlatmaya ve örgütlemeye, onlarda devrimci proletaryanın yönetici rolü üzerine tam bir güven uyandırabilecek biricik şey olan, geniş, kendiliğinden kitle grevleri hareketini, özveriyle her tarzda desteklemelidir. Bu hazırlık olmadan, proletarya diktatörlüğü mümkün değildir, ve Almanya'da Kautsky, İtalya'da Turati gibi, grevlere alenen karşı çıkar nitelikteki adamlara, Komünist Enternasyonal üyesi partilerin saflarında kesinlikle göz yumulamaz. Bu, grev deneyimleri temelinde işçilere devrimi değil, reformizmi öğreterek (örneğin son yıllarda İngiltere'de ve Fransa'da) onlara çoğu kez ihanet eden sendikalardaki ve parlamentolardaki önderler için, daha da çok geçerlidir.

Bütün ülkelerde, hatta en özgür, "en legal" ve sınıf mücadelesinin en az keskinlikte olması anlamında "en barışçıl" ülkelerde bile, her komünist partisi için legal çalışma ile illegal çalışmayı, legal örgütlenme ile illegal örgütlenmeyi sistemli bir biçimde birleştirmenin mutlak bir zorunluluk olduğu dönem tamamen gelmiştir. Çünkü, "en sağlam" burjuva-demokratik düzene sahip en aydın ve en özgür ülkelerde, hükümetler kendi yalan ve ikiyüzlü açıklamalarına rağmen, komünistler için kara listeler tutmaya, bütün ülkelerde beyaz muhafızları yarı-gizli ya da gizliden gizliye desteklemek ve komünistleri katletmek için kendi öz anayasalarını sınırsızca çiğnemeye, gizlice komünist tutuklamaları hazırlamaya, komünistlerin saflarına provokatörler sızdırmaya vb., vb. sistemli olarak başvuruyorlar. Ne kadar "demokratik" ve pasifist sözlere bürünürse bürünsün, bu olguya ve ondan zorunlu olarak çıkan vargıya ancak en gerici küçük-burjuva anlayış karşı çıkabilir: Bütün legal komünist partileri tarafından, sistemli bir illegal çalışma ve burjuvazinin takibatlarının başlayacağı zamana eksiksiz hazırlanma amacıyla illegal örgütlerin vakit geçirmeksizin kurulması. İllegal çalışma özellikle orduda, donanmada ve poliste zorunludur, çünkü büyük emperyalist kasaplıktan sonra, bütün dünya hükümetleri, köylülere ve işçilere açık olan halk ordusundan korkuya kapılmışlardır ve gizliden gizliye, burjuvazi içinden özel olarak toplanmış ve teknik olarak özellikle iyi donatılmış birlikler kurma yolunda mümkün olan bütün yöntemleri uygulamaya başlamışlardır.

Öte yandan, istisnasız bütün durumlarda, salt illegal çalışma ile yetinmeyip, legal çalışma da yapmak gerekir, bu amaçla bütün güçlüklerin üstesinden gelinmeli, çok çeşitli adlar altında legal basın organları ve legal örgütler kurulmalı ve gerektiğinde bu adlar sık sık değiştirilmelidir. Finlandiya, Macaristan, bir bakıma Almanya, Polonya, Letonya vb.deki illegal komünist partileri böyle çalışıyorlar. Amerika'da "Dünya Sanayi İşçileri" (IWW) işte böyle çalışmalıdır, eğer savcılar Komünist Enternasyonal kongrelerinin kararlarını vb. bahane ederek kovuşturmalar açmaya kalkarsa, bugün yasal olan bütün komünist partiler de böyle çalışmak zorunda kalacaklardır.

İllegal çalışma ile legal çalışmayı birleştirmenin mutlak ve ilkesel zorunluluğu, yalnızca içinde bulunulan dönemin, proletarya diktatörlüğü arifesi döneminin tüm özgüllükleri tarafından değil, bilakis aynı zamanda, burjuvaziye, komünistlerin fethedemeyecekleri bir çalışma alanının olmadığını ve olamayacağını kanıtlama zorunluluğu tarafından da; ama herşeyden önce, hâlâ her yerde, burjuva-demokratik legaliteye güvenini koruyan ve kendilerini bundan kurtarmamızın bizim için çok önemli olduğu geniş proletarya katmanlarının ve daha da geniş proleter olmayan emekçi ve sömürülen kitlelerin var oluşu tarafından dikte edilmektedir.

Özellikle, en ileri kapitalist ülkelerdeki işçi basınının durumu, burjuva demokrasisi altında gerek özgürlük ve eşitliğin ne kadar yalan olduğunu, gerekse de legal çalışma ile illegal çalışmayı sistemli olarak birleştirme zorunluluğunu özellikle anlaşılır bir biçimde göstermektedir. Gerek yenik Almanya'da, gerekse muzaffer Amerika'da, burjuvazinin devlet aygıtının tüm iktidarı ve mali kodamanlarının olası bütün düzenbazlıkları, işçilerin elinden basınlarını almak için kullanılır: redaktörlerin adli yoldan kovuşturulması ve tutuklanması (hatta kiralık katiller tarafından öldürülmeleri), posta hizmetlerinden yararlanmanın yasaklanması, kağıt verilmemesi vb., vb. Üstelik, bir günlük gazete için gerekli olan haber malzemesi, burjuva telgraf ajanslarının ellerinde bulunur ve büyük bir gazetenin onlar olmadan varlığını sürdüremeyeceği ilanlar, kapitalistlerin "özgür" tasarrufundadır. Böylece burjuvazi, aldatma yoluyla ve sermayenin ve burjuva devletin baskısıyla, devrimci proletaryayı kendi basınından yoksun bırakır.

Buna karşı mücadele etmek için komünist partileri, işçiler arasında kitlesel olarak dağıtılacak yeni bir periyodik basın tipi yaratmalıdırlar: 1. Kendilerini komünist olarak nitelemeden ve partiye bağlılıklarından söz etmeden, tıpkı Bolşeviklerin çarlık döneminde, 1905'ten sonra yaptıkları gibi, en küçük yasal olanaktan dahi yararlanmayı bilecek legal yayınlar; 2. Çok küçük kapsamlı olsa ve düzensiz aralıklarla yayınlansa dahi işçiler tarafından birçok basımevinde (illegal olarak, ya da eğer hareket güçlenmişse, basımevlerinin devrimci işgali yoluyla) çoğaltılan ve proletaryaya özgür, devrimci bilgiler ve devrimci şiarlar sunan illegal broşürler.

Komünist basının özgürlüğü uğruna, kitleleri peşinden sürükleyen devrimci bir mücadele verilmeksizin, proletarya diktatörlüğünün hazırlanması mümkün değildir.

(*Lenin,* Tüm Eserler, cilt 25, "Komünist Enternasyonal'in II. Kongresi'nin Temel Görevleri Üzerine Tezler", s. 391, 1920.)

F — Proletaryanın Zaferinin Zorunlu Önkoşulu Olarak Onun Sosyal-Demokrasinin Etkisinden Kurtarılması

1- Dünya ekonomik bunalımı, burjuva diktatörlüğünün temel *sosyal* dayanağı olarak uluslararası sosyal-demokrasinin rolünü tüm berraklığıyla ortaya koymuştur. Emperyalist dünya savaşından ve proletarya diktatörlüğünün ortaya çıkmasından beri sınıf mücadelesinin gelişiminin tüm temel aşamalarında sosyal-demokrasi, kapitalizmin yanında, işçi sınıfının karşısında yeralmıştır. "Anavatansavunması" bayrağı altında milyonlarca proleteri emperyalist kasap tezgahına yollamıştır. 1918-1920 yıllarında Sovyetler Birliği'ne karşı askeri müdahalenin gerçekleştirilmesinde "kendi" burjuvazisine yardım etmiştir. Savaştan hemen sonra kapitalizmi proleter devrimden kurtarmıştır (Almanya, Avusturya, Macaristan, İtalya, Finlandiya). Kapitalist ekonomiyi sağlamlaştırmada burjuvaziye aktif olarak yardım etmiştir. İşçi kitlelerini kapitalist rasyonalizasyon boyunduruğuna koşmuştur. Şimdi de, en ağır bunalım anında, kapitalist sömürü ve kölelik sistemini tehdit eden çöküşten kurtarmak için tüm çabasını harcamaktadır.

2- Savaştan ve Sovyetler Birliği'nde Sovyet iktidarının ortaya

çıkmasından beri sosyal-demokrasinin tüm gelişmesi, faşizme doğru kesintisiz bir evrim sürecidir.

Sermayenin işçi sınıfına saldırısı çizgisinde bu süreç, ücretlerin düşürülmesi ve sosyal sigorta sisteminin ortadan kaldırılması siyasetinin dolaylı ya da dolaysız desteklenmesidir, amansız rasyonalizasyon dalgasının desteklenmesi, sabotajın örgütlenmesi ve grevlerin kırılması, grev kırıcılığın ve işçi sınıfının köleleştirilmesinin bir aleti olarak arabuluculuk sisteminin mükemmelleştirilmesidir.

Halk kitlelerinin ekonomik ve maddi olarak soyulması çizgisinde bu süreç, bankaların, tröstlerin ve kartellerin siyasetinin, tüm kitle tüketim maddelerinin pahalılaştırılması siyasetinin, vergilerin yükseltilmesinin çok yönlü desteklenmesidir, koruyucu gümrük sisteminin aktif olarak desteklenmesidir.

Sömürgelerin talan edilmesi çizgisinde bu süreç, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerdeki ulusal-devrimci hareketin doğrudan bastırılmasıdır; Hindistan'da onbinlerce kişinin zindanlara atılması, kitle halinde kurşuna dizilmesi, köylerin havadan bombardımanlarla yıkılmasıdır; Çin'de Çan Kay-şek cellat hükümetinin ve yabancı savaş gemilerinin Yangtse nehri üzerinde Çin'in güneyindeki Kızıl Ordu birliklerine karşı yürüttükleri açık savaşın doğrudan desteklenmesidir, Çin Hindi'ndeki kitlesel katliamlardır.

Emperyalist haydutluk çizgisinde bu süreç, Versailles sistemine, kulis arkalarında yürütülen gizli diplomasi entrikalarına; "pasifist" bayrak altında cereyan eden silahlanma ve savaş hazırlıklarına aktif, dolaysız katılımdır, emperyalist askeri ittifakların desteklenmesidir.

3- Uluslararası sosyal-demokrasinin tüm karşı-devrimci, işçi düşmanı siyaseti, dünyanın ilk proleter devletine karşı abluka ve müdahale savaşı hazırlığında doruğuna ulaşmaktadır. Sovyetler Birliği'nin kapitalist yozlaşması ve SBKP (B) içindeki sağcı unsurların zaferi umutlarını yitiren dünya burjuvazisinin askeri müdahaleye çark etmesi, Sovyetler Birliği'nde kapitalist unsurlara karşı genel saldırının gerçekleştirilmesi ve kapitalist ülkelerdeki devrimci yükseliş, tüm II. Enternasyonal partilerinin (herşeyden önce de II. Enternasyonal'in çekirdeğini oluşturan Alman sosyal-demokrasisinin) müdahaleye ve her türlü yıkıcı faaliyete ayarlanmış yönelimini kuvvetlendirmiştir, çünkü

bunlar, Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin zaferinin, kapitalist ülkelerin işçi kitleleri üzerindeki kendi etkilerini nihai olarak toprağa gömeceğini farketmişlerdir.

Sosyal-demokrasinin alçak, ikiyüzlü rolünü açığa çıkaran Rus Menşevikleri (sosyal-demokratları) "Birlik Bürosu" davası göstermiştir ki, bir müdahale savaşı yoluyla Sovyetler Birliği'nde kapitalizmin yeniden tesisini kendine hedef edinmiş olan, Sovyetler Birliği'ndeki karşı-devrimci acentası aracılığıyla halk ekonomisinin tüm alanlarında yıkıcı faaliyetler örgütleyen, işçilerin ve köylülerin gıda maddeleri ikmalini boşa çıkarmaya çabalayan ve bilinçli olarak, işçilerin reel ücretlerini düşürmeye çalışan II. Enternasyonal, Sovyetler Birliği'ne karşı savaş hazırlığı içinde olan dünya emperyalizminin bir savaş müfrezesine dönüşmüştür.

4- İşçilerin gittikçe artan hoşnutsuzluklarının ve sırt çevirmelerinin baskısıyla, bunalım ve işsizlik karşısında iktidarsızlığı ortaya çıkmış olan sosyal-demokrasi, kitleleri aldatmak amacıyla "sol" demagojik manevralara başvurmak ve ikiyüzlüce, lafta çalışma süresinin kısaltılmasından, haftada beş günlük çalışmadan, sosyal sigortanın kapsamının genişletilmesinden, silahsızlanmadan ve faşizme karşı savaştan yana görünmek zorunda kalmıştır. Gerçekte ise sosyal-demokrasi, bu manevralarla, sermayenin işçi sınıfının yaşam standardına karşı saldırısını gerçekleştirmesine, diktatörlüğünü sağlamlaştırmasına, burjuva devletinin faşistleştirilmesini hızlandırmaya ve kitlelerin faşizme karşı direnişini bastırmaya, en geniş işçi kitlelerinin birleşik cepheye gösterdikleri kendiliğinden akının önünün alınmasına ve Sovyetler Birliği'ne karşı savaş hazırlıklarına kılıf geçirilmesine yardımcı olmaktadır.

Tüm bu ve benzeri olgular, burjuvazinin proletaryaya karşı mücadelesinde onun temel sosyal dayanağı olarak uluslararası sosyal-demokrasinin karşı-devrimci rolünü açıkça göstermektedir.

Bundan dolayı, sosyal-demokrasinin ve II. Enternasyonal'in teşhiri, işçi kitlelerinin sosyal-demokrasinin etkisinden kurtarılması, Komünist Partilerin en yakın ve en acil görevidir. Bu görev çözülmeden, proletaryanın kapitalist boyunduruktan kurtuluşu uğruna başarılı bir mücadelesi olanaksızdır.

(Manuilski Yoldaşın Komünist Enternasyonal Seksiyonlarının Görevleri Üzerine Raporuna İlişkin Olarak KEYK XI. Plenumunun Tezleri, 1931.)

G — İşçileri Devrime Kazanma Taktiği Olarak Birleşik Cephe

Bunalım sürüyor. İşsizlik durmadan artıyor. Açlık ve sefalet işçi sınıfının giderek yeni yeni tabakalarını kapsıyor. Sermayenin saldırısı gittikçe keskinleşen biçimler alıyor. Burjuvazi, işçi sınıfının bütün siyasi ve ekonomik kazanımlarına karşı sefere hazırlanıyor. Faşist gericilik birbiri ardına ülkeleri ele geçiriyor. Almanya'da açık faşist diktatörlüğün kurulması, tüm ülkelerin milyonlarca işçisinin önüne, tüm acilliğiyle, burjuvazinin faşist saldırısına karşı, ve herşeyden önce de, işçi sınıfının tüm ekonomik ve siyasi kazanımlarını adım adım elinden alan ve işçi hareketini en vahşi terör yöntemleriyle bastırmaya çalışan Alman burjuvazisine karşı birleşik mücadele cephesinin örgütlenmesi zorunluluğu sorununu çıkarmıştır.

Komünist ve sosyal-demokrat işçilerin birleşik mücadele cephesini oluşturma yolundaki en büyük engel, —bugün uluslararası proletaryayı sınıf düşmanının darbelerine maruz bırakan— sosyal-demokrat partilerin güttüğü burjuvaziyle işbirliği siyaseti idi ve halen de öyledir. Sözümona "ehven-i şer" siyaseti olarak bilinen bu burjuvaziyle işbirliği siyaseti, Almanya'da pratikte faşist gericiliğin zaferine yolaçmıştır.

Komünist Enternasyonal ve tüm ülkelerin Komünist Partileri, sosyal-demokrat işçilerle sermayenin saldırısına, siyasi gericiliğe ve savaş tehlikesine karşı birlikte savaşmaya hazır olduklarını tekrar tekrar açıklamışlardır. Komünist Partileri, işçi kitlelerinin birleşik cephesini sistematik olarak parçalayan sosyal-demokrat partilerin önderlerine rağmen, komünist, sosyal-demokrat ve partisiz işçilerin ortaklaşa mücadelelerinin örgütleyicileri olmuşlardır. Daha geçen yılın 20 Temmuz'unda KPD [Almanya Komünist Partisi—ÇN], Prusya sosyal-demokrat hükümetinin von Papen tarafından dağıtılmasından sonra SPD'ye [Almanya Sosyal-Demokrat Partisi—ÇN] ve ADGB'ye [Genel Alman Sendikalar Birliği—ÇN], faşizme karşı ortak bir grev

örgütlemeyi önermişti. Ama SPD ve ADGB, tüm II. Enternasyonal'in de onayıyla bu ortak grev örgütleme önerisini provokasyon olarak nitelemiştir. KPD, birlikte hareket etme önerisini, Hitler'in iktidarı ele geçirdiği an yinelemiş, SPD parti yönetim kuruluyla ADGB yönetim kurulunu, faşizme karşı savunmayı örgütlemeye çağırmış, ama bu kez de yine red cevabı almıştır. Dahası, geçen yılın Kasım'ında Berlin'li ulaştırma işçileri, ücretlerin düşürülmesine karşı oybirliğiyle greve gittiğinde, SPD birleşik mücadele cephesini parçalamıştır. Uluslararası işçi hareketinin tüm pratiği benzer örneklerle doludur.

Şimdi bu yılın 19 Şubat'ında SAI [Sosyal-Demokrat İşçi Enternasyonali—ÇN] Bürosu, bu Enternasyonal'e üye sosyal-demokrat partilerin, komünistlerle birlikte Almanya'daki faşist gericiliğe karşı mücadele etmek üzere bir Birleşik Cephe oluşturmaya hazır olduklarını açıkladı. Bu açıklama, SAI'nin ve sosyal-demokrat partilerin şimdiye kadarki tavırlarıyla kesin bir çelişki içindedir. SAI'nin şimdiye kadarki tüm siyaseti ve eylemleri, bir dizi ülkede ve herşeyden önce Almanya'da birleşik mücadele cephesini örgütlemeyi bizzat işçi kitlelerinin kendi ellerine aldığı bir zamanda bu öneriyi yapan SAI Bürosu'nun açıklamasının samimiyetine Komünist Enternasyonal'in ve tüm Komünist Partilerin inanmamasını haklı çıkarmaktadır.

Buna rağmen, Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi, Almanya işçi sınıfına saldıran, dünyanın tüm gerici güçlerini zincirlerinden boşandıran faşizm karşısında, tüm Komünist Partilerini bir kez daha, sosyal-demokrat partiler aracılığıyla sosyal-demokrat işçi kitleleriyle birleşik mücadele cephesi kurmayı denemeye çağırır. KEYK bu denemeyi, sınıf mücadelesi zemininde işçi sınıfının birleşik cephesinin, sermayenin ve faşizmin saldırısını püskürteceğine ve her türlü kapitalist sömürünün kaçınılmaz sonunu son derece hızlandırabileceğine yürekten inandığından dolayı yapmaktadır.

Koşulların kendine özgülüğü ve her bir ülkede işçi sınıfının önüne çıkan somut mücadele görevlerinin farklılığı nedeniyle, komünist ve sosyal-demokrat partiler arasında burjuvaziye karşı belirli eylemlere ilişkin bir anlaşmanın, en başarılı şekilde tek tek ülkeler çerçevesinde uygulanabileceğini gözönüne alan KEYK, tek tek ülkelerin

Komünist Partilerine, SAI'ye üye sosyal-demokrat partilerin merkez yönetim kurullarına, faşizme ve sermayenin saldırısına karşı ortak eylem önerileriyle yaklaşmalarını tavsiye eder. Kuşkusuz, bu konuyla ilgili olarak anlaşma imzalayan partiler arasındaki görüşmeler, *ortak mücadelenin en temel koşullarına dayandırılmak zorundadır. Burjuvaziye karşı somut eylem programları olmadan, partiler arasındaki her türlü anlaşma, işçi sınıfının çıkarlarına karşı yönelmiş olacaktır.* Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi bundan ötürü, bu tip anlaşmalarda şu noktaların temel alınmasını önermektedir:

a) Komünistler ve sosyal-demokratlar derhal, faşizmin ve gericiliğin siyasi, sendikal, kooperatifsel ve diğer işçi örgütlerini, işçi basınını, toplantı, gösteri ve grev özgürlüğünü hedefleyen saldırılarına karşı savunmayı örgütlemeye ve yürütmeye başlarlar. Kitle protestoları, sokak gösterileri, siyasi kitle grevleri uygulayarak, faşist çetelerin silahlı baskınlarına karşı ortak savunmayı örgütlerler. İşletmelerde, işsizlik parası alınan yerlerde ve işçi mahallelerinde eylem komitelerini ve kendini koruma birliklerini örgütlemeye başlarlar.

b) Komünistler ve sosyal-demokratlar vakit geçirmeksizin, ücretlerin düşürülmesine, çalışma koşullarının kötüleştirilmesine, sosyal sigortaya indirilen darbelere, işsizlik yardımının kesilmesine, işletmelerden çıkarmalara karşı mitingler, gösteriler ve grevler yardımıyla işçilerin protestosunu örgütlemeye başlarlar.

c) Bu iki koşulun kabulü ve pratiğe geçirilmesi halinde KEYK, komünist partilerine, sermayeye ve faşizme karşı ortak mücadele süresi boyunca, sosyal-demokrat örgütlere saldırılardan vazgeçmeyi tavsiye etmeyi mümkün görmektedir. Birleşik cephenin gerçekleştirilmesi sırasında anlaşma koşullarını çiğneyen herkese karşı, işçilerin birleşik cephesini parçalayan grev kırıcıları olarak en acımasız savaş açılmalıdır.

SAI için ileri sürülen bu koşullar, örneğin ILP [İngiltere

Bağımsız İşçi Partisi—ÇN] gibi, Komintern'e birleşik bir mücadele cephesi örgütlemeyi öneren partiler için de geçerlidir.

Uluslararası işçi sınıfı önünde bu önerileri yapan Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi, tüm Komünist Partilerini, ilk planda da KPD'yi, sosyal-demokrasiyle birlikte ortaklaşa mücadele görüşme ve anlaşmaların sonucunu beklemeden, vakit geçirmeksizin, hem sosyal-demokrat işçiler hem de tüm diğer yönelimlerden işçilerle ortak mücadele yönetimleri örgütlemeye başlamaya çağırır.

Komünistler, burjuvaziye karşı sınıf eylemlerinin birleşik cephesi uğruna mücadelede en ön saflarda, lafta değil, gerçekte durduklarını ve duracaklarını uzun yıllar boyu mücadeleleriyle kanıtlamışlardır.

Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi, sosyal-demokrat ve partisiz işçilerin, birleşik cephenin yaratılması konusunda sosyal-demokrat önderlerin alacakları tavra bakmadan, tüm engelleri aşarak komünistlerle birlikte, lafta değil, pratikte bir birleşik cephe oluşturacaklarına kesinlikle inanmaktadır.

Alman faşizminin, Almanya'da işçi hareketini parçalamak için görülmemiş bir provokasyon (Reichstag'ın kundaklanması, ayaklanmayla ilgili sahte belgeler vb.) örgütlediği tam da bugün, her işçi, sermayenin saldırısına ve faşist gericiliğe karşı mücadelede sınıf yükümlülüğünü kavramak zorundadır.

Kahrolsun faşist gericilik, kahrolsun işçi sınıfı üzerindeki terör!

Proletaryanın birleşik mücadele cephesi için!

Bütün ülkelerin proleterleri sermayenin saldırısına ve faşizme karşı mücadelede birleşin!

Komünist Enternasyonal

Yürütme Komitesi

(Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi'nin "Tüm Ülkelerin İşçilerine!" çağrısı, Mart 1933.)

4 — Sosyalizmin Önkoşulları ve Kapitalizmin "Barışçıl" Yoldan Sosyalizme "Geçişi"ne İlişkin Sosyal-Demokrat Lafazanlığın Teşhiri

A — Kautsky'nin Ultra-Emperyalizm Teorisinin Teşhiri

Kautsky tarafından uydurulan meşhur "ultra-emperyalizm" teorisi de aynı şekilde gerici bir teoridir...

... Gerçekten de, Kautsky'nin Alman işçilerine (aynı zamanda bütün dünya işçilerine) öğretmeye çalıştığı perspektiflerin ne kadar yanlış olduğuna kanaat getirmek için, herkesçe bilinen, inkâr götürmez olguları birbirinin karşısına koymak yeterlidir. Hindistan'ı, Çin Hindi'ni ve Çin'i alalım. Bilindiği gibi, 600-700 milyon nüfusa sahip bu üç sömürge ve yarı-sömürge ülke, birkaç emperyalist gücün — İngiltere, Fransa, Japonya, Birleşik Devletler vb.— mali sermayesi tarafından sömürülmektedir: Bu emperyalist devletlerin, sözü edilen Asya ülkelerindeki mallarını, çıkarlarını ve "nüfuz alanları"nı korumak ya da genişletmek için birbirlerine karşı ittifak kurduklarını varsayalım. Bunlar, "inter-emperyalist" ya da "ultra-emperyalist" ittifaklar olurdu. Varsayalım ki, *bütün* emperyalist güçler bu Asya ülkelerini "barışçıl" yoldan paylaşmak için bir ittifak kurmuş olsunlar — bu, "uluslararası müttefik mali sermaye" olurdu. 20. yüzyıl tarihinde böyle bir ittifakın fiili örneklerine rastlanmaktadır, örneğin Çin'e karşı büyük güçlerin tutumu. Ortaya şu soru çıkıyor: Kapitalizmin sürüp gitmesi halinde (Kautsky bu koşulu tam da önşart koşmaktadır), bu ittifakların kısa ömürlü olmaması "düşünülebilir" mi? Mümkün olan her biçimde sürtüşmeleri, anlaşmazlıkları, mücadeleyi dışlalayacağı "düşünülebilir" mi?

Yanıtın hayır'dan başka birşey olamayacağını görmek için bu soruyu açıkça ortaya koymak yeterlidir. Çünkü kapitalist ilişkiler altında çıkar ve nüfuz alanlarının, sömürgelerin vb. dağıtımının temeli olarak, buna katılanların *gücünden,* bunların genel-ekonomik, mali, askeri vb. gücünden başka bir temel *düşünülemez.* Ama buna

katılanların güçler dengesi eşitsiz bir biçimde değişir; çünkü kapitalizmde tek tek girişimlerin, tröstlerin, sanayi kollarının ve ülkelerin *eşit* bir gelişmesi olamaz. Yarım yüzyıl önce Almanya, onun kapitalist gücü, o zamanki İngiltere'nin gücüyle kıyaslandığında, zavallı bir hiçti; Rusya ile kıyaslandığında Japonya da öyleydi. On, yirmi yıl sonra emperyalist güçler arasındaki güç dengesinin *değişmeden* kalacağı varsayımı "düşünülebilir" mi? Kesinlikle düşünülemez.

"İnter-emperyalist" ya da "ultra-emperyalist" ittifaklar bu nedenle... —bu ittifaklar hangi biçimde olursa olsun, ister bir emperyalist koalisyona karşı başka bir emperyalist koalisyon biçiminde, isterse *bütün* emperyalist güçlerin genel bir ittifakı biçiminde olsun—, kaçınılmaz olarak, savaşlar arasında yalnızca bir "nefes molası"dır. Barışçıl ittifaklar savaşları hazırlar ve kendileri de savaşlardan doğarlar; birbirlerini karşılıklı olarak koşullandırırlar, *bir* ve *aynı* zemin üzerinde, dünya siyasetinin ve dünya ekonomisinin emperyalist bağlantı ve karşılıklı ilişkileri zemini üzerinde, barışçıl ve barışçıl olmayan mücadele biçimlerinin değişmesini getirirler...

Amerikalı Hill, "Avrupa'nın Uluslararası Gelişiminde Diplomasi Tarihi" adlı kitabının önsözünde, yakın tarihin diplomasisini şu dönemlere ayırıyor: 1. devrim çağı; 2. anayasal hareket; 3. günümüzdeki "ticaret emperyalizmi" çağı. Diğer bir yazar, Büyük Britanya'nın 1850'den bu yana "dünya politikası" tarihini dört döneme ayırıyor: 1. Birinci Asya dönemi (Rusya'nın Orta Asya'da Hindistan'a doğru ilerlemesine karşı mücadele); 2. Afrika dönemi (yaklaşık 1885-1902), Afrika'nın paylaşılması konusunda Fransa ile mücadele (Fransa ile savaşa girmesine ramak kalan 1898 Faşoda anlaşmazlığı); 3. İkinci *Asya dönemi,* Rusya'ya karşı Japonya ile anlaşma; ve 4. "Avrupa" dönemi, özellikle Almanya'ya karşı. "Siyasal ileri karakol muharebeleri mali alanda yürütülmektedir" — diye yazıyordu daha 1905'te bankacı Rieβer ve Fransız mali sermayesinin İtalya'daki operasyonlarla bu iki ülkenin ittifakını nasıl hazırladığına, İngiltere ile Almanya arasında İran için mücadelenin ve tüm Avrupa kapitalistleri arasında da Çin'e verilecek borçlar için mücadelenin vb. nasıl geliştiğine dikkat çekiyordu. İşte, barışçıl "ultra-emperyalist" ittifakların emperyalist çatışmalarla kopmaz ilişkisinin canlı gerçekliği tamı tamına budur.

Kautsky'nin emperyalizmin en derin çelişkilerini örtbas edişi, kaçınılmaz olarak emperyalizmi şirin göstermeye dönüşen bu davranış, izlerini, Kautsky'nin emperyalizmin siyasal özellikleri konusundaki eleştirisinde de gösterir. Emperyalizm, her yere, özgürlük değil, egemenlik eğilimi taşıyan mali sermayenin ve tekellerin çağıdır. Hangi siyasal düzende olursa olsun, tüm çizgi boyunca gericilik, bu alanda da karşıtlıkların aşırı derecede keskinleşmesi — bu eğilimlerin sonucu işte budur. Özellikle, ulusal baskı ve ilhak —yani ulusal bağımsızlığın çiğnenmesi— eğilimi de şiddetlenmektedir (çünkü ilhak, ulusların kendi kaderini tayin hakkının çiğnenmesinden başka bir şey değildir). Hilferding, haklı olarak emperyalizmle ulusal baskının artması arasındaki bağıntıyı vurguluyor:

> *"Ama yeni açılan ülkelerde", diye yazıyor, o "ithal edilmiş kapitalizm, karşıtlıkları artırır ve ulusal bilince uyanan halkların, işgalcilere karşı gittikçe artan direnişlerini de uyarır, ki bu direniş kolaylıkla yabancı sermayeye karşı tehlikeli önlemler şeklinde gelişebilir. Eski sosyal ilişkiler tamamen devrimcileşir, 'tarihsiz ulusların' tarıma binlerce yıllık bağlılıkları parçalanır, bunlar bizzat kapitalist girdabın içine çekilir. Bizzat kapitalizm, boyun eğdirilmişlerin eline, giderek kendi kurtuluşlarının araçlarını ve yollarını verir. Bir zamanlar Avrupa uluslarının en yüce hedefi olan, ekonomik ve kültürel özgürlüğün aracı olarak yekpare ulusal devleti kurmak, onların da hedefi haline gelir. Bu bağımsızlık hareketi, Avrupa sermayesini, tam da en değerli ve geleceği en parlak sömürü alanlarında tehdit etmektedir ve sermaye de egemenliğini ancak, iktidar araçlarını sürekli artırarak koruyabilir."*

Hemen ekleyelim ki, emperyalizm yalnızca yeni açılan ülkelerde değil, eski ülkelerde de ilhaklara, ulusal baskının artırılmasına ve dolayısıyla da direnişin şiddetlenmesine yolaçar. Kautsky, emperyalizmin siyasi gericiliği güçlendirmesine karşı çıkmakta, ama çok acil bir sorun haline gelmiş olan emperyalizm çağında oportünistlerle birliğin imkansız olduğu sorununu karanlıkta bırakmaktadır. İlhaklara karşı çıkmakta, ama itirazlarını, oportünistler için mümkün olduğunca az rahatsız edici ve en kolay kabul edilebilir bir biçimde getirmektedir. Doğrudan doğruya Alman halkına başvuruyor,

ama buna rağmen en önemli ve en güncel olanı, örneğin Alsace-Lorraine'in Almanya'nın bir ilhakı olduğunu örtbas ediyor. Kautsky'nin bu "düşünce karmaşası"nı değerlendirmek için burada bir örnek verelim. Diyelim ki bir Japon, Filipinler'in Amerikalılar tarafından ilhakını mahkûm ediyor. Ortaya şu soru çıkıyor: onun bunu, Filipinler'i kendisinin ilhak etmek istemek arzusuyla değil de, bir bütün olarak ilhaktan nefret ettiği için yaptığına inanan çok olur mu? Ve bu Japonun ilhaklara karşı "mücadele"sinin içtenliğine ve siyasi bakımdan dürüstlüğüne, ancak, Kore'nin Japonya tarafından ilhakına karşı çıktığı ve Kore'nin Japonya'dan ayrılma hakkını savunduğu zaman, ancak o zaman inanmak doğru olmaz mı?

Kautsky'de gerek emperyalizmin teorik tahlili gerekse emperyalizmin ekonomik ve siyasal eliştirisi, Marksizmle kesinlikle bağdaştırılamaz bir ruhla, en temel karşıtlıkları örtbas etme ve silme ruhuyla yoğrulmuştur, Avrupa işçi hareketi içindeki oportünizmle parçalanmakta olan birliği her ne pahasına olursa olsun devam ettirme çabasıyla yoğrulmuştur.

(Lenin, Tüm Eserler, cilt 19, "Emperyalizm-Kapitalizmin En Yüksek Aşaması" 1916, s. 198, 200vd.)

B— Proleter Devrimin Önkoşulları Menşevik Teorisine Ve Ekim Devriminin Menşevik Değerlendirmesine Karşı Mücadele

Bugünlerde Zuhanov'un devrim üzerine notlarını karıştırdım. Özellikle göze çarpan şey, tıpkı tüm II. Enternasyonal kahramanlarında olduğu gibi, bizim tüm küçük-burjuva demokratlarımızın bilgiçliğidir. Olağanüstü derecede korkak olmalarını, hatta en iyilerinin bile, Almanya modelinden en ufak bir sapma sözkonusu olduğunda bayağı itirazlarla geçimlerini sağlamalarını bir yana bırakırsak; bütün küçük-burjuva demokratların tüm devrim boyunca yeteri kadar gösterdikleri bu özellikten sözetmezsek, onlarda göze batan şey, herşeyden önce, geçmişi köle gibi taklit etmeleridir.

Hepsi, kendilerini Marksist diye adlandırmakta, ve fakat Marksizmi akla gelmeyecek bir ukalâlıkla kavramaktadırlar. Marksizmde tayin edici olanı, yani onun devrimci diyalektiğini

kesinlikle kavramamışlardır. Hatta, Marx'ın devrim anında azami esnekliğin gerekli olduğuna ilişkin doğrudan uyarılarını bile kesinlikle anlamayıp, örneğin Marx'ın Almanya'da devrimci bir durum yaratabilecek olan bir köylü savaşının işçi hareketiyle birleştirilmesi umudunu dile getirdiği, anımsadığım kadarıyla 1856 yılı yazışmalarındaki uyarılarını hiç mi hiç farketmemişlerdir – hatta bu doğrudan uyarıyı bile bir yana bırakıp, etrafında, sıcak lapadan sakınan kedi gibi dolaşmaktadırlar.

Tüm tavırlarında, burjuvaziyle bozuşmak şöyle dursun, ondan uzaklaşmaktan bile çekinen korkak reformistler olduklarını ele vermektedirler, ve aynı zamanda korkaklıklarını en boş lafazanlıkların ve övüngenliklerin ardına gizlemeye çalışıyorlar. Ama onların tümünde salt teorik olarak bile dikkati çeken şey, Marksizmin şu düşüncelerini kavramadaki tam yeteneksizliktir: şimdiye kadar Batı Avrupa'da kapitalizmin ve burjuva demokrasisinin gelişmesinin belirli bir yolunu görmüşlerdir. Ve şimdi de, bu yolun mutatis mutandis* bazı (dünya tarihi açısından tümüyle önemsiz) düzeltmeler olmaksızın örnek alınamayacağını kavrayamıyorlar.

Birincisi — birinci emperyalist dünya savaşıyla bağlı olan bir devrim. Böyle bir devrimde yeni özelliklerin, tam da bu savaşla ilişkili olarak değişen özelliklerin açığa çıkması gerekirdi, çünkü dünyada daha önce böyle bir savaş, bu durumda bir savaş görülmemişti. Şimdiye değin hâlâ, en zengin ülkelerin burjuvazisinin, bu savaştan sonra "normal" burjuva ilişkileri [koşulları—ÇN] yaratamadıklarını görüyoruz, ama kendilerini devrimci olarak yutturan reformistlerimiz, küçük-burjuvalarımız, hâlâ, normal burjuva ilişkilerini (aşılamaz) bir sınır olarak görmekte ve bu "norm"u aşırı derecede şabloncu ve sınırlı bir biçimde kavramaktadırlar.

İkincisi — tüm dünya tarihindeki genel gelişme yasasında, bu gelişmenin özel bir biçimini veya sıralanışını oluşturan tek tek gelişme aşamalarının hiçbir şekilde olanaksız olmayıp, tersine zorunlu oldukları düşüncesi bunlara tamamen yabancıdır. Örneğin uygar ülkelerle, bu savaşla birlikte ilk defa kesin olarak uygarlığın içine çekilmiş olan ülkeler, tüm Doğu ülkeleri, Avrupa-dışı ülkeler arasında bulunan

---

* *gerekli değişikliklerle. **Red.***

Rusya'nın, bu nedenle, dünyanın genel gelişim çizgisi içinde olan, ama onun devrimini Batı Avrupa ülkelerindeki bütün devrimlerden ayıran ve Doğu'nun ülkeleri sözkonusu olduğunda bazı kısmen yeni özellikler yaratan bazı özellikler gösterebileceği ve göstermek zorunda olduğu onların aklından bile geçmiyor.

Örneğin, bu adamların Batı Avrupa sosyal-demokrasisinin gelişmesi sırasında ezbere öğrenmiş oldukları ve sosyalizm için henüz gelişmemiş olduğumuz biçimindeki ve içlerinden bazı "bilgili" bayların belirttikleri gibi, bizde sosyalizmin nesnel ekonomik önkoşullarının olmadığı biçimindeki savları da sınırsız şabloncu bir iddiadır. Ve hiç kimsenin aklına da şu soruyu sormak gelmiyor: iyi ama, önünde devrimci bir durum, birinci emperyalist savaşta ortaya çıktığı gibi bir durum bulan bir halk, durumunun çaresizliğinin etkisiyle, yine de uygarlığın daha da ilerlemesinin pek de alışılmış olmayan koşullarını mücadeleyle elde etme şansını kendine sunan bir savaşa atılamaz mıydı?

"Rusya, üretici güçlerin, sosyalizmin mümkün olduğu gelişme aşamasına erişmemiştir." İçlerinde elbette Zuhanov'un da bulunduğu bütün II. Enternasyonal kahramanları, bu cümleyle resmi geçit yapıyorlar. Bu yadsınamaz cümleyi binbir şekilde ağızlarına sakız ediyorlar ve devrimimizin değerlendirilmesinde bunun tayin edici olduğunu söylüyorlar.

Peki ama ya durumun kendine özgülüğü, Rusya'yı, birincisi, herhangi bir şekilde nüfuz sahibi tüm Batı Avrupa ülkelerinin karışmış oldukları emperyalist dünya savaşı içine soktuysa, Rusya'nın gelişmesini Doğu'da başlayan ve kısmen de başlamış olan devrimlerin sınırına, tam da "Köylü Savaşı"nın işçi hareketiyle ittifakını —Marx gibi bir "Marksist"in, 1856 yılında Prusya ile ilgili olarak olanaklı perspektiflerden biri diye yazdığı ittifakı— gerçekleştirebildiğimiz koşullar içine soktuysa ne olacak?

Peki, ya durumun tüm çaresizliği işçilerin ve köylülerin güçlerini on katına çıkardıysa ve uygarlığın temel koşullarını yaratmak için bize, diğer tüm Batı Avrupa ülkelerinde olduğundan daha başka bir geçiş olanağı tanıdıysa ne olacak? Dünya tarihinin genel gelişim çizgisi bununla değişmiş mi oluyor? Dünya tarihinin genel gidişatına çekilen veya daha önce çekilmiş olan her devlet içindeki ana sınıflar arasındaki temel ilişkiler bununla değişmiş mi oluyor acaba?

Eğer sosyalizmin kurulması için belirli bir kültür düzeyi gerekli ise (ki bu belirli "kültür düzeyi"nin ne olduğunu kimse söyleyemez), neden işe ilkönce bu belli düzeyin koşullarını devrimci yoldan elde etmekle başlayıp, ve *sonra* da işçi-köylü iktidarı ve Sovyet sistemi temeli üzerinde, diğer halklara yetişmek için yola koyulmayalım?

(Lenin, Seçme Eserler, cilt VI, "Devrimimiz Üzerine", s. 521 vd., 1923.)

C — Kapitalizmin Sosyalizme Barışçıl Geçişine İlişkin Sosyal-Demokrat Teoriye Karşı Mücadele

Avusturyalı sosyal-demokratların kalın kafalılık, aşağılık ve adilik konusunda neler yapabileceklerini, Renner ve onun benzeri Avusturyalı Scheidemann'ların tüm siyaseti açıkça göstermektedir; sıradan hainlere dönüşen Otto Bauer ve Friedrich Adler de — kısmen aşırı aptallıklarından ve karaktersizliklerinden — bunlara destek olmaktadırlar. *

** Modern sosyal-faşist teorisyenlerin birçok açıklamalarından anlaşılmaktadır ki, onlar, çok çeşitliliklerine rağmen, her ne pahasına olursa olsun sınıf barışı ve kapitalizmi sağlamlaştırma ortak burjuva-reformasyoncu tutumunda birleşmektedirler.*

Örneğin Kautsky, işçileri ... kapitalizmin sağlamlaştırılması yoluyla "sosyalizme" çağırırken şöyle yazıyor:

*"Refah dönemlerinde ücretler de kârlar da artar... Proletarya, kapitalist işletmelerde üretimin eskisi gibi pürüzsüz sürmesi için çabalamalıdır... En büyük ve her zaman etkin biricik ekonomik itici güç, —ister bireysel olsun, ister tüzel olsun— **çıkardır**, zor değil.*

*Proleter bir rejim, daha ihtiyacı olduğu kapitalistlerin sabotaj girişimlerine başarıyla karşı koymak istiyorsa, o zaman onlara, işletmelerinin aralıksız işlemesinde ve sürekli daha iyiye gitmesinde çıkarları olduğunu telkin etmelidir. Toplumsallaştırılan her işletmeye **el konulursa** bu mümkün değildir. Bu yalnızca, toplumsallaştırmaya başlandığında, işletmeyi **ucuz bir tazminat** karşılığı devralmakla mümkündür. Yani bu tazminat, işletmelerini zamanın düzeyinde tutmuş ve iyi bir ticari başarıyla yönetmiş olanlar için bir ödül olmalıdır... Bunu yaparken ekonomik sarsıntılardan ne kadar kaçınılırsa, ne kadar karşılıklı anlayışla bu iş halledilirse, **tazminatla** da olsa, zorla mülksüzleştirmeden ne kadar kaçınılırsa, o kadar iyi olur."*

*(**Kautsky.** "Proleter Devrim ve Onun Programı", J. H. W. Dietz Yayınevi, Stuttgart 1932, s. 183, 186.)*

Bir örnek: Otto Bauer'in "Sosyalizme Giden Yol" broşürü. Önümde "Özgürlük" Yayınevi'nin, besbelli ki bu broşür kadar sefil, adi ve alçak seviyede olan Bağımsız Parti'nin yayınevinin Berlin baskısı duruyor.

Sadece § 9'dan ("Mülksüzleştirenlerin Mülksüzleştirilmesi") birkaç pasaja bakmak yeterli olacaktır:

"....Mülksüzleştirme... kapitalist ve feodal mülkiyete vahşice el koyma biçiminde cereyan edemez ve etmemelidir; çünkü bu biçimde o, ancak üretim araçlarının büyük bir tahribatı pahasına, halk kitlelerini bizzat sefalete sürükleyecek, milli gelir kaynaklarını tıkayacak tarzda cereyan edebilir. Mülksüzleştirenlerin mülksüzleştirilmesi daha çok, düzenli, sistemli bir biçimde yapılmalıdır", vergilendirme yoluyla.

Ve devamla:

"Kapitalist üretim tarzı ne kadar gelişip güçlenirse, kapitalist rejimin yerine geçecek olan sosyalist rejimin geleceği de o kadar iyi olur."

Ünlü iktisat demokrasisi planı da, her ne pahasına olursa olsun sınıfların işbirliği düşüncesine dayanmaktadır.

Bauer'in kurnaz, "orijinal" "işlevsel demokrasi"si de aynı ilkeler üzerine inşa edilmiştir. Bauer, "işlevsel demokrasi"den, "hükümetin, meslek ya da işyerine göre, yani toplumsal ve ekonomik işlevlerine göre biraraya getirilen ve sınıflandırılan vatandaşlar tarafından denetlenmesi talebi"ni anlamaktadır.

Komintern Programı, bugünkü sosyal-faşizmin ideolojisini şu şekilde karakterize etmektedir:

*"Sosyal-demokrasi, **teorik** alanda Marksizmi bütünüyle terketmiştir. Revizyonizm aşaması üzerinden, tam bir burjuva-liberal sosyal reforma ve açık sosyal-emperyalizme varmıştır. Marx'ın kapitalizmin çelişkileri öğretisinin yerine, kapitalizmin uyumlu gelişimi öğretisini geçirmiştir; bunalımlar ve proletaryanın sefalete itilmesi öğretisini rafa kaldırmış, savaşçı ve ateşli sınıf mücadelesi teorisini, bayağı sınıfsal barış vaazına dönüştürmüştür; sınıf çelişkilerinin keskinleşmesi teorisini, kapitalizmin "demokratikleşmesi"ne ilişkin küçük-burjuva masalıyla değiştokuş etmiştir; kapitalizmde savaşların kaçınılmazlığı teorisinin karşısına, burjuva pasifizm hilesini ve yalancı "ultra-emperyalizm" ilahisini koymuştur; kapitalizmin devrimci yoldan çöküşü teorisini, barışçıl yoldan sosyalizme dönüşmek zorunda olan 'sağlam' kapitalizm kalp parasına çevirmiştir; devrim yerine evrimi geçirmiştir; burjuva devletinin parçalanması yerine, bu devletin inşasına faal olarak katılmayı; proletarya*

Ve allâme adam, örneğin mülk sahibi sınıfların elinden gelirlerinin "dokuzda dördü"nün vergilendirme yoluyla nasıl alınabileceğini açıklıyor...

Bu kadarı yeter herhalde! Bana gelince, bu kelimelerden sonra (broşürü § 9'dan itibaren okumaya başlamıştım) başka hiçbir şey okumadım, ve çok gerekli bir durum olmadıkça da Bay Otto Bauer'in broşürünü okamaya hiç niyetim yok. Çünkü sosyal-hainler arasında en âlâsı olan bu kişinin, en iyi halde, artık kendisine yardım edilemeyecek allâme bir deli olduğu açıktır.

Bu, ruhu iliğine kadar küçük-burjuva olan bir bilgicin seçme örneğidir. O, savaştan önce yararlı, bilgili kitaplar ve makaleler yazıyor ve sınıf mücadelesinin içsavaşa değin keskinleşebileceğini "teorik"

---

diktatörlüğü öğretisi yerine, burjuvaziyle koalisyon teorisini; uluslararası proleter dayanışma öğretisi yerine emperyalist anavatanların savunulması incilini; Marx'ın diyalektik materyalizmi yerine, idealist felsefeyi ve burjuvazinin masasından arta kalan dini kırıntılarla cilveleşmeyi geçirmiştir." (Komünist Enternasyonal Programı, Bölüm VI, Madde 1.)

Aynı bölümde, Bauer'in 'sol' sosyal-faşizminin de bir değerlendirmesi yapılmaktadır:

*"Sosyal-demokrat reformizmin özel bir biçimi **Austro-Marksizmdir.** Sosyal-demokrasinin 'sol' kanadının ideolojisinin bileşeni olarak Austro-Marksizm, işçi kitlelerini aldatmanın çok ince örülmüş bir biçimidir. Bu, Marksist terminolojiyi orospulaştırır ve aynı zamanda devrimci Marksizmin temellerinden (Austro-Marksistlerin felsefe alanındaki Kantçılıkları, Machçılıkları vb. sayesinde) kopar; dine göz kırpar, İngiliz reformistlerinden 'işlevsel demokrasi' teorisini alır ve 'Cumhuriyetin inşası'nı, yani burjuva devletin inşasını savunur. Austro-Marksizm sözümona 'sınıf güçlerinin dengelenmesi', yani tam da devrimci bir bunalımın olgunlaşması dönemlerinde, 'sınıfların işbirliği'ni önerir. Bu teori, gericilerin saldırısına karşı 'demokrasi'nin savunulması maskesi altında, proleter devrimi yoketmek için burjuvaziyle yapılan koalisyonun haklı gösterilmesidir. Austro-Marksizmin, gericiliğin saldırısı halinde caiz gördüğü şiddet uygulaması, nesnel olarak da, pratik olarak da, gericiliğin proleter devrime karşı şiddet uygulamasına dönüşür. Austro-Marksizmin 'işlevsel rolü', daha şimdiden komünizme eğilim gösteren işçileri aldatmaktır; bu yüzden proletaryanın son derece tehlikeli bir düşmanıdır, talancı sosyal-emperyalizmin açık yandaşlarından da tehlikeli bir düşmanıdır." (Komünist Enternasyonal Programı, Bölüm VI, Madde 1.)* ***-Red.***

olarak kabul ediyordu. Hatta, tam da 1914'te patlak veren savaşla ilgili olarak *proleter devrimi* doğrudan öngören 1912 Basel Manifestosu'nun (eğer doğru bilgilendirildiysem) hazırlanmasına bile katılmıştı.

Ama mesele fiilen bu proleter devrimine vardığında, ondaki bilgiçlik, darkafalılık üstün geldi, onu korku sardı ve *yaklaşan devrimi reformist safsatalarla* cilalamaya başladı.

O, teorik olarak, el koyma olmadan da mülksüzleştirenlerin mülksüzleştirilmesinin mümkün olduğunu kafasına iyice yerleştirdi (bilgiçler düşünemez, bir şeyi yalnızca ezbere kafalarına yerleştirirler). Bunu sürekli yineledi. Kafasına yerleştirdi. Bunu 1912'de ezbere biliyordu. 1919'da, ezberindekileri yineledi.

O, düşünmeyi bilmiyor. Emperyalist savaştan, hem de galipleri bile felâketin eşiğine sürükleyen bir savaştan sonra, bir dizi ülkede içsavaşın başlamasından sonra, emperyalist savaşın uluslararası ölçekte içsavaşa dönüşmesinin kaçınılmazlığı olgularla tanıtlandıktan sonra bile, milattan sonra 1919'da Viyana kentinde kapitalistlerin gelirlerinin "dokuzda dördü"nün "düzenli", "sistemli" bir biçimde ellerinden alınmasını vaaz edebilmek için — bunun için insanın ya akıl hastası, ya da eski büyük Alman edebiyatının, coşkuyla "kitaptan kitaba, yapraktan yaprağa" geçen eski kahramanı gibi olması gerekir.

Muhtemelen çok faziletli bir aile babası, namuslu bir vatandaş, bilgili kitapların titiz bir okuyucusu ve yazarı olan iyi adam, çok küçük bir ayrıntıyı gözden kaçırmıştır: sosyalizme bu kadar "düzenli" ve "sistemli" geçişin (bu, soyut olarak söylendiğinde, "halk" için en avantajlı geçiş olurdu) şunları gerektirdiğini unutmuştur: Proletaryanın zaferinin mutlak sağlamlığı, kapitalistlerin durumunun mutlak çaresizliği, burjuvazinin dürüstçe boyun eğmeye mutlak zorunlu ve hazır olması.

Bu kadar özelliğin birarada bulunması mümkün müdür?

Teorik olarak, yani bu durumda tamamen soyut olarak alındığında: Elbette! Diyelim ki, içlerinde büyük devletlerin de bulunduğu dokuz ülkede, Wilson, Lloyd George, Millerand ve kapitalizmin diğer kahramanları, kendilerini, bizde Yudeniç, Kolçak ve Denikin ve bakanlarının içinde bulunduğu durumda bulsunlar. Diyelim ki, bunun üzerine, onuncu, küçük bir ülkede kapitalistler işçilere şu

öneriyi getirsinler: "Sistemli" ve barışçıl bir "mülksüzleştirenlerin mülksüzleştirilmesi"ni (tahribatsız!) gerçekleştirmek için, size dürüstçe yardım etmek istiyoruz, kararlarınıza da boyun eğeceğiz. Bunun karşılığında, birinci yıl, eski gelirimizin dokuzda beşini, ikinci yıl da dokuzda dördünü alacağız.

Sözünü ettiğimiz koşullar altında, en küçük ve "en barışçıl" ülkelerden biri olan onuncu ülkenin kapitalistlerinin böyle bir öneride bulunmaları tamamen düşünülebilirdir, ve bu ülkenin işçileri bu öneriyi inceleyip (biraz pazarlıktan sonra: tüccarla pazarlık yapmadan olmaz) kabul ederlerse, bunda hiç de kötü bir yan olmaz.

Belki de şimdi, bu popüler açıklamadan sonra, bilgiç Otto Bauer ve filozof Friedrich Adler bile (ki bu, politikacı olduğu kadar filozof olarak da başarılıdır), burada neyin sözkonusu olduğunu anlayabilecekler.

Hâlâ mı hayır? Hâlâ mı anlaşılmıyor?

Azizim Otto Bauer, azizim Friedrich Adler, bir kez düşünün lütfen: dünya kapitalizminin ve onun önderlerinin şu anki durumu, Rusya'daki Yudeniç, Kolçak ve Denikin'in durumuna hiç benziyor mu?

Hayır, durum bu değildir. Rusya'da kapitalistler umutsuz bir direnişten sonra yenilgiye uğramışlardır. Ama, dünyada hala iktidardadırlar. Dünyanın efendileri onlardır.

Neyin sözkonusu olduğunu şimdi de hâlâ anlayamadıysanız, azizim Otto Bauer ve Friedrich Adler, o zaman daha da popüler bir biçimde şunu ekleyebilirim:

Düşünün bir kez, Yudeniç Petrograd önlerinde dururken, Kolçak Ural'a ve Denikin Ukrayna'nın tümüne hükmederken, bu üç kahramanın cepleri, Wilson'dan, Lloyd George, Millerand ve hempalarından gelen para, silah, subay, asker vaat eden telgraflarla dolu iken; düşünün bir kez, bu durumda Yudeniç, Kolçak ya da Denikin'e Rus işçilerinin bir temsilcisi gelse ve deseydi ki: biz işçiler çoğunluktayız, size gelirlerinizin dokuzda beşini vereceğiz ve sonra da "düzenli" ve barışçıl yoldan geriye kalanını da elinizden alacağız — Tamam mı? "Tahribatsız!" Anlaştık mı?

Bu işçi temsilcisinin kıyafeti basit olsaydı, ve onu Denikin gibi bir Rus generali huzuruna kabul etseydi, bu işçiyi muhtemelen tımarhaneye yollardı ya da hemen kovardı.

(*Lenin*. Tüm Eserler, Cilt 25, "Bir Yayımcının Notları", s. 39 vd. 1920.)

II — KAPİTALİZMİN EKONOMİK VE SİYASİ GELİŞMESİNİN EŞİTSİZLİĞİ, EMPERYALİZMİN ZİNCİRİNİN ZAYIF HALKASINDAN YARILMASI VE SOSYALİZMİN BİR TEK ÜLKEDE ZAFERİ OLANAĞI

1— Lenin'in, Emperyalizmin Eşitsiz Gelişimi, Zincirin Zayıf Halkası ve Tek Ülkede Sosyalizmin Zaferi Olanağına İlişkin Öğretisi Üzerine Stalin Yoldaş

Emperyalizmi incelerken, özellikle savaş döneminde, Lenin, kapitalist ülkelerin iktisadi ve siyasi gelişmesinin eşitsizliği, sıçramalı niteliği yasasına vardı. Bu yasaya göre, işletmelerin, tröstlerin, sanayi dallarının ve tek tek ülkelerin gelişmesi, eşit bir şekilde değil, sabit bir sıralanışa göre değil, bir tröstün, bir sanayi dalının ya da bir ülkenin tüm zaman boyunca önde gitmesi, diğer tröstlerin ya da ülkelerin sıraya göre birbiri ardında geri kalması şeklinde değil; tam tersine sıçramalı bir şekilde, bazı ülkelerin gelişmesinde duraklamalar ve diğer ülkelerin gelişmesinde ileriye doğru sıçramalarla olmaktadır. Bu durumda, geri kalan ülkelerin eski konumlarını korumak için "tamamen meşru" çabaları ve önde giden ülkelerin aynı şekilde "meşru" yeni konumlar ele geçirme çabalarının sonucu, emperyalist ülkeler arasında askeri çatışmaların kaçınılmaz bir zorunluluk haline gelmesi olmaktadır. Örneğin, yarım yüzyıl önce, Fransa ve İngiltere'ye kıyasla geri kalmış bir ülke olan Almanya'nın durumu böyleydi. Aynı şey, Rusya ile kıyaslandığında Japonya için de geçerlidir. Bununla birlikte, şu iyi biliniyor ki, 20. yüzyılın daha başında Almanya ve Japonya öylesine ileriye sıçramışlardı ki, Almanya Fransa'yı geçmeyi başarmış ve

İngiltere'yi dünya pazarında sıkı bir şekilde zorlamaya başlamıştı, aynı şeyi Japonya, Rusya karşısında başarmıştı. Son emperyalist savaş da, bilindiği gibi, bu çelişkilerden çıktı.

Bu yasa, şunlardan yola çıkar:

1 - "Kapitalizm, bir avuç 'ileri' ülke tarafından, dünya nüfusunun muazzam çoğunluğunun sömürge zulmüne uğratılması ve mali bakımdan boğulmasının dünya sistemi haline gelmiştir." (Bkz. Lenin'in "Emperyalizm"inin Fransızca baskısına önsöz, 4. baskı, cilt 22, s. 179.)

2- "Bu 'ganimet'i, dünyaya hükmeden,dişlerine kadar silahlanmış, *kendi* ganimetlerini paylaşma uğrundaki *kendi* savaşlarına tüm dünyayı sürükleyen iki, üç haydut (Amerika, İngiltere, Japonya) paylaşmaktadır." (Aynı yerde.)

3- Mali baskının dünya sistemi içindeki çelişkilerin büyümesi ve askeri çatışmaların kaçınılmazlığı, emperyalizmin dünya cephesinin devrim tarafından kolaylıkla yaralanabilir hale gelmesine ve tek tek ülkeler tarafından bu cephenin yarılmasının muhtemel hale gelmesine yolaçmaktadır.

4- Bu yarma, en büyük olasılıkla, emperyalist zincirin en zayıf olduğu, yani emperyalizmin en az donatımlı olduğu ve devrimin en kolay gelişebileceği noktalarda ve ülkelerde olacaktır.

5- Bundan dolayı, sosyalizmin *tek* ülkede zaferi, —bu ülke kapitalist bakımdan daha az gelişmiş olsa bile— kapitalizmin diğer ülkelerde sürmesi halinde de —bu ülkeler kapitalist bakımdan daha gelişmiş olsa bile— tamamen mümkün ve olasıdır.

Lenin'in proleter devrimi teorisinin temelleri kısaca bunlardır.

(*Stalin,* Leninizmin Sorunları. Cilt I, "Ekim Devrimi ve Rus Komünistlerinin Taktiği", s. 125 vd., 1924; Türkçesi için bkz. Stalin, Eserler, cilt VI, s. 331-333, İnter Yayınları.)

2 — Kapitalizmin Eşitsiz Gelişme Yasası ve Bu Yasanın Troçkist İnkârına Karşı Mücadele

Birkaç sözle ifade etmek gerekirse, eski, tekel-öncesi kapitalizm ile yeni, tekelci kapitalizm arasındaki fark nedir?

Fark, kapitalizmin serbest rekabet yoluyla gelişmesinin yerini, muazzam tekelci kapitalist birlikler yoluyla gelişmenin alması; eski "uygar", "ilerici" sermayenin yerini, mali sermayenin, "çürüyen" sermayenin alması; sermayenin "barışçıl" yayılmasının ve "özgür" topraklar üzerinde genişlemesinin yerini, sıçramalı bir gelişmenin, halihazırda paylaşılmış olan dünyanın kapitalist gruplar arasında askeri çatışmalar yoluyla yeniden paylaşılması biçiminde bir gelişmenin alması; böylece genel olarak yükselmekte olan bir çizgide gelişen eski kapitalizmin yerini can çekişen kapitalizmin, genel olarak düşmekte olan bir çizgide gelişen bir kapitalizmin almasıdır.

Bu konuda Lenin şöyle der:

"Önceki 'barışçıl' kapitalist çağın yerini, şimdiki emperyalist çağın almasının neye dayandığını anımsayalım: serbest rekabetin, yerini tekelci kapitalist birliklere bırakmasına ve bütün yeryüzünün paylaşılmasına. Bu iki olgunun (ve faktörün) dünya çapında bir öneme sahip oldukları açıktır: sermaye hiçbir engelle karşılaşmadan sömürgelerini genişletebildiği ve Afrika'daki vb. henüz işgal edilmemiş bölgeleri eline geçirebildiği sürece, serbest ticaret ve serbest rekabet olanaklı ve zorunluydu; o sıralar sermayenin yoğunlaşması henüz zayıftı, ve tekelci girişimler, yani verili bir üretim dalının ***tümüne*** *hükmedecek kadar muazzam girişimler henüz yoktu. Bu tekelci girişimlerin doğması ve büyümesi, eski serbest rekabeti* ***olanaksız*** *kılmakta, onun ayakları altından toprağı çekmektedir. Ama dünyanın paylaşılması, barışçıl yayılmadan, sömürgelerin ve nüfuz alanlarının* ***yeniden paylaşılması*** *uğruna silahlı mücadeleye geçişi* ***zorunlu kılmaktadır."***
(Lenin, Tüm Eserler, Cilt 18, s. 333.)

Ve devamla:

"Eski tarzda, görece sakin, uygar, barışçıl, ***sürekli olarak gelişen*** *ve giderek yeni ülkelere yayılan bir kapitalizm koşulları altında yaşamak* ***olanaksızdır,*** *çünkü başka bir çağ başlamıştır. Mali sermaye, sözkonusu ülkeyi büyük devletlerin safından* ***söküp çıkarıyor*** *ve kesin olarak da çıkaracak, bu ülkenin sömürgelerini ve nüfuz alanlarını zorla elinden alacak."*
(agy, s. 336.)

Bu nedenle Lenin'in, emperyalist kapitalizmin karakteri üzerine çıkardığı temel sonuç şudur:

> *"Emperyalizmin neden **can çekişen** kapitalizm olduğu ve sosyalizme **geçişi** oluşturduğu anlaşılırdır: kapitalizm**den** doğup gelişen tekel **zaten** kapitalizmin can çekişmesidir, onun sosyalizme geçişinin başlangıcıdır. Emeğin emperyalizm tarafından muazzam **toplumsallaştırılması** (emperyalizmin savuncarlarının,burjuva ekonomistlerinin 'giriftleşme' dedikleri şey) da aynı anlama gelir."* (Cilt 19, s. 380.)

Muhalefetimizin, emperyalizm öncesi kapitalizmle emperyalist kapitalizm arasındaki bu farkın tüm önemini kavramaması, onun talihsizliğidir.

O halde, Partimizin konumu için çıkış noktası, bugünkü kapitalizmin, emperyalist kapitalizmin, can çekişen kapitalizm olduğu olgusunun tanınmasıdır.

Ne yazık ki bu, henüz, kapitalizmin halihazırda ölmüş olduğu anlamına gelmiyor. Ama bu, kuşkusuz, bir bütün olarak kapitalizmin yeniden doğuşa doğru değil de, bilakis ölüme doğru gittiği, bir bütün olarak kapitalizmin yükselen bir çizgi üzerinde değil de, bilakis düşme gösteren bir çizgide geliştiği anlamına geliyor.

Bu genel sorundan, emperyalizm döneminde eşitsiz gelişme sorunu çıkmaktadır.

Leninistler, emperyalizm döneminde eşitsiz gelişmeden söz ederken genelde sözkonusu olan nedir?

Çeşitli kapitalist ülkelerin gelişme düzeyinde büyük bir fark olduğu, bazı ülkelerin, gelişmelerinde, diğerlerinin gerisinde kaldığı, bu farkın gittikçe büyüdüğü mü?

Hayır, sözkonusu olan bu değildir. Emperyalizm koşullarında gelişmenin eşitsizliği ile kapitalist ülkelerin gelişme düzeyi arasındaki farkı birbirine karıştırmak, dargörüşlülüğe düşmek demektir. Muhalefet, SBKP (B) XV. Parti Konferansı'nda, *gelişmenin* eşitsizliği sorunu ile, tek tek kapitalist ülkelerin ekonomik durumunun düzeyi arasındaki fark sorununu birbirine karıştırdığında tam da bu dar görüşlülüğe düşmüştür. Muhalefet tam da böyle bir karıştırmadan yola çıktığından, eşitsiz

gelişmenin, eskiden, emperyalizm altında olduğundan daha büyük olduğu gibi tamamen yanlış bir sonuca varmıştır. Tam da bu nedenle de Troçki, XV. Parti Konferansı'nda, "bu eşitsizlik, 19.yüzyılda, 20. yüzyılda olduğundan *daha büyüktü*" demiştir (bkz. SBKP (B) XV. Parti Konferansı'nda Troçki'nin konuşması). O zamanlar Zinovyev de aynı şeyi iddia ederek şunları söylüyordu: "Emperyalist çağın başlangıcından önce kapitalist gelişmenin eşitsizliğinin daha az olduğu doğru değildir" (bkz. SBKP (B) XV. Parti Konferansı'nda Zinovyev'in konuşması).

Vakıa, şimdi muhalefet, XV. Parti Konferansı'ndaki tartışmadan sonra, bir cephe değişikliğini gerekli gördü ve KEYK'in Genişletilmiş Plenumu'ndaki konuşmalarında bunun tümüyle karşıtı şeyleri söyledi ya da bu hatalarını basitçe sessizlikle geçiştirdi. İşte örneğin Troçki'nin, Genişletilmiş Plenum'daki konuşmasındaki açıklaması: "Gelişme temposuna gelince, emperyalizm, bu eşitsizliği *sonsuzca keskinleştirmiştir.*" Zinovyev'e gelince, o, tartışmanın tam da, emperyalist dönemde eşitsiz gelişme yasasının etkinliğinin güçlendiği mi yoksa zayıfladığı mı üzerine olduğunu bilmesi gerekirken, KEYK Plenumu'ndaki konuşmasında bu sorunu basitçe sessizlikle geçiştirmeyi tercih etti. Ama bu sadece, muhalefetin tartışmadan birşeyler öğrendiğini ve tartışmanın muhalefet için pek de yararsız olmadığını tanıtlar.

O halde: Emperyalizm döneminde kapitalist ülkelerin gelişmesinin eşitsizliği sorunu, çeşitli kapitalist ülkelerin ekonomik durumunun düzeyi arasındaki fark sorunuyla karıştırılmamalıdır.

Kapitalist ülkelerin gelişme düzeyleri arasındaki farkın azalması ve bu ülkelerin gittikçe aynı seviyeye gelmesinin, emperyalizm koşullarında eşitsiz gelişme yasasının etkinliğini zayıflattığı söylenebilir mi? Hayır, söylenemez. Gelişme düzeylerindeki bu fark azalır mı, çoğalır mı? Kuşkusuz azalır. Aynı seviyeye gelme ilerler mi, geriler mi? Kesinlikle ilerler. Bu aynı seviyeye gelmenin ilerlemesi, emperyalizm döneminde eşitsiz gelişmenin güçlenmesiyle çelişmez mi? Hayır, çelişmez. Tam tersine, aynı seviyeye gelme, arka plandır ve temeldir, ve emperyalizm koşullarında eşitsiz gelişme, ancak bu zemin üzerinde artan bir şekilde etkinlik gösterebilir. Yalnızca, bizim muhaliflerimiz gibi, emperyalizmin ekonomik özünü kavramayan

kişiler, aynı seviyeye gelmeyi, emperyalizm koşullarında eşitsiz gelişme yasasının karşısına çıkarabilirler. Tam da geri kalmış ülkeler, gelişmelerini hızlandırdıkları ve seviyelerini ileri ülkelerinkiyle eşitledikleri için — tam da bu yüzden, bir kısım ülkelerin diğerlerine yetişme ve onları geçme mücadelesi şiddetlenmekte, tam da bu yüzden, bazı ülkelerin diğerlerini geçme ve onları pazarlardan uzaklaştırma ve böylece savaşçı çatışmalar için, kapitalizmin dünya cephesinin zayıflaması için, bu cephenin çeşitli kapitalist ülkelerin proleterleri tarafından yarılması için önkoşulları yaratma *imkanı doğmaktadır*. Kim bu basit sorunu anlamadıysa, tekelci kapitalizmin ekonomik özünden hiçbir şey anlamamış demektir.

O halde: Aynı seviyeye gelme, emperyalizm döneminde eşitsiz gelişmenin güçlenmesinin koşullarından biridir.

Emperyalizm döneminde eşitsiz gelişmenin, bazı ülkelerin diğerlerine yetişip, sonra onları ekonomik bakımdan *alışılagelmiş yoldan*, deyim yerindeyse *evrim* yoluyla, sıçramasız, savaş felaketleri olmadan, halihazırda paylaşılmış olan dünyanın yeniden paylaşımı olmadan geçmelerinden ibaret olduğu söylenebilir mi? Hayır, söylenemez. Marx'ın bildiği ve Lenin'in de "Rusya'da Kapitalizmin Gelişmesi" kitabında bu konuda yazdığı gibi, böylesine bir eşitsizlik tekel-öncesi kapitalizm döneminde de vardı. O zamanlar kapitalizmin gelişmesi azçok muntazamdı, az çok evrimcildi, bazı ülkeler diğerlerini uzun bir zaman dilimi içinde sıçramasız ve dünya çapında mutlaka askeri çatışmalar olmadan geçiyordu. Şimdi sözkonusu olan eşitsizlik bu değildir.

O halde emperyalizm koşullarında kapitalist ülkelerin eşitsiz gelişme yasası ne demektir?

Emperyalizm döneminde eşitsiz gelişme yasası, bazı ülkelerin diğerlerine kıyasla sıçramalı gelişmesi, bazı ülkelerin diğerleri tarafından dünya pazarından hızla uzaklaştırılması, savaşçı çatışmalar ve savaş felaketleri aracılığıyla, *halihazırda paylaşılmış olan dünyanın* periyodik olarak yeniden paylaşılması, emperyalizm kampındaki çatışmaların derinleşmesi ve şiddetlenmesi, dünya kapitalizmi cephesinin zayıflaması, bu cephenin tek tek ülkelerin proletaryası tarafından yarılması imkanı, tek tek ülkelerde sosyalizmin zaferi imkânı demektir.

Emperyalizm koşullarında eşitsiz gelişme yasasının temel unsurları nelerdir?

İlk olarak, dünyanın, emperyalist gruplar arasında halihazırda paylaşılmış olması, dünyada artık "özgür", işgal edilmemiş alanların kalmaması ve yeni pazarlar ve hammadde kaynakları elde edebilmek ve yayılabilmek için başkalarının elinden bu alanları zor yoluyla almanın zorunlu olmasıdır.

İkinci olarak, tekniğin görülmemiş gelişmesinin ve kapitalist ülkelerin gelişme düzeyinin giderek artan bir şekilde aynı seviyeye gelmesinin, bazı ülkelerin diğerleri tarafından sıçramalı olarak geçilmesi ve güçlü ülkelerin daha az güçlü ama daha hızlı gelişen ülkeler tarafından sıkıştırılmaları imkanını yaratmış ve bu süreci kolaylaştırmış olmasıdır.

Üçüncü olarak, nüfuz alanlarının tek tek emperyalist gruplar arasında eski dağılımının, her seferinde, dünya pazarındaki yeni güçler dengesiyle çatışması, nüfuz alanlarının eski dağılımı ile yeni güçler dengesi arasında "denge"nin sağlanması için, emperyalist savaşlar yoluyla dünyanın periyodik yeniden paylaşımlarının kaçınılmaz olmasıdır.

Emperyalizm döneminde eşitsiz gelişmenin güçlenmesi ve keskinleşmesi bu yüzdendir.

Emperyalizm kampındaki anlaşmazlıkları barışçıl yoldan çözmenin mümkün olmaması bu yüzdendir.

Bu anlaşmazlıkların barışçıl çözümünün mümkün olduğunu vaaz eden Kautsky'nin ultra-emperyalizm teorisinin çürüklüğü bu yüzdendir.

Ama bundan şu sonuç çıkar ki, emperyalizm döneminde eşitsiz gelişmenin güçlenmesi ve keskinleşmesi olgusunu inkâr eden muhalefet, ultra-emperyalizm konumuna kaymaktadır.

Emperyalizm döneminde eşitsiz gelişmenin karakteristik özellikleri bunlardır.

Dünyanın emperyalist gruplar arasında paylaşılması ne zaman sona erdi?

Lenin, dünyanın paylaşılmasının 20. yüzyılın başlarında sona erdiğini söylüyor.

Artık paylaşılmış olan dünyanın yeniden paylaşılması sorunu, pratikte ilk kez ne zaman ortaya getirildi?

Birinci emperyalist dünya savaşı döneminde.

Ama bundan şu sonuç çıkar ki, *emperyalizm koşullarında* eşitsiz gelişme yasası ilk kez 20. yüzyılın başlarında bulunup temellendirilebilirdi.

SBKP(B) XV. Parti Konferası'ndaki raporumda, emperyalizm koşullarında gelişmenin eşitsizliği yasasının Lenin yoldaş tarafından bulunup temellendirildiğini belirtirken de bundan söz etmiştim.

Emperyalist dünya savaşı, halihazırda paylaşılmış olan dünyayı yeniden paylaşmanın ilk denemesiydi. Bu denemeyi kapitalizm, Rusya'da devrimin zaferi ve sömürge ve bağımlı ülkelerde emperyalizmin temellerinin sarsılmasıyla ödemek zorunda kaldı.

Söylemeye gerek yok ki, birinci yeniden paylaşım denemesinin ardından ikinci bir deneme gelmek zorundadır, ve emperyalistlerin kampında bunun hazırlıkları daha şimdiden yapılmaktadır.

İkinci denemenin, dünya kapitalizmine, birincisinden çok daha pahalıya malolacağından asla kuşku duyulamaz.

Emperyalizm koşulları altında gelişmenin eşitsizliği yasası açısından dünya kapitalizminin gelişme perspektifleri bunlardır.

Görüyorsunuz ki, bu perspektiflerden, doğrudan ve dolaysız olarak, emperyalizm döneminde tek tek kapitalist ülkelerde sosyalizmin zaferi olanağı çıkmaktadır.

Bilindiği gibi Lenin, tek tek ülkelerde sosyalizmin zaferi olanağını, doğrudan ve dolaysız olarak, kapitalist ülkelerin gelişmesinin eşitsizliği yasasından çıkarmıştır. Ve Lenin tamamen haklıydı. Çünkü emperyalizm koşullarında gelişmenin eşitsizliği yasası, her türden sosyal-demokratın, tek tek kapitalist ülkelerde sosyalizmin zaferinin olanaksızlığı üzerine "teorik" manevralarının tüm dayanaklarını yok etmektedir.

Bu konuda Lenin, 1915 yılındaki programatik makalesinde şunları söylemektedir:

"Ekonomik ve siyasi gelişmenin eşitsizliği, kapitalizmin mutlak bir yasasıdır. *Bundan şu sonuç çıkar ki* (abç. - *J. St.*), sosyalizmin zaferi ilk

başta birkaç kapitalist ülkede ya da hatta tek başına alınmış bir ülkede de mümkündür." (Tüm Eserler, cilt 18, s. 310.)

Sonuçlar:

a) Muhalefetin temel hatası, kapitalizmin bu iki evresi arasındaki farkı görmemesinde ya da bu farkı vurgulamaktan kaçınmasında yatmaktadır. Ama bundan niye kaçınıyor? Çünkü bu fark, emperyalist dönemde gelişmenin eşitsizliği yasasına götürür de ondan.

b) Muhalefetin ikinci hatası, emperyalizm koşullarında kapitalist ülkelerin gelişmesinin eşitsizliği yasasının tayin edici önemini kavramaması ya da bunu azımsamasıdır. Ama bu yasayı niye azımsıyor? Çünkü kapitalist ülkelerin eşitsiz gelişme yasasının doğru değerlendirilmesi, tek tek ülkelerde sosyalizmin zaferinin mümkün olduğu sonucunun çıkarılmasına götürür de ondan.

c) Muhalefetin üçüncü hatası, emperyalizm koşullarında tek tek kapitalist ülkelerde sosyalizmin zaferi olanağını inkarı da bu yüzdendir.

Kim tek tek ülkelerde sosyalizmin zaferi imkânını inkar ederse, emperyalizm koşullarında eşitsiz gelişme yasasının önemini sessizlikle geçiştirmek zorundadır, ama kim eşitsiz gelişme yasasının önemini sessizlikle geçiştirmek zorundaysa, emperyalizm-öncesi kapitalizm ile emperyalist kapitalizm arasındaki farkı gizlemek zorundadır.

Kapitalist ülkelerde proleter devrimin önkoşulları sorununda durum budur.

Bu sorunun pratik önemi nedir?

Pratik açısından önümüze iki çizgi çıkmaktadır.

Çizgilerden biri, Partimizin çizgisidir, tek tek ülkelerin proleterlerini, yaklaşmakta olan devrime hazırlanmaya, olayların akışını uyanıklıkla izlemeye ve elverişli koşullarda sermaye cephesini bağımsız olarak yarma, iktidarı ele geçirme ve dünya kapitalizminin temellerini sarsmaya hazır olmaya çağıran çizgidir.

Diğer çizgi, muhalefetimizin çizgisidir, kapitalist cepheyi bağımsızca yarmanın amaca uygunluğu konusunda kuşku tohumları eken ve tek tek ülkelerin proleterlerini "genel karar" anını beklemeye

çağıran çizgisidir.

Partimizin çizgisi, kendi burjuvazisine karşı devrimci baskıyı güçlendirme çizgisi iken ve tek tek ülkelerin proleterlerinin inisiyatifini harekete geçirirken, muhalefetimizin çizgisi, tek tek ülkelerin proleterlerinin kendi burjuvazilerine karşı mücadelelerinde inisiyatiflerini zincire vuran pasif bekle-gör çizgisidir.

Birinci çizgi, tek tek ülkelerin proleterlerinin aktifleştirilmesi demektir.

İkinci çizgi ise, proletaryanın devrim arzusunun zayıflatılması demektir, pasiflik ve bekle-gör çizgisidir.

Lenin, bizim şimdiki görüş ayrılıklarımızla ilgili olarak tam isabet kaydeden şu kâhince sözleri yazarken bin kez haklıydı:

> *"Biliyorum, kendilerini çok akıllı sanan ve hatta sosyalist geçinen ve devrim bütün ülkelerde patlak vermedikçe iktidarın ele geçirilmemesi gerektiğini iddia eden aklıevvel kişiler vardır. Bunlar bu laflarla devrime sırt çevirdiklerini ve burjuvazinin tarafına geçtiklerini farketmiyorlar. Emekçi sınıfların uluslararası ölçekte devrim yapmasını beklemek, herkesin bekleyiş içinde donakalması demektir. Bu saçmadır."* (Cilt 15, s. 287, Rusça.)

Lenin'in bu sözleri unutulmamalıdır.

(Stalin, Muhalefet Üzerine, "Bir Kez Daha Partimizdeki Sosyal-Demokrat Sapma Üzerine", s. 511-519, Rusça.)

3 — Emperyalist Dünya Sistemi ve Emperyalizmin Zincirinin Zayıf Halkasından Yarılması

Eskiden, proleter devrimin önkoşullarının tahliline genellikle tek tek şu ya da bu ülkenin ekonomik durumu bakış açısıyla yaklaşılırdı. Şimdi bu yaklaşım tarzı artık yetersizdir. Şimdi bu soruna bütün ülkelerin ya da onların çoğunluğunun ekonomik durumu bakış açısıyla yaklaşmak gerekir, çünkü tek tek ülkeler ve tek tek ulusal ekonomiler, kendi başına yeterli birimler olmaktan çıkmıştır, dünya ekonomisi denen birleşik zincirin halkalarına dönüşmüşlerdir, çünkü eski "uygar" kapitalizm emperyalizm haline gelmiştir, emperyalizm ise

dünya nüfusunun dev çoğunluğunun bir avuç "ileri" ülke tarafından mali köleleştirilmesi ve sömürge zulmüne uğratılmasının dünya sistemidir.

Eskiden, tek tek ülkelerde, ya da daha doğrusu, şu ya da bu gelişmiş ülkede proleter devrimin nesnel koşullarının varlığından ya da yokluğundan sözetmek adetti. Şimdi bu bakış açısı artık yetersizdir. Şimdi, yekpare bir bütün olarak emperyalist dünya ekonomisinin tüm sistemi içinde devrim için nesnel koşulların varlığından söz etmek gerekir; bir bütün olarak sistem devrim için *eğer* olgunlaşmışsa, ya da daha doğrusu, olgunlaştığı *için,* sınai bakımdan yetersiz derecede gelişmiş ülkelerin bu sisteme dahil olması hususu, devrim için aşılamayacak bir engel oluşturamaz.

Eskiden, gelişmiş şu ya da bu ülkede proleter devrimden, karşıt kutup olarak sermayenin şu ya da bu ulusal cephesine karşı koyan ayrı, kendi kendine yeterli bir varlık olarak söz etmek adetti. Şimdi bu bakış açısı artık yetersizdir. Şimdi proleter dünya devriminden söz etmek gerekir, çünkü sermayenin tek tek ulusal cepheleri, bütün ülkelerin devrimci hareketinin genel cephesinin karşısına konması gereken, emperyalizmin dünya cephesi denen yekpare bir zincirin halkalarına dönüşmüşlerdir.

Eskiden, proleter devrim, salt verili ülkenin iç gelişmesinin sonucu olarak görülürdü. Şimdi bu bakış açısı yetersizdir. Şimdi proleter devrimi, herşeyden önce, emperyalizmin dünya sistemindeki çelişkilerin gelişmesinin sonucu olarak, emperyalist dünya cephesi zincirinin şu ya da bu ülkede kırılmasının sonucu olarak görmek gerekir.

Devrim nerede başlayacak; sermayenin cephesi ilkönce nerede, hangi ülkede yarılabilecek?

Sanayiin en gelişmiş olduğu, proletaryanın çoğunluğu oluşturduğu, kültürün daha fazla, demokrasinin daha fazla olduğu yerde, denirdi eskiden genellikle.

Hayır, der Leninist devrim teorisi, *sanayiin en gelişmiş olduğu, vs. yerde olması şart değil.* Sermaye cephesi, emperyalizmin zincirinin en zayıf olduğu yerde yarılacaktır, çünkü proleter devrim, emperyalist dünya cephesi zincirinin en zayıf halkasından kopmasının sonucudur; devrimi başlatan ülkenin, sermaye cephesini yaran ülkenin, kapitalist

bakımdan daha gelişmiş ve fakat buna rağmen kapitalizmin çerçevesi içinde kalan ülkelerden daha az gelişmiş olması mümkündür.

1917 yılında emperyalist dünya cephesi zincirinin Rusya'da diğer ülkelerden daha zayıf olduğu görüldü. Ve orada da koptu ve proleter devrimin yolunu açtı. Neden? Çünkü Rusya'da, başında, büyük toprak sahipleri tarafından ezilen ve sömürülen köylülüğün milyonlarca kitlesi gibi son derece ciddiye alınması gereken bir müttefiki olan devrimci proletaryanın yürüdüğü büyük bir halk devrimi gelişiyordu. Çünkü orada devrimin karşısında, tüm manevi saygınlığını yitirmiş ve tüm halkın haklı nefretini üstüne çekmiş olan çarlık gibi, emperyalizmin iğrenç bir temsilcisi duruyordu. Rusya'da zincirin daha zayıf olduğu görüldü, oysa Rusya kapitalist bakımdan örneğin Fransa ya da Almanya'dan, İngiltere ya da Amerika'dan daha az gelişmişti.

Yakın gelecekte zincir nereden kopacaktır? Yine en zayıf olduğu yerden. Zincirin, örneğin Hindistan'da kopması dıştalanamaz. Neden? Çünkü orada, genç, mücadeleci, devrimci bir proletarya var, ve bu proletarya, ulusal kurtuluş hareketi gibi bir müttefike, hiç kuşkusuz büyük ve hiç kuşkusuz ciddiye alınması gereken bir müttefike sahip. Çünkü orada devrimin karşısında, tüm manevi kredisini yitirmiş ve Hindistan'ın ezilen ve sömürülen kitlelerinin genel nefretini üzerine çekmiş yabancı emperyalizm gibi herkesçe bilinen bir düşman duruyor.

Zincirin Almanya'da kopması da tamamıyla mümkündür. Neden? Çünkü, örneğin Hindistan'da etkide bulunan faktörler Almanya'da da etkide bulunmaya başlıyorlar; bu arada, Hindistan ile Almanya'nın gelişme düzeyi arasındaki muazzam fark, Almanya'daki devrimin seyri ve sonucu üzerine damgasını mutlaka basacaktır.

Bu yüzden Lenin der ki:

"Batı Avrupa'nın kapitalist ülkeleri sosyalizme doğru gelişmelerini... sosyalizmin bu ülkelerde dengeli bir şekilde 'olgunlaşması' yoluyla değil, bilakis bir devletin başka devletler tarafından sömürülmesi yoluyla, emperyalist savaş sırasında ilkönce yenilen ülkenin, tüm Doğu ile birlikte sömürülmesi yoluyla tamamlayacaklardır. Öte yandan, tam da bu birinci emperyalist savaşın sonucu olarak, Doğu devrimci harekete kesinlikle girmiş ve kesin olarak dünya devrimci hareketinin genel girdabına çekilmiştir." (Bkz. 4. baskı, cilt 33, s. 457.)

Kısacası, emperyalist cephenin zinciri, genel kural olarak, zincirin halkalarının en zayıf olduğu yerden kopacaktır ve kesinlikle, mutlaka kapitalizmin en gelişmiş olduğu, yüzde şu kadar proleter, yüzde bu kadar köylünün olduğu vb. yerde değil.

Bu nedenle, proleter devrim sorununu çözerken, herhangi bir ülkede proleter nüfusun yüzde payı üzerine istatistiki hesaplara, emperyalizmi kavramayan ve devrimden vebadan korkar gibi korkan II. Enternasyonal doktrinerlerinin seve seve biçtikleri olağanüstü önem düşmez...

(*Stalin,* Leninizmin Sorunları, Cilt I, "Leninizmin Temelleri", s. 29 vd., 1924; Türkçesi için bkz. J. V. Stalin, Eserler, cilt VI, s. 99-101, İnter Yayınları.)

4 — Lenin'in Zayıf Halka Öğretisi ve Onun Buharin Tarafından Çarpıtılmasına Karşı Mücadele

16 Aralık tarihli "Pravda" (No. 296), ("Parti İnşası" başlığı altında) imzasız bir makale yayınladı: *"Karışıklık Olmadan Olmaz mı?"*. Bu makalede, "Komsomolskaya Pravda"da çıkan *"Leninizme Girişin Özeti"* adlı makalenin bir tezi, emperyalist dünya cephesinin devrimci tarzda yarılmasının en elverişli koşullarını inceleyen tezi eleştirilmektedir.

Yazar, eleştirisini yaptığı makaleden şu alıntıyı yapıyor: "Leninizm, devrimin, emperyalist zincirin *en zayıf halkası* olan yerde başladığını öğretir." Yazar, devamla, bu alıntı ile, Buharin'in "Dönüşüm Dönemi Ekonomisi"nden şu alıntı arasına bir *eşit işareti* koyuyor: "Kapitalist dünya sisteminin çöküşü, *en zayıf ulusal ekonomi sistemlerinde başladı."* Yazar bunun ardından, Lenin'in, Buharin'in kitabının anılan pasajına* karşı eleştirel notlarını da ekliyor ve "Komsomolskaya Pravda"daki *"Leninizme Girişin Özeti"* makalesinde,

---

* *Buharin'deki sözkonusu pasajla ilgili olarak Lenin şu notu düştü: Doğru değil: "orta derecede* ***zayıflarda"****. Belirli bir kapitalizm seviyesi olmadan bizde bundan hiçbir sonuç çıkmazdı. (****Lenin****, Kenar Notları.)*

(Lenin Derlemesi, cilt XI. "N. İ. Buharin'in Dönüşüm Döneminin Ekonomisi Kitabına Notlar".) - ***Red.***

Buharin'in hatasına benzer bir hata işlendiği sonucunu çıkarıyor.

Bana öyle geliyor ki, *"Karışıklık Olmadan Olmaz mı?"* makalesinin yazarı bir hata işlemiştir. "Emperyalist zincir, en zayıf yerinden kopar" tezi ile, Buharin'in "emperyalist zincir, ulusal ekonomi sisteminin en zayıf olduğu yerde kopar" tezi arasına kesinlikle bir *eşit işareti* konamaz. Neden? Çünkü birinci durumda, *yarılması gereken* emperyalist zincirin zayıflığından, yani emperyalist güçlerin zayıflığından sözedilmektedir, oysa burada, Buharin'de ise, emperyalizm zincirini *yarması gereken* ülkenin ulusal ekonomi sisteminin zayıflığından, yani *anti*-emperyalist güçlerin zayıflığından sözedilmektedir. Bunlar kesinlikle bir ve aynı şey değildir. Dahası, bunlar birbirine taban tabana zıt iki tezdir.

Buharin'e göre, emperyalist cephe, ulusal ekonomi sisteminin en zayıf olduğu yerde kopacaktır. Bu elbette doğru değildir. Eğer bu doğru olsaydı, proleter devrimi Rusya'da değil de, Orta Afrika'da bir yerde başlardı. Ama *"Leninizme Girişin Özeti"* adlı makalede, Buharin'in tezine taban tabana zıt bir şey, yani emperyalist zincirin en zayıf olduğu yerde koptuğu söylenmektedir. Ve bu tamamen doğrudur. Dünya emperyalizminin zinciri, verili bir ülkede, evet tam da, verili anda tam da bu ülkede zincir *en zayıf* olduğu için kopmaktadır. Aksi taktirde kopmazdı. Aksi taktirde Menşevikler, Leninizme karşı mücadelelerinde haklı olurlardı.

Ama verili ülkede emperyalist zincirin zayıflığı neyle belirlenir? Bu ülkenin sınai gelişmesinin ve uygarlığının belli bir asgariye erişmiş olmasıyla. Burada belli bir asgari sanayi proletaryasının varolmasıyla. Bu ülkedeki proletaryanın ve proleter öncünün devrimci ruhuyla. Proletaryanın, emperyalizme karşı kararlı mücadelede proletaryayı izleyebilecek, ciddiye alınması gereken bir müttefike (örneğin köylülük) sahip olmasıyla. Dolayısıyla, emperyalizmin bu ülkede tecrit olmasını ve yıkılmasını kaçınılmaz kılan koşulların biraraya gelmesiyle.

"Karışıklık Olmadan Olmaz mı?" makalesinin yazarı, besbelli ki, *tamamen farklı* iki *şeyi* birbirine karıştırmıştır.

Gerçekten de: Karışıklık olmadan olmaz mı?

(*Stalin,* "Zorunlu Bir Düzeltme", "*Pravda*" *No. 298, 18 Aralık 1929* J.V. Stalin, Eserler cilt 12, s. 122-123, Almanca.)

5 — Emperyalizm ve Sanayi Kapitalizmi Çağında Sosyalizmin Tek Ülkede Zaferi

Ayrıca, Zinovyev'in Marksizmin klasiklerinden nasıl garip bir tarzda alıntı yaptığı üzerine de birkaç söz söylemek istiyorum. Zinovyev'in bu tavrının bir karakteristik özelliği, tüm dönemleri ve tarihleri birbirine karıştırıp bir yığın haline getirmesi, Marx ve Engels'in tek tek tez ve formüllerini gerçekle olan canlı bağıntısından koparması, onları kof dogmalara dönüştürmesi ve böylece Marx ve Engels'in, "Marksizm bir dogma değil, bir eylem kılavuzudur" biçimindeki temel talebini çiğnemesidir.

İşte birkaç olgu:

1. Birinci olgu: Zinovyev konuşmasında, Marx'ın "Fransa'da Sınıf Mücadeleleri 1848-1850" yazısından, "İşçinin görevi (burada sosyalizmin zaferi sözkonusudur. -*J. Stalin.*).... hiçbir yerde ulusal duvarlar içinde çözülmez" diyen ünlü alıntıyı yaptı.

Zinovyev devamla, Marx'ın Engels'e bir mektubundan (1858) şu alıntıyı aktardı:

> *"Bizim için zor sorun şudur: Kıtada devrim başlamak üzeredir ve derhal de sosyalist bir karakter alacaktır. Burjuva toplumun hareketi, çok daha geniş bir alanda* ***hâlâ yükselme*** *içinde olduğu için, devrim, bu daracık alanda zorunlu olarak ezilmeyecek midir.?"*
>
> (***Marx-Engels,*** Seçme Mektuplar, s. 97, SSCB'ndeki Yabancı İşçiler Yayınevi Kooperatifi, Moskova-Leningrad 1934.)

Zinovyev, Marx'ın geçen yüzyılın kırklı ve ellili yılları döneminden bu alıntıları aktarıyor ve bununla tek tek ülkelerde sosyalizmin zaferi sorununun, *kapitalizmin bütün zamanları ve dönemleri için* olumsuz olarak yanıtlandığı sonucunu çıkarıyor.

Zinovyev'in Marx'ı, onun bakış açısını, sosyalizmin tek tek ülkelerde zaferi sorunundaki temel çizgisini anladığı iddia edilebilir mi? Hayır, edilemez. Tam tersi. Bu alıntılardan görülmektedir ki, Zinovyev Marx'ı hiç mi hiç anlamamıştır, Marx'ın ilkesel bakış açısını tahrif etmiştir.

Marx alıntılarından, tek tek ülkelerde sosyalizmin zaferinin, kapitalizmin gelişmesinin *bütün* koşulları altında olanaksız olduğu sonucu mu çıkar? Hayır, bu sonuç çıkmaz. Marx'ın sözlerinden yalnızca, tek tek ülkelerde sosyalizmin zaferinin yalnızca "burjuva toplumun hareketi hâlâ *yükselme* durumunda" *ise* olanaksız olduğu sonucu çıkar. Peki ama, ya bir bütün olarak burjuva toplumun hareketi olayların akışıyla yön değiştirir ve *düşme* gösteren bir çizgi boyunca akmaya başlarsa ne olur? Marx'ın sözlerinden, *böyle* koşullarda tek tek ülkelerde sosyalizmin zaferi olanağını olumsuzlamak için artık hiçbir neden olmadığı sonucu çıkar.

Zinovyev, Marx alıntılarının, bir bütün olarak kapitalizmin yükselen bir çizgide geliştiği, bir bütün olarak kapitalizmin gelişmesinin henüz İngiltere gibi gelişmiş bir kapitalist ülkenin çürüme süreciyle birlikte yürümediği, eşitsiz gelişme yasasının kapitalizmin çöküşünün henüz önemli bir unsurunu oluşturmadığı ve daha sonra kapitalizmin tekelci döneminde, emperyalizm döneminde oluşturacağı gibi oluşturamadığı, tekelci kapitalizm öncesi döneme dayandığını unutuyor. Tekelci kapitalizm öncesi dönem için, Marx'ın, işçi sınıfının esas görevinin çözümünün tek tek ülkelerde mümkün olmadığı şeklindeki sözleri bütünüyle doğrudur. Daha önce SBKP (B) XV. Parti Konferansı'ndaki raporumda, tek tek ülkelerde sosyalizmin zaferi sorununun eskiden, tekel-öncesi dönemde olumsuz olarak yanıtlandığını ve bunun tamamen doğru olduğunu söylemiştim. Ama şimdi, tekel-öncesi kapitalizmin emperyalist kapitalizme dönüşmüş olduğu kapitalizmin bugünkü döneminde—bir bütün olarak kapitalizmin yükselen bir çizgide geliştiği iddia edilebilir mi? Hayır, edilemez. Lenin'in emperyalizmin ekonomik özünü tahlili, emperyalizm döneminde burjuva toplumunun bir bütün olarak, düşme gösteren bir çizgide hareket ettiğini gösteriyor. Lenin, tekelci kapitalizm, emperyalist kapitalizm, *can çekişen* kapitalizmdir derken tamamen haklıdır. Bu konuda Lenin yoldaş şunları söyler:

> *"Emperyalizmin neden **can çekişen** kapitalizm olduğu ve sosyalizme **geçişi** oluşturduğu anlaşılırdır: kapitalizm**den** doğup gelişen tekel **zaten** kapitalizmin can çekişmesidir, onun sosyalizme geçişinin başlangıcıdır. Emeğin emperyalizm*

tarafından muazzam ***toplumsallaştırılması*** *(emperyalizmin savuncarlarının, burjuva ekonomistlerinin 'giriftleşme' dedikleri şey) da aynı anlama gelir."* (Cilt 19, s. 380.)

Bir bütün olarak yükselen bir çizgide gelişen tekel-öncesi kapitalizm, dünyanın halihazırda kapitalist gruplar arasında paylaşıldığı, kapitalizmin sıçramalı gelişmesinin, halihazırda paylaşılmış olan dünyanın, hem de askeri çatışmalar yoluyla yeniden paylaşılmasını gerektirdiği, emperyalist gruplar arasında bu temelde patlak veren anlaşmazlıkların ve savaşların, kapitalizmin dünya cephesini zayıflattığı, onu kolayca yaralanabilir kıldığı ve tek tek ülkelerde bu cepheyi yarma olanağını yarattığı emperyalist kapitalizmden bambaşka birşeydir. O sıralar, tekel-öncesi kapitalizm koşullarında, tek tek ülkelerde sosyalizmin zaferi olanaksızdı. Şimdi, emperyalizm döneminde, can çekişen kapitalizm döneminde, tek tek ülkelerde sosyalizmin zaferi şimdiden olanaklı hale gelmiştir.

Sözkonusu olan budur, yoldaşlar, ve Zinovyev'in anlamak istemediği şey de budur.

Görüyorsunuz ki, Zinovyev Marx'tan, Marx'ın *bakış açısını* hesaba katmadan, Marx'tan tek tek alıntılara sarılan, bu alıntıları ama bir Marksist gibi değil, bir sosyal-demokrat gibi kullanan bir okul çocuğu gibi alıntı yapıyor.

Marx'tan revizyonist tarzda alıntı yapmak nedir? Marx'tan revizyonist tarzda alıntı yapmak, belirli bir çağın somut koşullarıyla bağıntısından koparılmış Marx'ın tek tek tezlerinden *alıntılara* atıf yoluyla Marx'ın *bakış açısını* tahrif etmektir.

Marx'tan Zinovyev tarzında alıntı yapmak nedir? Marx'tan Zinovyev tarzında alıntı yapmak, 19. yüzyılın ellili yıllarındaki gelişme koşullarıyla canlı bağıntısından koparılmış ve bir dogmaya dönüştürülmüş Marx *alıntılarına,* lafza atıf yoluyla Marx'ın *bakış açısını* tahrif etmektir.

(*Stalin,* Muhalefet Üzerine, "Bir Kez Daha Partimizdeki Sosyal-Demokrat Sapma Üzerine", s. 500-503, Rusça, 1927.)

6 — Bütün Ülkelerin Proletaryasının Zaferinin Hızlandırılmasının Dayanağı ve Aracı Olarak Tek Ülkede Devrimin Zaferi

Devrimin bellibaşlı Avrupa ülkelerinde aynı anda zaferi evrensel teorisinin, *tek* ülkede sosyalizmin zaferinin olanaksızlığı teorisinin yapay, yaşayamaz bir teori olduğunun görüldüğünden kuşku duyulamaz. Rusya'daki proleter devrimin yedi yıllık tarihi, bu teorinin lehine değil, aleyhine tanıklık etmektedir. Bu teori, yalnızca dünya devriminin gelişme şeması olarak kabul edilemez olmakla kalmamaktadır, çünkü apaçık olgularla çelişme içinde bulunmaktadır. Bu teori, şiar olarak daha da kabul edilemezdir, çünkü belli tarihsel koşulların sonucu olarak sermayenin cephesini kendi başına yarma olanağını elde eden tek tek ülkelerin inisiyatifini geliştirecek yerde kösteklemektedir; çünkü tek tek ülkelerde sermayeye karşı aktif saldırıyı teşvik edecek yerde, "genel kesin sonuç" anını pasif bir şekilde beklemeye sevketmektedir; çünkü tek tek ülkelerin proleterleri arasında devrimci kararlılık ruhunu değil, Hamlet'vari kuşku ruhunu geliştirmektedir — "ya onlar bizi ortada bırakırsa?" Lenin, proletaryanın *tek* ülkede zaferinin "tipik durum" olduğunu, "bir dizi ülkede eşzamanlı devrim"in ise ancak "ender bir istisna" olabileceğini söylerken kesinlikle haklıdır. (Bkz. 4. baskı, cilt 28, s. 232.)

Ama bilindiği gibi, Lenin'in devrim teorisi, kendini sorunun yalnızca bu yanıyla sınırlamaz. O aynı zamanda dünya devriminin gelişmesinin de teorisidir. *Tek* ülkede sosyalizmin zaferi, tek başına alınan bir görev değildir. Muzaffer ülkenin devrimi kendini, kendi kendine yeten bir büyüklük olarak değil, tersine tüm ülkelerde proletaryanın zaferinin hızlandırılması *için* dayanak, araç olarak görmelidir. Çünkü *tek* ülkede —bu durumda Rusya'da— devrimin zaferi, sadece, emperyalizmin eşitsiz gelişmesinin ve ilerleyen çürümesinin ürünü değildir. O aynı zamanda dünya devriminin başlangıcı ve önkoşuludur.

Kuşkusuz, dünya devriminin gelişme yolları, eskiden, *tek* ülkede devrimin zaferinden önce, "sosyalist devrimin arifesi" olan gelişmiş emperyalizmin ortaya çıkmasından önce gözükmüş olduğu kadar basit değildir. Çünkü yeni bir faktör —gelişmiş emperyalizm koşulları

altında işleyen, kapitalist ülkelerin eşitsiz gelişmesi yasası; askeri çatışmaların kaçınılmazlığına, sermayenin dünya cephesinin genel zayıflamasına ve tek tek ülkelerde sosyalizmin zaferi olanağına tanıklık eden bir yasa— ortaya çıkmıştır. Çünkü yeni bir faktör —Batı ile Doğu arasında, dünyanın mali bakımdan sömürülmesinin merkezi ile, sömürgesel baskının arenaları arasında uzanan Sovyet ülkesi; sırf varlığı ile tüm dünyayı devrimcileştiren bir ülke— ortaya çıkmıştır.

Tüm bunlar, dünya devriminin gelişme yolları incelenirken, mutlaka hesaba katılmak zorunda olan faktörlerdir (diğer, daha az önemli olan faktörlerden burada sözetmiyorum).

Eskiden genellikle, devrimin gelişmesinin, ilk başta en gelişmiş, "ileri" ülkelerdeki sosyalizm unsurlarının eşit biçimde "olgunlaşması" şeklinde olacağına inanılırdı. Şimdi bu görüş özsel değişikliklere uğramak zorundadır.

"Şimdi öyle bir uluslararası ilişkiler sistemi ortaya çıkmıştır ki", diyor Lenin, "Avrupa'da bir devlet, yani Almanya, galip devletler tarafından boyunduruk altına alınmıştır. Ayrıca, bir dizi devlet, üstelik de Batı'daki en eski devletler, zaferlerinin sonucu olarak, kendilerini, bu zaferden kendi ezilen sınıflarına bir dizi önemsiz ödünler; bu ülkelerdeki devrimci hareketi ne de olsa sürüncemede bırakan ve bir tür 'sosyal barış' yaratan ödünler vermek için yararlanmak durumunda bulmaktadırlar.

Aynı zamanda, tam bir dizi ülke: Doğu, Hindistan, Çin, vb., tam da son emperyalist savaşın sonucu olarak, kesin olarak eski yoldan çıkarılmışlardır. Onların gelişmesi kesin olarak genel-Avrupai kapitalist doğrultuyu tutmuştur. Bu ülkelerde, tüm Avrupa'da olan aynı mayalanma başlamıştır. Şimdi şunu tüm dünya açıkça görmektedir ki, bu ülkeler zorunlu olarak tüm dünya kapitalizminin bir bunalımına götürecek olan bir gelişme sürecine çekilmişlerdir.

Bunun sonucu olarak ve bununla bağlantı içinde, "Batı Avrupa'daki kapitalist ülkeler, sosyalizme gelişmelerini... eskiden beklediğimiz şekilde tamamlamayacaklardır. Onlar bunu, sosyalizmin bu ülkelerde eşit şekilde 'olgunlaşması' yoluyla değil, tersine, bir devletin diğerleri tarafından sömürülmesi

yoluyla, emperyalist savaşta yenik düşen ilk devletin sömürülmesi ile birlikte tüm Doğu'nun sömürülmesi yoluyla tamamlamaktadırlar. Öte yandan Doğu, tam da bu ilk emperyalist savaşın sonucu olarak, devrimci hareketin içine kesinlikle girmiş, dünya devrimci hareketinin genel girdabına kesinlikle çekilmiştir." (Bkz. 4. baskı, cilt 33, s. 456/457.)

Eğer buna, yalnızca yenik düşen ülkelerin ve sömürgelerin galip ülkeler tarafından sömürüldüğü değil, galip ülkelerin bir kısmının da en güçlü galip ülkelerin, Amerika ve İngiltere'nin, mali sömürü alanı içine girdiği olgusunu; tüm bu ülkeler arasındaki çelişkilerin, dünya emperyalizminin parçalanmasının oldukça önemli bir faktörünü oluşturduğunu; bu çelişkiler dışında, bu ülkelerin her birinde en derin çelişkilerin bulunduğunu ve gelişmekte olduğunu; tüm bu çelişkilerin, bu ülkelerin yanısıra büyük Sovyetler Cumhuriyeti'nin varolması olgusuyla daha da derinleşmekte ve daha da keskinleşmekte olduğu eklendiğinde — tüm bunlar gözönünde bulundurulduğunda, o zaman uluslararası durumun özgün tablosu aşağı yukarı tamamlanacaktır.

Dünya devriminin, bir dizi yeni ülkenin emperyalist devletler sisteminden devrimci ayrılma yoluyla gelişmesi en olasıdır; bu arada bu ülkelerin proleterleri, emperyalist devletlerin proletaryası tarafından desteklenecektir. İlk ayrılan ülkenin, ilk muzaffer ülkenin, daha şimdiden, diğer ülkelerin işçileri ve emekçi kitleleri tarafından desteklendiğini görüyoruz. Bu destek olmadan bu ülke ayakta kalamazdı. Hiç kuşkusuz, bu destek güçlenecek ve artacaktır. Ama hiç kuşku yok ki, ilk muzaffer ülkede sosyalizm ne kadar eksiksiz bir şekilde pekiştirilirse, bu ülke ne kadar hızlı bir şekilde dünya devriminin daha da geliştirilmesi için bir üs haline, emperyalizmi daha da parçalamanın kaldıracı haline dönüşürse, dünya devriminin gelişmesi, bir dizi ülkenin emperyalizmden ayrılması süreci o kadar hızlı ve tam olacaktır.

Kendini kurtaran ilk ülkede, sosyalizmin *nihai* zaferinin, birden fazla ülkenin proleterlerinin ortak çabaları olmaksızın imkansız olduğu önermesi doğru ise, aynı şekilde, ilk sosyalist ülke tarafından tüm diğer ülkelerin işçilerine ve emekçi kitlelerine verilen destek ne kadar etkin ise, dünya devriminin bir o kadar daha hızlı ve tam gelişeceği de doğrudur.

Bu destek ifadesini nede bulmalıdır?

Birinci olarak, muzaffer ülkenin, "devrimin *bütün ülkelerde* geliştirilmesi, desteklenmesi, körüklenmesi *için tek* ülkede yapılabilecek şeyin en fazlasını yapmasında" ifadesini bulmalıdır (bkz. *Lenin*, 4. baskı, cilt 28, s. 269).

İkinci olarak, bir ülkenin "muzaffer proletaryasının", "kapitalistleri mülksüzleştirdikten ve kendi ülkesinde sosyalist üretimi örgütledikten sonra, kendini diğer, kapitalist dünyanın *karşısına koyması* ve diğer ülkelerin ezilen sınıflarını kendi yanına çekip, onlarda kapitalistlere karşı ayaklanmayı körüklemesi ve gerektiğinde sömürücü sınıflara ve onların devletine karşı hatta silah zoruyla bile harekete geçmesinde" ifadesini bulmalıdır (bkz. *Lenin*, 4. baskı, cilt 21, s. 311).

Muzaffer ülkenin desteğinin karakteristik özelliği, yalnızca diğer ülkelerde proleterlerin zaferini hızlandırmasında değil, ama aynı zamanda, bu zaferi kolaylaştırması sayesinde, aynı zamanda ilk muzaffer ülkede sosyalizmin *nihai* zaferini sağlama almasında yatmaktadır.

Dünya devriminin gelişme seyri içinde, tek tek kapitalist ülkeler biçiminde emperyalizmin merkezlerinin ve tüm dünyada bu ülkelerin sisteminin yanısıra, tek tek Sovyet ülkeleri biçiminde sosyalizmin merkezlerinin ve tüm dünyada bu merkezlerin bir sisteminin ortaya çıkması en olasıdır; ve bu iki sistem arasındaki mücadele, dünya devriminin gelişme tarihini dolduracaktır.

> *Çünkü, diyor Lenin, "sosyalizmde ulusların özgür birleşmesi, sosyalist cumhuriyetlerin geri kalmış devletlere karşı az çok uzun süren ve inatçı bir mücadelesi olmaksızın olanaksızdır."* (Aynı yerde.)

Ekim Devriminin dünya çapındaki tarihsel önemi, onun yalnızca, bir tek ülkenin emperyalizmin sistemini yarma büyük inisiyatifinden çıkmasında ve emperyalist ülkeler okyanusunda sosyalizmin ilk anayurdu olmasında değil, ama aynı zamanda dünya devriminin ilk aşamasını ve dünya devriminin daha da geliştirilmesi için güçlü bir üs oluşturmasında yatmaktadır.

Bu nedenle, Ekim Devriminin uluslararası karakterini unutan ve *tek* ülkede devrimin zaferini saf ulusal ve salt ulusal bir görüngü olarak

gösterenler yanılmıyor yalnızca. Ekim Devriminin uluslararası karakterini akılda tutan ve fakat bu devrimi pasif bir şey olarak, sadece dışardan yardım almak zorunda olan bir şey olarak görme eğiliminde olanlar da yanılıyor. Gerçekte, yalnızca Ekim Devrimi diğer ülkelerdeki devrimin desteğine ihtiyaç duymakla kalmamakta, ama aynı zamanda bu ülkelerdeki devrim de, dünya emperyalizmini yıkma davasını hızlandırmak ve ilerletmek için Ekim Devriminin desteğine ihtiyaç duymaktadır.

(*Stalin*. Leninizmin Sorunları, cilt I, "Ekim Devrimi ve Rus Komünistlerinin Taktiği", s. 150 vd., 1924; Türkçesi için bkz. Stalin, Eserler, cilt VI, s. 355-360, İnter Yayınları.)

III — EMPERYALİZM ÇAĞINDA BAŞLICA DEVRİM TİPLERİ VE BURJUVA - DEMOKRATİK DEVRİMİN PROLETER DEVRİME GEÇMESİ

1 — Proletarya Diktatörlüğü Uğruna Mücadele ve Başlıca Devrim Tipleri

Uluslararası proleter devrimi, karakter ve zaman bakımından farklı bir dizi süreçten oluşur: saf proleter devrimleri; proleter devrimlerine dönüşen burjuva-demokratik tipte devrimler; ulusal kurtuluş savaşları; sömürge devrimleri. Bu devrim süreci, *ancak sonunda, proletaryanın dünya diktatörlüğüne* götürür.

Kapitalizmin, emperyalizm aşamasında daha da belirginleşen eşit olmayan gelişmesi, çok çeşitli kapitalizm tiplerini ve her ülke için olgunluk derecesi farklı olan, çok çeşitli, özgül devrim süreci koşullarının ortaya çıkmasına yolaçmıştır. Bu koşulların tarihi olarak mutlak kaçınılmaz hale getirdiği sonucu, proletaryanın iktidarı ele geçirmesinin hızındaki farklılık ve yollarının olağanüstü çeşitliliği; ve bir dizi ülkede proletarya diktatörlüğünden önce bir geçiş döneminin zorunlu olmasıdır. Yine bunun bir sonucu olarak, *sosyalizmin inşası farklı ülkelerde farklı biçimlere bürünür.*

Farklı ülkelerde proletarya diktatörlüğüne geçişin farklı koşulları ve yolları şematik olarak şu üç tipe indirgenir:

Güçlü olarak gelişmiş üretici güçlere, yüksek bir düzeyde merkezileşmiş üretime, özgül ağırlığı nispeten önemsiz olan küçük

işletmelere, eski ve yerleşik bir burjuva-demokratik siyasal sisteme sahip olan *yüksek derecede gelişmiş kapitalist ülkeler* (Amerika Birleşik Devletleri, Almanya, İngiltere vb.). Bu ülkelerde programın baş (esas) siyasi talebi, proletarya diktatörlüğüne doğrudan geçiştir. Ekonomi alanında temel talepler, bütün büyük işletmelere el konulması, çok sayıda Sovyet devlet çiftliğinin kurulması, toprağın yalnızca nispeten küçük bir bölümünün köylülere verilmesi, kendiliğinden pazar ilişkilerinin işlemesine nispeten daha az olanak tanınması, genel olarak hızlı bir sosyalist gelişme ve köylü işletmelerinin çok hızlı bir biçimde kollektifleştirilmesidir.

Tarımda yarı-feodal ilişkilerin artıklarının büyük ölçüde varlığını sürdürdüğü; sosyalizmin inşası için gerekli maddi önkoşulların belli bir asgari düzeyde varolduğu, burjuva-demokratik devrimin henüz tamamlanmadığı, *kapitalizmin gelişmesinin orta düzeyde olduğu ülkeler* (İspanya, Portekiz, Polonya, Macaristan, Balkanlar vb.). Bu ülkelerden *bazılarında* burjuva-demokratik devrim az çok hızlı bir biçimde gelişerek sosyalist devrime dönüşebilir, *diğerlerinde* ise burjuva-demokratik nitelikte kapsamlı görevlere sahip proleter devrimi tipleri olanaklıdır. Birinci gruptaki ülkelerde bu yüzden proletarya diktatörlüğü doğrudan değil, ancak proletarya ve köylülüğün demokratik diktatörlüğünden proletaryanın sosyalist diktatörlüğüne geçiş süreci içinde kurulabilir. Devrimin doğrudan proleter devrimi olarak geliştiği ikinci gruptaki ülkelerde ise, proletarya önderliğinde geniş bir tarım ve köylü hareketi gereklidir; tarım devrimi son derece büyük bir rol, hatta bazen tayin edici bir rol oynar; büyük topraklara el konulmasından sonra, el konulan toprakların önemli bir bölümü köylülere verilir; pazar ilişkileri proletaryanın zaferinden sonra da önemli ölçüde varlığını sürdürür; köylülüğü kooperatiflerde ve büyük üretim birimlerinde örgütleme görevi, sosyalist inşanın birçok görevi içinde en önemlilerinden biridir. Sosyalist inşanın hızı nispeten düşüktür.

Sömürge ve yarı-sömürge ülkeler (Çin, Hindistan vb.) *ve bağımlı ülkeler* (Arjantin, Brezilya vb.). Bu ülkelerden bazılarında sanayi belirli ölçülerde, bazılarında hatta önemli ölçülerde, ve fakat yine de çoğunlukla sosyalizmin bağımsız inşası için yeterli olmayan düzeyde gelişmiştir. Hem ekonomide, hem de siyasi üstyapıda ortaçağın feodal

ilişkileri ya da "Asya üretim tarzı" hakimdir. Kilit sanayiler, tayin edici ticaret, bankacılık ve ulaşım işletmeleri, büyük topraklar ve plantasyonlar vb. yabancı emperyalist grupların elinde toplanmıştır. Bu ülkelerde feodalizme ve kapitalizm-öncesi sömürü biçimlerine karşı mücadele, tutarlı köylü tarım devrimi ve yabancı emperyalizme karşı ve ulusal bağımsızlık için mücadele tayin edici bir önem taşır. Kural olarak bu ülkelerde proletarya diktatörlüğüne geçiş, ancak bir dizi hazırlık aşamasından geçmekle, ancak burjuva-demokratik devrimin sosyalist devrime dönüştüğü bütün bir dönemin sonucu olarak olanaklıdır. Bu ülkelerden çoğunda sosyalizm, ancak proletarya diktatörlüğünün daha önceden kurulduğu ülkelerin doğrudan yardımıyla başarıyla inşa edilebilir.

Ücretli sanayi işçilerinin hemen hemen hiç bulunmadığı, nüfusun çoğunluğunun hâlâ kabile koşullarında yaşadığı ve eski klan toplumunun kalıntılarının hâlâ varlığını sürdürdüğü, ulusal burjuvazinin hemen hemen hiç bulunmadığı ve yabancı emperyalizmin esas olarak silahlı işgal ve toprak ilhakı biçiminde ortaya çıktığı *daha da geri ülkeler* (örneğin Afrika'nın bazı kısımları). Bu ülkelerde merkezi görev, ulusal kurtuluş mücadelesidir. Bu ülkelerde, proletarya diktatörlüğü bulunan ülkeler tarafından yeterince güçlü bir şekilde desteklendiği taktirde, ulusal ayaklanmalar ve bunların zaferi, kapitalizm aşamasını atlayarak sosyalizmin yolunu açabilir.

İleri kapitalist ülkelerde iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesinin gündemde durduğu, Sovyetler Birliği'nde proletarya diktatörlüğünün varlığını sürdürdüğü ve dünya çapında öneme sahip bir etken olduğu koşullarda, dünya sermayesinin sömürge ve yarı-sömürge ülkelere girmesinin yol açtığı kurtuluş hareketleri, -tek tek ele alındıklarında, bu ülkelerde toplumsal koşullar henüz olgunlaşmamış olmasına rağmen —*proletarya diktatörlüğü ve uluslararası proletarya hareketi tarafından desteklendikleri ve yardım gördükleri taktirde, sosyalist gelişme yoluna girebilirler.*

(Komünist Enternasyonal Programı, Bölüm IV, Madde 8.)

2 — Burjuva-Demokratik Devrimin Sosyalist Devrime Dönüşmesi

A— Burjuva - Demokratik Devrimin Proleter Devrime Dönüşmesi ve Troçkist "Sürekli Devrim Teorisi"nin Anti-Marksist Karakteri Üzerine Stalin Yoldaş

Devam. İkinci Enternasyonal kahramanları, bir yanda burjuva-demokratik devrim ile, öte yanda proleter devrim arasında, ikisini birbirinden az çok uzun bir zaman boyunca ayıran —bu zaman aralığında, iktidara geçen burjuvazinin kapitalizmi geliştirdiği, proletaryanın ise güç topladığı ve kapitalizme karşı "tayin edici mücadele"ye hazırlandığı— bir uçurum, ya da her halükârda bir Çin Seddi bulunduğunu iddia ederlerdi (ve hâlâ ederler). Bu zaman aralığının genellikle pekçok on yıl, hatta daha da uzun süreceği hesaplanır. Bu Çin Seddi "teorisi"nin, emperyalizm koşulları altında herhangi bir bilimsel anlamdan yoksun olduğunu, burjuvazinin karşı-devrimci emellerinin yalnızca gizlenmesi, şirin gösterilmesi olduğunu, başka birşey olamayacağını kanıtlamaya herhalde gerek yoktur. Çatışmalara ve savaşlara gebe olan emperyalizm koşulları altında, "gelişen" kapitalizmin "can çekişen" kapitalizme dönüştüğü *(Lenin)* ve devrimci hareketin dünyanın bütün ülkelerinde geliştiği, emperyalizmin, çarlık ve feodalizm dahil, istisnasız bütün gerici güçlerle ittifak yaptığı ve böylece Batıdaki proletarya hareketinden, Doğudaki ulusal kurtuluş hareketine kadar bütün devrimci güçlerin birleşmesini zorunlu kıldığı, feodal serflik koşullarının kalıntılarından kurtulmanın emperyalizme karşı mücadele olmaksızın imkansız olduğu "sosyalist devrimin arifesi" koşulları altında, az çok gelişmiş bir ülkede bu koşullar altında burjuva-demokratik devrimin proleter devrime varmak zorunda olduğunu, birincisinin ikincisine geçmek zorunda olduğunu tanıtlamaya herhalde gerek yoktur. Rusya'daki devrimin tarihi, bu tezin doğruluğunu ve tartışma götürmezliğini apaçık tanıtlamıştır. Lenin'in daha 1905'te, birinci Rus devriminin arifesinde, "İki Taktik" adlı yapıtında burjuva-demokratik devrim ile sosyalist devrimi bir tek zincirin iki halkası olarak, Rus devriminin coşkulu ilerleyişinin yekpare ve kendi içinde bütünlüklü tablosu olarak göstermesi nedensiz değildi.

"Proletarya, mutlakiyetin direnişini şiddet yoluyla kırmak ve burjuvazinin yalpalayan tavrını etkisiz hale getirmek için, köylü yığınlarıyla ittifak kurarak demokratik devrimi sonuna kadar götürmelidir. Proletarya, burjuvazinin direnişini şiddet yoluyla kırmak ve köylülüğün ve küçük-burjuvazinin yalpalayan tavrını etkisiz hale getirmek için, nüfusun yarı-proleter unsurlarıyla ittifak kurarak sosyalist devrimi başarmalıdır. *Yeni 'Iskra'cıların, devrimin coşkulu ilerleyişi konusunda bütün savlarında ve kararlarında o denli dar biçimde sundukları proletaryanın görevleri işte bunlardır." (Bkz. Lenin, 4. baskı, cilt, 9 s. 81.)*

Leninist devrim teorisinin temel direklerinden biri olarak burjuva devriminin proleter devrime geçmesi fikrinin, Lenin'in "İki Taktik" adlı yapıtındakinden daha belirgin bir şekilde ortaya çıktığı daha sonraki diğer yapıtlarının burada sözünü bile etmiyorum.

Öyle görünüyor ki, bazı yoldaşlar, Lenin'in bu fikre ancak 1916'da vardığını; o zamana kadar Rusya'da devrimin burjuva çerçevesi içinde kalacağını, ve dolayısıyla iktidarın proletaryanın ve köylülüğün diktatörlük organının elinden, proletaryanın eline değil, burjuvazinin eline geçeceğini düşündüğünü sanıyorlar. Hatta bu görüşün, komünist basınımıza bile girdiği söyleniyor. Bu iddianın kesinlikle yanlış olduğunu, kesinlikle gerçeğe uymadığını söylemeliyim.

Burada Lenin'in 1905'te III. Kongre'de yaptığı, proletarya ve köylülüğün diktatörlüğünü, yani demokratik devrimin zaferini "'düzen' örgütü" olarak değil "savaş örgütü" olarak nitelendirdiği, bilinen konuşmasına atıfta bulunabilirim (bkz. 4. baskı, cilt 8, s. 353).

Burada ayrıca Lenin'in, Rus devriminin gelişme perspektiflerini çizerek, Partiye "Rus devriminin birkaç aylık bir hareket değil; bilakis yıllarca süren bir hareket olması için; sadece iktidarı ellerinde tutanlardan küçük tavizler koparılmasına değil, bilakis onların tamamıyla devrilmesine yolaçmasını sağlamak" görevini verdiği "Geçici Hükümet Üzerine" bilinen makalelerine atıfta bulunabilirim. Lenin bu makalelerde bu perspektifi daha da genişletip Avrupa'da devrime bağlayarak, şöyle devam etmektedir:

"Bu başarılırsa, o zaman... o zaman devrim yangını Avrupa'yı ateşe verecektir; burjuva gericiliği altında inleyen Avrupa işçisi ayaklanacak ve bize 'işin nasıl yapıldığını' gösterecektir; o zaman Avrupa'daki devrimci kabarış Rusya'da yankılanacak ve birkaç devrim yılından oluşan bir dönemi, birkaç devrim onyılından oluşan bir döneme dönüştürecektir..." (Aynı yerde, s. 259.)

Burada ayrıca yine Lenin'in Kasım 1915'te yayımlanan iyi bilinen bir makalesine daha atıfta bulunabilirim. Orada şöyle yazıyor:

*"Proletarya, iktidarın ele geçirilmesi için, cumhuriyet için, topraklara el koymak için,... **burjuva** Rusya'nın **askeri-feodal** 'emperyalizminden' (=çarlıktan) kurtarılmasına 'proleter **olmayan** halk yığınlarının' katılması için mücadele ediyor ve yiğitçe mücadele etmeye devam edecektir. Ve proletarya, burjuva Rusya'nın çarlıktan, büyük toprak sahiplerinin toprak üzerindeki hakimiyetinden kurtuluşundan, tarım işçilerine karşı mücadelelerinde zengin köylülere yardım etmek için değil, bilakis Avrupa proleterleri ile birlik içinde sosyalist devrimi yapmak için yararlanacaktır." (Bkz 4. baskı, cilt 21, s. 382 / 383.)*

Son olarak burada Lenin'in, Rus devriminin coşkulu ilerleyişine ilişkin yukarıda "İki Taktik"ten aktarılan alıntıya işaret ederek şu sonuca vardığı "Proleter Devrimi ve Dönek Kautsky" adlı yapıtındaki bilinen pasaja atıfta bulunabilirim:

*"Herşey tam da söylediğimiz gibi oldu. Devrimin seyri, gerekçelerimizin doğruluğunu onayladı. **Önce** 'bütün' köylülükle birlikte monarşiye karşı, büyük toprak sahiplerine karşı ortaçağ rejimine karşı (ve bu ölçüde devrim bir burjuva-demokratik devrim olarak kalır). **Sonra** yoksul köylülükle birlikte, yarı-proleterle birlikte, tüm sömürülenlerle birlikte, kır zenginleri, kulaklar, spekülatürler de dahil **kapitalizme karşı,** ve bu ölçüde devrim **sosyalist** bir devrim olur. Birincisi ile ikincisi arasına yapay olarak bir Çin Seddi çekmeye, bu ikisini birbirinden proletaryanın hazırlık derecesinden ve kır yoksullarıyla birleşme derecesinden herhangi bir **başka** şeyle*

ayırmaya çalışmak, Marksizmi muazzam çarpıtmak ve bayağılaştırmak, onun yerine liberalizmi geçirmek demektir." (Bkz. 4. baskı, cilt 28, s. 276/277.)

Sanırım bu kadar yeter.

Pekâlâ, eğer durum böyleyse, o zaman Lenin niçin "sürekli (kesintisiz) devrim" fikrine karşı mücadele etti? denebilir.

Çünkü Lenin, köylülüğün devrimci yeteneğinden "sonuna kadar yararlanmayı" ve onların devrimci enerjisinden çarlığı tamamıyla tasfiye etmek, proleter devrime geçmek için yararlanmayı önerirken; "sürekli devrim" yanlıları köylülüğün Rus devrimindeki büyük rolünü anlamıyor, köylülüğün devrimci enerjisinin gücünü olduğu gibi, Rus proletaryasının köylülüğe önderlik etme gücünü ve yeteneğini azımsıyor ve böylece köylülüğün burjuvazinin etkisinden kurtulmasını, köylülüğün proletarya etrafında birleşmesini zorlaştırıyorlardı.

Çünkü Lenin, devrimin eserini, iktidarın proletaryaya geçişi ile *taçlandırmayı* önerirken; "sürekli" devrim yanlıları doğrudan proletarya iktidarının kurulmasıyla işe *başlamak* istiyorlar, böyle yapmakla feodalizmin kalıntıları gibi bir "küçük ayrıntı"yı görmezlikten geldiklerini ve Rus köylülüğü gibi son derece ciddiye alınması gereken bir gücü hesaba katmadıklarını kavramıyorlar, böyle bir siyasetin köylülüğün proletaryadan yana kazanılmasını yalnızca dizginleyebileceğini kavramıyorlardı.

Dolayısıyla Lenin, "sürekli" devrim yanlılarına karşı süreklilik sorunundan dolayı mücadele etmedi, çünkü bizzat Lenin de kesintisiz devrimden yanaydı, onlarla tam tersine, proletaryanın muazzam bir yedeğini oluşturan köylülüğün rolünü azımsadıkları için, proletaryanın hegemonyası fikrini kavramadıkları için mücadele etti.

"Sürekli" devrim fikri, yeni bir fikir olarak görülmemelidir. Bu fikir ilk olarak Marx tarafından kırklı yılların sonundaki ünlü "Komünistler Birliği'ne Söylev"inde (1850) geliştirilmişti. Bizim "sürekliciliğimiz"in, Marx'tan aldıkları bu fikri biraz değiştirdikleri ve bu değişiklikle onu "berbat ettikleri" ve pratik kullanım için işe yaramaz hale getirdiklerine dikkat çekilmelidir. Bu hatanın düzeltilmesi, Marx'ın kesintisiz devrim fikrinin arı biçimiyle ele alınıp Leninist devrim teorisinin temel dayanaklarından biri yapılması için Lenin'in deneyimli eline gerek vardı.

Marx "Söylev"inde, Komünistleri gerçekleştirmeye çağırdığı bir dizi devrimci-demokratik talepleri sıraladıktan sonra, kesintisiz (sürekli) devrim üzerine şunları söyler:

> *"Demokratik küçük-burjuvalar, devrimi mümkün olduğunca çabuk ve en iyi halde yukarıdaki taleplerin gerçekleştirilmesiyle sona erdirmek isterlerken, az çok bütün mülk sahibi sınıflar iktidardan uzaklaştırılıncaya, devlet iktidarı proletarya tarafından ele geçirilinceye ve yalnızca bir tek ülkedeki değil, bilakis dünyanın tüm hakim ülkelerinde proleterlerin birliği, bu ülkelerin proleterleri arasındaki rekabet ortadan kalkacak ve en azından tayin edici üretici güçler proletaryanın elinde yoğunlaşacak kadar ilerleyinceye dek devrimi sürekli kılmak bizim sorunumuz ve bizim görevimizdir."*

Başka bir deyişle:

a) Marx, bizim Rus "süreklicilerimiz"in planlarının *tersine*, ellili yıllar Almanyası'nda devrime doğrudan proletarya iktidarı ile *başlamayı* kesinlikle önermemiştir;

b) Marx yalnızca, devrimin eserini proletaryanın devlet iktidarı ile *taçlandırmayı*, burjuvazinin bir fraksiyonu ardından diğerini adım adım iktidarın kumanda mevkilerinden uzaklaştırıp, proletarya iktidarı ele geçirdikten sonra, tüm ülkelerde devrimi tutuşturmayı önermiştir — Lenin'in bütün öğrettikleri ve emperyalizm koşulları altında proleter devrim teorisini izleyerek devrimimizin seyri içinde bütün gerçekleştirdikleri bu önermeye *tamamen uygundur*.

O halde, bizim Rus "süreklicilerimiz" yalnızca Rus devriminde köylülüğün rolünü ve proletaryanın hegemonyası fikrinin önemini azımsamakla kalmamışlar, aynı zamanda Marx'ın "sürekli" devrim fikrini (kötü yönde) değiştirmişler ve pratikte işe yaramaz kılmışlardır.

Bunun içindir ki Lenin, bizim "süreklicilerimiz"in teorisiyle alay etmiş, bu teoriyi "orijinal" ve "şahane" diye nitelendirmiş ve onları "hayatın on yıldan beri bu şahane teorinin yanından gelip geçmemesinin nedenleri üzerine düşünmemekle" suçlamıştır. (Lenin'in bu makalesi, Rusya'da "sürekliciler"in teorisinin ortaya çıkışından 10 yıl sonra, 1915'te yazılmıştı —bakınız 4. baskı, cilt 21, s. 381.)

Bunun içindir ki Lenin, bu teoriyi yarı-Menşevik bir teori sayıyor ve bu teori "Bölşeviklerden proletaryanın kararlı devrimci mücadele ve siyasi iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesi çağrısını ödünç alırken, Menşeviklerden ise köylülüğün rolünün 'yadsınması'nı ödünç alıyor" diyordu (bkz. *Lenin*'in "Devrimin İki Çizgisi" makalesi, aynı yerde, s. 381/382).

Lenin'in burjuva-demokratik devrimin proleter devrime geçmesi üzerine, burjuva devriminden "derhal" proleter devrime geçmek için yararlanma fikri işte böyledir.

(Stalin. Leninizmin Sorunları. Cilt I. "Leninizmin Temelleri", s. 34 vd. 1924; Türkçesi için bkz. Stalin, Eserler, cilt VI, s. 101-107, İnter Yayınları.)

B — Burjuva - Demokratik Devrimin Proleter Devrime Geçişi Üzerine Marx ve Engels

Devrimci işçi partisinin küçük-burjuva demokrasisi karşısındaki tutumu şudur: devirmeyi amaçladığı fraksiyona karşı, onlarla birlikte gider; kendi çıkarları uğruna konumlarını pekiştirmek istedikleri her şeyde, onlara karşı çıkar.

Demokrat küçük-burjuvalar, tüm toplumu devrimci proleterler için altüst etmeyi istemek şöyle dursun, toplumsal koşulların mevcut toplumu kendisi için olabildiğince katlanılabilir ve rahat hale getireceği bir değişiklik için çabalar. Bu yüzden bunlar, herşeyden önce, bürokrasinin sınırlandırılması ve vergilerin ana kütlesinin büyük toprak sahiplerine ve burjuvaziye kaydırılması yoluyla devlet harcamalarının azaltılmasını talep ederler. Ayrıca, kamusal kredi kurumları ve tefeciliğe karşı yasalar aracılığıyla büyük sermayenin küçük sermaye üzerindeki baskısının bertaraf edilmesini talep ederler, böylece kendilerinin ve köylülerin, kapitalistler yerine devletten elverişli koşullarla avans alabilmeleri olanaklı olacaktır; ayrıca feodalizmin tamamen tasfiye edilmesi yoluyla kırda burjuva mülkiyet ilişkilerinin kurulmasını talep ederler. Bütün bunları gerçekleştirmek için, kendilerine ve müttefiklerine, köylülere, çoğunluğu sağlayan demokratik, ister anayasal (krallıkçı) ister cumhuriyetçi bir devlet yapısına, ve komünal mülkiyetin doğrudan denetimini ve şimdi bürokratlar tarafından yerine

getirilmekte olan bir dizi fonksiyonu kendi ellerine verecek bir demokratik komünal yapıya gerek duyarlar.

Sermayenin egemenliği ve hızla çoğalışına, kısmen veraset hakkının kısıtlanmasıyla ve kısmen de olabildiğince çok sayıda işin devlete aktarılmasıyla karşı konulacaktır. İşçilere gelince, herşeyden önce, bunların şimdiye kadar olduğu gibi, ücretli işçiler olarak kalacakları kesindir; demokrat küçük-burjuvalar, işçiler için, sadece daha iyi bir ücret ve daha güvenli bir yaşam arzularlar, ve buna kısmen devlet tarafından yapılacak istihdamla, [kısmen de — ÇN] yardımseverce önlemlerle ulaşmayı umarlar; kısacası bunlar, az çok üstü örtülü sadakalarla işçileri satın almayı ve durumlarını o an için katlanılabilir kılarak işçilerin devrimci enerjisini kırmayı umarlar. Küçük-burjuva demokrasisinin burada özetlenen talepleri, küçük-burjuvazinin bütün kesimleri tarafından aynı anda öne sürülmez ve bunların yalnızca çok az bir kısmı için, bu istemlerin tümü, belirli bir hedef olarak görünür. Bunlar arasından tek tek bireyler ya da fraksiyonlar ne denli ileri giderlerse, bu taleplerden o denli çoğunu kendi talepleri haline getirirler ve yukarıda söylenenlerde kendi programlarını gören pek azı, bununla ama devrimden istenebileceklerin azamisini de ortaya koyduklarına inanırlar. Ama bu talepler proletaryanın partisi için asla yeterli olamaz. Demokratik küçük-burjuvalar, devrimi mümkün olduğunca çabuk ve en iyi halde yukarıdaki taleplerin gerçekleştirilmesiyle sona erdirmek isterlerken, az çok bütün mülk sahibi sınıflar iktidardan uzaklaştırılıncaya, devlet iktidarı proletarya tarafından ele geçirilinceye ve yalnızca bir tek ülkede değil, bilakis dünyanın tüm hakim ülkelerinde proleterlerin birliği, bu ülkelerin proleterleri arasındaki rekabet ortadan kalkacak ve en azından tayin edici üretici güçler proleterlerin elinde yoğunlaşacak kadar ilerleyinceye dek devrimi sürekli kılmak bizim çıkarımızadır ve bizim görevimizdir. Bizim için sorun, özel mülkiyetin değişmesi değil, yokedilmesidir; sınıf karşıtlıklarının üzerinin örtülmesi değil, sınıfların ortadan kaldırılmasıdır; mevcut toplumun iyileştirilmesi değil, yeni bir toplumun kurulmasıdır. Devrimin daha da gelişmesi sırasında küçük-burjuva demokrasisinin Almanya'da geçici bir an için üstünlüğü elde edeceğine kuşku yoktur. O halde, proleteryanın ve özellikle de Birlik'in onun karşısında tutumunun ne olacağı sorusu çıkıyor ortaya:

1- küçük-burjuva demokratlarının da aynı biçimde ezildikleri mevcut koşulların devamı sırasında;

2- üstünlüğü bunlara verecek olan bundan sonraki devrimci mücadelede;

3- bu mücadele sonrasında, devrik sınıflar ve proletarya üzerindeki üstünlük dönemi sırasında.

1- Demokratik küçük-burjuvaların her yerde ezilmekte olduğu şu anda, onlar proletaryaya genel olarak birlik ve uzlaşma öğütlüyor, ona elini uzatıyor ve bütün nüansları demokratik bir parti içinde kucaklayacak geniş bir muhalefet partisinin kurulması için çabalıyor, yani, işçileri, ardında kendi özel çıkarlarının gizlendiği sosyal-demokrat lafların egemen olacağı ve sevgili barış uğruna proletaryanın özel taleplerinin ön plana çıkarılamayacağı bir parti örgütüne bulaştırmaya çabalıyor. Böyle bir birlik, tümüyle onların yararına ve tümüyle proletaryanın zararına olacaktır. Proletarya, kendi tamamen bağımsız, büyük emeklerle sağlanmış konumunu yitirecek ve bir kez daha resmi burjuva demokrasisinin uzantısı olma durumuna düşecektir. Bu birlik, bundan ötürü, en kesin bir biçimde reddedilmelidir. İşçiler ve özellikle de Birlik, bir kez daha burjuva demokratlarının şakşakçısı olma durumuna düşeceği yerde, kendisini, resmi demokratların yanısıra işçi partisinin bağımsız, gizli ve genel bir örgütünü kurmaya ve her beldeyi proletaryanın konumunun ve çıkarlarının burjuva etkisinden bağımsız olarak tartışılacağı işçi derneklerinin odak noktası ve çekirdeği yapmaya doğru çalışmalıdır. Burjuva demokratların, proleterlerin eşit güçle ve eşit haklarla kendileriyle yanyana duracağı bir ittifakı ciddiyetle düşünmekten ne denli uzak olduklarını örneğin Breslau demokratlarının, *"Neue Oder-Zeitung"* adlı organlarında, sosyalist diye adlandırdıkları bağımsız olarak örgütlenmiş işçilere kuduzca saldırmaları da gösteriyor. Ortak bir düşmana karşı mücadele hali için özel bir birliğe gerek yoktur. Böyle bir düşmanla doğrudan savaşmak gerekli olur olmaz, her iki tarafın çıkarı o an için çakışır, ve şimdiye kadar olduğu gibi gelecekte de, yalnızca o an için hesaplanmış olan bu bağ kendiliğinden kurulur. Yaklaşmakta olan kanlı çatışmalarda, daha öncekilerin tümünde olduğu gibi, yiğitlikleriyle, kararlılıklarıyla ve özverileriyle, esas olarak zaferi kazanmak zorunda olanların işçiler olduğu açıktır. Şimdiye kadar olduğu

gibi, bu mücadelede de küçük-burjuva kitleler mümkün olduğu sürece duraksayacaklar, kararsız ve eylemsiz kalacaklar ve ardından, zafer kesinleşince, onu kendilerine apartacaklar, işçileri sakin olmaya ve işlerinin başına dönmeye çağıracaklar, aşırılık denen şeylere karşı duracaklar ve proletaryayı zaferin meyvelerinden dıştalayacaklardır. İşçilerin, küçük-burjuva demokratları bunu yapmaktan alıkoyacak güçleri yoktur, ama silahlı proletaryayla boy ölçüşmesini zorlaştıracak ve onlara, daha başından, burjuva demokratların egemenliğinin yıkılmasının tohumlarını içinde taşıyan ve sonra da proletaryanın egemenliği tarafından yıkılmasını oldukça kolaylaştıran koşulları dayatacak güce sahiptirler. Herşeyden önce işçiler, çatışma sırasında ve mücadelenin hemen ardından, burjuvazinin ortalığı yatıştırmasına olabildiğince karşı koymalı ve demokratları, şimdiki terörist lafızlarını gerçekleştirmeye zorlamalıdırlar. Dolaysız devrimci coşkunun, zaferin ardından hemen yeniden bastırılmaması yönünde mücadele etmelidirler. Tam tersine, bu coşkuyu olabildiğince uzun bir süre canlı tutmalıdırlar. Aşırılık denen şeylere, nefret edilen kişilere ya da salt-nefret uyandıran anıları anımsatan resmi binalara karşı yöneltilen halk intikamı örneklerine karşı çıkmak bir yana, böyle örneklere yalnızca göz yummakla kalınmayıp, bunların önderliği bizzat ele geçirilmelidir. Mücadele sırasında ve mücadele sonrasında, işçiler her fırsatta, burjuva demokratların taleplerinin yanısıra, kendi taleplerini ortaya koymalıdır. Burjuva demokratları hükümeti ele alma işine girişir girişmez, işçiler için güvenceler talep etmelidir. Gerektiğinde, bu güvenceleri zor yoluyla elde etmeli ve genelde, yeni yöneticileri olanaklı tüm ödünler ve vaatlerle yükümlendirmeye bakmalıdır; —onları gözden düşürmenin en emin yolu budur. Genelde, durumun sakin ve soğukkanlı bir değerlendirmesini yaparak ve yeni hükümete karşı saklı tutulmayan bir güvensizlik göstererek, her muzaffer sokak savaşından sonra boy gösteren zafer sarhoşluğunu ve yeni durum için duyulan coşkuyu her bakımdan olabildiğince denetim altına almalıdırlar. Yeni resmi hükümetlerin yanısıra, aynı anda, ister belediye komiteleri, belediye konseyleri biçiminde olsun, ister işçi dernekleri ya da işçi komiteleri biçiminde olsun, kendi devrimci işçi hükümetlerini kurmalıdırlar, öyle ki, burjuva demokrat hükümetler yalnızca işçilerin desteğini anında yitirmekle kalmasınlar, bilakis, kendilerinin, arkasında tüm işçi

kitlelerinin durduğu makamlar tarafından gözetim altında bulundurulduklarını ve tehdit edildiklerini daha baştan görsünler. Kısacası: zaferin ilk anından itibaren güvensizlik, artık altedilmiş gerici partiye değil, bilakis [işçilerin—ÇN] şimdiye kadarki müttefiklerine, ortak zaferi tek başına istismar etmek isteyen partiye karşı yöneltilmelidir.

2- Ama işçilere ihaneti zaferin ilk saatinden itibaren başlayacak olan bu partiye karşı enerjik ve tehdit edici bir biçimde karşı koyabilmek için, işçiler silahlı ve örgütlü olmalıdırlar. Tüm proletaryanın yivli ve yivsiz tüfeklerle, toplarla ve cephaneyle silahlandırılması derhal gerçekleştirilmeli, eski, işçilere karşı yönelik milisin yeniden canlandırılmasına karşı konulmalıdır. Ama bu sonuncusunun olanaklı olmadığı yerde işçiler, komutanları kendileri tarafından seçilen ve kendilerinin seçtikleri bir genelkurmaya sahip proleter muhafızlar olarak örgütlenmeye ve kendilerini, devlet gücünün değil, işçilerin kabul ettirdikleri devrimci belde konseylerinin emrine vermeye çalışmalıdırlar. İşçilerin devlet hesabına çalıştırıldıkları yerlerde, işçiler, kendi seçtikleri komutanlara sahip ayrı bir birlik içerisinde, ya da proleter muhafızın bir parçası olarak silahlanmayı ve örgütlenmeyi kabul ettirmelidirler. Silahlar ve cephane hiçbir gerekçeyle teslim edilmemeli, her türlü silahsızlandırma girişimi gerektiğinde zor yoluyla boşa çıkarılmalıdır. Burjuva demokratların işçiler üzerindeki etkisinin yokedilmesi, işçilerin derhal bağımsız ve silahlı olarak örgütlenmesi ve burjuva demokratların şu an kaçınılmaz olan egemenliği için olabildiğince zorlaştırıcı ve gözden düşürücü koşulların kabul ettirilmesi — yaklaşmakta olan ayaklanma sırasında ve sonrasında proletaryanın ve dolayısıyla Birlik'in gözönünde bulundurması gereken ana noktalar bunlardır.

3- Yeni hükümetler kendi durumlarını bir ölçüde pekiştirir pekiştirmez, işçilere karşı mücadeleleri derhal başlayacaktır. Burada küçük-burjuva demokratlara güçle karşı koyabilmek için, herşeyden önce, işçilerin kulüpler içinde bağımsız olarak örgütlenmeleri ve merkezileşmeleri zorunludur. Mevcut hükümetlerin devrilmesinden sonra, Merkez Komitesi, mümkün olan ilk fırsatta Almanya'ya giderek, derhal bir kongre toplayacak ve buna, işçi kulüplerinin hareketin merkezinde kurulan bir yönetim altında merkezileştirilmesi için gerekli

önerileri yapacaktır. İşçi kulüplerinin, onları en azından iller arasında birbirine bağlayacak biçimde hızla örgütlenmesi, işçi partisini güçlendirmek ve geliştirmekte en önemli noktalarından biridir; mevcut hükümetin devrilmesinin ilk sonucu, bir ulusal meclis seçimi olacaktır. Burada proletarya şunlara özen göstermelidir:

I - Yerel makamlar ya da hükümet komiserlerinin şirretliğiyle bir işçi grubunun herhangi bir bahaneyle dışlanmaması.

II- Her yerde, burjuva demokrat adayların yanında, işçi adayların gösterilmesi; bunlar mümkün olduğunca Birlik üyelerinden oluşmalı ve bunların seçilmesi mümkün olan bütün yollarla teşvik edilmelidir. Bunların seçilme şansının hiç olmadığı yerlerde bile, işçiler, bağımsızlıklarını korumak, güçlerini ölçmek ve devrimci konumlarını ve kendi parti görüşlerini kamuoyu önüne getirmek için, kendi adaylarını göstermelidirler. Bunu yaparken, demokratların, örneğin, böyle yapmakla demokratik partiyi böldükleri ve gericilere zafer olanağı sağladıkları yolundaki lakırdılarla kendilerini ayartmalarına fırsat vermemelidirler. Bu türden tüm lakırdıların nihai amacı proletaryayı aldatmaktır. Proleter partinin böyle bir bağımsız eylemle yapacağı ilerleme, temsili kurum içerisinde birkaç gericinin varlığının doğurabileceği dezavantajdan çok daha önemlidir. Demokrasi, gericiliğe daha başından kararlı ve terörist bir biçimde karşı çıkarsa, gericiliğin seçimlerdeki etkisi önceden yokedilmiş olur.

Burjuva demokratları işçilerle karşı karşıya getirecek birinci nokta, feodalizmin kaldırılması olacaktır; birinci Fransız devriminde olduğu gibi, küçük-burjuvalar feodal toprakları köylülere özgür mülk olarak verecektir, yani kır proletaryasını olduğu gibi bırakacak ve Fransız köylüsünün şu an hâlâ içinde olduğu aynı yoksullaşma ve borçlanma sürecinden geçecek olan bir küçük-burjuva köylü sınıfı yaratmak isteyecektir.

İşçiler, kır proletaryasının çıkarları doğrultusunda ve kendi öz çıkarları doğrultusunda, bu plana karşı çıkmalıdır. El konulan feodal mülkiyetin devlet mülkü olarak kalmasını ve, birleşik kır proletaryasının büyük tarımın bütün avantajlarıyla işlediği ve böylece ortak mülkiyet ilkesinin, sallantıda olan burjuva mülkiyet ilişkileri

içinde derhal sağlam bir temel elde ettiği, işçi kolonilerine dönüştürülmesini talep etmelidir. Tıpkı demokratların köylülerle yaptığı gibi, işçiler de kır proletaryası ile birleşmelidir. Demokratlar ayrıca, ya doğrudan doğruya federatif bir cumhuriyet için çalışacaklar, ya da en azından, eğer bir ve bölünmez cumhuriyetten kaçınamayacak olurlarsa, beldelerin ve illerin mümkün olan en geniş özerkliği ve bağımsızlığıyla merkezi hükümeti felç etmeye çalışacaklardır. İşçiler, bu plan karşısında, yalnızca tek ve bölünmez bir Alman cumhuriyeti için çalışmakla kalmamalı, bilakis bu cumhuriyet içinde de gücün en kesin bir biçimde devlet iktidarının elinde merkezileşmesi için çalışmalıdır. Beldelerin özgürlüğü, özyönetim vb. üzerine demokratik gevezelikle baştan çıkartılmalarına izin vermemelidir. Ortadan kaldırılacak hâlâ bunca çok ortaçağ kalıntısının bulunduğu, kırılması gereken bunca çok yerel ve bölgesel inatçılığın bulunduğu Almanya gibi bir ülkede, her köyün, her kentin, her eyaletin ancak merkezden gelen güçle tam yol ilerleyebilecek olan devrimci eylemin önüne yeni bir engel çıkarmasına hiçbir koşul altında müsamaha edilmemelidir. — Almanların bir ve aynı ilerleme uğruna her kentte ve her eyalette ayrı ayrı mücadele etmek zorunda kaldıkları şimdiki durumun yenilenmesine müsamaha edilmemelidir. Modern özel mülkiyetin daha da gerisinde olan ve her yerde zorunlu olarak bunun içinde eriyip giden bir mülkiyet biçiminin, yani komünal mülkiyetin ve bundan çıkan yoksul komünlerle zengin komünler arasındaki kavgaların; ve medeni hukukun yanısıra varolan, işçilere karşı şirretlikleriyle komünal medeni hukukun, sözümona özgür bir komünal anayasa ile ebedileştirilmesine ise hiç mi hiç müsamaha edilmemelidir. 1793'te Fransa'da olduğu gibi, bugün Almanya'da da en katı merkeziyetçiliğin gerçekleştirilmesi, gerçek devrimci partinin görevidir. *

Demokratların önümüzdeki harekette nasıl iktidara geleceklerini, nasıl az çok sosyalist önlemler önermek zorunda kalacaklarını gördük.

** Bugün anımsatmak gerekir ki, bu pasaj bir yanlış anlamaya dayanmaktadır. O sıralar — Bonapartist ve liberal tarih kalpazanlarının marifetiyle— Fransız merkezi yönetim mekanizmasının Büyük Devrim tarafından getirildiğine ve özellikle de Konvention tarafından bu mekanizmanın, kraliyetçi ve federalist gericiliğin ve dış düşmanın altedilmesinde vazgeçilmez ve tayin edici bir silah olarak kullanıldığına*

İşçilerin buna karşı hangi önlemleri önermeleri gerektiği sorulacaktır. İşçiler elbette hareketin başlangıcında henüz doğrudan komünistçe hiçbir önlem öneremezler. Ama şunları yapabilirler:

1- Demokratları, bugüne kadarki toplumsal düzenin olabildiğince çok alanına müdahale etmek, onun düzenli seyrini bozmak ve kendi kendilerini gözden düşürmek ve olabildiğince çok üretici gücü, ulaşım aracını, fabrikaları, demiryollarını vb. devletin elinde yoğunlaştırmak zorunda bırakmak.

2- Her halükârda devrimci değil, bilakis salt reforme edici tarzda ortaya çıkacak olan demokratların önerilerini en son sınırına dek itmeli ve bunları özel mülkiyete doğrudan saldırıya dönüştürmelidirler; böylece, örneğin, küçük-burjuvalar demiryollarının ve fabrikaların satın alınmasını önerecek olursa, işçiler bu demiryolları ve fabrikaların gericilerin mülkleri olduğundan, devlet tarafından doğrudan hiçbir tazminat ödenmeksizin müsadere edilmesini talep etmelidir. Demokratlar orantılı vergi önerecek olursa, işçiler müterakki vergi talep etmelidir; eğer bizzat demokratlar ılımlı bir müterakki vergi isteyecek olursa, işçiler büyük sermayenin yıkımı olan ölçülerle yükselen bir vergide diretmelidir; demokratlar devlet borçlarının düzenlenmesini talep edecek olursa, işçiler devletin iflasını talep etmelidir. Böylece, işçilerin talepleri, her yerde, demokratların tavizlerine ve önlemlerine göre ayarlanmalıdır.

---

kesin gözüyle bakılıyordu. Ama, 18 Brumaire'e dek tüm devrim dönemi boyunca, departman, arondisman ve beldelerin tüm yönetiminin, genel devlet yasaları çerçevesinde tamamen serbestçe hareket eden bizzat idareciler tarafından seçilen makamlardan oluştuğu; Amerika'dakilere benzeyen bu eyaletsel ve yerel özyönetimlerin, 18 Brumaire darbesinin hemen ardından, bizzat Napoleon'un bunları kaldırıp, onların yerine hâlâ varolan, yani ta başından itibaren salt gericiliğin bir aracı olan valiler yönetimini geçirmesini gerektirecek ölçüde, devrimin tam da en güçlü kaldıracı haline geldikleri artık çok iyi bilinen bir olgudur. Ama yerel ve eyaletsel özyönetim, siyasi, ulusal merkeziyetçilikle ne denli az çelişiyorsa, İsviçre'de bize bir o kadar itici görünen ve tüm güney Alman federal cumhuriyetçilerinin 1849'da Almanya'ya egemen kılmak istedikleri o darkafalı, kantonal ya da komünal bencillikle arasında da o denli az zorunlu bir bağ vardır. (Engels'in 1885 Zürich baskısına notu.)

Alman işçileri, uzun bir devrimci gelişmeden tamamen geçmeden iktidara ve kendi sınıf çıkarlarının uygulanmasına gelemeyecek olsalar bile, hiç değilse, bu kez bileceklerdir ki, yaklaşmakta olan devrimci oyunun birinci perdesi, kendi öz sınıflarının Fransa'daki doğrudan zaferiyle çakışacak ve böylece çok büyük bir hız kazanacaktır.

Ama, kendi sınıf çıkarları konusunda kafalarını açıklığa kavuşturarak, bağımsız bir parti olarak kendi konumlarını bir an önce alarak ve demokratik küçük-burjuvaların ikiyüzlü lafızlarıyla proletaryanın partisinin bağımsız örgütünden bir an için olsun ayartılmaya fırsat vermeksizin, kendi nihai zaferleri için işin çoğunu bizzat yapmak zorundadırlar. Savaş naraları: "Sürekli devrim" olmalıdır.

(*Marx*. Seçme Yazılar, cilt II. "Marx ve Engels, Merkez Komitesi'nin Birlik'e Çağrısı", s. 168 vd., 1850.)

C — Proletaryanın ve Köylülüğün Devrimci Demokratik Diktatörlüğü İçin Proletaryanın Mücadelesi, Burjuva-Demokratik Devrimin Sosyalist Devrime Dönüştürülmesi Mücadelesidir

Marksizm proletaryaya, burjuva devriminden uzak durmayı, ona katılmaktan sarfınazar etmeyi, onda önderliği burjuvaziye bırakmayı değil, bilakis tam tersine, burjuva devrimine en enerjik şekilde katılmayı öğretir, tutarlı bir proleter demokrasisi için, devrimin sonuna kadar götürülmesi için en kararlı biçimde mücadele etmeyi öğretir. Rus devriminin burjuva-demokratik çerçevesinin dışına atlayamayız, ama bu çerçeveyi muazzam genişletebiliriz, bu çerçeve içinde proletaryanın çıkarları uğruna, ivedi gereksinimleri uğruna ve gelecekteki tam zafer için proletaryanın güçlerini hazırlama koşulları uğruna savaşabiliriz ve savaşmalıyız. Burjuva demokrasisi vardır, burjuva demokrasisi vardır. Bir üst meclis yanlısı olan ve, genel oy hakkı talebiyle "gürleyen", ama gizliden gizliye, el altından çarlıkla kuşa çevrilmiş bir anayasa hakkında söz kesişen monarşist Zemstvocu da bir burjuva demokratıdır. Ve silah elde çiftlik sahiplerine ve devlet memurlarına saldıran ve "saf-cumhuriyetçi" tarzda "çarı kapı dışarı etmeyi" öneren köylü de bir burjuva demokratıdır. Almanya'daki gibi burjuva-demokratik koşullar

vardır, İngiltere'dekiler gibisi vardır; Avusturya'dakiler gibisi vardır, Amerika ya da İsviçre'dekiler gibisi vardır. Demokratik devrim döneminde demokratizmin dereceleri arasındaki bu farkı ve onun şu ya da bu biçimi arasındaki farklı karakteri gözden kaçıran ve bunun, ne de olsa, "bir burjuva devrim", "burjuva devrim"in meyveleri olduğu üzerine "zekice" laflarla yetinen bir kimse, pek yaman bir Marksist olurdu.

Ama, miyopluklarıyla övünen bizim Yeni-"Iskra"cılarımız tam da böyle aklıevvellerdir. Tam da, tutarsız burjuva ve tutarlı proleter demokratizmi arasındaki ayrımdan sözetmeyi bir yana bırakalım, cumhuriyetçi-devrimci burjuva demokrasisi ile monarşist-liberal burjuva demokrasisi arasında da ayrım yapmayı bilmenin zorunlu olduğu yerde ve zamanda onlar, devrimin burjuva karakteri üzerine gözlemlerde bulunmakla yetiniyorlar. Sözkonusu olan şimdiki devrime *demokratik önderlik* sağlamak, ve Bay Struve ve ortaklarının haince şiarlarından farklı olarak *önde gelen demokratik* şiarları vurgulamak ve toprak sahiplerinin ve fabrika sahiplerinin liberal simsarlığından farklı olarak proletaryanın ve köylülüğün gerçek devrimci mücadelesinin en yakın görevlerini doğrudan, dobra dobra ortaya koymak iken, bunlar — sanki gerçekten "Atkılı Adam" haline gelmişler gibi— "karşıt sınıfların karşılıklı mücadele süreci" konusunda melankolik konuşmalarla yetiniyorlar. Baylar, sorunun gözden kaçırdığınız özü şudur: devrimimiz gerçekten şahane bir zaferle mi sonuçlanacak, yoksa yalnızca sefil bir uzlaşmayla mı; proletaryanın ve köylülüğün devrimci-demokratik diktatörlüğüne kadar varacak mı, yoksa Şipov'vari bir liberal anayasa ile "nefesi tükenecek" mi!..

"Devrimin çarlık üzerinde tayin edici bir zaferi" nedir? Daha önce gördük ki, Yeni *"Iskra"*cılar bu ifadeyi, bunun en yakında duran siyasi anlamını bile kavramadan kullanıyorlar. Hele bu kavramın sınıfsal içeriğini ise hiç anlamıyorlar. Ama biz Marksistler asla, şimdi (Gapon tipi) bir sürü devrimci demokratta olduğu gibi, "devrim" ya da "büyük Rus devrimi" gibi *lafların* gözümüzü kamaştırmasına fırsat vermemeliyiz. Hangi gerçek toplumsal güçlerin "çarlığa" karşı çıktığı (bu tamamen gerçek, herkes için tamamen kavranabilir bir güçtür) ve çarlık üzerinde "tayin edici bir zafer" kazanabilecek halde olduğu konusunda tam bir hesap yapmamız gerekir. Büyük burjuvazi, çiftlik

sahipleri, fabrikatörler, *"Osvobojdeniye"*cilerin izinden yürüyen "topluluk" bu güç olamaz. Görüyoruz ki, bunlar tayin edici bir zaferi kesinlikle istemiyorlar. Biliyoruz ki, bunların sınıfsal konumları gereği çarlığa karşı kararlı bir mücadele verme yeteneğinde değildir: özel mülkiyet, sermaye, toprak ve arazi, bunların kararlı bir mücadeleye girebilmesinin önünde ayaklarındaki çok ağır bir safradır. Bunların, proletaryaya ve köylülüğe karşı tüm polis-bürokratik ve askeri güçleriyle çarlığa, onun yıkılmasını isteyemeyecekleri kadar gereksinimleri vardır. Hayır, "çarlık üzerinde tayin edici bir zafer" kazanabilecek tek güç *halktır,* yani temel büyük güçleri alır ve kır ve kent küçük-burjuvazisini (bunlar da "halk"tır) ikisi arasında paylaştıracak olursak, proletarya ve köylülüktür. "Devrimin çarlık üzerinde tayin edici bir zaferi", *proletarya ve köylülüğün devrimci-demokratik diktatörlüğü*dür. Yeni *"Iskra"*cılarımız, *"Vperyod"*un bundan çok önce belirtmiş olduğu bu sonuçtan kaçamaz. Çarlık üzerinde tayin edici bir zafer kazanabilecek başka hiç kimse yoktur.

Ve böyle bir zafer, diktatörlüğün ta kendisi olacaktır, yani o kaçınılmaz olarak askeri şiddete, kitlelerin silahlandırılmasına, ayaklanmaya dayanmak zorunda olacaktır, "yasal", "barışçıl yoldan" kurulan şu ya da bu kurumlara değil. Bu yalnızca bir diktatörlük olabilir, çünkü proletarya ve köylülük için acil ve mutlak olarak gerekli olan değişikliklerin gerçekleştirilmesi, gerek toprak sahiplerinin gerekse büyük burjuvazinin ve çarlığın ümitsiz direnişine yolaçacaktır. Diktatörlük olmadan bu direnişi kırmak, karşı-devrimci darbeleri püskürtmek mümkün değildir. Ama bu elbette sosyalist bir diktatörlük değil, demokratik bir diktatörlük olacaktır. O, (devrimci gelişmenin bir dizi ara aşamaları olmaksızın) kapitalizmin temellerine dokunacak durumda olmayacaktır. O, en iyi halde, köylülük yararına toprak mülkiyetinin köklü bir yeniden dağıtımına girişmeyi, bir cumhuriyetin kurulması da dahil olmak üzere tutarlı ve tam demokratizmi gerçekleştirmeyi, yalnızca kır değil, fabrika yaşamının da Asyatik karakter özelliklerini ve kölelik koşullarını kökünden kazımayı ve işçilerin durumunun ciddi bir biçimde iyileştirilmesi ve onların yaşam standartlarının yükseltilmesi için temeli atma ve son olarak, *last but not least** devrim yangınını Avrupa'ya taşıma durumunda olabilecektir.

---

* *Önem bakımından değil, sıra bakımından sonuncusu -ÇN.*

Böyle bir zafer, burjuva devrimimizi henüz sosyalist bir devrim kılmayacaktır; demokratik devrim, bir anda burjuva toplumsal-ekonomik ilişkiler çerçevesinin doğrudan dışına çıkmayacaktır; ama buna rağmen böyle bir zaferin önemi, gerek Rusya'nın gerek tüm dünyanın gelecek gelişmesi için muazzam olacaktır. Hiçbir şey, Rusya'da başlamış bulunan bu devrimin tayin edici zaferi kadar, dünya proletaryasının devrimci enerjisini artırmayacak, hiçbir şey, onun tam zaferine giden yolu bu kadar kısaltmayacaktır.

Böyle bir zaferin ne ölçüde olası olduğu başka bir sorundur. Bu konuda hiç de düşüncesizce iyimserliğe kapılma eğiliminde değiliz, bu görevin çok büyük güçlüklerini asla unutmuyoruz, ama dövüşmek için yola çıktığımıza göre, zaferi kazanmayı istemek ve ona götüren doğru yolu gösterebilmek zorundayız. Böyle bir zafere götürebilecek eğilimler kuşkusuz vardır. Elbette, kitleler üzerindeki sosyal-demokrat etkimiz son derece yetersizdir; köylülük üzerindeki devrimci etki yok denecek kadar azdır; proletaryanın ve özellikle de köylülerin dağınıklığı, geriliği ve bilinçsizliği hâlâ korkunç büyüktür. Ama devrim, hızla birleştirir ve hızla aydınlatır. Gelişmesinin her adımı, kitleleri uyandırır ve onları karşı konulmaz bir güçle tam da devrimci programın yanına, onların gerçek yaşamsal çıkarlarını tutarlı ve tam biçimde ifade eden bu biricik programın yanına çeker.

(*Lenin.* Tüm Eserler, Cilt 8. "Sosyal-Demokrasinin İki Taktiği", s. 73, 1905.)

D — Burjuva-Demokratik Devrimin İtici Güçleri ve Proleter Devrimin İtici Güçleri

Rus devrimi bir burjuva devrimidir, diyorlardı Rusya'daki tüm Marksistler 1905'ten önce. Marksizmin yerine liberalizmi geçiren Menşevikler, bundan şu sonucu çıkarıyorlardı: o halde proletarya, burjuvazi için kabul edilebilir olanın ötesine geçmemeli, burjuvaziyle bir anlaşma politikası gütmelidir. Bolşevikler, bunun burjuva-liberal bir teori olduğunu açıkladılar. Burjuvazi, devletin yeniden örgütlenmesini devrimci değil, burjuva tarzda *reformistçe* gerçekleştirmeye ve gerek monarşiyi gerekse çiftlik sahiplerinin toprak mülkiyetini vb. olanaklar elverdiğince ayakta tutmaya çabalıyor. Proletarya, burjuvazinin

reformizmine "bağlı" kalmaksızın, burjuva-demokratik devrimi sonuna dek götürmek zorundadır. Bolşevikler, burjuva devrimindeki *sınıfların* güçler dengesini şöyle formüle ettiler: köylüleri etrafında birleştiren proletarya, liberal burjuvaziyi tarafsızlaştırır ve monarşiyi, ortaçağa ait olanı ve çiftlik sahiplerinin toprak mülkiyetini tamamen yıkar.

Proletaryanın *bir bütün olarak* köylülükle ittifakında, devrimin burjuva karakteri de ortaya çıkar, çünkü bir bütün olarak köylüler, meta üretimi zemini üzerinde duran küçük üreticilerdir. Devamla, diye ekliyorlardı Bolşevikler daha o sıralar, proletarya, *tüm yarı-proletaryayı* (bütün sömürülenleri ve emekçileri) kendi yanına çeker, orta köylülüğü tarafsızlaştırır ve burjuvaziyi *devirir:* burjuva-demokratik devrimden farklı olarak sosyalist devrim budur. (1907'de Petersburg'da "Oniki Yıl" derlemesinde tıpkı basımı yapılan 1905 yılından "İki Taktik" adlı broşürüme bakınız.)

(*Lenin.* "Proleter Devrim ve Dönek Kautsky", SSCB'ndeki Alman İşçisinin Lenin Kitaplığı, cilt 5, s. 76, 1918.)

E — 1905 Yılında Devrimin Geçişi Üzerine Lenin

Devrimci-demokratik olduğu sürece, köylü hareketini destekleriz. Gerici, anti-proleter yüzünü açığa vurur vurmaz onunla mücadele etmeye (hem de derhal, vakit geçirmeden) hazırlanırız. Marksizmin tüm özü, sadece Marksizmi anlamayan kişilerce basitleştirilip tekil ve sıradan bir görev haline getirilerek yüzeyselleştirilen bu ikili görevde yatmaktadır.

Somut bir örnek alalım. Varsayalım ki, köylü ayaklanması zafere ulaştı. Devrimci Köylü Komiteleri ve (kısmen bu Komitelerin ta kendisine dayanan) Geçici Devrimci Hükümet, büyük toprak mülkiyetine istedikleri şekilde el koymayı gerçekleştirebilir. El koymayı savunduğumuzu evvelce de açıklamıştık. Bizce, el konan topraklar kime verilmelidir? Bu konuda kendimizi bağlamadık ve mektup yazarının ihtiyatsızca önerdiği türden açıklamalarla kendimizi asla bağlamayacağız. Yazar, III. Parti Kongresi'nin aynı kararının, birincisi, *"köylü hareketinin devrimci-demokratik içeriğinin tüm gerici çeşnilerden arındırılması"*ndan ve ikincisi, *"her halükârda ve her durumda kır proletaryasının bağımsız örgütlenmesi"* zorunluluğundan sözettiğini

unutmuştur. Bizim talimatımız budur. Köylü hareketinin her zaman gerici bileşenleri olacaktır, ve biz bunlara peşinen savaş ilan ediyoruz. Kır proletaryası ile köy burjuvazisi arasındaki sınıf antagonizması kaçınılmazdır, ve biz bunu peşinen açığa çıkarıyor, açıklıyoruz, *onun temelinde mücadeleye hazırlanıyoruz*. Bu mücadelenin vesilelerinden biri, el konan toprakların kime ve nasıl devredileceği sorunu olabilir. Ve biz bu sorunu örtbas etmiyor, dengeleyici paylaşım, "sosyalizasyon" vs. vb. vaat etmiyor, bilakis şunu söylüyoruz: bu konuda daha mücadele devam edecek, yeniden mücadele edeceğiz, yeni mücadele zeminlerinde ve başka müttefiklerle mücadele edeceğiz; o zaman mutlaka kır proletaryası ile, tüm işçi sınıfıyla birlikte köy burjuvazisine *karşı* duracağız. Pratikte bu hem, boyundurukçu, yarı-feodal büyük toprak mülkiyetinin mevcut olduğu, sosyalist büyük üretimin maddi koşullarının henüz olmadığı yerlerde toprağın küçük ziraatçiler sınıfına geçmesi —hem demokratik devrimin tam bir zaferi koşulları altında ulusallaştırma— ya da hem de büyük kapitalist çiftliklerin *işçi birliklerine* devri anlamına gelebilir; çünkü biz demokratik devrimden derhal, gücümüz ölçüsünde, sınıf bilinçli ve örgütlü proletaryanın gücü ölçüsünde sosyalist devrime geçmeye başlayacağız. Biz kesintisiz devrimden yanayız. Yarı yolda durmayacağız. Eğer derhal ve damdan düşercesine her türden "toplumsallaştırmalar" vaad etmiyorsak, bunun nedeni tam da, bu görevin gerçek koşullarını bildiğimizden ve köylülüğün bağrında olgunlaşan yeni sınıf mücadelesini örtbas etmeyip açığa çıkardığımızdandır.

İlkönce, ta sonuna kadar, bütün araçlarla, topraklara el koymaya kadar, köylüyü çiftlik sahibine karşı destekleriz; bundan sonra ama (hatta bundan sonra değil, bilakis aynı zamanda) bir bütün olarak köylüye karşı proletaryayı destekleriz. Daha *şimdiden*, (demokratik) devrimin "ertesi gününde" köylülük içindeki güçlerin kombinezonunu hesaplamayı istemek boş bir ütopya olurdu. Maceracılığa kapılmadan, bilimsel vicdanımıza ihanet etmeden, ucuz şöhret peşinde koşmadan, *yalnızca şunu* söyleyebiliriz ve söylüyoruz da: yeni ve daha üstün bir göreve, sosyalist devrime mümkün olduğunca çabuk geçişi, bize, proletarya partisine, *daha da kolaylaştırmak için* tüm köylülüğe, demokratik devrimi tamamlamasında vargücümüzle yardım edeceğiz.

Şimdiki köylü ayaklanmasının zaferinden kendimize hiçbir harmoni, hiçbir denge, hiçbir "toplumsallaştırma" vaad etmiyoruz, tam tersine yeni mücadele, yeni eşitsizlik ve yeni bir devrim "vaad ediyoruz", ki bizim çabalarımız da bu yöndedir. Bizim öğretimiz, Sosyal-Devrimcilerin masallarından daha az "tatlı"dır; ama yalnızca hoş içkilerle serinlemek isteyenler, Sosyal-Devrimcilere gitsinler; kendilerine iyi yolculuklar dileriz.

(Lenin, Seçme Eserler, cilt III, "Sosyal-Demokrasinin Köylü Hareketi Karşısındaki Tavrı", s. 137 vd., 1905.)

3 — Burjuva-Demokratik Devrimin Proleter Devrime Geçişine İlişkin Leninist Teori ve Taktiğin Çarpıtıcılarına Karşı Partinin Mücadelesi

A — Troçkist Sürekli Devrim Teorisine Karşı Mücadele

"Leninizmin Temelleri Üzerine" yazısında "sürekli devrim teorisi", köylülüğün rolünü azımsayan bir "teori" olarak değerlendirilmektedir. Orada şöyle denmektedir:

> *"Dolayısıyla Lenin, 'sürekli' devrim yanlılarına karşı süreklilik sorunundan dolayı mücadele etmedi, çünkü bizzat Lenin de kesintisiz devrimden yanaydı, onlarla tam tersine, proletaryanın muazzam bir yedeğini oluşturan köylülüğün rolünü azımsadıkları için, proletaryanın hegemonyası fikrini kavramadıkları için mücadele etti."*

Rus "sürekliciler"nin bu karakterizasyonu, son zamanlara kadar genelde kabul ediliyor sayılıyordu. Ne var ki bu, genelde doğru olmasına rağmen, ayrıntılı sayılamaz. Bir yandan 1924 tartışması ve öte yandan Lenin'in yapıtlarının titiz bir tahlili göstermiştir ki, Rus "sürekliciler"nin hatası sadece köylülüğün rolünü azımsamalarında değil, bilakis proletaryanın güçlerini ve köylülüğe önderlik etme yeteneğini de azımsamalarında, proletaryanın hegemonyası fikrine inançsızlıkta yatmaktadır.

Bundan dolayıdır ki, *"Ekim Devrimi ve Rus Komünistlerinin Taktiği"* (1 Kasım 1924) yazımda, bu karakterizasyonu genişletmiş ve

onun yerine bir başkasını, daha tam olanını geçirdim. Bu yazıda şöyle denmektedir:

> *"Şimdiye kadar genellikle, 'sürekli devrim' teorisinin **bir** yanı öne çıkarılırdı — köylü hareketinin devrimci potansiyeline inançsızlık. Bugün, doğruluk uğruna, bu yan bir **başka** yanla — Rusya proletaryasının güçlerine ve yeteneklerine inançsızlıkla — tamamlanmalıdır."*

Bu elbetteki Leninizmin, Marx tarafından geçen yüzyılın kırklı yıllarında ilan edildiği biçimiyle sürekli devrim fikrine, tırnak içinde olmayan sürekli devrim fikrine karşı geçmişte ve şimdi karşı olduğu anlamına gelmez. Tam tersi. Lenin, sürekli devrim fikrini doğru anlayan ve geliştiren biricik Marksistti. Lenin bu sorunda "sürekliciler"den şu noktada ayrılır ki, "sürekliciler" Marx'ın sürekli devrim fikrini çarpıtıp, onu cansız bir kitabi bilgiye çevirmişlerdir, Lenin ise onu saf biçimiyle almış ve onu kendi devrim teorisinin temellerinden biri yapmıştır. Lenin tarafından daha 1905'te geliştirildiği biçimiyle burjuva-demokratik devrimin sosyalist devrime geçmesi fikri, Marx'ın sürekli devrim teorisinin cisimleşmesinin biçimlerinden biri olduğu akılda tutulmalıdır. Bunun üzerine Lenin daha 1905 yılında şunları yazıyordu:

> *"Demokratik devrimden derhal, gücümüz ölçüsünde, bilinçli ve örgütlü proletaryanın gücü ölçüsünde, sosyalist devrime geçmeye başlayacağız. **Biz sürekli devrimden yanayız.** Yarı yolda durmayacağız...*
>
> *Maceracılığa kapılmadan, bilimsel vicdanımıza ihanet etmeden, ucuz şöhret peşinde koşmadan, **yalnızca şunu** söyleyebiliriz ve söylüyoruz da: yeni ve daha üstün bir göreve, sosyalist devrime mümkün olduğu kadar çabuk geçişi, bize, proletarya partisine, **daha da kolaylaştırmak için** tüm köylülüğe, demokratik devrimi tamamlamasında vargücümüzle yardım edeceğiz."* (Seçme Eserler, cilt III, s. 138.)

Ve onaltı yıl sonra, iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesinden sonra Lenin, bu konu üzerine şunları yazıyordu:

> *"Kautsky, Hilferding, Martov, Çernov, Hillquit, Longuet, MacDonald, Turati ve 'ikibuçukuncu' Marksizmin tüm diğer*

kahramanları,... burjuva-demokratik ve proleter - sosyalist devrim arasındaki karşılıklı ilişkiyi anlayamadılar. ***Birincisi, ikincisine geçer.*** *İkincisi, geçerken birincisinin sorunlarını çözer. İkincisi, birincinin eserini pekiştirir. İkincisinin birinciyi ne derece geçebileceğini mücadele, ve yalnızca mücadele tayin eder."* (Bkz. 4. baskı, cilt 33, s. 32, Rusça; "Ekim Devriminin Dördüncü Yıldönümü Dolayısıyla".)

Burada özellikle, Lenin'in 1 Eylül 1905'te yayınlanmış olan "Sosyal-Demokrasinin Köylü Hareketi Karşısındaki Tavrı" makalesinden aktarılan ilk pasaja dikkat çekerim. Bunu, hâlâ Lenin'in burjuva-demokratik devrimin sosyalist devrime geçmesi fikrine, yani sürekli devrim fikrine, ancak emperyalist savaştan sonra vardığını iddia edenlerin bilgilenmesi için vurguluyorum. Bu alıntı, bu kişilerin derin bir yanılgının esiri oldukları konusunda hiçbir kuşkuya yer bırakmamaktadır.

(*Stalin,* Leninizmin Sorunları, Cilt I, "Leninizmin Sorunları Üzerine", s. 307 vd., 1926; J.V. Stalin, Eserler, cilt 8, s. 17-19, Almanca.)

B — Geçişe İlişkin Stratejik Planın 1917'de Sağcılar Tarafından Reddine Karşı Lenin'in Mücadelesi

Şimdi de, Y. Kamenev yoldaşın benim tezlerimle ve yukarıda açıklanan görüşlerle olan "görüş ayrılıklarını *"Pravda"* No. 27'deki notunda nasıl formüle ettiğini irdeleyelim. Bu bunların bizim için daha fazla aydınlanmasını sağlayacaktır.

"Lenin yoldaşın genel şemasına gelince", diye yazıyor Kamenev yoldaş, "biz onu kabul edilemez buluyoruz, çünkü o burjuva-demokratik devrimin *tamamlanmış* olduğundan yola çıkıyor ve bu devrimin derhal sosyalist devrime dönüşmesi hesabı üzerine kurulu..."

Burada iki büyük hata var.

Birincisi. Burjuva-demokratik devrimin "tamamlanmışlığı" sorunu *yanlış konmuştur.* Bu soruna, nesnel gerçekliğe uymayan soyut, basit ve —tabiri caizse— tek renkli bir biçim verilmiştir. Kim sorunu *böyle* koyar, kim *bugün*: "burjuva-demokratik devrim tamamlanmış mıdır?" diye sorar ve *bununla yetinirse* — o kendini son derece girift, en

azından "iki renkli" gerçekliği anlama olanağından yoksun bırakır. Teoride böyle. Ve pratikte çaresizce *küçük-burjuva devrimciliğine* teslim olur.

Gerçekten de. Gerçeklik bize, *hem* iktidarın burjuvaziye geçişini (alışılmış tipte "tamamlanmış" burjuva-demokratik devrim), *hem de* asıl hükümet yanında, "proletarya ve köylülüğün devrimci-demokratik diktatörlüğü"nü temsil eden bir yan hükümetin varlığını gösteriyor. Bu sonuncu "de hükümet" *bizzat* kendisi iktidarı burjuvaziye bırakmış, *kendi* kendisini burjuva hükümete zincirlemiştir.

Kamenev yoldaşın, "burjuva-demokratik devrim tamamlanmamıştır" eski Bolşevik formülü bu gerçekliği layıkıyla takdir ediyor mu?

Hayır, formül eskimiştir. Hiçbir işe yaramıyor. Ölmüştür. Onu yeniden diriltme çabaları boşuna olacaktır.

İkincisi. Pratik bir sorun. Şimdi Rusya'da *özel,* burjuva hükümetinden *ayrı* bir "proletarya ve köylülüğün devrimci-demokratik diktatörlüğü"nün mümkün olup olmadığı bilinmiyor. Marksist taktiği bilinmeyen şeylere dayandırmak ise imkansızdır.

Ama bu olabilecek *ise*, bunun ancak bir tek yolu vardır: hareketin proleter, komünist unsurlarının, küçük-burjuva unsurlardan derhal, kesin bir biçimde ve geri dönüşü olmaz biçimde ayrılması.

Niçin?

Çünkü, tüm küçük-burjuvazinin, şovenizme (anavatan savunması), burjuvazinin "desteklenmesine", ona bağımlılığa çarketmesi, onsuz edebilmekten vs. vb. korktuğu için, tesadüfi değil, zorunlu bir şeydir.

Küçük-burjuvazi, iktidarı daha şimdiden ele geçirebilecekken, ama onu ele geçirmek *istemiyorsa,* onu iktidara nasıl "itmeli"?

Yalnızca Komünist Partisinin, proletarya partisinin araya sınır çekmesiyle, bu küçük-burjuvaların ürkekliğinden *özgür* olan proleter sınıf mücadelesiyle. Sadece lafta değil, pratikte de küçük-burjuvazinin etkisinden özgür olan proleterlerin birlik ve beraberliği, küçük-burjuvazinin ayakları altındaki toprağı o kadar "yakıcı" hale getirebilir

ki, küçük-burjuvazi belli koşullarda iktidarı ele geçirmek *zorunda* kalacaktır; Guçkov'un ve Milyukov'un –gene yineliyorum, belli koşullarda— Çaydze'nin, Tsereteli'nin, Sosyal-Devrimcilerin, Steklov'un başkaları ile paylaşmadıkları sınırsız iktidarından yana olacakları bile dıştalanamaz, çünkü bunlar ne de olsa *"anavatan savunucusu" durlar!*

Şimdi derhal, vakit geçirmeksizin ve kesin bir biçimde Sovyetlerin proleter unsurlarını (yani proleter, komünist partisini) küçük-burjuva unsurlardan ayıran kimse, olanaklı her iki hal için de hareketin çıkarlarını doğru biçimde savunmaktadır: *hem*, Rusya'nın hâlâ özel, bağımsız ve burjuvaziye tabi olmayan bir "proletarya ve köylülüğün diktatörlüğü"nden geçmesi *hali* için, *hem de* küçük-burjuvazinin kendini burjuvaziden koparamaması ve ebediyen (yani sosyalizme kadar) burjuvazi ile bizim aramızda bocalaması *hali* için.

Her kim faaliyetinde yalnızca: "burjuva-demokratik devrim tamamlanmamıştır" basit formülünü kılavuz edinirse, o bununla küçük-burjuvazinin burjuvaziden kesinkes bağımsız olabileceğine bir tür kefil oluyor demektir. O bununla kendisini verili anda çaresizce küçük-burjuvazinin insafına teslim etmektedir.

Şu da var ki, proletarya ve köylülüğün diktatörlüğü "formülü" sözkonusu olduğunda, "İki Taktik"te (Temmuz 1905) şunu özellikle vurguladığımı anımsamanın hiçbir zararı olmayacaktır:

> *"Proletarya ve köylülüğün devrimci-demokratik diktatörlüğünün, yeryüzündeki her şey gibi, bir geçmişi ve bir geleceği vardır. Onun geçmişi otokrasi, serflik, monarşi, ayrıcalıklardır... Onun Geleceği ise özel mülkiyete karşı mücadele, ücretli işçinin girişimciye karşı mücadelesi, sosyalizm uğruna mücadeledir..."*

Kamenev yoldaşın hatası şudur ki, o 1917 yılında da, proletarya ve köylülüğün devrimci-demokratik diktatörlüğünün yalnızca *geçmişini* görüyor. *Gerçekte* ise, *gelecek* şimdiden başlamıştır, çünkü ücretli işçinin ve küçük mülk sahibinin çıkarları ve siyaseti *gerçekte* daha şimdiden birbirinden ayrılmıştır, hem de, "anavatan savunması" gibi, emperyalist savaşa karşı tavır gibi son derece önemli bir sorunda.

Burada, Kamenev yoldaşın yukarıdaki argümantasyonunun ikinci

hatasına geliyorum. Beni, şemamı "bu (burjuva-demokratik) devrimin derhal sosyalist devrime dönüşmesi" "hesabı" üzerine kurmuş olmakla suçluyor.

Bu doğru değildir. Ben yalnızca, devrimimizin *sosyalist* devrime "derhal dönüşmesi" "hesabını yapmamak"la kalmıyorum, bilakis tam da buna karşı uyarıda bulunuyorum, 8. tezde açık açık şunu belirtiyorum: "... *dolaysız* görevimiz, sosyalizmin 'getirilmesi' **DEĞİLDİR...**"

Devrimimizin sosyalist devrime derhal dönüşmesi hesabını yapan bir kimsenin, dolaysız görev olarak sosyalizmin getirilmesine karşı çıkamayacağı açık değil midir?..

... İçi boş, yanlış konulmuş bir sorun. Ben *yalnızca, münhasıran,* işçilerin, askerlerin ve köylülerin, buğday üretiminin artırılması, ekmeğin daha iyi dağıtılması, askerlerin ihtiyacının daha iyi karşılanması vs., vb. güç *pratik* sorunlarını memurlardan, polislerden daha iyi halledebilecekleri "hesabını yapıyorum".

Kesin kanım odur ki, İşçi vs. Temsilcileri Sovyetleri, halk *kitlelerinin* bağımsız faaliyetini, parlamenter cumhuriyetten daha çabuk ve daha iyi geliştirecektir (iki devlet tipinin kıyaslanmasının detayları bir başka mektupta). Onlar, sosyalizme doğru hangi **ADIMLARIN** atılabileceğine ve nasıl atılabileceğine daha iyi, daha pratik ve daha doğru karar verecektir. Bankaların denetlenmesi, bütün bankaların bir tek bankada birleştirilmesi, bu *henüz* sosyalizm değildir, ama sosyalizme *doğru* bir *adımdır.* Böylesi adımları bugün almanya'da junkerler ve burjuvalar, halka karşı atıyorlar. İşçi ve Asker Temsilcileri Sovyetleri, yarın bütün iktidar elinde olduğunda, halk yararına bunun çok daha iyisini yapacaktır.

Bu türden adımları **DAYATAN** nedir?

Açlık, ekonominin yakımı, tehdit eden çöküş, savaşın dehşeti, insanlığın bağrında savaşın açtığı iğrenç yaralar.

Kamenev yoldaş, notunu, "eğer devrimci sosyal-demokrasi, bir komünist propagandacılar grubuna dönüşmeyi değil de, sonuna kadar proletaryanın devrimci kitlelerinin partisi olarak kalmayı istiyorsa ve öyle kalmalıysa, devrimci sosyal-demokrasi için mümkün olan biricik görüş olarak kendi görüşünü, geniş bir tartışmada hakim kılmayı

umduğu" açıklamasıyla bitiriyor..

Bana öyle geliyor ki, bu sözlerden, durumun tamemen yanlış değerlendirildiği görülmektedir. Kamenev yoldaş, "kitlelerin partisi" ile bir "propagandacılar grubu"nu karşı karşıya koyuyor. Ama "kitleler" tam da şimdi "devrimci" anavatan savunması sarhoşluğuna kapılmışlardır. Böyle bir anda, kitlelerle birlikte "kalmayı istemek"tense, yani genel salgına boyun eğmektense, "kitle" sarhoşluğuna karşı koymak enternasyonalistler için daha yakışık almaz mı? Avrupa'nın savaş yapan tüm ülkelerinde, şovenistlerin kendilerini nasıl "kitlelerle birlikte kalmak" arzusuyla haklı çıkarmaya çalıştıklarını görmedik mi? "Kitle" sarhoşluğu karşısında belli bir süre azınlıkta kalmak yükümlülüğümüz değil mi? Propagandacıların eylemi, Proleter çizgiyi kitlelerin anavatan savunuculuğundan ve küçük-burjuva sarhoşluğundan *kurtarmak,* içinde bulunulan anda *tam* da propagandacıların çalışmasının odak noktası değil mi? Proleter ve proleter olmayan kitlelerin, sınıf farkı gözetmeksizin tam da birbirine macunlanması, anavatan savunması psikozunun nedenlerinden biriydi. Gerçekten de, aşağılayıcı bir tarzda *proleter* çizginin "propagandacılar grubu"ndan sözetmenin hiç mi hiç yeri değil.

(Lenin. Seçme Eserler, cilt VI, "Taktik Üzerine Mektuplar", 1. mektup, s. 40. 1917.)

C — Bolşeviklerin 1917 Yılında Yeniden Silahlandıkları Hakkındaki Troçkist İftiraya Karşı Partinin Mücadelesi

Bolşeviklerin, "1917 yılıyla başlayarak", sürekli devrim teorisi temelinde "donanım değişikliği", böylece Bolşeviklerin "Bolşevizmin anti-devrimci özelliklerinden" kurtarılması, son olarak, sürekli devrim teorisinin böylece "tam doğrulanmasını bulduğu" olgusu — Troçki'nin çıkardığı sonuç budur.

Peki ama, Leninizmin, Bolşevizmin teorisi, devrimimizin, onun itici güçlerinin vb. Bolşevik değerlendirmesi nerede kaldı? bunlar, ya "tam doğrulanmasını bulmadı", ya hiç "doğrulanmadı", ya da ama toza dumana savruldular ve Partinin "donanım değişikliği" amacıyla sürekli

devrim teorisine yer açtılar.

Yani bir zamanlar, dünyada Bolşevikler diye birileri vardı, 1903 yılıyla "başlayarak" bunlar şöyle böyle bir parti "toparladılar", ama devrimci bir teorileri yoktu, 1903 yılıyla "başlayarak" pek çok hata-mata yaptılar ve nasıl olduysa 1917 yılına kadar dayandılar; ama o zaman, elinde sürekli devrim teorisiyle Troçki'yi gördüklerinde, "donanım değişikliği"ne karar verdiler ve "donanım değişikliği"nden sonra da Leninizmin, Lenin'in devrim teorisinin son kalıntılarını yitirdiler ve böylece sürekli devrim teorisiyle Partimizin "konumu"nun "tam çakışması"na vardılar.

Yoldaşlar, bu çok ilginç bir masaldır. Bu, isterseniz, sirkte görülebilecek türden mükemmel bir hokkabazlıktır. Ama burada, sirkte değil, Partimizin bir Konferansındayız. Troçki'yi de sirk artisti olarak tutmadık. O halde bu hokkabazlıklar niye?

Lenin yoldaş Troçki'nin sürekli devrim teorisini nasıl değerlendiriyordu? Bu teoriyle "orijinal" ve "şahane" diye alay ettiği makalelerinden birinde şunları yazıyor:

> *"Devrimci bir partinin baş görevi, yaklaşan devrimdeki sınıf ilişkilerini açıklığa kavuşturmaktır... Troçki, 'Naşe Slovo'da bu görevi doğru çözmüyor; 1905 yılındaki 'orijinal' teorisini yineliyor ve yaşamın tam on yıldan beri bu şahane teorinin yanından gelip geçmemesinin nedenleri üzerine düşünmek istemiyor.*
>
> *Troçki'nin orijinal teorisi, Bolşeviklerden, proletaryanın kararlı devrimci mücadele ve siyasi iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesi çağrısını ödünç alırken, Menşeviklerden ise köylülüğün rolünün 'yadsınması'nı ödünç alıyor"... Böylece "Troçki, gerçekte, köylülüğün rolünün 'yadsınması'ndan, köylüleri devrime uyandırmada* ***irade eksikliğini*** *anlayan Rusya'daki liberal işçi politikacılarına yardım etmektedir!" (Lenin.* Tüm Eserler, cilt 18. s. 420 vd.)

Böylece Lenin'in, sürekli devrim teorisinde, Rus devriminde köylülüğün devrimci rolünü görmezlikten gelen yarı-Menşevik bir teori gördüğü ortaya çıkıyor.

Anlaşılmaz olan, nasıl olup da bu yarı-Menşevik teorinin, "1917 yılıyla başlayarak"da olsa, Partimizin konumuyla "tümüyle ve bütünüyle çakışabilidiği"dir...

Anlaşılmaz olan, nasıl olup da Bolşevik Partimizin, donanımını, böyle bir teori "lehine değiştirebildiği"dir.

(Stalin, Muhalefet Üzerine. "Partimiz İçindeki Sosyal-Demokrat Sapma Üzerine", s. 405 vd., 1927; J. V. Stalin, Eserler, cilt 8. s. 302-303, 304 Almanca.)

D — Stalin'in, Preobrajenski'nin 1917'deki Oportünist Tutumunu Eleştirisi

Stalin, kararın 9. maddesini okur:

9- "O zaman bu devrimci sınıfların görevi, devlet iktidarını kendi ellerine almak için her çabayı göstermek ve ileri ülkelerin devrimci proleteryası ile ittifak içinde, onu barışa ve toplumun sosyalist dönüşümünün hizmetine sunmak olacaktır".

Preobrajenski: Kararın son cümlesi hakkında farklı bir formülasyon öneriyorum: "onu barışın, ve Batıda bir proleter devriminin varlığı şartlarında — sosyalizmin hizmetine sunmak". Eğer komisyon tarafından önerilen formülasyonu benimsersek, evvelce benimsediğimiz Buharin'in kararıyla çelişecektir.

Stalin: Böyle bir değişikliğe karşıyım. Sosyalizme yolu açacak ülkenin tam da Rusya olması olanağı dıştalanamaz. Şimdiye kadar hiçbir ülke, savaş zamanında Rusya'daki gibi bir özgürlük tatmamış, ve hiçbir ülke, üretimde işçi denetimini başlatmaya kalkışmamıştır. Ayrıca, devrimimizin tabanı, proletaryanın burjuvaziyle tamamen tek başına yüzyüze olduğu Batı Avrupa'dan daha geniştir. Ülkemizde ise işçiler, köylülüğün yoksul tabakaları tarafından desteklenmektedir. Son olarak, Almanya'daki devlet aygıtı, Avrupa sermayesine bizzat haraç vermekle yükümlü olan burjuvazimizin kusurlu aygıtıyla karşılaştırılamayacak derecede iyi çalışmaktadır. Yalnız Avrupa bize yol gösterebilir diyen modası geçmiş düşünceyi atmalıyız. Dogmatik Marksizm ve yaratıcı Marksizm vardır. Ben

sonuncusundan yanayım.

Başkan: Preobrajenski'nin değişiklik önergesini oylamaya koyuyorum. Önerge reddedilmiştir."

("İktidarın ele geçirilmesinden Önceki Bolşevik Parti Kongresi", VI. Parti Kongresi, Temmuz-Ağustos 1917. Moskova 1933, s. 70 vd. : Türkçisi için bkz. J. V. Stalin. Eserler, cilt III, s. 172/173, İnter Yayınları.)

E — Geçiş Sorunlarında Troçkist Kontr-Çetenin Teşhiri

Troçkizm, karşı-devrimci burjuvazinin bir öncü müfrezesidir.

Bu nedenle, Troçkizme karşı liberalizm, o yenilmiş de olsa ve yüzüne maske de taksa, işçi sınıfına karşı cürüme, ihanete varan bir budalalıktır.

Bu nedenle, bazı "edebiyatçılar"ın ve "tarihçiler"in yazınımıza yüzü maskeli Troçkist pılıpırtıyı gizlice sokma girişimleri, Bolşeviklerden kesin bir red yanıtı görmelidir.

Bu nedenle, Troçkist kaçakçılarla edebi bir tartışmaya izin verilmemelidir.

Bana öyle geliyor ki, Troçkist kaçakçı türünden "tarihçiler" ve "edebiyatçılar", şimdilik, kaçakçılık işlerini iki yönde yapmaya özen gösteriyorlar.

Birincisi, Lenin'in savaş-öncesi dönemde merkezcilik tehlikesini küçümsediğini kanıtlamaya çabalıyorlar. Dolayısıyla, Lenin'in o sıralar henüz gerçek bir devrimci olmadığını, ancak savaştan sonra, Troçki'nin yardımıyla "yeniden silahlandıktan" sonra böyle biri haline geldiğini bulup çıkarmak tecrübesiz okuyucuya bırakılıyor. Bu türden kaçakçıların tipik temsilci olarak Slutski görülebilir.

Slutski ve hempalarının, kendileriyle uzun süre uğraşmaya değmediğini yukarıda görmüştük.

İkincisi, Lenin'in savaş-öncesi dönemde, burjuva-demokratik devrimin sosyalist devrime geçmesi zorunluluğunu anlamadığını, kanıtlamaya çabalıyorlar. Dolayısıyla, Lenin'in o sıralar henüz gerçek bir Bolşevik olmadığını, böylesi bir geçişin zorunluluğunu ancak

savaştan sonra, Troçki'nin yardımıyla "yeniden silahlandıktan" sonra kavradığını bulup çıkarmak tecrübesiz okuyucuya bırakılıyor. Bu türden kaçakçıların tipik temsilcisi olarak, "SBKP(B) Tarihi Dersleri"nin yazarı Volosseviç görülebilir.

Gerçi Lenin daha 1905'te şunları yazıyordu: *"Demokratik devrimden derhal, gücümüz ölçüsünde, bilinçli ve örgütlü proletaryanın gücü ölçüsünde, sosyalist devrime geçmeye başlayacağız. Biz sürekli devrimden yanayız. Yarı yolda durmayacağız."* Gerçi Lenin'in yazılarında benzer türden olgular ve belgeler çok sayıda bulunabilir. Ama, Lenin'in yaşamına ve faaliyetine ilişkin olgular Voloseviç'leri ne ilgilendirir? Voloseviç'ler kendilerine Bolşevik süsü verdikten sonra, anti-Leninist kaçak mallarını sokabilmek, Bolşevikler hakkında yalanlar yaymak ve Bolşevik Partisinin tarihini tahrif etmek için yazıyorlar.

Görüyorsunuz ki, Voloseviç'ler de Slutski'ler ayarında.

İşte Troçkist kaçakçıların "içyüzü" budur.

Siz kendiniz de anlamalısınız ki, hizmetlerine bir tartışma kürsüsü sunarak, böyle "tarihçiler"in kaçakçılık faaliyetlerini kolaylaştırmak "Proletarskaya Revolutsiya" yazı kurulunun işi değildir.

Bana göre, yazı kurulunun görevi, Bolşevizm tarihinin sorunlarının ele alınmasını layık olduğu yüksekliğe çıkarmak, Partimizin tarihinin incelenmesini bilimsel, Bolşevik kanallara yöneltmek, Troçkistlere ve Partimizin tarihinin tüm diğer kalpazanlarına karşı artırılmış bir dikkatle karşı çıkmak ve bunların maskelerini sistemli bir biçimde düşürmektir.

Bu, bizim kendi tarihçilerimizden bazıları bile —tırnak içinde yazılmayan tarihçilerimizden, Partimizin *Bolşevik* tarihçilerinden sözediyorum—, Slutski ve Voloseviç'lerin değirmenine su taşıyan yanlışlardan arınmış olmadığı için, bir o kadar daha zorunludur. Ne yazık ki, burada, SBKP(B) tarihi üzerine kitapları, üstün yönlerine rağmen, ilkesel ve tarihsel karakterde bir dizi hata içeren Yaroslavski yoldaş da bir istisna oluşturmuyor.

(Stalin, Leninizmin Sorunları. Cilt II. "Bolşevizmin Tarihinin Bazı Sorunları Üzerine", Stalin yoldaşın "Proletarskaya Revolutsiya" gazetesi yazı kuruluna mektubu. Moskova 1934. s. 480 vd.)

IV—DEVRİMCİ BUNALIM VE BUGÜNKÜ AŞAMADA OLGUNLAŞMASI

1 — Devrimci Durum Üzerine Lenin

Marksistlere göre, devrimci bir durum olmaksızın bir devrim olanaksızdır: ama her devrimci durum da devrime götürmez. Genel konuşulduğunda, bir devrimci durumun belirtileri nelerdir? Şu üç ana belirtiyi ileri sürersek, kanımca kesinlikle yanılmış olmayız: 1) Egemen sınıflar için, egemenliklerini biçim değiştirmeden sürdürmek imkansız olduğunda; "üst katmanlar"ın şu ya da bu bunalımı, egemen sınıfın siyasetinin bir bunalımı, ezilen sınıfların hoşnutsuzluk ve kırgınlıklarının ortaya dökülmesini sağlayacak bir gedik açtığında. Bir devrim olması için, kural olarak, "alt katmanlar"ın eski biçimde"yaşamak istememeleri" yetmez, "üst katmanların" eski biçimde "yaşayamamaları" gerekir. 2) Ezilen sınıfların sıkıntıları ve sefaleti alışılmış ölçütten daha da şiddetlendiğinde. 3) Yukarıdaki nedenlerin sonucu olarak, "barışçıl" dönemlerde soyulmalarına hiç seslerini çıkarmadan katlanan, ama fırtınalı zamanlarda hem tüm bunalım durumu ve *hem de bizzat "üst katmanlar"* tarafından bağımsız tarihsel eyleme itilen kitlelerin eylemliliği oldukça çok arttığında.

Yalnızca tek tek grupların ve partilerin değil, tek tek sınıfların iradesinden de bağımsız olan bu nesnel değişiklikler olmaksızın, bir devrim —kural olarak— olanaksızdır. Bu nesnel değişikliklerin hepsine birden devrimci durum denir. Böyle bir durum 1905'te Rusya'da ve Batıdaki bütün devrimci dönemlerde vardı; gerçi aynı durum 1860'larda Almanya'da, 1859-61 ve 1879-80'de Rusya'da varolduğu halde, bu

durumlarda devrim olmadı. Niçin? Çünkü her devrimci durumdan devrim çıkmaz; bir devrim, ancak, yukarıda sayılan nesnel değişikliklerin yanısıra öznel bir değişiklik de olursa meydana gelir, yani: devrimci *sınıfın*, bunalımlı dönemlerde bile, "devrilmediği" taktirde "devrilmeyen" eski hükümeti devirmek (ya da sarsmak) için yeterince *güçlü* kitle eylemleri yapma yeteneği.

(Lenin. Seçme Eserler, cilt V. "II. Enternasyonal'in Çöküşü", s. 168 vd., 1915.)

Devrimin temel yasası, bütün devrimler tarafından ve özellikle 20. yüzyıldaki üç Rus devrimi tarafından doğrulanan devrimin temel yasası şudur: devrim olabilmesi için, sömürülen ve ezilen yığınların, eskiden olduğu gibi yaşamanın olanaksız olduğunun bilincine varmaları ve değişiklik istemeleri yetmez. Devrimin olması için, sömürücülerin eskiden olduğu gibi yaşayamaz ve hükümeti yürütemez duruma düşmeleri gerekir. Ancak *"alt katmanların" eski tarzda yaşamak istemedikleri* ve "üst katmanların" da *eski tarzda* yaşayamadıkları durumda devrim başarıya ulaşabilir. Bu gerçeği başka bir biçimde şöyle ifade edebiliriz: (sömürüleni de sömüreni de etkileyen) bir ulusal bunalım olmadan devrim olanaksızdır. Böylece, bir devrimin olabilmesi için; ilkönce, işçilerin çoğunluğunun (hiç değilse bilinçlenmiş olan ve aklı eren, siyasi bakımdan etkin işçilerin çoğunluğunun) devrimin gereğini tam olarak anlamış olmaları ve devrim uğruna hayatlarını feda etmeye hazır olmaları gerekir; bundan başka, yönetici sınıfların en geri kitleleri bile siyasi hayata sürükleyen, hükümeti zayıf düşüren ve devrimcilerin onu devirmesini olanaklı kılan bir hükümet bunalımından geçmekte olması gerekir (her gerçek devrimi belirleyen şey, o zamana kadar bilinçsiz olan emekçi ve sömürülen kitleler arasında siyasi mücadeleye atılmaya hazır insan sayısının hızla on misline ve belki de yüz misline yükselmesidir)...

... Kitleleri gerçek, tayin edici, nihai, büyük, devrimci mücadeleye *yaklaştıracak* somut yolu ya da olayların özel dönemecini bulup çıkarmak, hissetmek, doğru saptamak — işte bugünkü Komünizmin Batı Avrupa'da ve Amerika'da şu andaki baş görevi budur.

Bir örnek: İngiltere. Gerçek proleter devrimin bu ülkede ne zaman patlak vereceğini ve bugün uykuda olan büyük kitleleri en güçlü

şekilde sarsıp uyandıracak, alevlendirecek ve mücadeleye sürükleyecek *vesilenin hangisi* olacağını bilemeyiz, ve bunu kimse önceden kestiremez. Bundan ötürü, (Plehanov'un Marksist ve devrimci olduğu zamanlar söylediği gibi,) "dört ayağın da nallı" olması için, temelli hazırlayıcı bir çalışma yapmakla yükümlüyüz. Bir parlamento bunalımının "gedik" açması, "buzu" kırması mümkündür. Bunun [nedeninin — ÇN], içinden çıkılmaz karmaşıklıktaki, gittikçe daha kötüye gelişen ve sertleşen sömürgesel ve emperyalist karşıtlıklardan çıkacak bir bunalım olması da mümkündür. Ama üçüncü birşey vs., vb.de mümkündür. Burada, İngiltere'de proleter devrimin yazgısını hangi mücadelenin *tayin edeceğinden* söz etmiyoruz (bu konuda hiçbir komünistin kuşkusu yoktur, bu sorun, hepimiz için çoktan karara bağlanmıştır), burada, şu anda uykuda olan proleter kitlelerini harekete geçirecek ve onları dolaysız olarak devrime yaklaştıracak olan *vesileden* söz ediyoruz. Unutmayalım ki, örneğin Fransız burjuva cumhuriyetinde, hem uluslararası açıdan hem de iç politik durum açısından bugünkünden yüz kez daha az devrimci olan koşullar altında, halkın içsavaşın eşiğine gelmesi için, gerici askeri kliğin sayısız namussuz düzenbazlıklarından biri (Dreyfus olayı) kadar "umulmadık" ve "önemsiz" bir vesile yetmiştir! *...

... Yine bu İngiltere' de, orduda ve *"kendi"* devletinin ezilen, tam haklarına sahip olmayan milliyetleri (İrlanda, sömürgeler) arasında propaganda, ajitasyon ve örgütlenme çalışması da aynı şekilde yeni bir

---

* Sağ oportünistler, sorunun böyle Leninist, diyalektik biçimde ortaya konuşunu kavramadılar ve örgütlü kapitalizm üzerine teorilerinden yola çıkarak, devrimin ancak yeni bir emperyalist savaştan ortaya çıkabileceğini savunuyorlar. "Vladimir İlyiç", diyordu sağ oportünizmin teorisyeni Buharin, "oportünizmle veya benzeri bir günahla suçlanmaktan zerrece korkmuyordu ve muzaffer emperyalist devletlerin 'gelişip güçleneceğini' yazıyordu, öte yandan kapitalist istikrarın yol açacağı karşıtlıkları vurguluyordu. Ve —en ilginç olanı— Vladimir İlyiç, bunu müteakiben gelecek devrimci patlamayı gelecek savaşa bağlıyordu.

Büyük halk hareketlerine gelince, o, bunları en başta Doğuda arıyor, devrimci durumu ve büyük halk kitlelerinin doğrudan patlaması olanağını orada görüyordu. Tarih bu öngörüyü tümüyle doğrulamadı mı?

(Buharin. "Siyasi Vasiyetname", III. Bölüm, s. 11 vd., Rusça). - *Red.*

tarzda (sosyalist değil, komünistce, reformist değil, devrimci tarzda) ele alınmalıdır. Çünkü, kamu yaşamının bütün bu alanlarında, emperyalizm döneminde, özellikle de şimdi, halkları yorgun düşüren ve gözlerini doğrular için (yani sadece, İngiliz soyguncuların mı, Alman soyguncuların mı daha çok ülkeyi talan edeceği sorununu karara bağlamak için milyonlarca insanın öldürüldüğü ve sakat bırakıldığı [doğrusuna—ÇN] açan savaştan sonra —kamu yaşamının bütün bu alanlarında, patlayıcı maddeler çoğalmakta, ve çatışmalar, bunalımlar ve sınıf mücadelesinin keskinleşmesi için özellikle çok vesile ortaya çıkmaktadır. Hangi kıvılcımın —dünya ekonomik ve siyasi bunalımının etkisiyle bütün ülkelerde şimdi her yana uçuşmakta olan kıvılcım yığını içinden hangisinin— yangını tutuşturacağını, yani kitleleri özellikle sarsıp uyandıracağını bilmiyoruz ve bilemeyiz, ve bu yüzden biz, yeni, komünist ilkelerimizle bütün alanları, en eski, en küflü ve görünürde en kısır alanları bile "hazırlamaya" girişmekle yükümlüyüz; çünkü aksi taktirde görevimizi hakkıyla yerine getiremeyiz, çok yönlü olamayız, bütün silahlara sahip olamayız, (kamu yaşamının bütün alanlarını burjuva tarzda örgütlemiş olan — şimdi ise dezorganize eden—) ne burjuvazi üzerinde zafer kazanmak için ne de bu zaferden sonra tüm yaşamın önümüzde duran komünist dönüştürülmesi için hazırlığımızı yapmalıyız.

... Kitlelerin pratik eylemi sözkonusu olduğunda, —tabir caizse— milyonluk orduların yaklaştırılması, verili toplumun *bütün* sınıf güçlerinin *nihai ve tayin edici mücadele* için mevzilendirilmesi sözkonusu olduğunda, burada tek başına propagandist alışkanlıklarla, "saf" komünist doğruların basit tekrarıyla bir yere varılamaz. Burada, henüz kitleleri yönetmemiş olan küçük bir grubun propagandistinin aslında yaptığı gibi, bine kadar saymayı bilmek yetmez, burada milyonları, onmilyonları hesaba katmak gerekir. Burada artık yalnızca devrimci sınıfın öncüsünü ikna ettik mi diye sormakla kalınamaz, bilakis, verili toplumun tarihsel bakımdan etkin *bütün* sınıflarının, mutlaka *bütün* sınıflarının güçlerinin, tayin edici mücadelenin gerçekten olgunlaştığı ana göre mevzilenmiş olup olmadığını da sormak zorunludur, öyle ki: 1) bize düşman olan bütün sınıf güçleri yeterince şaşkınlık içinde olsunlar, birbiriyle "kan davası" içinde olsunlar, güçlerini aşan mücadeleyle yeterince zayıflamış olsunlar; 2) yalpalayan,

güvenilir olmayan, istikrarsız tüm ara gruplar, yani burjuvaziden farklı olarak küçük-burjuvazi, küçük-burjuva demokrasisi halkın gözünde yeterince teşhir edilmiş, iflasıyla pratikte yeterince gözden düşmüş olsun; 3) Proletarya içinde burjuvaziye karşı en kararlı, en yürekli devrimci eylemlerin desteklenmesi lehinde kitle hissiyatı dönüşmüş ve gittikçe güçleniyor olsun. Eğer durum buysa, o zaman-vakit devrim için olgunlaşmıştır, o zaman —yukarıda sayılan, kısaca karakterize ettiğimiz bütün koşulları doğru değerlendirdiysek ve zamanı doğru seçtiysek— zaferimiz kesindir.

(*Lenin*. Tüm Eserler, cilt 15, " 'Sol' Komünizm — Bir Çocukluk Hastalığı", s. 272 vd., 286 vd., 288 vd. 282 vd., 1920.)

" Devrimci kabarış" ile "doğrudan devrimci durum" arasına keskin bir ayrım çizgisi çizilemez. "Bu çizgiye kadar devrimci bir kabarış vardır ve çizgiden sonra — doğrudan devrimci duruma sıçrayış" denemez. Sorunu yalnızca skolastikler böyle koyabilir. Birincisi, normalde "farkına varılmadan" ikincisine geçer. Görevimiz , sözümona doğrudan devrimci durumun "gelmesi"ni *beklemeden*, proletaryayı *daha şimdiden* kararli devrimci mücadelelere hazırlamaktır.

(Stalin. "Sverdlov Üniversitesi Öğrencilerinin Sorularına Yanıtlar", Rusça, 1930; J. V. Stalin, Eserler, cilt 12, s. 166. Almanca.)

2 — Devrimci Bunalımın En Yüksek Aşaması Olarak Silahlı Ayaklanma Üzerine Lenin

Marksizmin egemen "sosyalist" partiler tarafından en kötü niyetli ve belki de en yaygın çarpıtmalarından biri, ayaklanma hazırlığının, genelde ayaklanmayı bir sanat olarak ele almanın "Blanquizm" olduğu yolundaki oportünist yalandır.

Oportünizmin önderi Bernstein, Marksizme karşı Blanquizm suçlamasını yapmış olma kötü ününü kazanmıştı, ve bugünkü oportünistler Blanquizm üzerine feryatlarıyla esasında Bernstein'ın yavan "fikirleri"ni zerre kadar yenileyip "zenginleştirmiş" olmuyorlar.

Ayaklanmayı bir sanat olarak gördüklerinden Marksistleri Blanquizmle suçlamak! Tam da Marx'ın, bu konuda, en kesin, en açık, en kati tarzda görüşlerini dile getirerek, ayaklanmayı *sanatın* ta kendisi diye nitelendirerek, ayaklanmanın bir *sanat* olarak ele alınması

gerektiğini, ilk başarıyı *kazandıktan* sonra, düşmana karşı *saldırıya* ara vermeksizin, başarıdan başarıya koşmak ve düşmanın şaşkınlığından yararlanmak gerektiğini vs., vb. belirttiği olgusunu hiçbir Marksistin inkar edemeyeceği yerde, gerçek bundan daha rezil biçimde çarpıtılabilir mi?

Muzaffer olması için, ayaklanma bir komploya, bir partiye değil, en ileri sınıfa dayanmalıdır. Bu birincisi, Ayaklanma halkın devrimci kabarışına dayanmalıdır. Bu ikincisi. Ayaklanmanın, yükselen devrimin tarihçesi içinde öyle bir *dönüm noktasına* dayanmalıdır ki, halkın en ön saflarının eylemliliği en yüksek düzeyde olsun, düşman saflarındaki ve *devrimin zayıf, yarım, kararsız dostlarının* saflarındaki *yalpalamalar* en güçlü olsun. Bu da üçüncüsü. Bu üç koşulla *Marksizm,* ayaklanma sorununun ele alınışında *Blanquizmden* ayrılır.

Ama bu koşullar bir kez veriliyse, ayaklanmayı bir sanat olarak ele almayı reddetmek, Marksizme ihanettir ve devrime ihanettir.

Tam da içinde bulunduğumuz anın, Partinin *ayaklanmayı* olayların nesnel akışı tarafından gündeme getirilmiş olarak görmekle *yükümlü* olduğu bir an olarak tanınmak zorunda olduğunu tanıtlamak için — bunu tanıtlamak için en iyi yol, karşılaştırma yöntemini kullanmak ve 3-4 Temmuz günleriyle Eylül günlerini karşı karşıya koymak olsa gerektir.

Gerçeğe karşı günah işlemiş olmadan, 3-4 Temmuz'da sorun ortaya şöyle konabilirdi: İktidarı ele geçirmek daha doğru olurdu, çünkü düşmanlarımız bizi zaten ayaklanmayla suçlayacak ve bizimle isyancılarla hesaplaşır gibi hesaplaşacaktı. Ama o sıralar bundan, iktidarı ele geçirme lehinde sonuç çıkarılmamalıydı, çünkü o sırada muzaffer bir ayaklanmanın nesnel koşulları yoktu.

1) Devrimin öncüsü olan sınıf henüz bizim tarafımızda değildi.

Başkentlerdeki işçiler ve askerler arasında çoğunluk henüz bizde değildi. Şimdi her iki Sovyette de çoğunluğa sahibiz. Bu çoğunluk *ancak* Temmuz ve Ağustos olayları, Bolşeviklerle "hesaplaşma"nın deneyimleri, Kornilov darbesinin deneyimleri tarafından yaratıldı.

2) O zamanlar tüm halkın devrimci kabarışı yoktu. Şimdi, Kornilov darbesinden sonra vardır. Taşra ve iktidarın birçok yerde

Sovyetler tarafından ele geçirilmesi bunu tanıtlıyor.

3) O zamanlar hem düşman saflarında hem de kararsız küçük-burjuvazinin saflarında büyük, genel siyasi ölçekte *yalpalamalar* yoktu. Şimdi yalpalamalar muazzamdır: baş düşmanımız, emperyalizm — müttefik emperyalizm ve dünya emperyalizmi, çünkü "müttefikler" dünya emperyalizminin başında duruyor— zafere kadar savaşla Rusya'ya karşı ayrı bir barış arasında *yalpalamaya başlamıştı.* Halk içinde çoğunluğu açıkça kaybetmiş olan küçük-burjuva demokratlarımız muazzam yalpalamaya başlamışlar, bloktan, yani Kadetlerle koalisyondan vazgeçmişlerdi..

4) Ayaklanma bu yüzden 3-4 Temmuz'da bir hata olurdu: iktidarı ne fiziksel olarak, ne de siyasi olarak koruyamayacaktık. Fiziksel olarak koruyamayacaktık, çünkü Petrograd geçici olarak elimizde olmasına rağmen, o zamanlar işçilerimiz ve askerlerimiz, Petrograd'a sahip olmak için *savaşmaya* ve *ölmeye* istekli değildi: *hem* Kerenski *hem de* Tsereteli-Çernov'a karşı "aşırı öfke", kızgın nefret daha oluşmamıştı, taraftarlarımız, biz Bolşeviklere karşı, Sosyal-Devrimcilerin ve Menşeviklerin de katıldıkları saldırıların deneyimleriyle henüz çelikleşmemişlerdi.

Siyasi olarak da 3-4 Temmuz'da iktidarı koruyamayacaktık, çünkü *Kornilov darbesinden önce* ordu ve taşra Petrograd üzerine yürüyebilirdi —ve yürürdü de.

Şimdiki tablo ise büsbütün farklıdır.

Kitleleri peşinden götürebilecek *sınıfın,* devrimin öncüsünün, halkın öncüsünün çoğunluğu bizimledir.

Halkın *çoğunluğu* bizimledir, çünkü Çernov'un istifası, köylülüğün Sosyal-Devrimcilerin blokundan (ve Sosyal-Devrimcilerin bizzat kendilerinden) *toprak alamayacağının* tek işareti olmasa da, en açık, en belirgin işaretidir. Ama bu, devrime genel bir halk devrimi karakteri kazandıran can alıcı noktadır.

Biz, hem *tüm emperyalizmin,* hem de tüm Menşevikler ve Sosyal-Devrimciler blokunun görülmemiş yalpalamaları arasında yolunu çok iyi bilen bir partinin üstün konumuna sahibiz.

Zaferimiz kesindir, çünkü halk ümitsizliğin eşiğine gelmiştir,

ama biz tüm halka "Kornilov günlerinde" önderliğimizin değerini gösterdiğimizden ve blokçulara, onların *reddettiği* bir uzlaşma *önerdiğimizden,* ve bunlar arasındaki yalpalamalar son bulmadığından, tüm halka güvenilir bir çıkar yol gösteriyoruz.

Uzlaşma önerimizin *henüz* reddedilmemiş olduğuna, "Demokratik Konferans"ın bu öneriyi *hâlâ* kabul edebileceğine inanmak çok büyük bir yanlış olurdu. *Parti,* uzlaşma önerisini *partilere* yaptı. Başka türlü yapılamazdı. *Partiler* bu öneriyi reddettiler. Demokratik Konferans ise yalnızca bir *konferanstır,* başka birşey değil. Bir şeyi unutmamak gerekir: devrimci halkın *çoğunluğu,* yoksul ve öfkeli köylülük orada temsil edilmemektedir. Bu, *halkın azınlığının* bir konferansıdır — bu apaçık gerçek unutulmamalıdır. Demokratik Konferansı bir parlamento olarak görmek istemek, çok büyük bir yanlış, bizim payımıza en kötü parlamenter kretinizm olurdu, çünkü bu konferans, kendini parlamento ve devrimin egemen parlamentosu olarak ilan etse *bile, hiçbir şeyi karara bağlayamazdı:* Karar mercii *Demokratik Konferansın dışında,* Petrograd ve Moskova'nın işçi semtlerinde bulunmaktadır.

Muzaffer bir ayaklanmanın bütün nesnel koşulları verilidir. Durumumuz o kadar elverişlidir ki, *yalnızca* ayaklanmadaki zaferimiz, halk için dünyanın en katlanılmaz şeyi olan acı dolu yalpalamalara bir son verecektir; *yalnızca* ayaklanmadaki zaferimiz, devrime karşı ayrı bir barış biçimindeki oyunu *boşa çıkaracaktır,* daha tam, daha adil, daha tez bir barış için, devrimin *yararına* bir barış için açık öneriyle boşa çıkaracaktır.

Son olarak, ayaklanmada muzaffer olduğu taktirde, yalnızca bizim Partimiz Petrograd'ı *kurtarabilecektir,* çünkü barış önerimiz reddedilip, bir ateşkes dahi elde edemezsek, o zaman *biz* "anavatan savunucuları" olacağız, o zaman biz *savaş partilerinin başına* geçeceğiz, biz tüm partilerin *"en savaşçısı"* olacağız, savaşı gerçekten devrimci tarzda yürüteceğiz. Kapitalistlerin elinden tüm ekmeklerini ve çizmelerini alacağız. Onlara yalnızca kırıntı bırakacağız ve çarık vereceğiz. Tüm ekmekleri ve çizmeleri cepheye yollayacağız.

Ve o zaman Petrograd'ı savunacağız.

Gerçekten devrimci bir savaş için hem maddi, hem manevi

yardım kaynakları Rusya'da hâlâ ölçülmez büyüklüktedir; Almanların bize en azından bir ateşkes tanıma şansı yüzde doksan dokuzdur. Ama şimdi bir ateşkes elde etmek *tüm dünyayı* yenmek demektir.

Devrimin kurtuluşu ve Rusya'nın her iki koalisyondaki emperyalistlerin "ayrı" paylaşımından kurtuluşu için Petrograd ve Moskova işçilerinin ayaklanmasının mutlak zorunluluğunu tanıdıktan sonra, birincisi, konferansta siyasi taktiğimizi olgunlaşmakta olan ayaklanma koşullarına göre ayarlamalıyız; ikincisi, Marx'ın, ayaklanmayı bir sanat olarak ele alma zorunluluğu düşüncesini tanımamızın yalnızca lafta kalmadığın kanıtlamalıyız.

Konferansta, yüksek bir sayı peşinde koşmadan ve yalpalayanları yalpalayanların kampında bırakmaktan korkmadan, Bolşeviklerin fraksiyonunu derhal sımsıkı toparlamalıyız; yalpalayanların *orada* kalması, devrim davası için, kararlı ve koşulsuz mücadele eden savaşçıların kampına katılmalarından daha yararlıdır.

Biz, uzun konuşmaların ve genelde "konuşma"nın yersizliğini, devrimin kurtarılması için derhal bir eylemin zorunlu olduğunu, burjuvaziyle bağların tamamen koparılmasının mutlak zorunlu olduğunu, şimdiki tüm hükümetin görevden alınması, Rusya'nın İngiliz ve Fransız emperyalistleri tarafından "ayrı" bir paylaşımına yataklık edenlerle tüm bağların koparılması gerektiğini ve tüm iktidarın derhal, *devrimci proletaryanın önderlik ettiği devrimci demokrasinin* eline geçmesi gerektiğini en kesin bir biçimde vurgulayan kısa bir Bolşevik deklarasyonu kaleme almalıyız.

Deklarasyonumuz, bu sonucun, şu program taslaklarıyla bağıntı içinde en kısa ve en kesin formülasyonu olmalıdır: halklara barış, köylülere toprak, vahşi kârlara el konulması, kapitalistlerin üretime vahşice zarar vermelerine dur demek.

Deklarasyon ne kadar kısa, ne kadar kesin olursa o kadar iyi. Onda şu son derece önemli iki nokta daha berrak bir şekilde vurgulanmalıdır: halk, yalpalamalardan yorulmuştur, Sosyal-Devrimcilerin ve Menşeviklerin kararsızlıkları halkın sabrını tüketmiştir; bu *partilerle* bağlarımızı kesin olarak koparıyoruz, çünkü onlar devrime ihanet ettiler.

Diğer nokta ise şudur: Derhal ilhaksız bir barış teklifi, Antant

emperyalistlerinden ve tüm emperyalistlerden derhal bağları koparmak bize ya derhal ateşkesi getirecektir, ya da tüm proletarya anavatan savunması bakış açısına geçecektir ve onun önderliği altında devrimci demokrasi, gerçekten haklı, gerçekten devrimci bir savaş yürütecektir.

Bu deklarasyonu okuduktan sonra, konuşmaya değil *karar vermeye,* karar tasarıları yazmaya değil *eyleme geçmeye* çağırdıktan sonra, tüm fraksiyonumuzu *işletmelere* ve *kışlalara göndermeliyiz:* onun yeri orasıdır; yaşamın nabzı orada atmaktadır, devrimin kurtuluşunun kaynağı oradadır, Demokratik Konferansın itici gücü oradadır.

Orada ateşli, hararetli konuşmalarla, programımızı tartışmalı ve sorunu şöyle koymalıyız: Ya Konferans bu programı *tamamen* benimser, ya da ayaklanma. Orta bir yol yok. Bekleyemeyiz. Devrim mahvoluyor.

Sorunu böyle koyar ve tüm fraksiyonumuzu işletmelerde ve kışlalarda yoğunlaştırırsak, *ayaklanmanın başlangıç anını doğru seçeceğiz.*

Ama ayaklanmayı Marksistçe, yani bir sanat olarak ele almak için, aynı zamanda, bir dakika bile kaybetmeden, ayaklanan birliklerin bir *kurmayını* örgütlemeli, güçlerimizi mevzilendirmeli, güvenilir alayları en önemli noktalara yerleştirmeli, Aleksander Tiyatrosu'nu kordon altına almalı, Peter-Paul Kalesi'ni işgal etmeli, Genelkurmay'ı ve Hükümeti tutuklamalı, subay öğrencilerine ve Vahşi Tümen'e karşı, düşmanı kentin merkezine bırakmaktansa ölmeyi tercih eden birlikler yollamalıyız; silahlı işçileri seferber etmeli, onları son, ümitsiz savaşa çağırmalıyız derhal telgraf ve telefon dairesini işgal etmeli, *bizim* ayaklanma kurmayımızı merkezi telefon dairesine nakletmeli, tüm fabrikalar, alaylar, silahlı çatışmanın bütün noktaları ile kurmayımız arasında telefon bağlantısı kurmalıyız vb.

Tüm bunlar elbette, *ayaklanma bir sanat olarak ele alınmadıkça* şu anda Marksizme ve devrime sadık kalmanın olanaksız olduğu olgusunu *örneklemek* için gösterilen yaklaşık örneklerdir.

(Lenin, Seçme Eserler, cilt VI, "Marksizm ve Ayaklanma", s. 217 vd., 1917.)

3 — Ekim Devriminin Deneyimi Temelinde Proletaryanın Zaferinin Dolaysız Koşulları

Yoldaşlar! Devrimimiz son derece kritik bir dönemden geçmektedir. Bu bunalım, olgunlaşmakta olan sosyalist dünya devriminin ve dünya emperyalizminin ona karşı mücadelesinin büyük bunalımıyla çakışmaktadır. Partimizin sorumlu önderleri öylesine muazzam bir görevle karşı karşıyadırlar ki, bunun yerine getirilmemesi, enternasyonalist proleter hareketi tam çöküşle tehdit edecektir. Şu anda herhangi bir gecikme ölüm demektir.

Uluslararası duruma bir göz atın. Dünya devriminin gelişmekte olduğu su götürmez bir gerçektir. Çek işçilerinin patlak veren öfkesi, inanılmaz bir vahşetle bastırıldı, ve bu, hükümetin son derece korkmuş olduğuna işaret etmektedir. İtalya'da, Turin'de bir kitle patlaması oldu. En önemlisi ise Alman donanmasındaki ayaklanmadır. Almanya gibi bir ülkede, ve üstelik şimdiki koşullar altında, bir devrimin karşısına çıkan zorlukları bir kere gözönüne getirin. Alman donanmasının ayaklanmasının, dünya devriminin yaklaşmasının büyük bunalımının bir işareti olduğuna kuşku yoktur. Almanya'nın yenilgisini vaaz eden şovenlerimiz, Alman işçilerinden derhal ayaklanma talep ettiklerinde, biz Rus devrimci enternasyonalistleri, 1905-1907 yıllarının deneyiminden biliyoruz ki, devrimin gelişmesi için ordudaki ayaklanmadan daha mükemmel bir işaret düşünülemez.

Alman devrimcilerinin karşısında öylece bakakaldığımıza dikkat etmek gerekir. Almanlar bize şunu diyebilirler: açıkça devrim çağrısı yapan bir tek Liebknecht'imiz var. Sesi hapisane duvarlarının ardında boğuluyor. Bir devrimin zorunluluğunu açıkça gösteren biricik gazetemiz yok; toplantı özgürlüğümüz, bir tek işçi ve asker Sovyetimiz yok. Sesimiz gerçek geniş kitlelere kadar ulaşmıyor. Ve biz, yüzde bir bile şansımız yokken, bir ayaklanmaya giriştik. Ama siz, Rus devrimci enternasyonalistleri, yarım yıllık engellenmeyen ajitasyon yaptınız, iki düzine gazeteniz var, bir dizi işçi ve asker Sovyetiniz var, her iki başkent Sovyetinde de muzaffer oldunuz, tüm Baltık Donanması ve Finlandiya'daki tüm Rus birlikleri sizden yana, buna rağmen ayaklanma çağrımıza karşılık vermiyorsunuz, ayaklanmanızın zaferle sonuçlanmasında yüzde doksan dokuz şansınız varken, emperyalist Kerenski'lerinizi devirmiyorsunuz.

Evet, böyle bir anda, bu kadar elverişli şartlarda Alman devrimcilerinin böyle bir çağrısını yalnızca... kararlarla cevaplandırırsak, Enternasyonal'in gerçek hainleri olacağız.

Şunu da ekleyelim ki, hepimiz uluslararası emperyalistlerin Rus devrimine karşı yönelik paktlarının ve komploların hızla olgunlaşmakta olduğunu pekâlâ biliyoruz. Hem askeri önlemlerle, hem de Rusya zararına bir barışla bu devrimin boğulması — işte uluslararası emperyalizmin gittikçe yaklaşmakta olduğu hedef budur. Sosyalist dünya devriminin bunalımını özellikle keskinleştiren şey işte budur, ayaklanmanın gecikmesini özellikle tehlikeli kılan —kendi payımıza: caniyane kılan, demeye hazırım— şey işte budur.

Ayrıca Rusya'nın iç durumunu da gözönüne getirin. Kitlelerin Kerenski'ye ve genellikle emperyalistlere körü körüne duydukları güvenin bir ifadesi olan küçük-burjuva reformist partilerin çöküşü tamamen akut hale gelmiştir, çöküş tam bir çöküştür. Demokratik Konferansta Sovyet kuryesinin koalisyona karşı oy vermesi, yerel köylü temsilcileri Sovyetlerinin *çoğunluğunun,* (Avksentyev'lerin ve diğer Kerenski dostlarının bulunduğu merkezi Sovyetin tersine) koalisyona karşı oy vermesi; işçi nüfusun köylülere en yakın olduğu ve % 49'dan fazlasının (ve askerlerde 17 000'den 14 000'inin) Bolşeviklere oy verdiği Moskova'daki seçimler —tüm bunlar, halk kitlelerinin Kerenski'ye ve Kerenski ve hempaları ile ittifak kuranlara olan güveninin tamamen çökmesi değil mi? Halk kitlelerinin Bolşeviklere bu oylamadan daha açık bir biçimde, bize önderlik edin, sizin izinizden gideceğiz, diyebilecekleri düşünülebilir mi?

Ama bizler, halk kitlelerinin çoğunluğunu kendi yanımıza çekmiş olan ve her iki başkent Sovyetini ele geçirmiş olan bizler, bekleyelim. Neyi bekleyelim? Kerenski'nin ve onun Kornilov generallerinin Petrograd'ı Almanlara teslim etmesini ve böylece Rus devrimini nihai olarak boğmak üzere dolaylı ya da dolaysız, açıkça ya da gizlice Buchanan ve Wilhelm'le komplo kurmasını mı?

Ama Moskova oylamasında ve Sovyetler için yapılan yeni seçimlerde halkın bize güvenini dile getirmesi, sorunun bir yönüdür. Bunun yanında adamsendeciliğin ve ilgisizliğin gittikçe arttığına dair belirtiler de görülmektedir. Bu anlaşılırdır. Bu, Kadetlerin ve onların

papağanlarının ilan ettikleri gibi devrimin çöküşü anlamına değil, bilakis, kararlara ve seçimlere karşı güvenin gittikçe azaldığı anlamına gelir. Devrimde, kitleler, önderlik yapan partilerden, laf değil fiil ister, gevezelik değil mücadelede zafer ister. Halk kitleleri arasında, Bolşevikler de diğerlerinden farklı değil; çünkü onlara olan güvenimizi dile getirdiğimiz halde, nasıl davranacaklarını bilemediler görüşünün ortaya çıkabileceği an yaklaşmaktadır...

Tüm ülkede köylü ayaklanması alevlenmektedir. Kadetlerin ve onların artçılarının ayaklanmanın önemini her türlü yolu deneyerek küçümsemeye, onu "pogrom" ve "anarşi" olarak göstermeye çalıştıkları gün gibi açıktır. Ama ayaklanma ocaklarında toprağın köylülere devredilmesine başlanması olgusu, onları yalancı çıkarmaktadır. "Pogromlar" ve "anarşi" daha şimdiye kadar böylesine mükemmel siyasi sonuçlara yolaçmamıştır. Köylü ayaklanmasının gücü şuradan anlaşılmaktadır ki, hem uzlaşmacılar hem "Dyelo Naroda" Sosyal-Devrimcileri hem de *hatta* Breşko-Breşkovskaya'lar bile, hareket kendi boylarını aşmadan onu frenleyebilmek için, toprağın köylülere devredilmesinden sözetmeye başlamışlardır.

Ama biz, (tam da son dönemde bizzat Sosyal-Devrimciler tarafından Kornilov macerasının suç ortağı olarak teşhir edilen) Kornilov'cu Kerenski'nin Kazak alaylarının *adım adım* bu köylü ayaklanmasını bastırıp bastıramayacağını bekleyelim.

Öyle görülüyor ki, Partimizin birçok önderi, hepimizin kabul edip, sonsuzca tekrarlamış olduğumuz şu şiarın önemini anlamıyor: Tüm İktidar Sovyetlere. Yarım yıllık devrim süresinde bu sloganın ayaklanma anlamına gelmediği dönemler ve anlar olmuştur. Belki de bu dönemler ve anlar, yoldaşların bir kısmının önünü karartmış ve bu şiarın, şimdi, en azından Eylül'ün ortalarından beri bizim için de *ayaklanmaya çağrıyla aynı anlama geldiğini* unutmalarına neden olmuştur.

Bu konuda en küçük bir kuşku bile olamaz. "Dyelo Naroda" bu durumu kısa süre önce "popüler" bir biçimde şöyle ifade etmiştir: "Kerenski hiçbir şekilde boyun eğmeyecektir." Eğmeyecekmiş!

"Tüm İktidar Sovyetlere" şiarı ayaklanma çağrısından başka bir şey değildir. Ve aylardan beri kitleleri ayaklanmaya, uzlaşma

siyasetinden vazgeçmeye çağıran bizler, eğer bu kitleleri, bize olan güvenini dile getirmiş olmasına rağmen, devrimin çökmesinin arifesinde ayaklanmaya götürmezsek, bunun suçu bütünüyle ve mutlaka bizde olacaktır.

Kadetler ve uzlaşmacılar, 3-5 Temmuz örneğiyle ve gittikçe artan Kara Yüzler'in vb. ajitasyonuyla korkutuyorlar. Eğer 3-5 Temmuz bir yanlış idiyse, bu da iktidarı ele almadığımızdandır. Ama inanıyorum ki bu, o zaman bir yanlış değildi; çünkü çoğunluk bizde değildi, ama şimdi bu yanlış, bir felaket olur, ve bir yanlıştan çok daha kötü bir şey olur. Kara Yüzler'in ajitasyonunun artması, olgunlaşmakta olan proleter-köylü devrimi ortamında karşıtlıkların şiddetlenmesi olarak anlaşılır bir şeydir. Ama bunu ayaklanmaya *karşı* bir kanıt olarak ileri sürmek gülünç birşeydir; çünkü kapitalistler tarafından satın alınmış olan Kara Yüzler'in iktidarsızlığı, *mücadeledeki iktidarsızlığı* için kanıt bile gerekmez. Kornilov ve Kerenski, mücadelede yalnızca Vahşi Tümene ve Kazaklara dayanabilirler. Ama artık Kazaklarda da çözülme başlamıştır; ayrıca Kazak bölgelerinin iç kısımlarındaki köylüler onları içsavaşla tehdit etmeye başlamışlardır.

Bu satırları 8 Ekim Pazar günü yazıyorum. 10 Ekim'den önce sizler bu satırları okuyamayacaksınız. Buradan geçmekte olan bir yoldaştan, Varşova Demiryolları yolcularının şunları anlattıklarını duydum: Kerenski Kazakları Petrograd üstüne sürüyor! Bu çok olasıdır, ve eğer bunu temelli araştırıp doğruluğunu tahkik etmezsek ve *Kornilov'un ikinci seferberlik alaylarının güç ve dağılımını* iyice incelemezsek, bu tamemen bizim suçumuz olacaktır.

Kerenski, iktidarın Sovyetlere geçmesini, bu Sovyet hükümeti tarafından derhal bir barış teklifi yapılmasını ve toprağın hemen köylülere verilmesini önlemek, Petrograd'ı Almanlara teslim etmek ve kendisi Moskova'ya geçmek için Kornilov birliklerini Petrograd üstüne sürmüştür! Gücümüz ölçüsünde yaygınlaştırmamız gereken ve büyük bir başarı kazanacak olan ayaklanma şiarı işte budur.

Merkez Yürütme Komitesi'nin ta Kasım'a kadar da sürüncemede bırakabileceği Tüm-Rusya Sovyetler Kongresi beklenmemelidir, bekleyip Kerenski'ye daha fazla Kornilov birlikleri getirmesi için zaman verilmemelidir. Sovyetler Kongresinde Finlandiya, donanma ve Reval

temsil edilmektedir, bunlar hep birlikte derhal donanmayı, topçuyu, mitralyözcüleri ve (örneğin Viborg'da Kerenski'nin tekrar birleştiği Kornilov'cu generallere karşı nefretinin tüm gücünü göstermiş olan) birkaç piyade alayını Petrograd yönünde, Kornilov'un alaylarına karşı herekete geçirebilirler.

Baltık donanmasının Petrograd'a doğru yönelmesinin, Almanlara cepheyi açacağı görüşünden hareketle Kornilov'un ikinci seferberlik alaylarını tepeleme olanağını kullanmamayı istemek büyük bir yanlış olur. Kornilov'cular, iftiracılar, diğer yalanları gibi bunu da söyleyeceklerdir; ama yalanlardan ve iftiralardan yılmak, bir devrimciye yakışmaz. Kerenski, Petrograd'ı Almanlara teslim edecektir, bu, gün gibi açıktır; olayların tüm seyrinden ve Kerenski'nin tüm siyasetinden çıkan bu inançtan bizi hiçbir karşı teminat vazgeçiremez.

Kerenski ve Kornilov'cular Petrograd'ı Almanlara teslim edecektir. Tam da Petrograd'ı kurtarmak için Kerenski'nin alaşağı edilmesi ve *her iki başkentin Sovyetinin* iktidarı ele geçirmesi gerekmektedir. Bu Sovyetler derhal tüm halklara barış önerecek ve böylece Alman devrimcileri karşısındaki yükümlülüklerini yerine getirecek ve Rus devrimine karşı caniyane komploların, uluslararası emperyalizmin komplolarının parçalanması yönünde tayin edici bir adım atmış olacaklardır.

Rus ve dünya devrimini, ancak Baltık Donanmasının, Finlandiya birliklerinin, Reval'ın ve Kronstadt'ın, Petrograd'daki Kornilov birliklerine karşı derhal eyleme geçmeleri kurtarabilir. Böylesi bir eylemin, birkaç gün içinde Kazak birliklerinin bir kısmının teslim olmasına, diğer kısımlarının tamamen yokedilmesine ve Kerenski'nin devrilmesine yolaçma şansı yüzde doksan dokuzdur, çünkü her iki başkentin asker ve işçileri böyle bir hareketi destekleyeceklerdir.

Gecikme ölüm demektir.

"Tüm İktidar Sovyetlere" şiarı ayaklanmanın şiarıdır. Bunun bilincinde olmadan, bunu enine-boyuna düşünmeden böyle bir şiarı kullanan, kendi kendini suçlasın. Ama ayaklanmayı sanat olarak ele almayı bilmek gerekir, Demokratik Konferans sırasında, bunda ısrar etmiştim, şimdi de ısrar ediyorum, çünkü Marksizm *bunu* öğretiyor, Rusya'daki ve tüm dünyadaki şu anki durum bunu öğretiyor.

Burada sözkonusu olan oylamalar değildir, Sol Sosyal-Devrimcileri yakınlaştırmak değildir, taşra Sovyetlerin genişletilmesi, bunların kongresi değildir. Sözkonusu olan, Petrograd, Moskova, Helsingfors, Kronstadt, Viborg ve Reval'in kararlaştırabilecekleri ve kararlaştırmak zorunda oldukları ayaklanmadır. Petrograd *önlerinde* ve Petrograd içinde, orada bu ayaklanma mümkün olduğunca ciddi, iyi hazırlanmış, hızlı ve enerjik bir biçimde kararlaştırılabilir ve yürütülebilir ve böyle olmak zorundadır.

Donanma, Kronstadt, Viborg, Reval, Petrograd üzerine harekete geçebilir, Kornilov'un alaylarını yokedebilir, her iki başkentte isyan çıkartabilir, köylülere derhal toprak veren, derhal bir barış teklifi yapan, Kerenski hükümetini yıkan bir iktidar için kitle ajitasyonunu başlatabilir, bu iktidarı da yaratabilir ve bunları yapmaya zorunludur.

Gecikme ölüm demektir.

(*Lenin*. Tüm Eserler, cilt 21, "Kuzey Bölgesi Bölge Sovyetleri Kongresi'ne Katılan Bolşevik Yoldaşlara Mektup", s. 410-416, 1917.)

Peki ama oyların dörtte birine sahip olan Bolşeviklerin, burjuvaziyle ittifak (koalisyon) kurmuş olan ve oyların dörtte üçünü elinde tutan küçük-burjuva demokratlarına karşı zafer kazanması gibi bir mucize nasıl gerçekleşebildi?

Çünkü Antant, herşeye muktedir Antant, Bolşeviklerin, tüm düşmanlarını iki yıl boyunca destekledikten sonra şimdi bu zafer olgusunu inkâr etmeye kalkışmak sadece gülünçtür.

Ama yenilenlerin ve onlarla birlikte II. Enternasyonal'in tüm taraftarlarının da, tarihsel ve siyasi olarak son derece ilginç olan soruyu, Bolşeviklerin zaferinin nedenlerinin nerede yattığı sorusunu ciddi biçimde sormalarına bile izin vermeyen şey, onların tam da bu azgın siyasi nefretidir. Burada yalnızca bayağı küçük-burjuva demokrasisi bakış açısından bir "mucize" vardır. Soru ve yanıtı, bu demokrasinin bilgisizliğinin ve önyargılarının tüm derinliğini açığa çıkarmaktadır.

Sınıf mücadelesi ve sosyalizm bakış açısından, II. Enternasyonal'in terketmiş olduğu görüş açısından bu sorunun hiçbir şüphe bırakamayacak bir yanıtı vardır.

Bolşeviklerin zaferi, her şeyden önce, proletaryanın büyük

çoğunluğunun, hem de en sınıf bilinçli, en aktif ve en devrimci kesiminin, bu ilerici sınıfın gerçek öncüsünün onların arkasında olmasıyla açıklanır.

İki başkenti, Petrograd ve Moskova'yı alalım. Burada Kurucu Meclis seçimleri için toplam 1 765 100 oy kullanıldı. Bu oylardan:

Sosyal-Devrimciler	218 000
Bolşevikler	837 000
Kadetler (Anayasacı Demokratlar)	515 400'ünü

aldı.

Kendilerine sosyalist ve sosyal-demokrat diyen küçük-burjuva demokratları (Çernov, Martov, Kautsky, Longuet, MacDonald ve hempaları) "eşitlik", "genel oy hakkı", "demokrasi", "saf demokrasi" veya "tutarlı demokrasi" tanrıçaları önünde ne kadar eğilirse eğilsinler, bununla kentle kır arasındaki *eşitsizlik* ekonomik ve siyasi olgusu ortadan kalkmaz. Bu olgu, genelde kapitalizm altında, özelde de kapitalizmden komünizme geçişte kaçınılmazdır.

Bu çağın tarihsel koşulları altında kent kıra, kır da kente eşit olamaz. Kentin kıra *önderlik etmesi,* bunun ise *kenti izlemesi* kaçınılmazdır. Burada sözkonusu olan yalnızca, "kentli" *sınıflardan hangisinin* kıra önderlik edebileceği, bu görevin üstesinden gelebileceği ve *kentin önderliğinin* hangi biçime bürüneceğidir.

Kasım 1917'de proletaryanın büyük çoğunluğu Bolşeviklerden yanaydı. Proletarya içinde Bolşeviklerle yarışmakta olan Menşeviklerin partisi, bu sıralar can damarından vurulmuştu (9 milyon oya karşılık 1,4 milyon oy, o da kendilerinin 668 000 oyunu Trans-Kafkasya'nın 700 000—800 000 oyuyla toplarsak). Ve hem de bu parti, on beş yıllık (1903-1917) bir mücadele içinde, proletaryanın öncüsünü *çelikleştiren,* aydınlatan, örgütleyen ve onu kelimenin gerçek anlamı ile devrimci bir öncü haline *getiren* bir mücadele içinde yenilmiştir. Burada birinci devrim, 1905 devrimi, daha sonraki gelişmeyi hazırlamış, her iki partinin karşılıklı ilişkilerini *pratikte* saptamış ve 1917-1919'un büyük olayları için bir genel prova rolünü oynamıştır.

Kendilerini II. Enternasyonal "sosyalistleri" olarak adlandıran küçük-burjuva demokratlar, proletaryanın "birliği" üzerine ballı

darbımesellerle bu en önemli tarihi soruyu geçiştirmeyi pek seviyorlar. Ama bu ballı lafazanlıklarla, işçi hareketi içinde 1871-1914 arasında *oportünizmin birikmiş olduğunu* unutuyorlar, oportünizmi 1914 Ağustos'unda torpilleyen nedenler üzerine, 1914-1917 yıllarında uluslararası sosyalizmdeki bölünmenin nedenleri üzerine *düşünmeyi* unutuyorlar (veya bunlar üzerine düşünmek istemiyorlar).

Proletaryanın *devrimci* kesimini en ciddi bir biçimde ve her yönüyle oportünizmin kökünün kurutulmasına ve ezilmesine hazırlamadan, proletaryanın diktatörlüğünü yalnızca düşünmek bile anlamsız olurdu. Rus devriminin bu dersi, şu sıralar proletarya diktatörlüğünü lafta kabul ederek kendilerini çamurdan kurtarmak isteyen "bağımsız" Alman sosyal-demokrasisinin, Fransız sosyalizminin vb. önderlerinin kulağına küpe olsun.

Ayrıca: yalnızca proletaryanın öncüsü, oportünizme karşı uzun, sert mücadele içinde çelikleşmiş olan yalnızca proletaryanın *devrimci* öncüsü Bolşeviklerden yana değildi. Eğer askeri bir terim kullanmak yerinde olursa, onların başkentlerde güçlü bir "vurucu birlik"i de vardı.

Tayin edici anda tayin edici yerde, ezici bir güç üstünlüğüne sahip olmak — askeri başarının bu "yasası", siyasi başarının, özellikle de devrim denilen şiddetli ve acımasız sınıf savaşının da yasasıdır.

Başkentler ya da genelde en büyük ticaret ve sanayi merkezleri (Rusya'da bunun ikisi içiçedir, ama her yerde içiçe olmaz), halkın siyasi yazgısını önemli ölçüde belirler, elbette, bu merkezlerin yeteri kadar yerel, kırsal güçler tarafından, derhal olmasa da, desteklenmesi kaydıyla.

Her iki başkentte, Rusya'nın en önemli ticaret ve sanayi merkezlerinde, Bolşevikler ezici, kesin bir güç üstünlüğüne sahiptiler. Buralarda Sosyal-Devrimcilerin *neredeyse dört katı* taraftarımız vardı. Buralarda *Sosyal-Devrimcilerin ve Kadetlerin toplamından daha fazla* gücümüz vardı. Üstelik hasımlarımız dağınıktı, çünkü Kadetlerin Sosyal-Devrimciler ve Menşeviklerle (ki bunlar Petrograd'da oyların toplam yüzde üçünü almışlardı) "koalisyon"u, emekçi kitleler arasında son derece gözden düşmüştü. O sıralar Sosyal-Devrimcilerin ve Menşeviklerin Kadetlerle birlikte bize karşı *gerçek* bir birliğinden söz bile edilemezdi.* Kadetlerle bir blok kurma düşüncesine sosyal-devrimci

* *İlginç olan bir nokta da , yukarıdaki verilerden ortaya çıkan, küçük-burjuvazinin ve burjuvazinin partilerinin müthiş dağınıklığı karşısında proletarya partisinin birliği ve bölünmezliğidir.*

ve Menşevik işçi ve köylülerden yüz defa daha yakın olan Sosyal-Devrimcilerin ve Menşeviklerin önderleri bile, bilindiği gibi, Bolşeviklerle, Kadetlerin *olmadığı* bir koalisyon yapmayı düşünüyorlardı (ve 1917 Kasım'ında bizle bu konuda pazarlığa giriyorlardı)!

1917 Ekim-Kasım'ında başkentleri *kesinkes* ele geçirmiştik, çünkü ezici bir güç üstünlüğüne sahiptik ve hem Bolşevik "ordular"ın silah altına çağrılması, yoğunlaştırılması, eğitilmesi, sınanması ve çelikleştirilmesi sayesinde, hem de "düşman" "orduları"nın dağılması, yorgun düşmesi, çözülmüşlüğü ve moral bozukluğunun sonucu olarak siyasi bakımdan en sağlam bir biçimde hazırlıklıydık.

Ama hızlı, tayin edici bir darbeyle, her iki başkenti, (hem ekonomik hem de siyasi bakımdan) tüm kapitalist devlet mekanizmasının bu iki merkezini kesinlikle ele geçirme olanağımız var olduğundan, bu sayede bürokrasinin ve "aydınlar"ın umutsuz direnişlerine rağmen, sabotajlara vb. rağmen, devlet iktidarının merkezi aygıtının yardımıyla proleter *olmayan* emekçi kitlelere, proleteryanın onların tek güvenilir müttefiki, dostu ve önderi olduğunu *eylemlerle kanıtlayabildik.*

Ne var ki, bu en önemli soruna —proletaryanın, proleter olmayan emekçi kitleler karşısındaki tutumuna— geçmeden önce, *orduyu* da biraz ele almamız gerekiyor.

Emperyalist savaş sırasında ordu, halkın güçlerinin en seçkin unsurlarını içinde toplamıştı. Ve II. Enternasyonal oportünistler güruhu* (yalnızca sosyal-şovenler, yani doğrudan "anavatan savunması"ndan yana olan Scheidemann ve Renaudel'ler değil, "merkezciler" de) sözleri ve eylemleriyle ordunun Alman ve İngiliz-Fransız gruplarının emperyalist haydutlarının önderliğine tabi olmasını pekiştirirken, gerçek proleter devrimciler, Marx'ın 1870 yılında yazmış olduğu şu sözleri asla unutmadılar: "Burjuvazi, proletaryayı silah kullanımında talim ve terbiye eder". Bir emperyalist savaş, yani her iki taraflı soygun savaşı sırasında "anavatan savunması"ndan ancak sosyalizmin Avusturyalı-Alman ve İngiliz-Fransız hainleri sözedebilirlerdi. Ama proleter devrimciler (1914 Ağustos'undan beri)

* *Basılı metinde: "oportünist önderler" -Red.*

bütün dikkatlerini, orduyu devrimcileştirmeye, ondan burjuvazinin emperyalist haydutlarına *karşı* yararlanmaya, iki emperyalist haydutlar grubu arasındaki haksız ve soyguncu savaşı, her ülkenin proletaryasının ve ezilen kitlelerinin "kendi", "ulusal" burjuvazilerine karşı haklı, meşru mücadelesine dönüştürmeye vermişlerdir.

Sosyalizmin hainleri, 1914-1917 yılları arasında, ordulardan *her* ulusun emperyalist hükümetine *karşı* yararlanmak konusunda *hazırlık yapmamışlardır*.

Ama Bolşevikler, tüm bunları 1914 Ağustos'undan beri bütün propaganda, ajitasyon ve illegal örgütsel çalışmalarıyla hazırlamışlardır. Sosyalizmin hainlerinin, tüm ulusların Scheidemann ve Kautsky'lerinin, orduların Bolşevik ajitasyonla *dağılacağı* üzerine lafazanlıklarla bu konuyu geçiştirdikleri kendiliğinden anlaşılırdır. Ama biz, yükümlülüğümüzü yerine getirdiğimizden, sınıf düşmanlarımızın saflarını dağıttığımız ve *onun* saflarındaki silahlı işçi ve köylü kitleleri sömürücülere karşı *mücadeleye* kazandığımızdan dolayı *gurur* duymaktayız.

Çalışmalarımızın sonuçları, ordunun da katıldığı ve 1917 Kasım'ında yapılan Kurucu Meclis seçimlerinde de gün ışığına çıkmıştır.

Bu seçimlerin başlıca sonuçlarını N.V. Svyatitski'nin belirttiği gibi veriyoruz:

1917 Kasım Kurucu Meclis Seçimlerinde Kullanılan Oy Sayısı
(Bin olarak)

Ordu ve Donanma	Sosyal-Devrimciler	Bolşevikler	Kadetler	Ulusal ve diğer gruplar	Toplam
Kuzey Cephesi	240,0	480,0	—	60,00**	780,0
Batı Cephesi	180,6	653,4	16,8	125,2	976,0
Güney-Batı Cephesi	402,9	300,1	13,7	290,6	1007,4
Romanya Cephesi	679,4	167,0	21,4	260,7	1128,6
Kafkasya Cephesi	360,0	60,0	—	—	420,0
Baltık Donanması	—	(120,0)*	—	—	(120,0)*
Karadeniz Donan.	22,2	10,8	—	19,5	52,5
Toplam:	1885,1	1671 + (120,0)* — 1791,3	51,8 + ?	756,0	4364,5 + (120,0)* + ?

* Bu rakam tam değildir, iki Bolşevik seçilmiştir. Svyatitski, ortalama

Sonuç: Sosyal-Devrimciler 1.885100 oy, Bolşevikler 1 671 300 oy almışlardır. Bu ikincisine, Baltık Donanmasının (yaklaşık) 120 000 oyunu da eklersek, Bolşeviklerin oyu 1 791 300 olmaktadır.

Buna göre Bolşeviklerin aldığı oy, Sosyal-Devrimcilerin oyundan çok *az* değildir.

Demek ki, 1917 Ekim-Kasım'ında ordunun *yarısı Bolşevikti.*

Böyle olmasaydı muzaffer olamazdık.

Ne var ki, orduda tüm oyların hemen hemen yarısını alırken, *başkentlere yakın olan* veya genelde çok uzak olmayan cephelerde ezici bir çoğunluğa sahiptik. Kafkasya Cephesini saymazsak, Bolşevikler, Sosyal-Devrimciler karşısında çoğunluğa sahiptiler. Ama Kuzey ve Batı Cephesini alırsak görürüz ki, Sosyal-Devrimcilerin 420 000 oyuna karşılık Bolşeviklerin *1 milyondan fazla oyu* vardı.

Dolayısıyla Bolşevikler Kasım 1917'de aynı şekilde ordu içinde de, kendilerine tayın edici yerde ve tayin edici anda belirleyici bir güç üstünlüğü sağlayan *siyasi* bir "vurucu birlik"e sahip bulunuyorlardı. Proletaryanın Ekim Devrimi'ne karşı, siyasi iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesine karşı ordunun herhangi bir direnişinden — Bolşeviklerin Kuzey ve Batı cephelerinde muazzam bir güç üstünlüğüne sahip olduğu, merkezden çok uzak öteki cephelerde ise *köylüleri Sosyal-Devrimci Partiden koparıp kazanmak* için zaman ve olanakları olduğu gözönünde bulundurulduğunda— bahsedilemez. Ama bu konuyu biraz sonra ele alacağız.

Kurucu Meclis seçimleriyle ilgili veriler temelinde, Bolşeviklerin muzaffer olmasına yardımcı olan üç koşulu incelemiş bulunuyoruz: 1) proletarya içinde ezici bir çoğunluk; 2) ordunun nerdeyse yarısı; 3) tayin edici anda tayin edici yerlerde, yani başkentlerde ve merkezlere yakın olan cephelerde ezici bir güç üstünlüğü.

---

olarak her seçilen için 60 000 oy hesaplıyor. Bu nedenle de ben 120 000 rakamını alıyorum.

** Karadeniz Donanmasından 19 500 oyu hangi partinin aldığı söylenmiyor. Bu sütundaki diğer rakamlar besbelliki nerdeyse tümüyle Ukraynalı sosyalistlere aittir, çünkü 10 Ukraynalı sosyalist ve 1 sosyal-demokrat (yani Menşevik) seçilmiştir.

Eğer Bolşevikler proleter *olmayan* emekçi kitlelerin çoğunluğunu kendi tarafına çekememiş, onları Sosyal-Devrimci ve diğer küçük-burjuva partilerin elinden koparıp kazanmamış olsalardı, bu koşullar ancak çok kısa ömürlü ve kesin olmayan bir zafer kazanmalarını sağlayabilirdi.

Esas sorun işte budur.

Ve II. Enternasyonal "sosyalistleri"nin (küçük-burjuva demokratları diye okuyun) proletarya diktatörlüğünü anlayamamalarının baş nedeni, *proleter olmayan kitlelerin proletaryaya kazanılabilmesi ve kitlelerin burjuvazinin ve küçük-burjuva partilerin elinden çekip alınabilmesi için, devlet iktidarının bir sınıfın, proletaryanın elinde bir silah haline gelebileceği ve gelmek zorunda olduğunu* kavramamalarında yatmaktadır.

(Lenin. Seçme Eserler, cilt VI, "Kurucu Meclis Seçimleri ve Proletarya Diktatörlüğü", s. 475-482 vd., 1919.)

4 — Bugünkü Aşamada Proleter Devrimin Gelişmesi

A — Dünya Kapitalizminin Sürekli Bunalımı ve Sovyetler Birliği'nin Dış Durumu

Yoldaşlar! XVI. Parti Kongresinden beri üç yıldan fazla zaman geçti. Bu çok uzun bir dönem değildir. Ama, içerik bakımından herhangi bir başkasından çok daha zengindir. Kanımca, son on yılın hiçbir dönemi, olaylar açısından bu dönem kadar zengin olmadı.

Ekonomik alanda bu yıllar, dünya ekonomisinin sürekli bunalım yılları oldu. Bunalım, yalnız sanayii kapsamakla kalmadı, tüm tarımı da içine aldı. Bunalım, yalnız üretim ve ticaret alanında ortalığı kasıp kavurmadı. O, kredi sistemi ve para dolaşımı alanlarına da sıçrayarak, ülkeler arasında varolan kredi ve para ilişkilerini altüst etti. Daha önceleri, şurda burda, bir dünya ekonomik bunalımının olup olmadığı henüz tartışılırken, bugün artık bu konuda bir tartışma yok, çünkü bunalım ve onun yıkıcı etkileri o kadar açık-seçik gün yüzüne çıkıyor. Şu anda tartışma, başka bir nokta üzerinde, yani bunalımdan çıkılabilir mi çıkılamaz mı, ve eğer çıkılabilirse, o zaman ne yapmak gerekir? noktası üzerinde yürüyor.

Siyasi alanda bu yıllar, gerek kapitalist ülkeler arasındaki, gerekse bu ülkelerin kendi içindeki ilişkilerin daha da keskinleştiği yıllar oldu. Uzak Doğu'daki ilişkileri keskinleştiren, Japonya'nın Çin'e karşı savaşı ve Mançurya'yı işgali; Avrupa'daki ilişkileri keskinleştiren, Alman faşizminin zaferi ve intikam düşüncesinin üstün gelmesi; silahlanmalara ve bir emperyalist savaşın hazırlıklarına yeni bir hız veren, Almanya ve Japonya'nın Milletler Cemiyeti'nden çıkması; devrimci bir bunalımın olgunlaşmakta olduğunu ve faşizmin uzun ömürlü olamayacağını bir kez daha gösteren, faşizmin İspanya'daki yenilgisi — bunlar, rapor döneminin en önemli olgularıdır. Burjuva pasifizminin son demlerinde olmasında ve silahsızlanma eğilimlerinin yerini, açık ve dolaysız silahlanma ve yeniden silahlanma eğilimlerinin almasında şaşılacak hiçbir şey yok.

Ekonomik sarsıntıların ve askeri-siyasi felaketlerin azgın dalgaları ortasında SSCB, tek başına kaya gibi dimdik durmakta ve sosyalist inşa ve barışın korunması uğruna mücadele eserini sürdürmektedir. Orada, kapitalist ülkelerde ekonomik bunalım hâlâ ortalığı kasıp kavururken, SSCB'nde gerek sanayide gerek tarımda atılımlar sürüp gitmektedir. Orada, kapitalist ülkelerde, dünyayı ve nüfuz alanlarını yeniden paylaşmak için yeni bir savaş için hummalı bir şekilde silahlanılırken, SSCB, savaş tehlikesine karşı ve barış uğruna sistematik, ısrarlı mücadeleye devam etmektedir, ve SSCB'nin bu alandaki çabalarının başarısız olduğu söylenemez.

Şu sırada, uluslararası durumun genel tablosu budur.

Şimdi kapitalist ülkelerin ekonomik ve siyasi durumlarına ilişkin en önemli verilerin incelenmesine geçelim.

1 — Kapitalist Ülkelerde Ekonomik Bunalımın Seyri

Kapitalist ülkelerdeki şimdiki bunalım, benzer bütün bunalımlardan, diğer şeylerin yanısıra, en uzun süren ve en müzmin bir bunalım olmasıyla ayrılıyor. Eskiden bunalımlar bir-iki yıl içinde sona ererken, şimdiki bunalım daha şimdiden beş yıldır sürüyor, kapitalist ülkelerin ekonomisini yılbeyil kırıp geçiriyor, onun daha önceki yıllarda biriktirmiş olduğu yağı emip bitiriyor. Bu bunalımın, bütün bunalımların en ağırı olmasında şaşılacak bir şey yok.

Şimdiki sanayi bunalımının duyulmadık derecede müzmin

olması neyle açıklanır?

Bu, herşeyden önce, sanayi bunalımının istisnasız tüm kapitalist ülkeleri kapsamış ve kimi kapitalist ülkelerin diğerleri zararına manevralar yapmasını güçleştirmiş olmasıyla açıklanır.

Bu, ikinci olarak, sanayi bunalımının, istisnasız bütün tarım ülkelerini ve yarı-tarımsal ülkeleri kapsamış olan tarım bunalımıyla içiçe geçmiş olmasıyla açıklanır, ki bu da sanayi bunalımını kaçınılmaz olarak daha da karmaşıklaştırmak ve derinleştirmek zorundaydı.

Bu, üçüncü olarak, tarım bunalımının, hayvancılık da dahil olmak üzere, tarımın bütün dallarını sarmasıyla, tarımın küçülmesine, makinelerden kol emeğine geçilmesine, traktörün yerine atın geçirilmesine, kimyasal gübre kullanımında büyük bir sınırlamaya gidilmesine, hatta kimi zaman bundan toptan vazgeçmeye yolaçmasıyla açıklanır, ki bu da sanayi bunalımını daha da sürüncemede bırakmıştır.

Bu, dördüncü olarak, sanayide egemen olan tekelci kartellerin, metaların fiyatlarını yüksek tutma çabalarıyla açıklanır, ki bu da bunalımı özellikle ağırlaştıran ve meta stoklarının emilmesini engelleyen bir husustur.

Ve bu, son olarak —ve esas mesele budur—, sanayi bunalımının, kapitalizmin *genel* bunalımı zemini üzerinde, kapitalizmin gerek bellibaşlı ülkelerde gerekse sömürgelerde ve bağımlı ülkelerde savaştan ve Ekim Devrimi'nden önce sahip bulunduğu güce ve sağlamlığa artık sahip olmadığı ve olamadığı bir anda, ve kapitalist ülkeler sanayiinin emperyalist savaştan, işletmelerin üretim kapasitesinden tam olarak yararlanamamak ve artık başından atması mümkün olmayan milyonlarca işsizler ordusu gibi müzmin bir hastalık mirası devraldığı bir anda patlak vermesiyle açıklanır.

İşte şimdiki sanayi bunalımının böylesine müzmin karakterli olmasını belirleyen hususlar bunlardır.

Bunalımın, üretim ve ticaret alanlarıyla sınırlı kalmayıp, bilakis kredi sistemini, para birimi sistemini, borç yükümlülükleri alanını vs. de kapsaması ve gerek tek tek ülkeler arasında, gerekse tek tek ülkeler içindeki sosyal gruplar arasında geleneksel ilişkileri yoketmesi olgusu da bu hususlarla açıklanır.

Burada, meta fiyatlarının düşüşü büyük bir rol oynadı. Tekelci kartellerin direnişine rağmen, fiyatlar bir tabii afet gücüyle gittikçe daha fazla düştü, en başta ve en çok da örgütsüz meta sahiplerinin, köylülerin zanaatkârların, küçük kapitalistlerin metalarının fiyatı düştü, örgütlü meta sahiplerinin, kartellerde birleşmiş kapitalistlerin metalarının fiyatları ise ancak kademe kademe ve daha az derecede düştü. Fiyatların düşmesi, borçluların (sanayiciler, zanaatkârlar, köylüler vb.) durumunu dayanılmaz, buna karşılık, alacaklıların durumunu akıl almaz derecede ayrıcalıklı kıldı. Böyle bir durum, firmaların ve tek tek girişimcilerin çok geniş ölçülerde iflasına yolaçmak zorundaydı ve gerçekten de öyle oldu. Bu nedenle son üç yılda Birleşik Devletler'de, Almanya'da, İngiltere'de Fransa'da on binlerce anonim ortaklık yokoldu. Anonim ortaklıkların iflasını, para birimlerinin değer kaybetmesi, izledi, ki bu, borçluların durumunu biraz hafifletti. Para birimlerinin değer kaybetmesini, devlet tarafından meşru sayılan, gerek dış, gerek iç borçların ödenmemesi izledi. Almanya'da *Darmstadter Bank* ve *Dresdner Bank,* Avusturya'da *Creditanstalt* gibi bankaların, İsveç'teki Kreuger konserni, Birleşik Devletler'deki Insull konserni vb. gibi konsernlerin çöküşü herkesçe bilinen şeylerdir.

Açıktır ki, kredi sisteminin temellerini sarsan bu görüngüleri, kredilerin ve dış borçların ödenmesinin durdurulmasını, müttefikler arası borçların ödenmesinin durdurulmasını, sermaye ihracının durdurulmasını, dış ticarette yeni bir gerileme, meta ihracında yeni bir gerileme, dış pazarlar uğruna mücadelenin sertleşmesi, ülkeler arasında bir ticaret savaşı ve — damping izlemek zorundaydı ve gerçekten de izledi. Evet, yoldaşlar, damping. Burada sözünü ettiğim, Avrupa ve Amerika'nın saygıdeğer parlamentolarının saygıdeğer üyelerinin daha yakın zamanlara değin, sesleri kısılasıya kadar bağırıp çağırdıkları sözümona Sovyet dampingi değildir. Sözünü ettiğim, gerçek dampingdir, bugün hemen hemen bütün "uygar" devletlerce uygulanan ve bu yiğit ve saygıdeğer milletvekillerinin pek akıllıca bir davranışla sessizlikle geçiştirdikleri gerçek dampingdir.

Sanayi bunalımının, üretim alanının dışında da kendini

hissettiren bu felaketli yan görüngülerinin de tekrar bu bunalım üzerinde, onu derinleştirmek ve ağırlaştırmak biçiminde etkili olmaktan geri kalamayacağı da açıktır.

Sanayi bunalımının seyrinin genel tablosu budur.

İşte rapor döneminde sanayi bunalımının seyrini örnekleyen, resmi materyallerden alınmış bazı rakamlar:

Sanayi Üretiminin Hacmi
(1929'a oranla yüzde olarak)

	1929	1930	1931	1932	1933
SSCB	100.0	129.7	161.9	184.7	201.6
Birleşik Devletler	100.0	80.7	68.1	53.8	64.9
İngiltere	100.0	92.4	83.8	83.8	86.1
Almanya	100.0	88.3	71.7	59.8	66.8
Fransa	100.0	100.7	89.2	69.1	77.4

Gördüğünüz gibi bu tablo, ayrıca açıklama yapmaya gerek bırakmıyor.

En önemli kapitalist ülkelerin sanayii 1929 düzeyine oranla yıldan yıla gerilerken ve ancak 1933'te, o da 1929 düzeyine ulaşmaktan çok uzak olmak üzere, biraz toparlanmaya başlamışken, SSCB sanayii yılbeyil büyümüştür ve kesintisiz bir yükseliş seyri izlemektedir.

En önemli kapitalist ülkelerin sanayii, üretim hacminde, 1933 yılı sonunda, 1929 yılı düzeyine oranla, ortalama % 25 ve daha fazla bir *gerileme* gösterirken, SSCB sanayii bu zaman zarfında *iki katından* fazlaya çıkmıştır, yani %100'den fazla artmıştır. *(Alkışlar.)*

Bu tabloya göre hüküm verilecek olursa, dört kapitalist ülke arasında en elverişli durumda olanın İngiltere olduğu sanılabilir. Oysa bu tam doğru değildir. Bu ülkelerin sanayileri ele alınıp savaş-öncesi düzeyle karşılaştırılacak olursa, biraz farklı bir görünüm elde edilir.

İşte ilgili tablo:

Sanayi Üretiminin Hacmi
(Savaş-öncesi düzeyine oranla yüzde olarak)

	1913	1929	1930	1931	1932	1933
SSCB	100.0	194.3	252.1	314.7	359.0	391.9
Birleşik Devletler	100.0	170.2	137.3	115.9	91.4	110.2
İngiltere	100.0	99.1	91.5	83.3	82.5	85.2
Almanya	100.0	113.0	99.8	81.0	67.6	75.4
Fransa	100.0	139.0	140.0	124.0	96.1	107.6

Gördüğünüz gibi, İngiltere ve Almanya'nın sanayii hâlâ savaş-öncesi düzeye erişmemiştir, Birleşik Devletler ve Fransa bu düzeyi birkaç-kerte geçmişlerdir, SSCB ise bu dönem zarfında sanayi üretimini, savaş-öncesi düzeye göre %290'dan fazla yükseltmiş, artırmıştır. *(Alkışlar.)*

Ama bu tablolardan bir başka sonuç daha çıkmaktadır.

En önemli kapitalist ülkelerin sanayii 1930'dan ve özellikle 1931'den beri sürekli geriler ve 1932'de en düşük noktasına varırken, 1933'te biraz toparlanmaya ve büyümeye başlamıştır. 1932 ve 1933 için aylık veriler alınırsa, bunların bu sonucu daha da pekiştirdikleri görülür, çünkü bu rakamlar, bu ülkelerin sanayiinin, 1933 yılı süresindeki üretim dalgalanmalarına rağmen, 1932 yazında ulaşmış bulunduğu en düşük noktaya geri dönme eğilimini göstermediğini kanıtlamaktadır.

Bu ne anlama gelir?

Bu şu anlama gelir ki, en önemli kapitalist ülkelerin sanayii, besbelli ki en düşük noktayı geride bırakmıştır, ve 1933 yılı boyunca bu en düşük noktaya artık yeniden dönmemiştir.

Kimileri bu görüngüyü, savaş-enflasyon konjonktürü gibi salt yapay faktörlerin etkisine bağlamaya eğilim göstermektedirler. Burada savaş-enflasyon konjonktürü az rol oynamamıştır, buna kuşku yoktur.

Bu, özellikle Japonya için geçerlidir, orada bu yapay faktör, bazı sanayi dallarının, esas olarak da silah sanayiinin belirli bir canlanmasında en önemli ve tayin edici faktörü oluşturur. Ama herşeyi savaş-enflasyon konjonktürü ile açıklamak kaba bir hata olurdu. Böyle bir açıklama salt şu yüzden bile yanlış olurdu ki, benim tarafımdan karakterize edilen sanayideki belirli değişiklikler, tek tek ve tesadüfi bölgelerde değil, bilakis bütün ya da hemen hemen bütün sanayi ülkelerinde, bunlar arasında sağlam para sahibi ülkeler de olmak üzere, gözlemlenmektedir. Burada, savaş-enflasyon konjonktürünün yanında, kapitalizmin iç ekonomik güçlerinin etkisinin de etkili olduğu besbellidir.

Kapitalizm, işçilerin emek yoğunluğunu artırma yoluyla sömürülmelerini artırarak *işçilerin sırtından;* emeklerinin ürünü olan maddeler üzerinde, gıda maddeleri ve kısmen de hammaddeler üzerinde en düşük fiyat politikası uygulayarak *çiftçilerin sırtından;* emeklerinin ürünlerinin, esas olarak hammaddelerin ve sonra da gıda maddelerinin fiyatlarını daha da düşürerek *sömürge ve ekonomik bakımdan zayıf ülkelerin köylülerinin sırtından,* sanayiin durumunu biraz hafifletmeyi başardı.

Bu, bunalımdan, yeni bir atılımı, sanayiin yeni bir açılıp gelişmesini beraberinde getiren olağan bir durgunluğa geçişin sözkonusu olduğu anlamına mı gelir? Hayır, bu anlama gelmez. Her halükârda, şu sırada, kapitalist ülkelerde sanayiin yeni bir atılımının başlangıcını sözkonusu edecek ne dolaysız ne de dolaylı bir işaret yoktur. Dahası: Her bir şey, böyle işaretlerin, en azından yakın gelecekte, olamayacağını gösteriyor. Böyle işaretler olamaz, çünkü kapitalist ülkelerin sanayiinin biraz ciddi bir kalkınmasını imkansız kılan bütün elverişsiz koşullar etkili olmakta devam ediyor. *Ekonomik bunalımın,* onun temeli üzerinde cereyan ettiği kapitalizmin süregiden *genel* bunalımı sözkonusudur, işletmelerin müzmin eksik üretimi, müzmin kitlesel işsizlik, sanayi bunalımının tarım bunalımıyla içiçe geçmesi, genellikle bir atılımın başlangıcını bildiren, sabit sermayenin biraz ciddi bir yenilenmesine doğru herhangi bir eğilimin bulunmayışı sözkonusudur.

Burada, sanayiin gerileyişinin en aşağı noktasından, sanayi bunalımının en aşağı noktasından, bir durağanlığa, ama olağan bir

durağanlığa değil, yeni bir atılıma ve sanayiin açılıp serpilmesine götürmeyen, ama sanayi gerilemenin en düşük noktasına doğru da geri götürmeyen, özel bir tür durağanlığa geçişle karşı karşıya bulunduğumuz besbellidir.

2 — Kapitalist Ülkelerde Politik Durumun Kötüleşmesi

Uzayan bu ekonomik bunalım, iç planda olduğu kadar uluslararası ölçüde de kapitalist ülkelerin siyasal durumunun şimdiye kadar görülmedik biçimde tehlikeli bir durum alması sonucunu doğurdu.

Dış pazarlar uğruna mücadelenin alevlenmesi, özgür ticaretin son kalıntılarının ortadan kalkması, koruyucu gümrük tarifeleri, ticaret savaşı, kambiyolar savaşı, damping ve daha başka bunlara benzer, iktisat politikasında aşırı bir *milliyetçiliği* dışa vuran önlemler, ülkeler arası ilişkileri son derece gerginleştirdi, askeri çatışmalara elverişli bir zemin yarattı ve dünyanın ve nüfuz bölgelerinin en güçlü devletler yararına yeniden paylaşılmasının aracı olarak savaşı gündeme getirdi.

Japonya'nın Çin'e karşı savaşı, Mançurya'nın işgali, Japonya'nın Milletler Cemiyeti'nden ayrılması ve Kuzey Çin'de ilerlemesi, durumu büsbütün ağırlaştırdı. Sonuç: Pasifik Okyanusu için mücadelenin hızlanması, Japonya'nın Birleşik Devletler'in, İngiltere'nin ve Fransa'nın deniz kuvvetlerini artırıp silahlandırmaları.

Almanya'nın Milletler Cemiyeti'nden ayrılması ve intikam heyulâsı, Avrupa'da durumun ağırlaşmasına ve silahlanmanın artmasına yeni bir hız verdi.

Burjuva pasifizminin bugün acınacak bir biçimde yerinde saymasında, silahsızlanma üzerine gevezeliklerin yerini ise silahlanma ve yeniden silahlanma üzerine "iş" görüşmelerinin almasında şaşılacak hiçbir şey yoktur.

Tıpkı 1914'te olduğu gibi, savaş tutkunu emperyalizmin partileri, savaş ve intikam partileri, yeniden ön planda boy gösteriyorlar.

Her şey gözle görülür bir biçimde yeni bir savaşa doğru gidiyor.

Bu aynı etkenlerin işleyişi sonucu kapitalist ülkelerin iç durumu daha da ağırlaşıyor. Dört yıllık sanayi bunalımı işçi sınıfını tüketti ve umutsuzluğa sürükledi. Dört yıllık tarım bunalımı, köylülüğün yoksul

tabakalarını, yalnız en önemli kapitalist ülkelerde değil, özellikle sömürge ve bağımlı ülkelerde de tamamıyla yıkıma sürükledi. İşsizlerin sayısını az göstermek amacıyla yapılan bütün istatistik hilelerine rağmen, burjuva kurumlarının resmi verilerine göre, işsiz sayısı, Avrupa'nın öteki ülkelerini saymazsak, İngiltere'de 3 milyona, Almanya'da 5 milyona, Birleşik Devletler'de 10 milyona ulaşıyor. Bu rakamlara, sayıları 10 milyonu aşan kısmi işsizleri ekleyiniz; yıkıma uğrayan köylüleri de ekleyiniz, emekçi kitlelerin yoksulluk ve umutsuzluğunun yaklaşık bir tablosunu elde edersiniz. Halk kitleleri, henüz kapitalizme saldırıya geçme noktasına gelmiş değillerdir; ama bu saldırı düşüncesi kitlelerin bilincinde olgunlaşıyor, bundan kuşku duymak olanaksızdır. Örneğin, faşist rejimi deviren İspanyol Devrimi, Çin ve yabancı burjuvazinin birleşik karşı-devriminin durduramadığı, Çin'de Sovyet bölgelerinin artması gibi olaylar, buna açık bir biçimde tanıklık ediyor.

Doğrusunu isterseniz, kapitalist ülkelerin egemen sınıflarının, parlamentarizmin ve burjuva demokrasisinin en son izlerini, zorbalara karşı mücadelesinde işçi sınıfının yararlanabileceği bu kalıntıları yıkmaya ve yerle bir etmeye böylesine kendilerini vermelerini; Komünist Partileri illegaliteye itmelerini ve diktatörlüklerini elde tutmak için açıkça terörist yöntemlere geçmelerini açıklayan da budur.

Bugünün emperyalist politikacılarının en birinci uğraşları, dış politikanın başlıca ögeleri olarak şovenizm ve savaş hazırlığı; iç politikada ise gelecek savaşın cephe gerisini kuvvetlendirmek için zorunlu çare olarak işçi sınıfı üzerinde baskı ve terördür.

Savaş tutkunu burjuva politikacıları arasında, faşizmin bugün en moda konu haline gelmesinde şaşılacak hiçbir şey yok. Yalnızca genellikle faşizmden sözetmiyorum, her şeyden önce Alman tipi faşizmden, en ince ayrıntılarına kadar yapılmış bir incelemenin bile en ufacık bir sosyalizm atomuna rastlamasına olanak vermediğine göre, yanlış olarak nasyonal (ulusal) sosyalizm denilen bu faşizmden sözediyorum.

Bu bağıntıda, faşizmin Almanya'daki zaferini, yalnızca, işçi sınıfının zayıflığının işareti olarak, ve faşizme yolu açan sosyal-demokrasinin işçi sınıfına karşı ihanetlerinin sonucu olarak

düşünmemek gerekir. Bunu, aynı zamanda, burjuvazinin zayıflığının işareti, burjuvazinin artık eski parlamentarizm yöntemleri ile, burjuva demokrasisi yöntemleri ile iktidar eyleyebilecek durumda olmadığını gösteren bir işaret saymak gerekir, burjuvaziyi iç politikasında terörcü hükümet yöntemlerine başvurmaya zorlayan budur; faşizmin zaferini, ayrıca, burjuvazinin artık barışçıl bir dış politika temeline dayanarak bugünkü durumdan bir çıkış yolu bulabilecek güçte olmadığını gösteren bir işaret olarak kabul etmek gerekir, burjuvaziyi bir savaş siyasetine başvurmaya zorlayan da budur.

Durum budur işte.

Böylece, içinde bulunulan durumdan bir çıkış yolu olarak yeni bir emperyalist savaşa doğru gidildiğini görüyorsunuz.

Savaşın gerçek bir çıkış yolu getirebileceğini varsaymak için hiçbir neden olmadığı açıktır. Tersine, savaş, durumu büsbütün karıştıracaktır. Dahası, kesin olarak devrimi başlatacak ve birinci emperyalist savaş sırasında olduğu gibi, bir dizi ülkede kapitalizmin varlığını bile tehlikeye atacaktır. Ve eğer, bu ilk emperyalist savaşın deneyimine rağmen, burjuva politikacıları yine de, denize düşenin yılana sarılması gibi, dört elle savaşa sarılıyorlarsa, bu demektir ki, bir daha çıkamamacasına batağa saplanmışlar, çıkmaza girmişlerdir ve başaşağı uçuruma atlamaya hazırdırlar.

Dolayısıyla, şimdi burjuva politikacıları çevrelerinde kotarılan savaşın örgütlenmesi planlarını kısaca gözden geçirmek zararlı olmaz.

Kimileri, savaş büyük devletlerden birine karşı düzenlenmelidir diye düşünüyor. Onu ezici bir yenilgiye uğratmayı ve onun kesesinden kendi işlerini yoluna koymayı düşünüyor. Diyelim ki, bu savaşı düzenlediler. Bundan ne sonuç doğabilir?

Bilindiği gibi, birinci emperyalist savaş sırasında, büyük devletlerden biri, yani Almanya da aynı şekilde yokedilmek ve onun kesesinden zengin olunmak isteniyordu. Ama ne sonuç verdi bu? Almanya'yı yokedemediler, ama Almanya'da yenenlere karşı öyle bir kin tohumu saçtılar ve intikamcılığa öyle elverişli bir ortam yarattılar ki, şimdiye değin, kendi kazdıkları bu iğrenç kuyudan henüz çıkamıyorlar ve kanıma göre daha uzun zaman da çıkamayacaklardır. Ama buna karşılık, Rusya'da kapitalizmin yıkılması, proleter devrimin

zafere ulaşması sonucunu, ve —dolayısıyla— Sovyetler Birliği'nin [ortaya çıkmasını- ÇN] sağladılar. İkinci emperyalist savaşın, onlar için, birincisinden "daha iyi" sonuçlar vereceğinin güvencesi var mı? Tersini varsaymak daha doğru olmaz mı?

Başkaları, askeri bakımdan zayıf, ama pazar bakımından geniş ülkelerden birine karşı, örneğin, bu kişilerin görüşüne göre, zaten kelimenin gerçek anlamında bir devlet denilemeyecek olan ve güçlü devletler tarafından ilhak edilmek zorunda olan, "örgütlenmemiş bir toprak parçası" durumunda olan Çin'e karşı savaş düzenlemek gerektiğini düşünüyorlar. Çin'i kesin olarak ve son kez paylaşmak, onun kesesinden, kendi işlerini yoluna koymak istiyorlar açıkça. Diyelim ki, bu savaşı düzenlediler. Ne sonuç doğabilir bundan?

Bilindiği gibi, 19. yüzyılın başında Almanya ve İtalya'ya da, bugün Çin'e bakıldığı gibi, yani devlet gözüyle değil, "örgütlenmemiş toprak parçaları" gözüyle bakılıyordu. Ve onlara köle gibi davranıyorlardı. Ne sonuç çıktı bundan? Bilindiği gibi, Almanya ve İtalya'nın bağımsızlık savaşları ve bu ülkelerin bağımsız devletler halinde birleşmeleri gibi bir sonuç çıktı. Ve bu ülkelerin halklarının yüreğinde zorbalara karşı kinin katmerlenmesi gibi bir sonuç meydana geldi. Bu kinin sonuçları, bugün henüz kaybolmuş değildir, ve öyle yakın zamanda da kaybolmayacaktır. İnsan soruyor kendi kendine: emperyalistlerin Çin'e karşı savaşının da aynı sonuçları vermeyeceğinin güvencesi nedir?

Daha başkaları, savaşın "üstün bir ırk" tarafından, örneğin Cermen "ırkı" tarafından "aşağı bir ırka" karşı, en başta da Slavlara karşı düzenlenmesi gerektiğini; "üstün ırk", "aşağı ırkı," verimli kılmakla ve onun üzerinde egemenlik kurmakla yazgılı olduğuna göre, yalnızca böyle bir savaşın, bugünkü durumdan bir çıkış yolu sağlayabileceğini düşünüyorlar. Kabul edelim ki, dünyanın güneşe uzaklığı kadar bilimden uzak olan bu garip teori, evet haydi kabul edelim ki bu garip teori, uygulamaya konulmuş olsun. Bundan nasıl bir sonuç doğabilir?

Bilindiği gibi, eski Roma, bugünkü Almanların ve Fransızların atalarına, "üstün ırk" temsilcilerinin bugün Slavlara baktığı gibi bakıyordu. Bilindiği gibi, eski Roma, onlara, sonsuza değin "üstün

ırka", "Büyük Roma"ya boyun eğmeye yazgılı "aşağı ırk" gibi, "barbarlar" gibi davranıyordu. Ve laf aramızda, eski Roma'nın, bunun için bazı nedenleri de vardı; günümüzdeki "üstün ırk"ın temsilcileri için aynı şeyler söylenemez. (Alkış tufanı.) Peki, ne sonuç çıktı? Romalı-olmayanlar, yani tüm "barbarlar", ortak düşmana karşı birleştiler ve büyük bir çatırtıyla onu devirdiler. Soru kendiliğinden çıkıyor: bugünkü "üstün ırk"ın temsilcilerinin iddialarının aynı acıklı sonuca götürmeyeceğininin güvencesi nedir? Berlin'in eli kalem tutan faşist politikacılarının, savaşta sınanmış eski Romalı fatihlerden daha şanslı olacaklarının güvencesi nerededir? Tersini varsaymak daha doğru olmaz mı acaba?

Nihayet daha başkaları da, savaşı SSCB'ne karşı düzenlemek gerektiğini düşünüyorlar. SSCB'ni yenmeyi, topraklarını paylaşmayı ve onun kesesinden zengin olmayı düşünüyorlar. Yalnız Japonya'daki bazı askeri çevrelerin böyle düşündüklerini sanmak yanlış olur. Belli Avrupa devletlerinin siyasi önder çevrelerinde de bu gibi planların düşünüldüğünü biliyoruz. Bu bayların, sözden eyleme geçtiklerini kabul edelim, ne sonuç çıkabilir?

Bu savaşın, burjuvazi için en tehlikelisi olacağından kuşku duyulamaz. Bu savaş, burjuvazi açısından, yalnızca SSCB halkları devrimin kazanımları uğruna ölesiye savaşacakları için en tehlikeli olmayacaktır. Savaş, yalnız cephelerde değil, ama aynı zamanda düşmanın cephe gerilerinde de süreceği için de burjuvazi için en tehlikeli savaş olacaktır. Burjuvazi, SSCB işçi sınıfının Avrupa ve Asya'daki sayısız dostlarının, tüm ülkelerin işçi sınıfının anavatanına karşı caniyane bir savaş kışkırtan kendi zorbalarını önlemeye çalışacaklarından hiç kuşku duymasın. Ve eğer, bu savaşın ertesinde, bu burjuva baylar, bugün "Tanrının inayetiyle" rahat rahat hükümet eylemekte olan hükümetlerden birkaçı eksilirse, gelip bize çatmasınlar. *(Şiddetli alkışlar.)*

Anımsayacağınız gibi, SSCB'ne karşı onbeş yıl önce de böyle bir savaş açılmıştı. Bilindiği gibi, pek sayın Churchill, o zaman bu savaşı "14 devletin seferi" gibi ozanca bir formül arkasında maskelemişti. Mutlaka anımsarsınız, bu savaş, ülkemizin bütün emekçilerini, işçi ve köylü anavatanını düşmana karşı savunmak için

göğüslerini siper eden özveri dolu savaşçıların bir tek cephesi halinde birleştirmişti. Bu savaşın nasıl sonuçlandığını biliyorsunuz. Müdahaleci orduların ülkemizden kovulmasıyla ve Avrupa'da devrimci "Eylem Komiteleri"nin kurulmasıyla sonuçlandı. SSCB'ne karşı bir ikinci savaşın, saldırganların tam yenilgisiyle, Avrupa ve Asya'nın birçok ülkesinde devrimle, bu ülkelerdeki burjuva ve toprak sahiplerinin hükümetlerinin ezilmesiyle sonuçlanacağından kuşku duyulamaz.

Burjuva politikacılarının saplandıkları savaş planları böyle işte.

Gördüğünüz gibi, ne düşünce, ne de kahramanlık bakımından hiç de parlak değiller. *(Alkışlar.)*

Ama, burjuvazi savaş yolunu seçerken, dört yıldır süren bunalım ve işsizliğin umutsuzluğa sürüklediği kapitalist ülkelerin işçi sınıfı da devrim yoluna giriyor. Bu demektir ki, devrimci bunalım olgunlaşıyor ve olgunlaşmaya devam edecektir. Ve devrimci bunalım, burjuvazinin askeri tertipler içinde büsbütün aklı karıştığı ve işçi sınıfına ve emekçi köylülere karşı terörist mücadele yöntemlerine sık sık başvurduğu ölçüde, o kadar daha çabuk yayılacaktır.

Bazı yoldaşlar, devrimci bunalım ortaya çıkar çıkmaz, burjuvazinin kaçınılmaz olarak çaresiz bir durumda kalacağını; yani burjuvazinin sonunun önceden belirlenmiş olduğunu, devrimin zaferinin böylece güven altına alınmış olduğunu ve kendilerine, bir tek, burjuvazinin devrilişini beklemek ve zafer kararları kaleme almak kaldığını düşünüyorlar. Bu ağır bir yanılgıdır. Devrimin zaferi hiçbir zaman kendiliğinden gelmez. Onu hazırlamak ve mücadeleyle kazanmak gerekir. Ve onu hazırlayabilecek ve kazanabilecek olan da yalnız, güçlü bir proleter devrimci partidir. Öyle zamanlar olur ki, durum devrimci bir durumdur, burjuvazinin iktidarı temellerine kadar sarsılmıştır, ama yine de devrimin zaferi gelmez, çünkü proletaryanın yığınlara önderlik edecek ve iktidarı ele geçirecek kadar güçlü ve otorite sahibi devrimci bir partisi yoktur. Bu gibi "durumların" meydana gelemeyeceğini sanmak akılsızlık olur.

Bu konuda Lenin'in Komünist Enetrnasyonal'in II. Kongresinde devrimci bunalım üzerine söylediği şu öngörülü sözlerini anımsatmak yersiz olmayacaktır.

"İşte, devrimci eylemimizin dayanağı, temeli olarak devrimci

*bunalım sorununa gelmiş bulunuyoruz. Burada herşeyden önce, yaygın iki yanılgıyı belirtmek gerekir. Bir yandan burjuva ekonomistleri, bu bunalımı, İngilizlerin zarif deyimine uygun olarak basit bir 'rahatsızlık' gibi gösteriyorlar. Öte yandan, devrimciler, zaman zaman bu bunalımın, kesinlikle çıkış yolu olmayan bir bunalım olduğunu kanıtlamaya çalışıyorlar. Bu bir yanılgıdır. İçinden kesinlikle çıkılmaz, çaresiz durumlar yoktur. Burjuvazi, aklını yitirmiş utanmaz bir haydut gibi davranıyor, budalalık üstüne budalalık yapıyor, böylece durumu ağırlaştırıyor ve kendi yıkımını çabuklaştırıyor. Kabul. Ama, bazı küçük ödünlerin yardımıyla, sömürülenlerin belli bir azınlığını uyutmasının ve ezilenlerin ve sömürülenlerin belli bir bölümünün falan hareketini ve filan ayaklanmasını bastırmasının kesin olarak olanak dışı olduğu 'tanıtlanamaz'. Durumun 'kesinlikle' çaresiz, çıkışı olmayan bir durum olduğunu önceden 'tanıtlamaya' kalkışmak boş bir bilgiçlik taslamak, ya da sözcükler ve düşünceler üzerinde oynamak demektir. Bu noktada ve buna benzer başka noktalarda gerçek 'tanıtlama', ancak pratik olabilir. Burjuva düzeni, tüm dünyada en derin devrimci bunalımlarından birini geçiriyor. Şimdi sözkonusu olan, devrimci partilerin pratiği ile, bu partilerin, bu bunalımı, başarıyla yürütülen bir devrimin, zafere ulaşan bir devrimin çıkarına kullanabilmek için yeterince bilinçli, örgütlenme anlayışına sahip, sömürülen kitlelerle yeterince bağlar kurabilmiş, gözüpek, kararlı ve becerikli olduklarını 'tanıtlamak'tır." (**Lenin.** Tüm Eserler, cilt 25, s. 420.)*

(Stalin, Merkez Komitesi'nin SSCB Komünist Partisi (B) XVII. Parti Kongresine Faaliyet Raporu, 1934.)

KEYK'in son (XII.) Plenumu tarafından saptanan, kapitalizmin görece istikrarının sona ermesinden sonraki genel bunalımının gelişmesi, kapitalist sistemin bütün dünyada daha şimdiden geniş çapta sarsılmasına yol açmıştır.

Uluslararası proletaryanın ve ezilen halkların kalesi Sovyetler Birliği, sosyalist inşasını geliştirir ve gücünü giderek pekiştirirken, kapitalist dünyanın ekonomisi parçalanmaktadır. Sefaletin, yıkımın ve

açlığın boyunduruğu gittikçe daralmaktadır. Burjuvazi, ekonomik sömürü yöntemlerini faşist zorla, emekçi kitlelerin yağmalanması ile ve diğer halklara karşı soygun savaşlarıyla son sınırına vardırmaktadır. Aynı zamanda ama emekçi kitlelerin devrimci nefretleri ve sömürücü sınıfların dayanılmaz boyunduruğunu devirmek için hazırlıkları giderek daha da artmaktadır.

Gerek kapitalist ülkelerdeki iç sınıf karşıtlıklarının, hem de uluslararası karşıtlıkların aşırı derecede gerginleşmesi, devrimci bunalımın nesnel önkoşullarının öyle bir olgunlaştığını kanıtlamaktadır ki, dünya daha şimdiden yeni bir devrimler ve savaşlar nöbetinin *eşiğine* gelmiştir.

3 — Faşizm ve Devrimci Bunalımın Olgunlaşması

1- Faşizm, mali sermayenin en gerici, en şovenist ve en emperyalist unsurlarının açık terörcü diktatörlüğüdür.

Faşizm, tekelci sermayeye küçük-burjuvazi içerisinde kitle temeli sağlamaya çalışır, ve bunu yaparken yörüngesinden fırlamış köylülere, zanaatkârlara, hizmetlilere, devlet memurlarına ve özellikle de büyük kentlerdeki deklase unsurlara yönelir. İşçi sınıfı içerisine de sızmaya çalışır. Faşizmin büyümesi ve Almanya'da ve diğer bir dizi kapitalist ülkede iktidarı ele geçirmesi,

a) Devrimci bunalımın ve en geniş kitlelerin, sermayenin egemenliğine karşı nefretlerinin artması,

b) kapitalistlerin eski parlamentarizm ve burjuva demokrasisi yöntemleriyle diktatörlüklerini artık genelde sürdüremez durumda olmaları,

c) dahası — parlamenaerizm ve bir bütün olarak burjuva-demokrasisi yöntemlerinin, kapitalistler için hem iç siyasette (proletaryaya karşı mücadele) hem de dış siyasette (dünyanın emperyalist yeniden paylaşımı mücadelesi) artık ayak bağı haline gelmesi,

d) sermayenin bundan dolayı ülke içinde açık terörcü diktatörlüğe ve dış siyasette de emperyalist savaşa doğrudan hazırlanma demek olan sınırsız şovenizme zorunlu olması demektir.

Burjuva demokrasisinin bağrından doğup büyüyen faşizmde

kapitalistler, kapitalizmi çöküşten kurtarmanın doğrudan bir aracını görürler. Sırf işçileri aldatmak ve silahsızlandırmak için sosyal-demokrasi, burjuva demokrasisinin faşistleştirilmesini inkâr eder ve demokrasi ülkeleriyle faşist diktatörlük ülkelerini ilkesel olarak karşı karşıya koyar. Öte yandan, faşist diktatörlük tüm ülkelerde burjuva diktatörlüğünün kaçınılmaz bir aşamasını oluşturmaz. Faşizmin önüne geçilmesi, en çok sosyal-demokrasinin yıkıcı etkisiyle eli kolu bağlanan mücadele eden proletaryanın güçlerine bağlıdır.

2- Sosyal-demokrasinin de içinde bulunduğu tüm burjuva partilerinin, tuttukları burjuva diktatörlüğünün faşistleştirilmesi genel rotasında, bu rotanın hayata geçirilmesi, onlar arasında kaçınılmaz olarak, faşistleşmenin biçim ve yöntemleri konusunda görüş ayrılıklarına yol açar. Pratikte proletaryaya karşı hiçbir polisiye zoru uygulamaktan çekinmeyen sosyal-faşistlerin de dahil olduğu tek tek burjuva gruplar, burjuva diktatörlüğünün faşistleştirilmesinde parlamenter biçimlerin devamından yana olurlar. Faşistler ise burjuva demokrasisinin bu eski sarsılmış biçiminin tümüyle veya kısmen kaldırılmasında, açık faşist diktatörlüğün kurulması yoluyla ve hem polis zorunun, hem de faşist çetelerin terörünün yaygın biçimde kullanılmasıyla faşistleştirmenin uygulanmasında ısrar ederler. İktidarı devraldıktan sonra faşizm, diğer burjuva partilerini sahneden uzaklaştırır, böler, parçalar (örneğin Polonya) veya tasfiye eder (Almanya, İtalya). Faşizmin bu siyasi tekelleşme eğilimi, egemen sınıfların saflarında, faşistleşmekte olan burjuvazinin durumunun iç çelişkilerinden doğan ikilikleri, çatışmaları şiddetlendirir.

3- Almanya'da faşist diktatörlüğün kuruluşu, bütün dünya önünde *Alman sosyal-demokrasisinin yüzünü* açığa çıkarmıştır. 1918 proleter devrimini kanla bastırmaktan, kesintisiz bir ihanetler ve grev kırıcılığı zinciriyle, tüm koalisyon hükümetleri üzerinden, devrimci işçilere karşı vahşi kanlı polis mahkemeleriyle, "ehven-i şer" adına Hindenburg için oy kullanmalarla süregelen ve faşist Hitler çeteleriyle işbirliği yapmak için dalkavukça çabalara değin uzayan olaylar — Alman sosyal-demokrasisinin, II. Enternasyonal'in önder partisinin sicili işte budur.

Alman sosyal-demokrasisi, SPD'nin yoluna giren bütün II.

Enternasyonal partilerinin sancaktarı idi ve sancaktarıdır da.

Sosyal-demokrasi, proletaryanın devrimci birliğine ve Sovyetler Birliği'ne karşı mücadele ederek ve burjuvaziye işçi sınıfını bölerek kapitalizmin varlığını uzatmasına yardım ederek, açık faşist diktötürlüğün olduğu ülkelerde de burjvazinin temel sosyal dayanağı olma rolünü oynamaya devam etmektedir. Ama o, ülkelerin çoğunda şimdiden çürüme sürecinde bulunmaktadır. Sosyal-demokrat işçilerin radikalleşmesi, sosyal-faşist zirvelerdeki çekişmeyi şiddetlendirmektedir. Açık neo-faşist gruplar ortaya çıkmakta, yeni bir 2 1/2 Enternasyonal'i toparlamaya çalışan "sol" kırıntılar ayrışmaktadır. Karşı-devrimci burjuvazinin hizmetkârı Troçki, bir IV. Enternasyonal yaratmak için çevirdiği zavallı entrikalarla ve Sovyet düşmanı iftiralar yaymakla, sosyal-demokrat işçilerin komünizm saflarına geçmelerini boşuna önlemeye çalışmaktadır.

Emperyalist ülkelerin en şiddetli antagonizmaları temelinde sosyal-demokrasinin uluslararası örgütü çökmektedir. II. Enternasyonal'in bunalımı bir olgudur.

(KEYK 13. Plenumunun, Kuusinen Yoldaşın Raporu ile İlgili Tezleri, 1933.)

inter
yayınları